تصویر ابو عبد الرحمن الكردي

دیوانی شەیدا

عابد بابان

۲۰۱۱

منتدي اقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com

دیوانی شەیدا

عابد بابان

۲۰۱۱

☆ ناوی کتێب: دیوانی شەیدا

☆ هۆنراوەی: عابد بابان

☆ ساڵی نووسین: ١٩٩٧- ٢٠١١

☆ ئامادەکردن و پیت چنینی: شاعیر

☆ قەبارە: ٢٦٨ لاپەڕە

☆ چاپخانەی رۆژهەڵات- هەولێر

☆ تیراژ: ١٠٠٠ دانە

☆ چاپی یەکەم- ٢٠١١

☆ مافی لەچاپدانەوەی پارێزراوە

☆ لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان
ژمارەی سپاردنی (٩١١) ساڵی (٢٠١١)ی پێدراوە

هەتا شـیعرێکی مـن مابـێ لـه مـاڵی ئێـوه میـوانم
بەئومێدم که سوودێ وەرگرن چێـــژێ لـه دیـوانم
له مەکتەبخانەکەی گەل یادگاریـی پاشی مەرگم بێ
ئەگەرچی هەر له ریزی کۆمەڵی خۆشیـی نەدیوانم

(شەیدا)

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکیی:-

پێش دەسپێکردنی هەر شتێك، سوپاس و ستایش بۆ پەروەردگاری تەوانا و درووود و رەحمەتی خوا بۆ سەر گیانی حەزرەتی پێغەمبەری خۆشەویست ﷺ.

هەرچەندە گۆڕانکارییەکانی رۆژگار، کاریگەرییان لەسەر تێکڕای لایەنەکانی نووسین دروست کردووە و چەمکی شیعریش لەو گۆڕانانە بێبەش نەبووە، بەڵام ئەوەی جێگای خۆشحاڵییە ئەوەیە کە گەوهەری شیعری کلاسیکی کوردیی، پیرۆزیی و سەنگینیی خۆی لەدەست نەداوە و رەشەبای سەختی ئەو گۆڕانکارییانە نەیتوانیوە رەگ و ریشەی شیعری کلاسیك لەبن بێنێت و سەرچاوەکەی وشك بکات.

وەك دەبینین ئەمڕۆ چەند شێوازێکی نوێ لە (شیعر) هاتۆتە کایەوە و بۆتە شیعری باوی سەردەم و بەپێی رادەی باش و خراپیی بەرهەمەکەش -زۆر تا کەم- کۆمەڵە خەڵك و لایەنگرێکی لەخۆی کۆکردۆتەوە، بەڵام تەنها ئەرك و کارێك کە زۆر سەخت و گران بێت لەم بوارەدا، بڕیاردانە لەسەر شیعرییەتی ئەم جۆرە هەڵبەستانەی کە لەمڕۆدا برەویان پێدراوە و دەدرێت، کە بێگومان لەقاڵبدانی ئەم جۆرە شیعرانە، پێویستی بە کۆمەڵێك کەسی شارەزا و لێزان هەیە کە بتوانن ئەم هاوکێشەیە یەکلا بکەنەوە، کە ئەمەش دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پێناسەی شیعر و لایەنەکانی تری وەك: زانستی رەوانبێژیی و زمانەوانیی و.. هتد، بڕیار لەسەر ئەم یەکلاکردنەوەیە بدرێت، بەبێ لەبەرچاوگرتنی لایەنی سۆزداری و دڵ راگرتن و بارودۆخ و سەردەمەکانی سەرهەڵدان و گەشەسەندنی ئەم جۆرە شیعرە، کە بێگومان ئەمە دەبێتە هۆی دان نەنان بە راستییەکان و خۆپاراستن لە نووسین و وتنی زۆر راستیی زانستیی و ئەدەبیی و وێژەیی، کە ئەمەش کاریگەریی خراپ لەسەر چەمکی ئەدەبیات بە گشتیی و شیعر بەتایبەتیی دروست دەکات.

ئەوەی جێی خۆشحاڵییە ئەوەیە کە دەبینین ناوبەناو بەرهەمی شیعری کلاسیکیی

لـە هەنـدێك شـوێن و لەسـەر دەسـتی چـەند شـاعیرێك سـەرهەڵدەدات و دەبێتـە درێژەپێدەری کاروانی شیعری کلاسیکی کوردیی و -کەم تـا زۆرێـك- ئـەم کانیـاوە دەژیێنێتەوە و تینوێتیی دەیان و سەدان تامەزرۆی شیعر دەشکێنێت.

من لێرەدا نامەوێ هەروا بە بالآی ئەم بەرهەمە شیعرییەی خۆمدا بڵێم و تەنها بە رووکەش و رواڵەت شان و شکۆی زۆری بۆ پەیـدا بکـەم، بـەڵکو هەڵسـەنگاندنی ئەم دیوانە شیعرییە -کە بەرهەمی چوارده ساڵی تەمەنمە- دەکەوێتـە ئەسـتۆی کەسانی خوێندەوار و شـارەزایانی بـواری شـیعر و وێـژەی کـوردیی، ئەگـەر ئـەوان پەسەندیان کرد و بە باش لەقەڵەمیان دا، ئەوا منیش خۆشحاڵ دەبم بەوەی کـە ئـەم بەرهەمە لە یەکێك لە تاقەکانی کتێبخانـەی ئـەدەبی کـوردیی، لـە ریـزی دیـوانی شاعیرانی نەتەوەکەمدا جێگەی بکرێتەوە و شوێنێکی بۆ تەرخان بکرێـت، ئەمـەش نەك بۆئەوەی (من وەك شاعیرێك) دەربخـات و بـە خـەڵك و جـەماوەرم بناسـێنێت، بەڵکو بۆئەوەی کەسانی تامەزرۆ بە شیعر و وێژەی کـوردیی، سـوود لـە شـیعرەکانم ببینن و تام و چێژیان لـێ وەربگرن، خۆ ئەگەر تای تەرازووش بەم لایەدا نەشکایەوە و کـەمی هێنـا، بێگومـان ئەوکاتـە منـیش سـەنگ و هێـزی بەرهەمەکـەی خـۆمم بۆ دەردەکەوێت و لەخزمەت خوێنەران و شـاعیرانی بـەرز و گـەورەی نەتەوەکەمـدا داوای چاوپۆشیی دەکەم و دەزانم کە دەبێ هەوڵی زیاتر لەم بوارەدا بدەم.

من لە نووسینی شیعردا رێرەوی شیعری کلاسیکی کـوردیم گرتۆتەبـەر و هـزر و بیری ئەدەبیم لەگەڵ ئەم شێوازەدا گونجاو و تەبایە، بەبێ‌ئەوەی زۆرم بۆ خۆم هێنابێت لە نووسینی شیعرەکانمدا، ئەمەش خوێنەری هەست ناسك و بیرتیژ دەتوانـێ بڕیـاری لەسەر بدات و هەڵیسەنگێنێ.

شیعرەکانیشم لە بواری شیعری (ئاینیی و پاڕانەوە و عەشق و سـۆز و نیشـتیمان پەروەری و هتد..) خۆیان بینیوەتەوە و لەم خولگەیەدا دەسووڕێنەوە، لێرەدا دەمەوێ ئەوەش بڵێم کە من شیعرم بۆ رەگەزی بەرامبەر نەوتووە و ئەم لایەنە لە شیعرەکانمدا

ڕەنگی نەداوەتەوە و بەرجەستە نەبووە، ئەمەش بەو واتایە نایەت کە من لایەنی بەرامبەر بە ناسەنگین بزانم و لام ناشایستە بێت، وە دەبێ ئەو ڕاستییەش بزانین کە مرۆڤ ناتوانێ بە زۆرلەخۆکردن شیعر بۆ هیچ کەسێك بڵێت و بیکاتە ئامانج لە سۆزی دەروون و شیعرەکانیدا، بەڵکو ئەوە تەنها پەروەردگاری مرۆڤە کە دەتوانێ خۆشەویستیی لە دڵێکەوە بۆ دڵێکی تر بگوازێتەوە و بیانکاتە (بولبول و گوڵ، تووتیی و شەکەر، شەمع و پەروانە)و هەردوولا یاخود تەنها لایەك گیرۆدەی عەشق و ئەوینی ئەوی تر بکات و دەریای دەروونی بجۆشێنێت و لە بەرامبەردا ئەویش گەوهەری شیعر و هۆنراوەی پڕ لە سۆز و خۆشەویستیی بۆ بخاتە لاوە، ئەم دوو لایەش یان دوو هاوەڵی خۆشەویستی یەکتر دەبن، یاخود مورید و پیرێکی تەریقەت، یان هاوڵاتییەك و نیشتیمانێك دەبن و.. هتد، کە هەریەکێك لەمانە دەبێتە (عاشق)و ئەوی دیکەش دەبێتە (مەعشووق)و بەم جۆرەش گڕی دەروونی عاشق کڵپە دەکات و دێتە جۆش و خرۆش، ئیتر بێباك لەوەی کە مەعشووقەکەی بە حاڵی بزانێت یان نا؟! بەڵکو تەنها بەهۆی سۆزی دەروونی گەرمی خۆیەوە شیعری بۆ دەنووسێت و لە تاریکیی شەودا بەئاگا دێت و بە دڵ پەنا دەباتە بەر (خامە) خوێناوییەکەی و لە وەختی سەحەردا (بای بەیان) دەکاتە قاصید و پەیامی شیعر و خۆشەویستیی بۆ دڵدارەکەی پێدا دەنێرێت.. منیش لە بواری نووسینی شیعری محەببەت ئامێز و سۆزداریدا خامەم خستۆتەگەڕ و بەپێی پێویست و لەکاتی گوشاری دڵ و دەرووندا هۆنراوەم هۆنیوەتەوە و کوڵی دڵی خۆمم دامرکاندۆتەوە، کە لە هەندێك کات و ساتی تایبەت و تەنیاییدا شیعرم بۆ برادەر و دۆستی زۆر خۆشەویست و گیانی بە گیانیی خۆم نووسیوە و خەم و ناسۆر و نارەحەتیی دڵ و دەروونم پێ ڕەواندۆتەوە و ئەگەرچی بە تەنها دێرە شیعرێکیش بووبێت شادیی و ئاسوودەییم پێ بەخشیوە و لە ئاکامدا زنجیرە شیعرێکی شایستە بە دیمەن و شێوەی یاریان لێ دروست بووە و ئەم دیوانەیان لێ پێکهاتووە، کە زۆرێك لە نووسینە

شیعرییەکانم بەرهەمی (قوتابخانەی عەشقی مەجازیی)ن و سەردەمێکی زۆر قوتابیی ئەم قوتابخانەیە بووم و دەرس و موتالآم ئەنجام ئەدا، تا گەیشتمە ئەوەی چەند هەنگاوێك بەرەوپێش بچم و بگوازمەوە بۆ قوتابخانەیەکی بالآتر و بە یار و مەعشووقێکی تر ئاشنا ببم و پێنووسی شیعرم بۆ وەسف و گەورەیی ئەو بخەمە کار و گەوهەر و مرواریی هۆنراوە بهۆنمەوە، کە سەدان و هەزاران مورید و پەیڕەوانی تەریقەت لەخزمەت ئەم زاتەدا بەهرەمەند بوون و بوونەتە زانا و صۆفیی و شاعیر و خواناس، کە ئەویش (حەزرەتی شێخ محەممەد عوسمان سیراجەددینی نەقشبەندی)یە..
بۆیە لێرەدا دەڵێم:- ئەگەرچی شیعرەکانم لە ئاستی گەورەیی و شکۆی ئەودا نەبن، بەڵام ناتوانم ئەو راستییە بشارمەوە کە ئەم زاتە بەرزە بووە ئوستادی عەشقم و تێکەڵ بە کاروانییانی رێبازی عەشقی حەقیقیی کردم و خستمیە سەر رێگەی راستەقینەی خواناسیی و بە دنیای عەشقی خودایی ئاشنای کردم، کە ئەمەش قۆناغی دووەم و جیهانێکی تر بوو لە ئەوین و سۆز و شیعر نووسینم.

شانازیی ئەم بەرهەمە شیعریی و سەروەت و سامانە مەعنەوییەشم، دەگەڕێتەوە بۆ مەرحوومی باوکم: (جەنابی مامۆستا مەلا عبداللهی کاتب- فەنایی) کە هاندەری یەکەمم بوو بۆ گرتنەبەری رێبازی پیرۆزی تەریقەت و خواناسیی راستەقینە، کە خۆی قوتابییەکی بالآدەست و قالبووی بۆتەی (مەدرەسەی عەشقی حەقیقیی)و خزمەت ئەم ئوستاد و پیرە رۆشن دڵە بوو، کە تا دوا ساتی ژیانی، خامەی رەوانی دانەنا و دەستی لەم رێبازە پیرۆزە بەرنەدا.. بۆیە منیش ئەگەر سۆزێکی قووڵ و راستەقینە و تام و چێژێکی شیرین لە شیعرەکانمدا بەرجەستە بووبێت، بێگومان دەگەڕێتەوە بۆ ئوستادی قوتابخانەکە و بەرزیی سەرچاوەکە و رێبازە پیرۆز و نەخشینەکەی تەریقەتی نەقشبەندیی، وەگەرنا منێکی ناشارەزا مەلەوانی ئەم دەریا بێبنە نیم و زووبەزوو دەخنکێم، چ جای ئەوەی بە تەنها خۆم بتوانم تاکە گەوهەر و مروارییەکیش لەم دەریایە بەدەس بێنم!.

هەروەها بەهۆی سۆز و شەوقی دڵ و دەروون و لەکاتی تایبەتیدا چەند پارچە شیعرێکیشم بە هەردوو زمانی کوردیی و عەرەبیی بۆ خۆشەویستیی حەزرەتی پێغەمبەری ئازیز ﷺ نووسیوە و رازی دڵم پێشکەش بە مەقامی بەرز و باڵایان کردووە، وە بەپێی پێویست و لە کات و ساتی تایبەتیشدا چەند شیعرێکم بۆ هاوەڵ و دۆست و خۆشەویستانی خۆم نووسیوە و ناردوومە بۆیان، وە چەند شیعرێکیشم بۆ خاك و نیشتیمان هۆنیوەتەوە و لە هەندێك موناسەباتیشدا چەند شیعرێکم بە چەندین هۆی جیاجیا و هەڵوێست وەرگرتن لە بەرامبەر ناهەقیدا نووسیوە.

زمانی شیعر نووسینیشم بریتییە لە: نووسین بە زمانی شیرین و پاراوی کوردیی بە هەردوو شێوە زاری (سۆرانیی و هەورامیی)و هەروەها زمانی عەرەبیی، بەڵام ئەوەی جێگەی داخ بێت لەلام ئەوەیە کە شارەزایی تەواوم لە زمانی فارسیدا نیە تا بتوانم بەم زمانەش شیعر و هۆنراوە بهۆنمەوە.

شیعرەکانیشم بەپێی (پیتەکانی ئەبجەد) ریزبەند کردووە و دامناون، ئەوەی کە زۆریش گرنگ و جێگەی بایەخ بووە لەلام لە نووسینی شیعرەکاندا، ئەوەیە کە بە وردیی (بەروار و کات)و (شوێن)ی هەریەکێك لە شیعرەکانم دیاریی کردووە و ریزبەندیی بەروارەکانیشم لە هەریەکێك لە بەشەکانی (پیتی ئەبجەد) لەبەرچاو گرتووە و نەمهێشتووە ئەم لایەنە تیایاندا فەرامۆش بکرێت، کە بێگومان ئەم کارەش لە سوود گەیاندن بە بەرهەمی شیعر و ئەدەبی کوردیی خاڵیی نیە و سەنگینیی خۆی هەیە و ناکرێ ئاوڕی لێ نەدرێتەوە، چونکە دیاریکردنی کات و شوێن لە هەر بەرهەم و بابەتێکدا دەبێتە هۆی زیاتر دەوڵەمەندکردن و رێکوپێکیی بابەتەکە. سەرەڕای ئەوەی کە بەپێی گونجان و ناوەڕۆکی شیعرەکان، ناونیشانم بۆ هەریەکێك لە شیعرەکان دەسنیشان کردووە و کردوومەتە پێناسەیەك بۆیان. بەهۆی خۆشەویستیشم بۆ هەندێك لە شاعیران و شیعرەکانیان، سێ پارچە شیعریشم لە شیعری شاعیران کردووە بە (پێنج خشتەکیی)و لەیەکم ئاڵاندوون، کە هیوادارم

لە بەرزیی و سەنگینیی شیعرەکانیانم کەم نەکردبێتەوە.. وە هەندێك شیعری چوارینە و تاکیشیان لەخۆگرتووە. لە هەمان کاتیشدا ناوبەناو هەندێك شیعرم لە چەند گۆڤار و رۆژنامە و سایتێکدا بلاوکردۆتەوە، کە لە جێگەی خۆیاندا ئاماژەم پێکردوون.. تا ئێرە چەند دێڕێك بوو لەسەر ئەم بەرهەمە شیعرییە و شێوازی نووسینم لە شیعردا.

بێگومان ئەگەر ئەم بەرهەمەی من بکەوێتە بەردەستی خوێنەران و بلاوبکرێتەوە، زەمەنێك لە رۆژگار و مێژوو بۆخۆی تەرخان دەکات و بۆ چەندین ساڵ دەمێنێتەوە، رەنگە کەسانێکی شیعردۆستیش هزر و بیری ئەدەبییان لەگەڵ ئەم بەرهەمەی مندا یەك بگرێتەوە و ئاوێتەی یەك بن و بیانەوێ چەند دێڕێك یان چەند لاپەڕەیەك لەسەر ئەم بەرهەمە و ژیانی من بزانن و بنووسن، جا بۆئەوەی خوێنەران و دۆستانی ئەم بەرهەمە ماندوو نەبن و بە ئاسانیی بتوانن زانیاریی لەسەر شیعرەکانم یان ژیانی خۆم بەدەست بێنن، من هەر لە ئێستاوە چەند دێڕێك لەسەر ژیانی گشتیی خۆم دەخەمە بەر دیدی خوێنەران، چونکە وەك دەزانین ئەم لایەنە (زانیاریی تەواو لەسەر ژیان و کات و سەردەم) لە هەندێك لە بەرهەمی شیعریی شاعیرانی پێشوودا فەرامۆش کراوە و بە هەر هۆیەك بووبێت پشتگوێ خراوە و وەك پێویست ئاوڕی لێ نەدراوەتەوە، کە ئەمەش ئەگەرچی وای کردووە نووسەران و لێکۆڵەرانی دوای خۆیان زیاتر بجووڵێن و هەوڵ و کۆششی فراوانتر بخەنەگەڕ بۆ ئەم مەبەستە، بەڵام لە هەمان کاتیشدا بۆشاییەکی گەورەی لە بەرهەم و دیوانە شیعر و تەنانەت ژیان و کەسایەتیی و ئاستی زانستیی و کۆمەڵایەتیی ئەو شاعیرە پێشووانە بەجێهێشتووە و -کەم تا زۆر- کاریگەریی خراپی لەسەر بەرهەمەکانیان داناوە.

جا هەرچەندە نە خۆم تەمەنێکی ئەوەندە زۆرم لەم دنیایەدا بەسەربردووە تا خوێنەر کەڵك لە ژیان و بەسەرهاتی من وەربگرێ و نە ئەم بەرهەمە شیعرییەشم لە ئاستێکی ئەوەندە باڵادا دەبینمەوە تا من بە شیعرەکانم بناسرێمەوە و ببنە

نیشانەیەك لەسەر من، بەڵام هەر لەبەرئەوەی کە زەمەنێکم لە ژیانی ئەم دنیا پڕ لە چەرمەسەری و ئاڵۆزە داگیر کردووە بۆ خۆم و دەست و پەنجەشم پێنووسیان گرتووە و بەرهەمێکیان لێ دروست بووە، بۆیە ئەگەرچی کەمیش بێ، هەر ناچارم چەند دێڕێك لەسەر ژیان و ئاستی خوێندن و خوێندەواریی خۆم لەم بەرهەمەدا بخەمە روو، چونکە ئەگەر هات و بەرهەمەکەم لای خوێنەران و ئەدەب دۆستان پەسەند کرا و وەرگیرا، ئەوکات ژیاننامە و بەسەرهاتەکانی ژیانم ئەرزشێك پەیدا دەکەن و لە سوودگەیاندن بە خوێنەر خاڵیی نابن.

کورتەیەك لە ژیاننامەی شاعیر:-

ناوی تەواوم: (عابد عبدالله مصطفی)یە و لە ساڵی (١٩٧٧) لەدایك بووم، لە (نووسین)دا ناوی خۆم لە (عابد بابان)دا کورت کردۆتەوە، نازناوی شیعریشم (شەیدا)یە، کە ئەمەش پەسەندی مەرحوومی باوکمە.

لە تەمەنی شەش حەوت ساڵیدا لەخزمەت باوکم لە (مزگەوتی شێخ بابا عەلی) لە گەڕەکی سەرچیمەن لە سلێمانی دەستم کردووە بە خوێندنی (سیپارە)و بە شێوەی (حونجە) قورئانی پیرۆزم خەتم کردووە، پاشان لە ساڵی (١٩٨٥)دا دەستم کردووە بە خوێندن و لەبەرکردنی دەرسە سەرەتاییەکانی ئەو سەردەمەی زانستی فەقێیەتی و تا کتێبی (جامی)و (سیوطی)یم لەخزمەتدا خوێندووە، پاشان لەخزمەت زانایانی تریشدا خوێندوومە، کە ئەم مامۆستا بەڕێزانەن:-

١- مامۆستا مەلا خالید لە (خانەقای شێخ مەولانا) گەڕەکی هەواری تازە لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٨٩.

٢- جەنابی مامۆستا مەلا محەممەد ئەمینی کانیسانان لە گەڕەکی (خەبات) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩١.

٣- مامۆستا مەلا فەرەج لە (مزگەوتی حاجی حان) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩٢.

٤- مامۆستا مەلا ئەحمەد لە (مزگەوتی بن تەبەقی عیرفان) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩٢.

٥- مامۆستا شێخ خالید لە (مزگەوتی دارۆغا) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩٤.

لەپاش ئەوەی کە بەشێك لە خوێندنی فەقێیەتیم بەو شێوەیە لەخزمەت ئەو مامۆستا بەڕێزانەدا خوێند، بۆ زیاتر درێژەدان بە فێربوونی زانست و هەوڵدان بۆ زانیاریی زیاتر لە زانستەکاندا، لە بەرواری (١٠/١١/١٩٩٠) لە مەدرەسەی دینیی لە مزگەوتی گەورە لە سلێمانی وەرگیرام و قۆناغی ناوەندیی و بەشێکی دواناوەندیم لێرە تەواو کرد و پاشان بەهۆی گواستنەوەی مەدرەسەکە بۆ بینای نوێ بەناوی (مەدرەسەی شافیعی)، لەم قوتابخانەیەدا کۆتاییم بە خوێندنی دواناوەندیی هێنا بۆ ساڵی (١٩٩٥- ١٩٩٦)، کە لەم مەدرەسەیەشدا زۆرێك لە کتێبەکانی تری زانستی فەقێیەتیم لە خزمەت چەندین مامۆستای بەڕێز و پایەبەرزدا خوێند و لێیان سوودمەند بووم.

لەپاش ئەوەی قۆناغی دواناوەندیم تەواو کرد، لە بەرواری (١/١٢/١٩٩٦) لە (پەیمانگای پێگەیاندنی پێشنوێژ و وتارخوێنان) لە شاری (هەولێر) لەگەڵ کۆمەڵێك قوتابیی تر وەرگیراین و، بە سەرکەوتوویی کۆتاییمان بەم قۆناغە هێنا بۆ ساڵی (١٩٩٧- ١٩٩٨).. لەم قۆناغەشدا لە شاری هەولێر بەپێی پێویست ڕۆژانە لەدوای دەوامی ڕەسمیی دەچوومە خزمەت هەندێك مامۆستای بەڕێز و لێیان سوودمەند دەبووم، کە ئەم مامۆستا بەڕێزانەن:-

١- مامۆستا مەلا عبداللەی قەڵات لە (مزگەوتی عومەری کوڕی خەططاب) لە هەولێر، ساڵی ١٩٩٨.

٢- مامۆستا مەلا محەممەدی وەرتیی لە (مزگەوتی شەهید ئیبراهیم) لە هەولێر، ساڵی ٢٠٠٢.

پاشان لە (کۆلێژی شەریعە و خوێندنی ئیسلامیی- زانکۆی صلاح الدین، هەولێر)

بەشی (بنەماکانی ئاین) وەرگیرام بۆ ساڵی (٢٠٠٢- ٢٠٠٣)و، ئەم قۆناغەشم بە سەرکەوتوویی کۆتایی پێ‌هێنا بۆ ساڵی (٢٠٠٥- ٢٠٠٦).

٣- لە ساڵی (٢٠٠٨)یشدا بەشێکم لە کتێبی (جمع الجوامع) لە خزمەت (د. عثمان هەڵەبجەیی) لە هەولێر خوێندووە.

ئەمە کورتەیەك بوو لە ژیانی زانستیم.. لە بواری نووسین و شیعر دانانیشدا، بێگومان هۆکاری سەرەکیی سەرهەڵدانی نووسینی شیعر و هۆنراوەشم دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی وەرگیرانم لە (پەیمانگا) کە بەو هۆیەوە لە شاری سلێمانیی دوور کەوتمەوە و پاشانیش لە (١٩٩٧/٤/٣) ماڵمان لە سلێمانی‌یەوە هاتە هەولێر و لێی نیشتەجێ بووین، ئیتر بەهۆی دوورکەوتنەوەم لە برادەران و لەو شارە خۆشەویستە و یادی یادگارییە خۆشەکانی سەردەمی منالیی و گەڕەکە کۆن و دڵگیرەکانی سلێمانیی، هەستی شیعر نووسینم جوولا و دەستم کرد بە نووسینی شیعر و هۆنراوە -کە بەو هۆیەشەوە چەند پارچە شیعر و (قەصیدە)یەکیشم بۆ شاری سلێمانی نووسیوە- لەگەڵ ئەوەشدا ناوبەناو شیعر و بابەتم لە گۆڤاری (پەیڕەو)دا بڵاودەکردەوە، کە لە هەمان کاتدا بووم بە (خاوەن ئیمتیاز)ی گۆڤارەکە و لەم بوارەدا کارم دەکرد و، وردە وردە هەنگاوم نا تا گەیشتمە ئەم ئاستەی ئێستا و کۆکردنەوەی ئەم بەرهەمە شیعرییەم و بڵاوکردنەوەی، کە هیوادارم جێگای ڕەزامەندیی ئەدیبان و شاعیران و خوێنەران بێت و سوودبەخش بێت.. سەرەڕای ئەو هۆکارانەی سەرەوەش کە باسمان کرد، ناوبەناو شیعری شاعیرانی بەرزی کوردم دەخوێندەوە و تام و چێژ و سوودی زۆرم لێ وەردەگرتن، کە ئەم لایەنەش کاریگەریی خۆی هەبوو لەسەر ئاستی شیعرەکانم.

لە بواری (خێزانیی)شدا لە بەرواری: (٢٠٠٤/٧/٢٩) ژیانی خێزانیم پێکهێناوە، کە (بینایی) هاوسەری ژیانمە و، خاوەنی دوو جگەرگۆشەین بەناوی (لانە)و (عبداللە)، کە بەهۆی سۆز و خۆشەویستیم بۆیان، ئەمانیش لە بەشێکی شیعرەکانمدا جێگای خۆیان کردۆتەوە و بەشێکیان لە شیعرەکانم داگیر کردووە.

لێرەدا تەنها ئەوەندە ماوە بە چەند دێڕێکی کورت کۆتایی بەم نووسینەم بێنم و هەرچی زووترە خوێنەرانی خۆشەویست بەم بەرهەمە ئاشنا بکەم و پێشکەشیان بکەم، ئەگەر هەر کەموکوڕی و هەڵەیەکیشی تێدابوو، داواکارم لێیان بە گەورەیی خۆیان چاوپۆشیی لێ بکەن و بمبەخشن، چونکە تەنها خوای گەورە لە کەموکوڕی و هەڵە دوور و پارێزراوە، ئیتر بەو هیوایەی توانیبێتم بەرهەمێکی جوان و بەکەڵکم پێشکەش بە کتێبخانەی ئەدەبی کوردیی و گەل و نەتەوەکەم کردبێت.

عابد بابان (شەیدا)

هەولێر- پایتەختی هەرێمی کوردستان

٢٠١١/٧/١

بەشی سۆرانیی

هاواری رۆڵەیەك[*]

هەولێر- ١٩٩٧/٦/١

بابە وا رۆڵەی حەزینت پڕ بە دڵ هاوار ئەکا
پێت ئەڵێ تا کەی فیراقی تۆ دڵم بێزار ئەکا
بۆچی رۆڵەی بێ گوناهت خستە نێو بازاڕی غەم
چی بوو تاوانی! لەبەرچی تەرکی نێو گوڵزار ئەکا
نەتئەزانی رۆڵەکەی بێ سووچ و بێ تاوانەکەت
ناگرێ بەرگەی غەمی دڵ بۆیە شین و زار ئەکا
دڵ بە یادی شەوقی جارانی لە گوڵزاری ژیان
چاوەڕوانی تۆیە تا رۆژێ کە رۆحم بار ئەکا
ئەشکی چاوم وا لەبەر ناڵە و فوغان و دەردی دڵ
روومەتی زەردم ئەنەخشێنێ لە شێوەی نار ئەکا
رۆژ و شەو دەشت و بیابانی غەمی دڵ رێگەمە
بۆیە حاڵی بێکەسیم شێوەی لە هی (رێبوار) ئەکا
بەسیە (شەیدا) داد و بێدادی دڵەی بێ تینەکەت
دادی تۆ نادا، هەتا کەی وا بە کوڵ هاوار ئەکا!

***

[*] ئەم هۆنراوەیەم لەسەر زمانی هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (زاهید فەقێ صاڵح) نووسی کە بۆ برادەرێکی خۆشەویستی خۆی نارد بەناوی (رێبوار) لە هەولێر، کە باوکی لە جەنگی ئێران و عێراقدا شەهید بووبوو.

سۆزێك بۆ گۆڤاری دەنگی زانا (*)

هەولێر- ١٩٩٧/٨/٢٠

حیـــبری خامـــەی عیلمـــە کـــاری بۆتـــە و ئیکســـیر ئـــەکا
دەســـت و پەنجـــەی عالمـــە مـــاڵی وەتـــەن تـــەنویر ئـــەکا
دەنگـــی زانـــا زینـــدووە بـــۆ ناحـــەزانی دینەکـــەم
بـــۆ رژانـــی خـــوێنی دوژمـــن کـــاری شـــیر و تـــیر ئـــەکا
هـــەروەکو قەڵغانـــە بـــۆ دینـــی مـــوبینی (مُصـــطَفی)
دەفعـــی شمشـــێری عـــەداوەت زووبـــەزوو تەیســـیر ئـــەکا
بـــۆ ظهـــوور و نەصـــرەتی ئـــەم دینـــە پاکـــە بێگومـــان
مـــەردی مەیدانـــە بـــە حەققـــەت دوژمنـــی یەخســـیر ئـــەکا
(شـــارِح)ە بـــۆ ســـەر رمـــووز و مەنبـــەعی ئـــەحکامی دیـــن
(فِقْـــە)و ئایـــات و ئەحادیســـی (نَبِـــيّ) تەفســـیر ئـــەکا
بـــۆ رەواجـــی عـــیلم و نەشـــری زانیـــاریی پـــڕ هونـــەر
مەدرەســـەی زانســـتە، رۆڵـــەی کـــورد بـــە رۆشـــنبیر ئـــەکا
گـــەر لەســـەر ســـاحەی خـــەباتیش بێتـــە نێـــو مەیدانـــەوە
بـــۆ نـــەجاتی قـــەومی کـــوردم رۆژ و شـــەو تـــەدبیر ئـــەکا
حەقیـــەتی داوای حـــەق و مـــافی گەلـــی کـــوردم بکـــا
چـــونکە دوژمـــن فێـــرە دایـــم کـــورد بـــە کـــورد تـــەنفیر ئـــەکا
مـــن ئومێـــدم وایـــە ئـــەی دڵ (دەنگـــی زانـــا) کـــپ نـــەبێ
تـــا لـــە سەرچـــاوەی دەروونـــی میللـــەتم تەئســـیر ئـــەکا

(*) ئەم هۆنراوەیە لە گۆڤاری (دەنگی زانا)ی زمانحاڵی یەکێتی زانایانی ئاینی ئیسلامیی کوردســتان- ژمـارە (٦٢،٦٣)ی ساڵی ٢٠٠٢ بڵاوکراوەتەوە.

بۆیــه خامــەم وا بــه كــوڵ كەوتۆتــه مــەدح و وەســفی ئــەو
چــونكه دەنگێكــی حەقــە، ناحــەق بــە حــەق تــەدمیر ئــەكا
ئــەو كەســەی (شــەیدا)یــە بــۆ تەحســینی گــوڵزاری وەتــەن
هــەر لــە ڕێــی زانســتی دینــا داری عــومری پــیر ئــەكا

***

قاصیدی دڵ

هەولێر- ٢٨/٢/٢٠٠٠

یــاران نەویــد و مــوژدەی قاصــید بــەهاری هێنــا
قــووتی هــەموو ژیــان و لــەیل و نــەهاری هێنــا
نــوقڵ و نــەبات و قەنــدی لێــوی بــەباری هێنــا
هــەم شــەهد و شــەکری بــاخ و گــوڵزاری یــاری هێنــا
ئــەحواڵی شــەوق و شــادیی ئــەو لــەیلی پــاری هێنــا

ئــەمڕۆ لــە نیــوەڕۆدا دیــتم کــە قاصــیدێ هــات
قودوومی بوو لە خزمەت یارێ کــە وەســڵی هــەیهات!
وەك شەوقی ماهی تابان لە نیــوە شــەو کــە هــەڵهات
بــە شۆڕشــی خرۆشــا خــاکی عێــراق و شــامات
مــەیلی ویصــاڵی دولبــەر بــۆ دڵ فشــاری هێنــا

لــەو کاتــەدا کــە لاشــەم مــوقیمی دەشــت و دەر بــوو
رەنجــی هــەموو ژیــانم بــێ‌ســوود و بــێ‌ســەمەر بــوو
لە دەشــتی بێکەســیدا کــە غــەم ئەنیســی ســەر بــوو
لــەو یــاری دیــدە مەســتم، دڵ چــاوەڕێی نــەزەر بــوو
وەرزی بــەهاری عــومرم، مــەیل و قــەراری هێنــا

ئۆخـەی کـە قاصـیدێکی دڵسـۆز و باوەفـا بـوو
نیگـاهی غـەمرەوێنی بـۆ دەردی دڵ شـیفا بـوو
جەلسەی حوزووری بۆ دڵ، پڕ عەیش و پڕ صـەفا بـوو
خۆش ئەو دەمەی کە حاڵم بـێ مەینـەت و جـەفا بـوو
وەختـێ کـە باسـی دیـدە و چـاوی خومـاری هێنـا

بـێ ئیختیـار و بـێ دەس، دڵ کەوتـە بـەزم و شـایی
بـە رەمـزی نـاز و غـەمزە کـە کەوتـە خودنومـایی
تانـەی ئـەدا لـە تـەختی جەمشـید و پادشـایی
وتـی بـە قاصـیدم دڵ، مـنم بـە حـەق فیـدایی
خـۆش ئـەو دەمـەی پـەیامی ئـەو گوڵعـوزاری هێنـا

لـە کـۆڕی بادەنۆشـان بـێ ئیعتیبـار و کـەم بـووم
بە زەوقی دڵ نەخۆشان مـەحرومی نێـو حـەرەم بـووم
بـە قـەولی خۆفرۆشـان زەلیلـی زیـل و بـەم بـووم
طـەریـد و دەرکـراوی بـەردەرکی زیـن و مـەم بـووم
نەویـد و مـوژدە بـۆ مـن هـات ئیعتیبـاری هێنـا

لـە فەسـڵی پـایزا بـوو کـە بـەرگی گـوڵ وەریبـوو
درەختـی بـاخی عـومرم چـون وەرزی بـێ بـەری بـوو
دڵ هەر بە رەنگی بولبول، مـەیلی گـوڵ ئـاوەری بـوو
سەرمەستی بۆنی میسك و هەم عوود و عەنبەری بـوو
بـۆ حـاڵی زاری (شـەیدا) مـوژدەی بـەهاری هێنـا

شەوی دەیجوور (*)

هەولێر: ١٥-٢٠٠٠/٣/١٦

عەجەب ئەمشەو کە نەیـژەن هێرشـی هێنـا بەسـەر نـەی‌دا
لە موتریب دەنگ و ئاوازی تەڵـەب کـرد، سەربەسـەر نەیـدا
وتی مەجلیس بـەبێ سـاقیی، مەحاڵـە خۆش و بـاقیی بـێ
کە ئەو بێ، فەزڵی غەم ئەدرێ بەسەر جـامی جـەم و کـەی‌دا
کەچی بۆ بەختی شوومی جەمعی مەجلیس دەرنەکەوت ساقیی
دەری مەیخانــە شــێوا، عاشــقان کــەوتن لــە حەوشــەیدا
شەوی دەیجوورە ئەمشـەو ئـەی فەلـەك یـاخود شـەوی یەلـدا
کـە شـەوقی شـەمعی دڵـدارم لـە سـاحەی دڵ نیـە پەیـدا
لـە شـەودا مـاهی تابـانی بـە غـەمزە و نـازەوە دەرخسـت
فیراقـم دی لـە چـاوی پـڕ خومـار و مەسـتی بـێ‌مەیـدا
لـە بـازاڕی سـەخادا بـۆ غـەم و هـەم قـووتی ئـەهلی دڵ
بـە شـێوەی فـەخرەوە تانـەی لـە سفرەی حاتـەمی تـەی‌دا
سەراسـەر عاشـقانی روویـی وا تێرکـرد لـە خـوانی خـۆی
کەچـیی تـەنها نـەمابوو لوقمـەیێ بـۆ مـن لـە سـفرەیدا
دڵەی بیمـار و خەسـتەی خسـتە بـەردەس جـەوری جـەللادێ
بـەبێ‌رەحمیـی بـە قـەتڵی واجـبم دولبـەر شـەهادەی‌دا
منـی دێوانـە کوشـتەی دەسـتی جـەللادێکی دڵـڕەق بـووم
کە رەحـم و سـۆزی ئینسـانیی نـەبوو هـەرگیز لـە سـینەیدا

ەم هۆنراوەیـە لـە ژمـارە (٥٥)ی (گـزنگ)ی گۆڤـاری یـەکێتی نووسـەرانی کـورد، لقـی کـەرکووك-
وەتەوە لە کانوونی یەکەمی ساڵی ٢٠٠٧.

بەجارێ جەستەمی تێکەڵ بە خاك و خۆڵ و خوێنم کرد
بە تیری تیژی ژەهراویی لە دەشتی چۆڵ و بێ‌پەی‌دا
فیراقی کردە رێگەی عاقیبەت بۆ قەلبی بیمارم
گڕی بەردایە لاشەم، لەززەتی بینی لە کڵپەیدا
وتی وەسڵت بە گوڵ ئەمشەو نیە، بێ‌شك‌بە فەردایە
دەسا یارانی دڵ، حیکمەت چیە لەم صوبح و شامەیدا
ئەبێ ئاخۆ چ بێ! سوودی رەقیبی پەست و بەدکارم
لە خوێنی ئاڵی لاشەی عاشقێکی وەك منی (شەیدا)

***

بادی سەبا

هەولێر- ٢٠٠٧/٣/١٥

مەرحـــەبا بـــادی ســـەباکەم مەرحـــەبا
مەرحـــەبا پشـــت و پەناکـــەم مەرحـــەبا
گـەر بەخزمـــەت یـــاری دڵ سـەنگم گـەیی
پێیـــی بڵـــێ توخـــوا ئەوەنـــدە دڵ نـــەبا
یا بە نازی چاوی مەســتی دوور لـە مـەی
بـــا نـــەدا خـەرمانی عـــومری دڵ بــە بـا
دڵ گرفتـــاری خـــەمی هیجـــری گوڵـــە
دیـــدە غـــەممازێ! عـــەجایب دڵڕویـــا
موددەتێ بوو بەرگی گـوڵ پـەژموردە بــوو
ئێســـتە وا فەســـڵی بـــەهارە ســـا ســـەبا
فرســـەتی کـــەم مـــاوە، زوو فریاکـــەوە
تـــا نەگاتـــە پـــایز و وەرزی وەبـــا
بەڵکو بـەم دوو ڕۆژە عـومرەی مـاوە گـوڵ
مـــاڵی دڵ ڕۆشـــن بکـــا وەك کارەبـــا
چونکە بۆ حیفظی دڵەی (شەیدا) لـە غـەم
بـــەرگی گـــوڵ هـــەر لایقـــە، (نِعْـمَ الْعَبَـا)

***

خەیاڵی گوڵستان

هەولێر- ٢٠٠٧/٧/١

ئەمڕۆکە دڵ خەیاڵی خەوی بێ سنوور ئەکا
مەیلی وڵاتی گوڵستان و شوێنی دوور ئەکا
ئەمڕۆ چ نارێ بەربووەتە ئەو چناری دڵ
وا قەصدی وەسڵی روویی گوڵ و هەم چنوور ئەکا
گۆمێ کە ئەشکی چاوی من دروستی کردووە
شێوەی لە رەنگ و دیمەنی دەریایی سوور ئەکا
زولفێ کە بۆتە بەندی دڵ و تەوقی گەردنم
مەیلی نەمانی ئەهلی دڵ و نەفخی صوور ئەکا
نەغمە و فوغان و شیوەن و ئاواز و سۆزی دڵ
وەك دەنگی زبری زیل و بەمە، لوورەلوور ئەکا
یاران دەخیلە عەرزی گوڵ و لەیلی دڵ بکەن
بۆچی ئەوەندە لەم دەمە وا خوار و ژوور ئەکا
دایم بەداخ و دەردە لەگەڵ عەندەلیبی دڵ
تەمسیلی زوڵم و خەنجەرەکەی سەلم و توور ئەکا
بەینێکە ئاهی گەرم و مەراقی فیراقی گوڵ
دێت و بە ماڵ و مەسکەنی دڵدا عوبوور ئەکا
کەی دێ بە شەوق و زەوقەوە ئەو رۆژە وا بڵێن
ئەو یاری عیشقە ساحەیی دڵ پڕ لە نوور ئەکا
بۆ حاڵی زاری عاشقی (شەیدا) لە راهی عەشق
گوڵ کاری بۆنی خۆش و بەرامەی بوخوور ئەکا

***

گەشتی خەیاڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/١/١٥

وا بەرەو گەشتی خەیاڵی باخی گوڵ ئەمبا سەبا
سا وەرن یاران هەموو هەر بێینە سەر ئەم باسە با
من بەدەس فیتنەی رەقیب و گێژەڵووکەی باری خەم
موددەتێکە ون بووە لێم هودهودی شاری سەبا
چاوەڕێی موژدە و نەسیمێکم کە بێ وەختی سەحەر
لەو دیاری عیشق و شاری یار و لەیلی دڵڕوبا
تا بکا سارێژی زامی کۆن و تازەم سەربەسەر
گەرد و تۆزی غەم لە ساحەی سینە و دڵ لاببا
خۆزگە صەییادی دڵەی زارم لە باخی عەشقدا
نەیئەدا خەرمانی عومری پڕ لە شەوقی دڵ بە با
رۆژی وەسڵی عاشقان و زەمزەمەی مەستانە بێ
کەس نەبینێ ئەم دڵەی (شەیدا) لەگەڵ گوڵ ناتەبا

***

گریانی دڵ

هەولێر- ١/١٠/٢٠١٠

بە گریانی دڵـەی بولبـول سـیفەت، بـاخ و چـەمەن گریـا
بە چۆڵیی بـاخی گـوڵ بـوو، باخـەوانی یاسـەمەن گریـا
لە کۆهی بێستوونی عەشـقی ئـەو شـیرینە، وەك فـەرهاد
ئـەوەن گریـا دڵــەی میحنەتــزەدەم، دار و دەوەن گریـا
کـە گـوڵ تـیری بـە لاشـەی بولبـولی بـێ ڕۆحـەوە بینـی
وەها زامی بەسۆ بوو تیری، گوڵ خۆی چـەن بەچـەن گریـا
مەحەببـەت فێـری کـردم حورمــەت و ڕێـزی تەمــەن بگـرم
بــەڵێ هــەر بۆیــە دڵ بــۆ پـایزی وەرزی تەمــەن گریـا
نەسیم ئەمڕۆ لە خەو هەستا سـەحەر، بـردی پـەیامی دڵ
وەڵامی گوڵ نـەبوو پەیـدا و دڵ شـەق بـوو ئەمــەن گریـا
گەلــێ پەروانە بۆ شەوقی جەماڵ و حوسنی شـەم سـووتان
کەچیی باکی نەبوو ئـەم لـەم هـەموو گریانـە چـەن گریـا
خەڵاتی گوڵ لەبۆ ئەم عاشقەی (شەیدا)یە هـەر خـەم بـوو
کەچیی ئەم بۆ بەراتی نـوقڵ و هـەم دووڕی یەمــەن گریـا

***

رازی دڵ(*)

ئەستەمبووڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢/٨/٢٠٠٠

مەدەد پیری دڵ ئاگا، دوور لە گیانت ... منم کوشتە و شەهیدی پەنجەکانت
ئەگەر جارێ لە کوشتەی خۆت بپرسی ... ڕەوایە بۆ بڵندیی عیزز و شانت
بە شێوەی قەهر و طەردی دڵ مەفەرموو ... نیە چارێ لەبۆ دەردی گرانت
بە سەر سەرگەردی گەرد و گەردنت بم ... بە گیان و دڵ فیدای ڕۆحی ڕەوانت
هەموو عومری شەو و ڕۆژم لە دنیا ... بەقوربانی سەعاتێکی شەوانت
سەرم کەوتۆتە بەرپێت و زەلیلم ... وەریگێڕە بە هەردوو دەستی جوانت
بە جەزبت جازیبەی نەفسم بکێشە ... کەمەندکێشیکە بۆ نێو دیوەخانت
تەوەججوهکە لە نەفسی سەر جەبینم ... هەتا عالەم نەڵێ تیفلی جەبانت
زەلیلی نەفس و شەیطان و هەوایە ... بەجێماوە لە جەمعی کاروانت
دەبا ساحەی دڵەی وێرانەکەی من ... ببێتە جێگە دەستی میهرەبانت
بە شەرتێ تۆ قبوولم کەی، عەزیزم ... بە دڵ من دێمە ڕیزی ڕێڕەوانت
ئەگەر زامی دڵم سارێژ ئەکەی تۆ ... لەبەرچی داتە بەر تیری کەوانت!
مەگەر نەتزانی من عاشق بە رووتم ... بەجارێ بوومە شێت و ڕەوزەخوانت
ئەگەر هیممەت بفەرمووی، من یەقینم ... لەبۆ تۆ وەك یەکە مان و نەمانت
لە بابی لوطفی پیرانەت لەگەڵ دڵ ... دەلیلی بەسطە تێری کەی لە خوانت
بجووڵێنە بە لوطفت دەستی هیممەت ... لەسەر لەوحەی دڵەی تێکەڵ بە ژانت
دەخیلت بم بە جورمی من نەگۆڕی ... گوڵاڵەی سوور و ڕەنگی ئەرخەوانت
بە یادی تۆوە دڵ هەر چاوەڕێیە ... لەبۆ سروە و نەسیمی دەم بەیانت
بە دڵ عەرزت ئەکا (شەیدا): عەزیزم ... ئەتۆ باخی گوڵ و من باخەوانت

(*) ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٢٣)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٠ بڵاوکراوەتەوە.

شێوانی بەزمی دڵ(*)

هەولێر ١-٢/٩/٢٠٠٢

ئەمشەو کە لەپڕ ساغیر و پەیمانە پەکی کەوت
زەوقی دڵی پیری مەی و مەیخانە پەکی کەوت
تیری غەمی گوڵ بوو کە نیشانەی دڵی پێکا
بەم داخەوەماڵی دڵی وێرانە پەکی کەوت
گوڵ پاکی وەریی، رەنگی نەما دیمەنی گوڵزار
شێوا چەمەن و بولبولی تاقانە پەکی کەوت
شەم شەوقی نەما، ماهی موبارەك گوزەری کرد
دوو باڵی شکا بەم شەوە پەروانە پەکی کەوت
دولبەر کە نیقابی روخی کێشا بە سەریدا
بەزمی طەرەب و جیلوەیی جانانە پەکی کەوت
وا دەستی بەسەر عەقڵ و دڵی ئەهلی غەما گرت
سەرمایەیی سەد عاقڵ و فەرزانە پەکی کەوت
دوو زولفی رەشی یارم ئەوەن تێکەڵ و پڕ بوو
نەیتوانی کە صاف و صەفی کا شانە پەکی کەوت
شیرین کە بەدەس عەشقەوە تاڵیی غەمی نۆشی
لەم بەردەرەدا کۆکەنی دێوانە پەکی کەوت
خوێنی دڵی من تێکەڵی نێو کووپەیی خوم بوو
هەر بۆیە کە وا صەنعەتی خومخانە پەکی کەوت

(*) ئەم هۆنراوەیە لە گۆڤاری (شارەزوور) ژمارە (١٧)ی ئازاری ٢٠٠٧ بڵاوکراوەتەوە.

ئـەی دڵ وەرە گـوێ بگـرە لـە نـەی، چـەندە حەزینـە
بڕوانــە کــە چــۆن شۆڕشــی مەســتانە پــەکی کــەوت
بـەم هیجرەتـی پـڕ میحنەتـە ئـەم لەیلـە کـە کـردی
میهــری دڵ و گــوڵ، ئولفــەتی رەندانــە پــەکی کــەوت
هــەر وازی نــەهێنا دڵــی (شــەیدا) لــە رەهــی عەشــق
تا خەســتە بــو وەك مــورغی ســبەینانە پــەکی کــەوت

***

داوی محەببەت

هەولێر- ٢٠٠٣/١٠/١٠

دڵــم کەیلــە لــە خوێنــاوی محەببــەت
عـــــەزابم دی لـــــەپێناوی محەببـــــەت
خــەیاڵی مــن ویصــالی دولبــەرم بــوو
کەچیی لـێم بـوو بـە تـاڵاوی محەببـەت
لـــەلایێ جـــەرگ و دڵ ئـــەبڕێ بـــەجارێ
بـە تیغـی پـڕ لـە زاخـاوی محەببـەت
لەلایێ تـر ئەگـەر مـەیلی ببـێ لـەیل
غـەمیشی خۆشـە هـەر داوی محەببـەت
گەلـێ تاڵیی غـەمم نۆشـیی لـە ژینـا
بە رەنگـێ کەوتمـە نێـو راوی محەببـەت
کە بوومە عاشقێکی شـێت و (شـەیدا)
ژیـــام و بوومـــە فـــەوتاوی محەببـــەت

***

تاڵاوی جەفا

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٣

ئـەی دڵ چـیە ئـەم بـاری غـەم و شـیوەن و زارت
بۆچ دەرد و غـەمە قووتی هەموو لەیل و نـەهارت
کوانــێ فــەرەح و شــەوقی دڵ و وەرزی بــەهارت
کوا هودهودەکەی شاری سـەبا وەك دەمـی پـارت
تا کەی لە چەمەن شین و لە جێگەی گوڵە خـارت!

ئەمڕۆکــە ســەبا مــەیلی نیــە، پــەرش و بــڵاوە
چــون ڕەونــەقی بــازاڕی چــەمەن پــاکی شــکاوە
بولبــول نیــە شــەوقی، کــەڕ و کــاس و حەپەسـاوە
پەروانە لە دووریی مـەهی شـەم، ڕەنگی نـەماوە
ئـەی دڵ وەرە سـەیریکە کـە چـۆن عـاجزە یـارت

ســا بەســیە ئــیتر شــین و گــرین، ناڵــە و ڕۆڕۆ
سوودی چیە ئـەم حاڵـەتی غـەمباریـیە بـۆ تـۆ
گەر گوێ لە فوغانت نەگرێ لەم دەمـە گـوڵ، خـۆ
وا چاکە نەکەی دەنـگ و هـەرا، چـون نیـەتی بـۆ
میهری لـەگـەڵـتـدا نیە ئـەو لـەیـلـی عـەیـارت

چەند ساڵە کە گیرۆدەیی عیشق و غـەمی لـەیلی
عومرێکـە لـە تـاڵاوی جـەفا دڵ پـڕ و کـەیلی
لـەم عالەمـە تـۆراو و بـەبێ ئولفـەت و مـەیلی
دایـم وەکـو ئەسـتێرەیی پـڕ وەیلـی سـیوەیلی
هەر کۆڵی غـەم و تـیری گـوڵ و میحنەتـە بـارت

کەی لایقە ئەم جەور و جـەفا و میحنـەت و دەردە
لەو یـاری وەفـادار و دەروون بـێ غـەش و گـەردە
ئەو ئاهی دڵی گـەرم و هەناسـەی غـەم و سـەردە
بۆ عاشق و (شـەیدا)یـەکی وەك تـۆ کـە نـەوەردە
لـەو دەشـت و بیابانـە، کـە فـەوتاوی بـە زارت

***

هەنگامی سەفەر

هەولێر ٢-٣/١١/٢٠٠٨

ئەمڕۆ لە خەوی غەفڵەتی گوڵ، دڵ بەخەبەر هات
بولبول لە چەمەن وا بە خەم و شین و چەمەر هات
پێی زانی کە شێوانی چەمەن کاری رەقیبە
بۆ زامی دڵی، نەشتەری موژگان و سوپەر هات
پەژموردەیە وەك بولبولی دێوانە، دڵی من
هەر بۆیە بە داخ و غەمە، خوێنی لە جگەر هات
لەکوێیە سەبا هودهودەکەی شاری سەباکەم
وا عومری عەزیزم چووە، هەنگامی سەفەر هات
تا کەی بە غەمی لەیلەوە من سەرفی تەمەن کەم
وا وادەیی رۆیشتنە هەم کاتی حەزەر هات
عومرێ بو کە من مونتەزیری پەیکی سەبا بووم
ئەمڕۆکە شوکور طەلعەتی بوو وەختی سەحەر هات
هەر لەو دەمەدا پیری مەی و نەشئەگەری دڵ
وەك ماهی موبارەك بە مەهی شەوق و نەزەر هات
یەك یەك هەموو مەستانی حەرەم پاکی لەخۆ چوون
ساقیی کە لە سووچی دەری مەیخانەوە دەرهات
نۆخەی دڵی (شەیدا)یی منیش کامی بەدیی بوو
باخی ئەمەل و عەشقی گوڵ و لەیلی وەبەر هات

***

نەسیمی پار

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/١

ئەی گوڵ دەسا نەسیمێ با بێ بە نەزمی پارت
بۆ حاڵی بولبولی دڵ، سووتاوی نوور و نارت
با بەزمی غەم نەمێنێ بۆ مەست و دڵفگارت
پڕ شەوق و باصەفا بێ، هەم لەیل و هەم نەهارت
ئامادە بێ چەمەن با بۆ فەسڵی نەوبەهارت

ئەی دولبەری دڵارا، عەشقت کە قووتی ژینە
بۆ حاڵی عاشقی رووت، هۆی ئافەت و برینە
بەزم و بیساتی نازت، ئەسبابی شۆر و شینە
مەیلێ بفەرمو جارێ، ئەحواڵی دڵ ببینە
تاوێ لە دڵ نەزەرکە بەو چاوی پڕ خومارت

عومرێکە من کە وێڵی عەشقم لە دەشت و سارا
غەم قووتی رۆژ و شەومە، ژینم نەما لە شارا
بێبەش لە شەوق و شادیی لەم فەسڵی نەوبەهارا
رەحمێ بە دڵ بفەرموو، لوتفێ بە من نیگارا
یەك لەحزە دەرخە ماهی حوسن و قەدی نیگارت

من عاشقی جەماڵ و ئەو حوسنی ماهی تـۆ بـووم
بەند و ئەسیری تـەوقی زولفـی سـیاهی تـۆ بـووم
بۆ تیری میحنەت و غەم، پشت و پەناهی تۆ بـووم
بۆ رۆژی مەقدەمی تۆ، پـەرژینی راهـی تـۆ بـووم
(شەیدا)ی ویصالی رووتم بـەو چـینی گوڵعـوزارت

***

بارانی خەم[*]

هەولێر- ٢٠٠١/١٠/٢٥

فەلـەك ئەمڕۆكـە بـارانی خـەم و شـینی بەسـەرما كـرد
بـە بـێ‌بـاكیی چـها تـیری بـەنێو بەنـدی جگـەرما كـرد
عەزیزم، گـەر بـە دیققـەت تـێ‌بفكـری تـۆ لـە ئـەحوالم
ئەزانی دەردی غەم چۆن بەرهەمی عـومری بـە ئـاوا كـرد
لە ڕێبازی فنوونی بـەزمی عەشـقا بـێ‌خەبـەر بـووم مـن
كەچیی مەعشووقەیێ هات و لە من وا خۆی بە لەیلا كرد
لە مەكتەبخانەیی دڵ، ئەلف و بێ یـەك فێـر نـەبووبوم مـن
كـە فكـر و هـۆشی گیرۆدەیـی دەرس و موتـالا كـرد
منـی كێشـایە نێـو بـازاڕی عەشـق و بـەزمی دڵـداریی
بە ناهەق بێكەسێكی وەك منـی بـێ‌مـاڵ و مـەئوا كـرد
وتی لـەم بـەحرە هـەر ژیـرێ نەچێـژێ قـەترەیێ، شـێتە
دڵەی دێوانەمی بـەم دەنگوباسـە شـێت و (شـەیدا) كـرد

***

[*] ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیەكی برای بەڕێـز: كاك (عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی نووسی.

مەزهەری دنیا

هەولێر- ٢٠٠٨/٦/١٢

چ سەیرە مەزهەری دنیا کە مەنصووری بەدارا کرد
چها بێئەسڵ و فەسڵیشی بە جەمشید و بە دارا کرد
لە ساحەی گوڵشەنی حوسنی وەفادا بێوەفایێکە
حەبیب و عاشقێکی بەو شکەوتی ژەهری مارا کرد
لەگەڵ پیرێکی صیددیقا غەم و ناسۆری پێنۆشیی
کە خۆی و هاوەڵی گیانیی بە ناچاریی بە غارا کرد
ئەگەر دنیا لە دینا بایەخێکی زۆری ببوایە
نە لایق بوو کە ئەو کارەی لەگەڵ صیددیق و یارا کرد
بە زاهیر گوڵشەنێکی پڕ لە رەنگ و دیمەنە، ئەمما
لە باطیندا ببینە چی لەگەڵ لەیل و نەهارا کرد
ئەوەی رۆژ و شەوێ تووشی نەهات و دەرد و میحنەت بوو
لەلای وایە کە رۆژ و شەو ستارەی نەحسی کارا کرد
لە کۆڕی ئەهلی دنیادا مەساری سەیری وا گۆڕیی
کە وا لوتفی لەگەڵ جەمعێکی پەست و بێشومارا کرد
ئەوەی ژیرە لە ژینا هەروەکو ئەم عاشقەی (شەیدا)
بە دڵ ئەم ماڵی دنیایەی بە ناخی ئەرزی تارا کرد

***

مەشقی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٨/٧/٧

عەزیزم دڵ بە شەوقی مەشقی عەشقی تـۆ بـووە موعتـاد
لە مەیخانەی غـەمی تـۆدا وەهـا خستوویە تۆشـە و زاد
ئەگەر وەسفت لە من پرسـن، ئـەڵێم زاتێکـە شـاهی مـن
کە ئوستادی ئـەزەل بەخشیویـیە پێی خـەرقـەیـی ئیرشاد
وتم یاران مەکـەن لۆمـەم کـە تـەرکی بـەزمی دنیـا کـەم
ئەسـیری عەشـقی شـیرینێکی بـێوێنـەم، وەکـو فـەرهاد
جەوانـەردێکی خـاوەن هیممـەت و بـازوو لـە مـەعنادا
بە زاهیر گەرچـی پیرێکـە سـەر و سـیما سـپیی، ئوفتـاد
وتم قوربانــە دیــدەم نابەڵــەد بــووم تــازە مــن فــەوتام
دەسا لەو وەختە بۆلای مـن کەسـێکت بۆچـی رانەسـپارد
لــە وادەی هــاتن و شـێوەی رەقیـبم بێخەبـەر بـووم مـن
هەتا مـن ئـاورِم دا، ئـەو بـەهاری عـومری کـرد بـەرباد
بە ئاسـانیی کـە خـۆم تەسـلیمی شمشـێری برِنـدەی کـرد
وەهام زانـی کـە تـۆ بـۆ مـن رەوانـەت کـردووە جـەللاد
کــە دیــتم حــازرە بــۆ قــەتڵی دڵ، جانــا وتم تــازە
لە تۆڵەی خوێنی من هـیچ رامەوەسـتە و گـەردنت ئـازاد
لــە دنیــادا چ تــاوان و خەتایــێکی هەیــە خورشــید
بە رووناکیی کە شەوقی رووی نـەبینێ کـوێری مـادەرزاد
کـە شەمسـی رووی درەخشـانت نـەبینم، کـەی خـەتابارم
منی (شەیدا)ی جەماڵی تـۆ، وەکـو پەروانـە بـێفـەریاد

***

زامی کۆن و نوێ

هەولێر- ١٩٩٩/٣/٥

ئـەی دڵـەی تێکـەڵ بـە زامـی کـۆن و ئـازارێکی تـر
تـۆ بڵێـی یـاری عـەزیزم بێتـەوە جـارێکی تـر
یا جەماڵ و حوسنی رووی دەرخا وەکو نـووری قەمـەر
لابـدا پـەردەی رەشـی پـڕ ئێشـی شـەوگارێکی تـر
یـا ئـەبێ هـەردەم وەکـو دێوانـە بم، سـەحرا نوشـین
بێجگـە خـاری غـەم نـەبینم رەنگـی گـوڵزارێکی تـر
من لەگەڵ دڵـداری دڵـدا وەك شـەم و پەروانـە بـووین
ئێسـتە وا کەوتوومـە نێـو گێـژاوی رووبـارێکی تـر
بۆ بەتەنها مـن لەچـاو یـارانی نێـو صـەحنی حـەرەم
پێم رەوا هـەرگیز نـەبینن غـەیری غـەم کـارێکی تـر
بـۆ دڵـم پۆڵایـە مـن! سـەرباری ئەشـکەنجەی رەقیـب
وا بـە رۆژ و شـەو بچێـژم زوڵمـی غـەددارێکی تـر
بۆ وەڵامێ رووم لە قاصید کرد، وتـی سـەرباری غـەم
تـازە لـەم دنیـا مەحاڵـە وەسـڵی تـۆ جـارێکی تـر
گـەر تـەماداری نـەجاتت بـێ لـە شـین و زاری دڵ
بـۆ عیلاجـی زامـی سـەختی تـۆ نیـە چـارێکی تـر
هەر ئـەبێ قـووتی شـەو و رۆژت غـەمی جانانـە بێ
بێجگە شیوەن قەت نەکەی تۆ دەنگ و هـاوارێکی تـر
دەی ئەبێ چـی بـێ گونـاهم، داسـتانی عەشـقی مـن
بـۆ بگاتـە مەجلیسـی نامـەحرەم و شـارێکی تـر

پێی وتم قاصید ئەبێ دڵ دەیت و بسپێری سەرت
ئێرە ڕێگەی عەشقە نەك دووكان و بازاڕێكی تر
من ئەوەندەم خاری غەم لەم ڕێ بە دڵدا ڕۆیوە
تازە بێ باكم لە نووكی تیژی دەم خارێكی تر
دەی كە وابێ شەرتە دوو دیدەم هەتا بازاڕی حەشر
قەت نەكا سەیری جەماڵی وەجە و ڕوخسارێكی تر
گەرچی ئێستا نیشتەجێی ماڵ و دیاری غوربەتم
ڕۆح و دڵ بەندن بە ڕەنگ و دیمەنی شارێكی تر
شاری یار و موڵكی بابان و وڵاتی ئەهلی عەشق
بۆیە ئەم (شەیدا) شەهیدی عەشقە نەك بارێكی تر

***

بولبولی دڵ

هەولێر ٩-٢٠٠١/٨/١٠

سەردەمێ بوو بولبولی سەرمەستی ئاوازی سەحەر
هەر لە دووریی رەنگی گوڵ عومری عەزیزی بردە سەر
بۆ کلۆڵی و حاڵی شێواوی بەدەس فەوتانی گوڵ
خاك و خۆڵی هیچ دەر و دەشتێ نەما نەیکا بەسەر
وا دڵەی زاری منیش ئەمڕۆ لە دووریی مەیلی لەیل
بولبول ئاسا شین ئەکا، لەیلیش لە حاڵی بێخەبەر
هەروەکو مەجنون بە یادی وەسڵی لەیلا رۆژ و شەو
دەشت و هەرد و کۆ ئەپێوێ، وێڵ و تەنها دەربەدەر
هەر تەماداری نەسیمێکە لەخزمەت گوڵ کە بێ
پڕ بکا سینە و دەماغی، عەتر و عەنبەر سەربەسەر
بۆ سەرا سەرچاوەیی ئاوی حەیات و وەسڵی گوڵ
عاشقی دێوانە هەر ناچارە رێ بگرێتە بەر
لازمە رۆح و سەر و ماڵی فیداکا عاقیبەت
ئەم دیاری عیشقە رێگایێکی دوورە و پڕ خەتەر
هەرکەسێ رێبازی عەشقی دڵبەری کرد ئیختیار
تازە تا ماوە ئەبێ خۆشیی لە دڵ دەرکاتە دەر
مەرحەلەی عەشقی مەجازیی طەی بووە، قوربانتم
با نەمامی گوڵشەنی عەشقی حەقیقیی بێتە بەر
ئەم دڵەی (شەیدا) سیفەت وادەی بە دڵبەر داوە خۆ
تا بمێنێ لەم جیهانە بەرنەدا رێگەی سەفەر

***

کوورەی دەروون

هەولێر- ٢٠٠٣/١١/٨

فیراقی تۆ غەمە دیدەم، ویصالت هەر لە غەم غەمتر
نسیبی نەگبەتیی حالّی منە میهرت بە دڵ کەمتر
هەتاکو زەڕڕەیێ شادیی لە دڵدا جێگەیێ ئەگرێ
کەچیی لەملا هوجوومی غەم لە دەوری حازرە و جەمتر
ئەگەرچی من دەمێ بوو مەحرەمی ئەسراری عەشقت بووم
بەڵام ئەمڕۆ رەقیب لێت بۆتە ئەهلی راز و مەحرەمتر
ئەوانەی قەدری تۆ قەت وەك منی دێوانە نازانن
ئەبینم هەر ئەوانن وا لەپێش و خاص و ئەقدەمتر
دەسا توخوا سەبا با بێ لە تۆوە نەشئەیێ بۆ دڵ
لە سروەی پڕ لە شەوقی صوبحدەم بێترس و ئەسلەمتر
لە میحنەتخانەکەی شێواوی بەزمی مەجلیسی یارم
مەگەر هەر کوورەیی دڵ بێ لە کووپەی خوم جەهەننەمتر
شەهیدی عەشقم و خوێنی جگەرمە شاهیدی دەعوا
وەها بۆیە بووە خوێنم لە رەنگی سووری خوم خومتر
عەجەب ئاهوو میسالێکە! ئەوەن غەممازە یاری من
لە ئاهووی چین ئەچێ، بەڵکو لەویش ئازاتر و رەمتر
منیش ئەمڕۆ کە (شەیدا)ی حوسن و شێوەی ئەو پەریزادەم
چ باکم قەتڵی دڵ! یا هیجری گوڵ، زۆرە وەیا کەمتر

***

قەصیدەیەك بۆ شاری سلێمانیی(*)

هەولێر- ٢٠١٠/٣/٢١

دەستم بە چاكی دامەنت ئەی بادی نەوبەهار
ئەی پەیكی عاشقانی هەموو دێ و دەشت و شار
ئەمڕۆكە ڕۆژی تازەیی نەورۆزە، شاخ و كێو
ڕەنگاوە پاكی سەوزە هەموو قەددی دار و بار
بۆ جەمعی عاشقانی چەمەن، صوبحی صادیقە
بەو خەندە لەسەر لێوی گوڵ و بەرگی لالەزار
بەو تەرزی جوان و لەنجە و بەو راز و نازەوە
ڕۆژێكی خۆشە، هەستە بڕۆ بۆ هەواری یار
یەك لەحزە رامەوەستە لە ڕێگا دەخیلتم
نەك پەیكی كەس‌نەناسی ئەجەل بێت و بێتە خوار
تەقدیمی عەرزی من بكە وەختی گەیشتنت
بەو شارە دڵڕفێنە و جێ‌نەقشی كردگار
دەمدەم بە سۆز و نەغمەوە یادێكی من بكە
تا بێتەوە یادم زەمەنی كۆن و یادگار
بەو شاری عەشق و میهرە بڵێ عاشقێكی خۆت
تیفلێكی شیرەخۆرەیی تۆ، دوور و نادیار

(*) لەبەرئەوەی كە هەموو تەمەنی منالێم لە شاری (سلێمانیی) بەسەربرد و چەندین یادگاریی جوان و ڕەنگینم و گەڕەكە كۆنانەی ئەو شارە خۆشەویستە هەیە لەگەڵ دۆست و برادەرانم، لە هەمان كاتیشدا زەمەنێكە ی دووركەوتوومەتەوە، بە ئەركی سەرشانی خۆم و وەفای ئەزانم كە بەتایبەتیی (قەصیدە)یەكی بۆ بنووسم و پێشكەشی بكەم، چونكە ئەم شارە خۆشەویستە بۆتە بەشێكی گرنگ لە ژیانم و ئاوێتەی یەكتر بووین.

ئـەمڕۆ لـە شـاری پایەتـەختی قـەومی کـوردەوە

نامـەی بـە شـان و کـۆڵی منـا داوە، ئەشـکبار

تـا بـەم بەیانـە بیگەیـەنم مـن بـە بارەگـات

بەشکو ببێ کـە خـۆری ئەمـەل شـەوقی ئاشـکار

وەك پەیکی صوبحی حەزرەتی (نالیی) لە شـامەوە

بێ بـۆ حـوزووری (سـالم)ی غەمدیـدە بـۆ هـەوار

لـەو شـاری عیشـقە، داخـی گـرانم کـە (سـالم)یّ

بـۆ مـن نـەماوە تـاکو بـدا جـوابی پرسـیار

ئەم جۆرە تەبعی شیعرە کە وا ئێمـە فێـری بـووین

بـاوی نـەماوە لـەم دەمـە، کردوویـە کـۆچ و بـار

نەزمێکی باوی تر لـە ئـەدەب زاوە، کـرچ و کـاڵ

لـەم باخی شیعر و وێـژەیـە وا بـۆتـە دڕك و خـار

بـەزمێکی سـەیر و تازەیـە هاتۆتـە کایـەوە

ئەم جۆرە خـەوش و خاڵـە کـە کەوتۆتـە لا کـەنار

جێگەی لـە کـۆڕ و مـەجلیس و دیـوانی وێـژەیا

نابـێ، بـە داخ و دەردەوە! نارێـك و لـەنگ و لار

ئەو شـاری پـڕ لـە عیلمـە کـە وەك مۆزەخانەیـە

بۆ بەزمی شیعر و نەزمی ئـەدەب بۆتـە نـەونیگار

یـا بـۆ خـەڵاتی دیـدە، کتێبخانەیـێکە هـەر

هەم بۆ رەواجی سەنعەت و فـەن، پـڕ لـە ئاسـەوار

دیسـان دەخیلـە دەسـتی مـن و چـاکی دامـەنت

هەسـتە بـە لار و لەنجـە بـڕۆ ئـەی نەسـیمی پـار

بۆ شـاری پایەتـەختی ئـەدەب، سـینە پـڕ هونـەر

یارانی دووری، دڵ بـە غـەمن پـڕ لـە ئـاه و نـار

یــانی وڵاتــی ســەردەمی (بابــان)ی هۆزەکــەم
بــاپیرە گــەورەکانی مــن و ئــەهلی شــوێنەوار
هەروەك رەئیسی تایفە بــوون، پــاکی یــەك بەیــەك
پشــت و پــەنایی بێنــەوا و میللــەتی هــەژار
ئــەهلی وەفــا و دۆســی قەڵــەم بــوون بــە راســتیی
خــاوەن مــەقام و خــادیمی زانســت و دەس بــەکار
هەرگا کە چوویتە باوەشــی ئــەو شــاری عیشــقەوە
یــەك یــەك بپرســە حــاڵی قــەدیمانی دۆس و یــار
ئینجــا بــە یــادی کۆنــەوە گەشــتێکی دڵ بکــە
ساتێ بە سووچی کووچــەیی (سەرچــیمەن)ی دیــار
هــەروا لــە بــیری ســەردەمی تــافی منالّییــا
بــەزم و هــەرایی تیپــی منــاڵانی شــێت و هــار
مزگەوت و حوجرەخانەیی (شێخ بابە عەلی)یەکــەم
جارێ سەرێکی لــێ بــدە بــۆ کــەیف و دەفعــی زار
هــەروا مەوەســتە تــاکو ئەگەیتــە (قــەزازەکان)
لــەولاوە جــادەیی (صــابونکەران)ی ئــەهلی کــار
دیســان بــڕۆ بــەدەم خــەیاڵی رێــوە بــۆ (ســەرا)
هەم جــادەیی (ئەســحابە ســپیی) ببڕە بــێ قــەرار
ئینجا بە قەصــدی دیتنــی (مزگــەوتی گــەورە)وە
هەم یادی کۆنی مەدرەسەکەی حەوشی، وەك هەوار
ســاڵانی کــۆنی مــن لــە قوتابخانەکــەی لەگــەڵ
جەمعی کوڕانی، ســاڵی نــەوەد، کــۆڕی خوێنــەوار
یا شوێنی (کاکــە ئەحمــەدی شــێخ) پــیری قــادریی
جێگەی فەقیر و حافظ و، مزگەوت و هــەم مــەزار

هەروا بە یادی دیـەنی (مزگـەوتی حـاجی حـان)
بـۆ مـن کـە بۆتـە مەرکـەزی زانسـت و یادگـار
دوایی بـڕۆرە حەوشـەیی (مزگـەوتی مەلکـەنیی)
بـەڵکو نـەمامی عـومری عـەزیزم نـەبێ خەسـار
نابـێ نەچـیتە گوڵشـەنی (مزگـەوتی خانـەقا)
جێگـە و مـەقامی حـەزرەتی مـەولایی نامـدار
نەققاشی رەنگ و نەقشی طەریقەت لە خاکی کورد
بەو بوو کە جەمعی رۆڵەیی کورد بوون بـە تاجـدار
ئێستەش کە ئێمە هەر لەسەر ئەو نەهج و رێگەیەین
تـاکو سـەدایی پـەیکی ئەجـەل دێ بـەرەو خـوار
دیسـان بپێـوە جـادە و کـۆڵانی (سەرشـەقام)
ئەمما دەروونی خاکی وەتـەن قـەت نەکـەی شـەقار
بازاڕی کۆن و پڕ لـە رەنگـی (حـەوزە وشـکەکە)
هەروا لە چـینی سـادە و دەسـگێڕ و هـەم عـەتار
پاشان بڕۆرە قیسمەتی نـاو (قەیسـەریی نـەقیب)
مەڵبەندی چینی کاسب و توججـاری ئـەهلی شـار
هەرچـەندە ئێسـتە رۆشـنە، ئـەمما لـە کۆنـەوە
دووکان و بەینی رێگەیی، باریـك و تـەنگ و تـار
دیـوار و سـەقف و بـانی کـە سـووتا لەبیرمـە
ئەو دەم کە شەوقی نووری کەمی پاکی بوو بە نـار
هەروا شەقامی (مەولـەوی)یـو، (بەربەلەدیەکـە)
مەڵبەنـدی میوەهـاتی هـەموو وەرزی دەم بـەهار
پاشـان بـە شـانی جـادە و بـازاڕی (ئـۆرزیی)
سووکێ بە لەنجە سەرکەوە بەو تـەرزی جـوان و لار

تاكو ئەگەیتە جادەیی دڵگیری (تووی مەلیك)
ڕێگەی گەڕانی گەنج و هەموو چینی هەرزەكار
كاتێ ئەچووینە ئەم گەڕەك و دەوری جادەیە
جەمعی كوڕانی جادەگەڕ و پاسكیل سوار
پیاسە و گەڕانی ڕۆژ و شەوی (كانی ئاسكان)
تێیدا كە ماهی دیدە ئەبوو شەوقی ئاشكار
یا بۆ هەوایی پاك و شنە و شەوق و زەوقی دڵ
سارێژی زامی كۆمەڵی یارانی دەردەدار
وەك ئێمە داخی ناخی دەروونت بە با بدە
ساتێ بڕۆرە مەخزەنی گوڵ، باخی (سەرچنار)
چەن خۆشە بەزمی كۆنی منالّیی بخەیتەوە
یادم، لە گردی دڵكەشی (سەیوان)و (مامە یار)
وەرزی بەهار و ئاگری نەورۆزی دەشت و كێو
شاخ و چیایی (گۆیژە)و (ئەزمڕ)ی دیار
یاخود شەوانی خۆشی بەرات و بەراتیكە
یادی زەمان و دەوری منالّیی بە چەن هەزار
چاكم لەبیرە، لەو دەمە تیفلێكی سادە بووم
لاوێكی جوان و بێغەم و دڵخۆش و لێو بەبار
ئێستاكە داخ و دەردی گرانم، دەمێكە من
دوورم لە شاری یاری دڵ و لەیلی نازدار
تا هەم بە یادی دیمەنی، (شەیدا)م و عاشقم
دەستم بە چاكی بادی سەحەر، لەیل و هەم نەهار

***

تامی ویصاڵ

هەولێر- ٢٠٠٨/٢/١٠

من وەها مەستم بە بادەی دەستی پیری مەیفرۆش
بۆیە بێباکم لە غەم بەم حاڵە ساغم یا نەخۆش
گەر وەفاکا لەم دەمە ساقیی لەگەڵ ئەهلی غەما
کۆڕی عەشق و بەزمی ئەهلی دڵ بەجارێ دێتە جۆش
من نیازم وایە ئەمڕۆ بچمە خزمەت یاری خۆم
مەرحەمەت کە بەستەیێ قوربانتم ئەی گوڵفرۆش
سا دەخیلت بم وەرە ساقیی بە هاواری دڵم
تووخودا رەحمێ بە حاڵی من بکەی ئەمجارە تۆش
تیفلی بەستەزمانی دڵ، هەوری جەفا بوو دایەنی
هەر بە شیری غەم کرا رۆژی لەدایکبوونی، گۆش
من کە بێبەش بم لە رەنگی گوڵ بە وێنەی عەندەلیب
سا ئەبێ چی بێ گوناهم گەر نەمێنێ عەقڵ و هۆش
تا بەکەی هەر مات و، بەرگی غەم لەبەرکەم رۆژ و شەو
بێکەس و داماو و بێدەر، دەربەدەر وەك کۆنەپۆش
خۆ منیش هەقمە لە دنیادا وەکو یارانی تر
بۆ جەمێکیش بێ بکەم تامی ویصاڵ و عەیش و نۆش
عالەمێ گیرۆدەیی داوی بەڵاتە، دیدەکەم
با نەبێ بازاڕی عەشقت هەرگیزا مات و خەمۆش
دەی ئەگەر ئەمڕۆکە تۆ رەحمێ بە حاڵی دڵ نەکەی
کەی ئەبی بۆ حاڵی زاری عاشقی (شەیدا)، پەرۆش

***

قووتی غەم(*)

هەولێر- ٢٠٠٢/٢/١

عـــەزیزم دیدەکـــەم، مـــاڵی دەروون وێرانـــە بـــۆ عاشـــق
جیهـــانی بـــێ‌محەببـــەت، کولبـــەیی ئەحزانـــە بـــۆ عاشـــق
ئەگـــەر ســـەیرێکی حـــاڵی ئـــەهلی ئـــەم دنیایەکـــەی جانـــا
ئەبینی عەیش و نۆشی بـــێ‌مـــەزەی دڵ، ژانـــە بـــۆ عاشـــق
ئەگـــەر دەســـتی رەقیبـــی بـــێ‌مـــرووەت لێـــی نەشـــێوێنێ
بە شەوقی مەیلی لەیلا، کونجی غەم ســـەیرانە بـــۆ عاشـــق
لە گۆشەی مەدرەسەی عەشـــقی حـــەقیقیی یـــا مەجازیـــدا
فیـــداکردن بـــە مـــاڵ و رۆح و ســـەر، ئاســـانە بـــۆ عاشـــق
لە دووری رەنگی گوڵ هەم دەوری شوعلەی شەمعە شایانە
بەتـــەنها هـــەر مـــەقامی بولبـــول و پەروانـــە بـــۆ عاشـــق
بە عیشوە و نازی دڵبەر، وەسڵی گوڵ گەر رێکەوێ خۆشـــە
بە دەستی ئەو، شەهادەت خەرمەنی ئیحسانە بـــۆ عاشـــق
ســـەر و مـــاڵی فیـــداکا بـــۆ ویصاڵـــی یـــار و لەیلاکـــەی
بە شەرتێ ئەم قبووڵی‌کا، بـــە حـــەق هەرزانـــە بـــۆ عاشـــق
هـــەتا رۆژی قیامـــەت عـــادەتی ئـــەم بەزمـــە هـــەر وایـــە
لە رێگەی عەشـــقی دڵ، فـــەوتان و ســـەردانانە بـــۆ عاشـــق
خەیاڵی خاوە (شەیدا) گەر تەمای خۆشـــیی لـــە دڵـــدا بـــێ
ئەزانێ چونکە قووتی غـــەم لـــە جێگـــەی نانـــە بـــۆ عاشـــق

***

(*) ئەم هۆنراوەیەم بۆ هاوڕێی خۆشەویستم: کاک (عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی نووسی.

کەرکووک (*)

هەولێر- ٢٠٠٨/١/١

ئەسەف ئەمڕۆکە ساڵێ پڕ غەمی لێ رابرا کەرکووک
کە وادەی چارەنووسی نادیاری دواخرا کەرکووک
هەموو کورد چاوەڕێ بوو سەردەمێ بێت و بڵێن ئەمڕۆ
(سەد و چل) مۆمی (دەسکردی گەل)ی لێ هەڵکرا کەرکووک
کەچیی تازە بەتازە ئەچنەوە سەر ئەلفوبێی ئەووەڵ
ئەمێستا وەك هەتیو بێنازە، بێ باب و برا کەرکووک
دەمێکە هەوڵی فەوتانی لەئارادایە ئەم خاکە
کە چەن وادەی درۆ و قەول و بەڵێنی پێدرا کەرکووک
ئەوا ئەمڕۆ بە پیلانی گەلانی دژ بە مافی کورد
بە تیری دەستی دوژمن جەرگ و سینەی کون کرا کەرکووک
بە فێڵی دوژمنانی قەومی کورد و خاکی، ئەمجارەش
عەجایب زوڵم و غەدرێکی بەناهەق لێکرا کەرکووک
لە دڵ سافیی گەل و، کینەی دڵ و سینەی رەقیبی گەل
بەبێ ئاگا پەتی سێدارەیی بۆ هەڵخرا کەرکووک
دەمێکە خوێنی لێ ئەڕژێت و لاشەی زار و زامارە
دەسا هاکا کە وتیان خەستە بوو هەڵواسرا کەرکووک
بەڵام حەیف و خەسارە، چاوی ئەم حاڵە ببینێ گەل
بڵێن وا گیانی شیرین و سەری لێ سەندرا کەرکووک

(*) ئەم هۆنراوەیە لە سایتی (کوردستان نێت) رۆژی ٢٠٠٨/١/٢٢ لەژێر ناونیشانی (چارەنووسی کەرکووک و ماددەی سەدوچل) بلاوکراوەتەوە.

مەگەر رۆڵەی بەجەرگ و گیـان لەسەردەسـتی نـەمابێ کـورد
ئـەنا هـەرگیز مەحاڵـە دژ بڵـێ مـافی خـورا کـەرکووك
ئـەبێ هـەردەم بـەگوڕ بـێ بابـەگوڕگوڕ، گـڕ لـەخۆگرتوو
بسـووتێنێ رەقیبـانی لـە کڵپـەی ئـاگرا کـەرکووك
سەراسـەر خـاکی کوردسـتانەکەم مـاڵێکی خامۆشـە
بـە خـەم گـیراوە رۆژ و شـەو وڵات و، وەك چـرا کـەرکووك
ئومێـدێ مـاوە، نیـوەی ئـەووەڵی ئەمسـاڵە ئێمـەی کـورد
بـە ئـازادیی کـە بیبیـنین لـە بـەرگێکی تـرا کـەرکووك
بـەبێ کـەرکووکی بـووکی خێرنـەدیوی خـاکی کوردسـتان
مەحاڵـە سـەرکەوێ گـەل تـا نـەڵێن وا سـەرخرا کـەرکووك
لـە ئـەووەڵ رۆژی دنیـا و لـەدایکبوونی ئـەم خاکـە
بـە هەویـە و ناسـنامەی میللـەتی کـورد ناسـرا کـەرکووك
بـەڵێ (شـەیدا)یـەکی عاشـق بـە ئـەم خـاك و وڵاتـەم مـن
کـە ئـەمڕۆ بۆتـە مەیـدانی خـەبات و چوارچـرا کـەرکووك

***

فەسڵی خەزان

هەولێر- ۱۹۹۹/۱۰/۲۵

وا دیسان فەسڵی خەزان و شیوەنە بۆ زاری دڵ
وەرزی بارانی غەمە بۆ وەزعی ناهەمواری دڵ
دەشتی لاشەم پاکی خاری لێ رواوە داخەکەم
من کە شك نابەم حەکیمێ تا بکا تیماری دڵ
هەر لە بەختی خۆمە وا کەوتوومە بەردەستی رەقیب
زۆری دا بەم داخ و دەردە، ئەزیەت و ئازاری دڵ
شەوقی ماهی دولبەرێ، خستمیە داوی عەشقەوە
بۆیە ئاوا بێکەس و وێرانە ئەمڕۆ شاری دڵ
گەر بەیانی حاڵی دڵکەم من لەخزمەت یاری خۆم
گەر مەدەدکا رەنگە لابا ئافەتی شەوگاری دڵ
تیری غەم بوو صەیدی پێکا، هەڵوەریی گوڵ بۆیە وا
تێکشکاو و پارە و لەت لەت بووە شاکاری دڵ
نوقمی هاژە و گێژەڵووکەی بای خەزانە لاشەکەم
سەرپەسەر پاکی رماوە، شەق بووە دیواری دڵ
بولبولی دڵ توشنەیی ئاوی حەیاتە رۆژ و شەو
چونکە دایم بۆتە قووتی (لاَیَمُوت)ی، خاری دڵ
سا منی (شەیدا) بە کۆڵێ راز و نازی عەشقەوە
لای چ لەیلێ هەڵبرێژم میحنەت و ئەسراری دڵ

***

بۆ جوانیی شاری سلێمانیی

سلێمانیی- ٢٠٠٢/٨/٢٨

چ خۆش و دڵکەشە ئەم شـارە ئـەی دڵ
ببینـە چـەندە پـڕ گوڵـزارە ئـەی دڵ
بەشی تـۆ گەرچـی خـەرمانی خەمانـە
هەتا سەر خۆ نیـە ئـەم بـارە ئـەی دڵ
ئەمێسـتاکە وەهـا دڵخـۆش و شـادی
بـە چەشـنی بولبـولی ئـاوارە ئـەی دڵ
لە وەختێکا بەخزمەت گـوڵ بگـا ئـەو
ئـیتر وادەی نـەمانی خـارە ئـەی دڵ
ئەتۆش ئـاواتی عـومرت وەسـڵی یـارە
ئەمیش خۆ شاری لەیل و یارە ئـەی دڵ
ئەگەرچـی مـاهی حوسـنی نادیـارە
بەڵام شێوەی لـە دڵـدا دیـارە ئـەی دڵ
نیشـانەی دولبـەری وا پێوەیـە شـار
سەراسەر مەخـزەنی ئەسرارە ئـەی دڵ
بڵێـی ڕۆژێ دڵـەی (شـەیدا) نـەمێنێ
خـەم و ناسـۆری لـەو دڵـدارە ئـەی دڵ

***

مەوجی ئەشك

هەولێر- ٢٠٠٣/١٠/١٧

ئەبێ کەی بێتەدی یارەب ویصالی گوڵ، بەهاری دڵ
ببێتە زەمزەمە و جۆش و خرۆش و شۆری شاری دڵ
وتم ئەی دڵ دەبا ئەحواڵی عەشقت بشنەون یاران
وتی ئاخر ئەترسم من لە لۆمەی غەیر و یاری دڵ
سەراسەر هەوری بێئامانی بەختم سەرمی پۆشیوە
بەدەم خوێناوی ئەشکم مەوج ئەدا ئەمڕۆ کەناری دڵ
هەتا کەی بەرهەمی عومری عەزیزم بێسەمەر بێ من
لەبەرچی بێئەمەل بم من لە ئەو ڕاو و شکاری دڵ
لە سووچی خەستەخانەی عەشقی، ئەو لەیلی وەفادارم
بکا لوتفێ، نیگاهێکی شیفایە بۆ گوشاری دڵ
دەبا مەیلێ لەگەڵ ئەم عاشقی دێوانە بنوێنێ
کە تا سەر شەوق و شادیی بێ ئیتر لەیل و نەهاری دڵ
هەتا دولبەر نەکا ڕەحمێ بە حاڵی ئەم دڵەی (شەیدا)
مەحاڵە بسرەوێ تاوێ لە مەوجی غەم، بیبحاری دڵ

❊❊❊

هەمدەمی گڵ

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٤

فیدای خـاکی چـەمەن بم چـونکە وا بۆتـە قـەرینی گـوڵ
دڵـەی بـەردم ببێتـە هەمـدەمی گـڵ بـۆ سـەرینی گـوڵ
بـە دوو دیـدە و گلێنـەی چـاوەکانم شـەم ئەپارێـزم
بە گیـان و رۆحـی شیرینم ئەکـەم پـەرژینی ژینـی گـوڵ
لە باسـی شۆڕشـی پـڕ جۆشـی لـەیلادا سـەبا فـەرمووی
ئەگـەر ئـەمڕۆ نیـازت وایـە تـۆ سـاتێ ببینـی گـوڵ
ئـەبێ دایـم ببیتـە هەمـدەمی بولبـول، وەگـەرنا خـۆ
بە ئاسـانیی بەدەستت ناکـەوێ عەشـق و ئـەوینی گـوڵ
بەڵێ وەختێ ئەگاتە وەسڵی مەعشووقی دڵـی، هەرکـەس
کە لەم بتخانە دەرچـێ، بێتـە سـەر رێبـاز و دینـی گـوڵ
لـە ئەسـراری محەبـەت، بـێ دڵانـی سـادە تێناگـەن
لـە گوڵشـەن عیللـەتی نادانییـە هەڵسـانی قینـی گـوڵ
بەجارێ تێك ئەچـێ چـەرخی فەلـەك، عالـەم ئەشـێوێنێ
شکانی رەونـەقی روی مـەه میسـاڵ و ئەختـەرینی گـوڵ
خرۆشـا بـەزمی گوڵشـەن، گوڵعـوزاران کەوتنـە شـیوەن
بـە دەنگـی دڵتـەزێن و نەغمـە و ناڵـەی حـەزینی گـوڵ
دەسا چی‌بکەم لەدەس بێـدادی‌یـو جـەوری رەقیبـی غـەم
کـە بـەم ناوەختـە ئەکولێنێتـەوە زام و برینـی گـوڵ
هـەتا وادەی حـەیات و ژینـی دڵ مـاوە لـە دنیـادا
ئیلاهـی تێـك نەچـێ روخسـار و شـێوەی نـازەنینی گـوڵ

لــه ســاحەی گیانفیــدایی دڵبــەرا، دڵ ئــارەزووی وایــە
کــە عــومری قــەت نەگاتــە پــایز و وەرزی وەرینــی گــوڵ
شوکور وا بوو بــەهۆی چــارە و شــیفای زامــی دڵــەی زارم
بەدەم ئــاواز و نەغمــەی ســازی ســینەم، پێکــەنینی گــوڵ
منی (شــەیدا) تــەمادارم لــە گۆشــەی گوڵشــەنی حوســنا
نسیبی ئەم دڵــەی بولبــول ســیفەت بــێ، ئافــەرینی گــوڵ

***

عالەمی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٥/٤/٢٥

عەجەب بەزمێکە یاران عالـەمی دڵ
دەبــێ بــارانی رەحمــەت لێیــوە نــازڵ
لە رێی ئوستادی مەکتەبخانەکەی عەشق
لەخزمــەت مورشــیدێکی پــیری کــامڵ
ژیــانی بــێ‌محەببــەت ژانــە بــۆ دڵ
لەلای مەردی رەشـید و رەنـد و عـاقڵ
ئەوەنـدە بـا نـەبێ گـوڵ لـەم زەمانـە
لــە حــاڵی بولبــولی دێوانــە غــافڵ
دەبا بۆ شەوق و زەوقی ئەهلی مەجلیس
بڵــێن تەشــریفی تــاوێ بێتــە مــەنزڵ
لــەبۆ دەردی دڵــی دامــاوی عالــەم
بکا چارێ کـە نـووری حـەق بـدا قـوڵ
لە سـینەی کـۆڕی رەنـدانی حەقیقـەت
بە جۆرێ بێتـە جـۆش و قرچـە و کـوڵ
بـەڵێ بولبـول بـە ئاسـانیی لـە باخـا
بـەبێ درکـی جـەفا ناگاتـە سـەر چـڵ
بە بێ‌باکیی لە رێی عەشقا بە شـادیی
ئەبێ دانێ سـەری بـۆ ئـارەزووی گـوڵ
بە ئومێدم منیش لەو لەیلیِ گـوڵڕەنگ
لە عەشقی ئەم دڵەی (شەیدا) نەکا سڵ

***

شووشەی شکاو

هەولێر- ٢٠٠٩/٣/١٨

لـــە ئـــاه و حەســـرەت و گـــڕی محەببـــەتا کـــولاوە دڵ
لە دەرد و میحنەت و غـــەمی گـــولا دەمـــێ ژیـــاوە دڵ
بە سەیری تێمەگەن کە دڵ نـــەماوە مـــەیل و ئولفـــەتی
فیراقـــی یـــاری دڵبـــەرە کـــە رەونـــەقی نـــەماوە دڵ
ئومێد و شەوقی دڵ ئـــەبێ چ بـــێ لـــە یـــاری بـــێ وەفـــا
لە صەحنی نێو حەرەمسەرایی گـــوڵ کـــە دەرکـــراوە دڵ
بە باری میحنەت و جەفا قبوولێ عەیش و نۆشی غەم
لە بـــاخی عەشـــقی گـــوڵ کـــەمێ نســـیبی پێـــدراوە دڵ
هەتا ویصال و مەیلی گوڵ لەنێو چەمەن نەیـــێتـــەدیی
مەحاڵـــە چـــابـبێتەوە، کـــە شووشـــەیێ شـــکاوە دڵ
(شەیدا)ی جەماڵی دڵبەرم هەتاکو ماوە عـــومری مـــن
بـــە تـــیری دەســـت و پەنجـــەیی وەهـــا کـــە پێکـــراوە دڵ

***

وەرزی گوڵزار

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/١

مژدەبێ ئەی دیدە ئەمڕۆ مەستی بێ ئازارە دڵ
وەرزی گوڵزاری بەهار و گوڵشەنی بێ خارە دڵ
میحنەتی دڵ وا بەسەرچوو، روئیەتی گوڵ هاتەوە
هەر تەماداری نەسیمی مەیل و لوتفی یارە دڵ
هەر لەبۆ عاشق لە مەکتەبخانەکەی ئوستادی عەشق
مەخزەنی راز و نیاز و مەحرەمی ئەسرارە دڵ
بولبولی دڵ مەیلی نێو باخ و گوڵستانی هەیە
شەوقی سەیرانی بەهار و دیمەنی گوڵزارە دڵ
من ئەمردم وا دیسان چاوم بە گوڵشەن کەوتەوە
لەم ژیانە گەر ویصالی گوڵ نەبێ، بێزارە دڵ
عاشقی (شەیدا) بەئومێدی نیگاهی دولبەرە
تا بمێنێ، مەیلی لەیل و تەرکی گشت ئەغیارە دڵ

***

دڵ و گوڵ

هەولێر- ٢٤/٥/٢٠٠٩

سەیری بەزمی دڵ بکەن یاران کە لەیل و یارە گوڵ
هەمدەمی راز و نیازی عاشقی بێدارە گوڵ
ئەو بە خوێنی ئەهلی دڵ ئاوی دراوە، رەنگی سوور
لەب شەکەر، تیری جگەر، مەعشووقەیی خونخوارە گوڵ
بولعەجەب بەزمێکی سەیرە سیڕڕی گەنج و رەمزی عەشق
فیتنەگەر بۆ حاڵی سەد مەجنوونی دڵ ئەفگارە گوڵ
خاری گوڵشەن ئەزیەت و ئازاری بۆ کەس خۆ نیە
لەم جیهانی عەشقەدا جێداری دڕك و خارە گوڵ
عالەمێ شێواوی حوسن و خیلقەتی ئەو دیمەنەن
یەك بەیەك ئاشفتەحاڵی عەشقن و سەردارە گوڵ
من هەتا ئێستاکە نەمدیوە عەجایبتر لەمە
هەم شیفا بۆ زامی دڵ گوڵ، هەم جەفاکردارە گوڵ
لەم گوڵستانی وەفا و پڕ صەفایی حوسنەدا
دڵ نیگاری رەمزی عەشقە و مەخزەنی ئەسرارە گوڵ
سالیکی رێ بۆ بڕینی مەرحەلەی رێبازی عەشق
رۆح و گیان و دڵ ئەبەخشێ، مەستی بێئازارە گوڵ
عالەمێ سەرقاڵی باسی باخ و گوڵزاری گوڵن
شایەنی وەسف و مەدیح و گوڵشەنی ئەشعارە گوڵ
عاشقی (شەیدا) وەکو بولبول ئەناڵێ رۆژ و شەو
لەم جیهانی عەشقەدا بێباك و کەم گوفتارە گوڵ

***

لە سایەی دڵبەردا(*)

هەولێر- ١٩٩٨/٦/١١

کە من مەفتوونی چاوی پڕ لە نازم
لەسایەی تۆوە (خاوەن ئیمتیاز)م
ئەگەرچی وەك پەپوولەی بەر چرا بم
لەژێر باڵی هومادا صەقر و بازم
کە من دیلم بە داوی خاڵی هیندووت
وەکو قەقنەس ئەسووتێم و ئەسازم
فەقیرم وەك ئەسیرم دوور لە چاوت
بە غەمزەی چاوەکانی تۆ ئەنازم
کە عەشقت ئاگرە و لاشەی منیش پووش
خەریکی مامەڵەی بەنزین و غازم
لە موڵکی بێکەسیدا بێ‌پەنا خۆم
ئەسیری ئێش و ئازار و گودازم
چ موژدێکە منیش وەك قەیسی عامیر
بڵێم مەجنوونی لەیلاکەی حیجازم
رەقیب با وانەزانێ تۆم نەماوە
عەلا رەغمی عەدوو هەر سەرفرازم
کە ئەمڕۆ غەمرەوێنی دڵ نەماوە
منیش هەر بۆیە ناکۆك و نەسازم
بەڵام بەم حاڵەوەش (شەیدا) بە یادت
هەمیشە سینە گەنجی دەرکی رازم

(*) مەرحوومی باوکم ئەم هۆنراوەیەی بە زمانی منەوە نووسی بەهۆی بوونم بە خاوەن ئیمتیازی گۆڤاری پەیڕەو.

حەیرانی شار

سلێمانیی- ١٩٩٩/٣/١٠

بزانە ئـەی دڵـەی دێوانـە مـن حـەیرانی ئـەم شـارەم
بە دایم ئارەزوومەندی سـەفا و سـەیرانی ئـەم شـارەم
منی چەند ساڵە تیفلی شیرەخۆرەی پاکی ئـەم خاکـەم
وەهـا بۆیـە خـەریکی شـیوەن و گریـانی ئـەم شـارەم
بـە یـادی سـەردەمی بـەزمی منـاڵیم و گرۆگـاڵم
ئەمێستا روو لە باخی دڵفریـب و جـوانی ئـەم شـارەم
ئەسیری عەشقی لەیلێکم کە ئەو بێڕەحم و مەیلێکـە
لـە یـادی یادگـاریی دڵکەشـی جـارانی ئـەم شـارەم
ئەگەرچی من غولامی دەرکی گەنجینەی غـەمم، ئـەما
لە ڕێگەی عەشقی گوڵ سەرقافڵەی کاروانی ئەم شارەم
لـە کۆچـی دوا هەناسـەی مەرگـدا ئـاواتی دڵ وایـە
سپەردەی خاکی پاکی گردەکەی سـەیوانی ئـەم شـارەم
لە وەختێکا کە مـن پـێم ناوەتـە بـازاڕی بـەزمی دڵ
قوتابیی مەدرەسەی عەشقم، لە (شەیدا)یانی ئەم شارەم

***

چاری دەردی دڵ[*]

هەولێر- ١٩٩٩/٦/٤

چـاری دەردی دڵ حەواڵـەی دەسـتی دڵشـادێ دەکـەم
ئاهی خۆم تەقدیمی جەلسەی مـەرد و شـازادێ دەکـەم
نـاعیلاجم روو لـە رێگـەی خـاوەن ئیرشـادێ دەکـەم
(بیبیـێ یـا نـەیبیێ، مـن داد و بێـدادێ دەکـەم
گـوێ بـداتێ یـا نـەداتێ ئـاه و فـەریادێ دەکـەم)

بۆئـەوەی بگـرێ دەسـم دائـیم لـە لارێ (بِالخصُـوص)
چونکە شەیتان و نەفس هاتوونە رێگەم وەك لصـووص
من ئەگەر یارم نـەبێ هـەرگیز بـە دڵ نـابم خـەلووص
(حـەققی ئیخلاصـە بـەجێهێنانی ئـادابی خولـووص
پـێ بزانـێ یـا نـەزانێ، مـن بـە دڵ یـادێ دەکـەم)

ئێستە وا کەوتوومە نێو گێژاوی جەنگ و کێشـەکێش
مـن بەتـەنهام و ژمـارەی دوژمـنم زۆر و لـەپێش
نەفسی بەدکارم بـە زۆریـی پـێم ئـەدا ئـازار و ئـێش
(بێسـتوونی عیشـقی شـیرینێك ئـەوا هاتۆتـە پـێش
گەر لە حەق بێم و نەیەم تەقلیـدی فـەرهادێ دەکـەم)

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بە شێوەی پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی (مەحوی) نووسی، کە لە ژمارە (٢٠)ی ۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٠ بڵاوکراوەتەوە.

شیر و تیری بۆچی‌یە یارم ئەگەر گەردن نەبێ
ئیختیاری چی ئەکا بۆ عاشقی، کوشتن نەبێ
گەردنم وا خستە بەرپێی تا لە دەستی ون نەبێ
(ئاوی تێغی وەقفی هەر توشنە لەبێکە من نەبێ
کارگەر بێ یا نەبێ لەم مەظلەمە دادێ دەکەم)

زۆر دەمێکە من ئەبینم مالّی دلّ کاول بووە
تیغی ئیمانم بەجارێ خاو و خەستە و کول بووە
جازیبەی نەفسم بەهێزە، دەست و قاچم شل بووە
(دەرسی عیشقم هەر لەکن پەروانە یا بولبول بووە
بیگەمێ یا نەیگەمێ هەر مەشقی ئوستادێ دەکەم)

من بەدەس شەیطان و نەفسم کەوتە بەندی داو و گیر
شەش دەرم گیرا بەجارێ زۆر عەجیب و بێ‌نەظیر
لێرەدا بێهودەیە هێزی مەتالّ و شیر و تیر
(کوشتنی ئیسفەندیاری نەفسە بەستەی رایی پیر
گەر مەدەدکا یا نەکا لەو شاهە ئیمدادێ دەکەم)

من لە عومرم کردەوەی چاکم نەبوو غەیری قصوور
ئەم ژیانەم وا بەرێ‌کرد سەرکەش و دلّ پڕ غروور
جەستەکەت حازرکە (شەیدا) بۆ گەزندەی مار و موور
(بەم نزیکانە لەبەرمە (مەحوی)یا رێگێکی دوور
بێتە دەستم یا نەیێ هەر کۆششی زادێ دەکەم)

***

دڵتەنگیی

هەولێر- ٢٠٠٠/٥/٨

عــەزیزم بۆچــی مــن دایــم حــەزین و دڵ نەخۆشــت بم
زەلیلــی دەســتی جــەللاد و رەقیبــی خۆفرۆشــت بم
لــە حــاڵی پەســت و وێــرانم بپرســە بــۆ وەفــا جــارێ
تــەزانم چــونکە تــا مــاوم ئــەبێ زار و پەرۆشــت بم
بەتەنها من لە بازاڕی گوڵت مەحرووم و بێبــەش بــووم
وەکو بولبول دەسـا بـا تێکـەڵی جـۆش و خرۆشت بم
ئەگەر رێم کەوتە نێو باخ و چەمەن، رەحمێ بە حاڵم کە
هەتا کەی هــەر منــی دێوانــە شێواو و خەمۆشــت بم
لــە مەیخانــەی غــەمی دایــم ســەراپا ئــاوەدانی تــۆ
منی دڵ کەیلی میهرت، چی ئەقــەومێ بادەنۆشــت بم
لە ریزی کۆمەڵی عوشاقی حوسنت با منیش رێگــەم
ببێ (شەیدا)ی جەماڵی بــێ میســال و، کۆنەپۆشــت بم

***

هەراسانیی

هەولێر- ٢٠٠٠/٧/١٥

دەمێکــە بێخەبــەر مــاوم لــە ئــەوزاعی گــوڵ و یــارم
لــە حــاڵی خــۆم هەراســانم، بــە دەردی دڵ گرفتــارم
ئەمێســتا مــن کــە گــیرۆدەی غــەمم، شــێواوە حــاڵی دڵ
لە دەشتی بێکەسیی کەوتووم و وەك گەستەی دەمی مارم
نــەمانم چــاترە لــەم مانــە گــەر دەســتی قــەزا بیکــا
کــە دەرچــێ رۆحــی شــیرینم لــە لاشــەی زەرد و بیمــارم
وەکو مەجنوونی بێکەس، دەربەدەر کوشتەی غەمی لەیلا
بــە تــیری دەســتی دولبــەر کــەوتووم ئێســتا برینــدارم
بە بێهۆ دەربەدەر بووم، کەس نەبێ یارەب بە حــاڵی مــن
لە ساحەی غوربەتا کــەوتووم و کــەس نایــەت بــە هــاوارم
عەجەب یارێکی بێرەحم و وەفا بــوو گــوڵ لەگــەڵ منــدا
نــەبوو جــارێ بکــا رەحمــێ بــە ناڵــە و ئــێش و ئــازارم
کە من (شەیدا)ی جەماڵی یارم و بــێمیهــرە ئــەو، ئــەمما
بــە مــوژدەی وەســڵی روخســاری، هــەتا مــاوم تــەماکارم

***

بەختی کلۆڵ

هەولێر ١٧-١٨/١٠/٢٠٠٠

کلۆڵــە بەختەکــەم، خۆشــم کلــۆڵم
لە بــەزمی بــادە دەنــگ نــادا دەهــۆڵم

بــە رۆژ و شــەو هــەموو گریانــە کــارم
نــەماوە هێــزی ســەدبەندیی مــژۆڵم

بــەڵێ بــێ‌هەمــدەمم مــن بۆیــە دایــم
گەڕیدە و وێڵی دەشت و هــەرد و چــۆڵم

وەکو دێوانــە ڕێگــەی عەشــقە ڕێگــەم
بە مەشقی عەشقەوە کەشــکۆڵ لــەکۆڵم

ئەوا عومرێکە وەك مەجنوونی بێکەس
بەشــوێن لــەیلا ســیفاتێکا گــەڕۆڵم

لــە ســاحەی نائومێــدیی مــەیلی یــارم
لە پێ کەوتووم، شکاوە دەست و قــۆڵم

لە جێگەی بەزمی مەیخانــەی محەببــەت
موقیمی کونجی غــەم یــا شــیو و دۆڵــم

ببیــنن لاشــەکەی لــەت لــەت کــراوم
کە وا تێکەڵ بە خوێن و خــاك و خــۆڵم

بە ئەشکی گــەرمی دیــدەم دائــەمرکێ
ســەهۆڵبەندانی لاشــەی وەك ســەهۆڵم

نیــازم وایــە وەك فــەرهادی کۆکــەن
بە هــەردا دەم کەچیــی دامــاو و کــۆڵم

لە سووچی مــاڵی غــەمباریی بەتــەنها
فــەقیر و بــێ‌بــەها لات و کــزۆڵم

ئــەڵێ (شــەیدا) ئــەبێ خێرۆمــەنێ بــێ
بکــا ڕەحمــێ بــە ئــەم حــاڵی شــڕۆڵم

***

نەغمەخوانیی

هەولێر- ٢٠٠١/٥/٢٦

وتم ئـەی دولبـەری مـن، بۆچـی ناپرسـی لـە ئـەحواڵم!
مەگـەر تـۆ سـەرد و بـێ میهـری وەیـاخۆ مـن سیاسـاڵم
ئـەبینم سەربەسـەر یـارانی مەیخانـە دڵ ئاسـوودەن
کەچـیی رەشپۆشـە ئـەمرۆ ئاسمـانی سـاف و سـاماڵم
لەنێو بەزمی مەحەببەتـدا هـەموو سـەرخۆش و سەرمەسـتن
بەتەنها هـەر مـنم وێـڵ و سـەرئەفگەندە و کـەڕ و لاڵـم
بە سۆزی عەشـقی تـۆوە بولبـولێکی نەغمـەخوانت بـووم
کەچـیی ئێسـتاکە گـیراوە سـتارەی سـەعدی ئیقبـاڵم
ئیشـارەی چـاوەکەی مەسـتت نیشـانەی شـیددەتی قینـە
مەفـەرموو نـازە لاریـی دوو بـرۆم و چـاوەکەی کـاڵم
شەهیدی دەستی تـۆم و دڵ فیـدای گیـان و سـەری خـۆتم
گـەواهی صـیدقی دەعوامـە لیبـاس و پەنجەکـەی ئـاڵم
ئەڵێن مـەجنوون بـە دەردی عەشـقەوە رۆیـی لـە دنیـادا
منـی دێوانـە گـیرۆدەی دو زولـف و خەرمـەنی خـاڵم
لە باخی بێ بـەری عـومری سەراسـەر شـین و زاریـی مـن
ئـەتۆ بـووی مایـەیی دەردی دڵ و پـەژموردەیی حـاڵم
وتم توخـوا دەخیلـت بم هـەتا کـەی عیشـوە ئەفرۆشـی
وتـت نـا وامەزانـە، دولبـەرێکی خـۆش خـەت و خـاڵم
دەسا گەر خۆش خەت و خاڵیی وەها بێ، دولبـەرا شـەرتە
لە رێگەی عەشقی دڵدا هەر فیدای تـۆ بـێ سـەر و مـاڵم
دڵەی (شەیدا) بە رۆژ و شەو ئـەناڵێنێ لـە شـەوقی گـوڵ
ئـەڵێ ئۆخـەی وەکـو بولبـول، شـوکور بێهـوودە نانـاڵم

مات و بێنەوا

هەولێر- ٢٠٠١/٩/١٤

ئەی دڵ ئەتۆ فەقیر و من مات و بێنەوا خۆم
تۆ هەمدەمی غەم و من مەلوول و موبتەلا خۆم
لە خەستەخانەیی دڵ، بێ مەرهەم و شیفا خۆم
مەحروومی بادە تۆی و من بێکەس و گەدا خۆم
لەنێو حەرەمسەرادا بێ نرخ و بێ بەها خۆم

مەجنوونی دەشت و دەر بووم عالەم بە شێتی زانیم
نەمدی بە غەیری لەیلا کەسێکی تر روانیم
لە رێ بڕین قصوورم نەکرد هەتا توانیم
بە بێ سەمەر بەسەرچوو نەمامی عومری جوانیم
لە دەشتی پڕ بەڵادا شەهیدی کەربەلا خۆم

من باخەوانی باخی گوڵزار و گوڵشەنێ بووم
بە مەیلی دڵ بە دایم موقیمی مەسکەنێ بووم
لە شەوقی عەشقی شیرین، فەرهادی کۆکەنێ بووم
رەفیق و هەمدەمی نەی، حەریفی نەیژەنێ بووم
ئێستاکە بێ ئەنیس و بێدەنگ و بێ سەدا خۆم

سەرمایەیی ژیانم دولبەر بو غارەتی کرد
خاڵیی لە غەم بو تێکەڵ بە دەرد و مەینەتی کرد
دڵێکی کون کونم بوو، وێران و لەت لەتی کرد
بە بێ دەلیل و مەتڵەب، بێ شان و شەوکەتی کرد
بێ هەمدەم و حەبیب و بێ یار و ئاشنا خۆم

له باخی حوسنی عەشقا، تەیرێکی بێ زەرەر بووم
بە دایم ئینتیزاری شنەی دەمی سەحەر بووم
هەمڕەنگی بولبولی گوڵ بێ ئیسم و بێ ئەسەر بووم
بە فەوتی پیری ساقیی، بێ باب و بێ پەدەر بووم
کوژراوی تیری دەستی صەیادی بێ وەفا خۆم

یاران دەخیلە توخوا رەحمێ بکەن بە حاڵم
شێواوە هەست و هۆشم، شپرزەیە خەیاڵم
بە ژان و ئێشی زامم، شەو تا سەحەر ئەناڵم
موحتاجی دەستی یار و شنەی دەمی شەماڵم
قوربانی موژدەبەخشێ، سەوداسەری سەبا خۆم

سەد شوکری بێ نیهایەت، بێ باکە دڵ لە عالەم
چون هەر هەوێنی عەشقە بۆ تیفلی دڵ دەمادەم
قەصدم وەهایە ئەمڕۆ خەرمانی خەم بە با دەم
بۆ غەیری پیری ساقیی سەر دانەخەم هەتا هەم
ئەگەرچی دڵ شکستە و زەلیل و رەنج بە با خۆم

رەقیب وەباڵی جورمت هەڵبگرە بۆ قیامەت
بێ سوودە بۆت بە بێ شك لەو رۆژەدا نەدامەت
رۆژێکە بۆ رەقیبان پڕ ترس و هەم مەلامەت
تەنها گرۆهی عەشقە دڵخۆش و سەر سەلامەت
لەو رۆژەدا ئەبینی خاوەن مەقام و جا خۆم

یــاران ببیــنن ئــەمڕۆ گوڵشــەن کــە چــەن بــڵاوە
بە تیری غــەم کــە بــەرگی گــوڵ ڕەونــەقی نــەماوە
دەریــایی خــوێنی جــەرگی جەمعێکــە هەڵســتاوە
(شەیدا)ی جەماڵی دولبەر، خنکاوی خوێن و ئــاوە
بێ دەست و دەســتگیر و غــەوواص و نــاخودا خــۆم

***

گەشانەوەی دڵ [*]

هەولێر ٢١-٢٢/٩/٢٠٠١

بە نامەی جوان و رەنگینت موفەڕڕەح بوو دڵ و گیانم
نەما ئازاری جەستەی پەست و ژاکاوم، شکا ژانم
بە بێشک بەرهەمی خامەت نموونەی دوڕڕ و گەوهەر بوو
بە چاوی دڵ سەرنجم دا بە وێنەی نرخی مەرجانم
وەڵامی نامەکەی پڕ سۆز و میهرت واجبە بۆ من
ئەبێ ئەرکی وەفاداریی بە حەق لابەم لەسەر شانم
ئەگەر هەر لێرەوە تاکو سلێمانیی بپێوم من
بە پێ هەم پێ بەپێ، بێشک بە کەسری شەئنی نازانم
ئەزانم چونکە لانەی عاشق و ماڵی حەبیبانە
بە حەق سەرقافڵەی شارانە شار و موڵکی بابانم
منیش وەك ئەهلی دڵ ئەهلی وەفام و تەرکی غەم ناکەم
هەتا ئەو رۆژە دێ پەیکی ئەجەل، لەم شارە[1] میوانم
ئەگەرچی مات و بێدەنگم لە ماڵی غوربەتا ئەمما
بە دڵ موشتاقی شێوە و رەنگ و دیداری رەفیقانم
بە ناچاریی کە هەردەم عاشقی باخی گوڵە بولبول
منیش عاشق بە داری ئەرخەوانی گردی سەیوانم
مەکەن لۆمەی دڵی (شەیدا) کە رۆژ و شەو ئەناڵێنێ
کە دوورکەوتۆتەوە ئەمڕۆ لە یار و شاری جارانم

***

[*] ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیەکی برای بەڕێز: کاك (عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی نووسی.

[1] مەبەست شاری (هەولێر)ە.

غەزەلخوانیی

هەولێر- ٢٢/١٠/٢٠٠٣

عەزیزم دیدە بیستوومە، فیدای ئەو زەرف و نامەت بم
لە ئەحواڵی منت پرسیوە ئاخۆ من سەلامەت بم
هەتا هەم من لە سایەی میهر و سیلەی چاوەکانی تۆ
ئەبێ مەمنوونی ئەم لوتف و دەم و لەفز و کەلامەت بم
ئەتۆ گوڵ، من لە عەشقی تۆ وەکو بولبول غەزەلخوێنم
بە گیان و دڵ فیدای ئەو قەولی شیرین و بەتامەت بم
ئەگەر بێت و ویصالی من لە ماڵی ئاخیرەتدا بێ
دەسا شەرتە بە شادیی چاوەڕێی ڕۆژی قیامەت بم
منی (شەیدا)ی جەماڵت چیم لە عەیش و نۆشی ژین داوە
بە سەرگەردانی گەردی مەقدەمی ئەم صوبح و شامەت بم

***

شەربەتی خوێن (*)

هەولێر- ١/٢/٢٠٠٤

گەرچــی ئــەمڕۆ جــەژنی قوربانــە لــە عالــەم، داخەکــەم
دیــەنی خــاکی ولاتــی مــن بــەجارێ بــوو بــە خــەم
چــاوەڕێی فــەسلــی بەهــار و گوڵشەنێ بــوو ڕۆژی عیــد
سەد حەیف زۆری نەبرد دەوری هەموو لــێ بــوو بــە تــەم
بولبــولانی سەرچــڵی گوڵشــەن ئــەوا شــیوەن ئەکــەن
مــات و خامۆشــن هــەموو پەروانــەکانی دەوری شــەم
تیفلــی بەســتەزمان و بــێ تــاوان و بێــگەردی گەلــم
بــوو بــە جــێ پەنجــە و نیشــانەی دوژمنــی خــاکی حــەرەم
وەك پــەڕی ژاکــاوی گــوڵ، پــاکی بــە تــیرێ هــەڵوەریی
غەرقی خوێن و خاك و خۆڵی سووری گوڵشەن بوون بە جەم
ســا ئــەوەی زامــی دڵــی ئــەم خاکــە ئەکولێنێتــەوە
ڕەببی نوقمی گــۆمــی خــوێنی سینە بــێ سەر تــا قــەدەم
دەی ئیتر بــەس شیوەن و ڕۆڕۆکــە ئــەی دڵ ڕۆژ و شــەو
چــونکە هــەرگیز بــێ چــەقەڵ نابــێ هــەتاکو مــاوە چــەم
خــۆ شەپۆلــی خــوێنی جەســتەی ئــەم شــەهیدانەی ولات
چــەن ســتەم کــرداری رامــاڵیی لەگــەڵ جــەور و ســتەم

(*) ئەم هۆنراوەیەم بەهۆی تەقینەوە و (کارەساتی دڵتەزێنی ١/ی شوباتی ٢٠٠٤ لە شاری هــەولێر) نووســی، کە بەرامبەر بوو بە یەکەم ڕۆژی جەژنی قوربانی پیرۆز، بە داخەوە کۆمەڵێك هاولاتی بێلایەنی بێتاوان بــوون بە قوربانیی، کە کاریگەرییەکانی جەنگی ناوخۆ ئەم کەلێنانــەی لــەنێو ڕیــزی جــەماوەردا دروســت دەکــرد، ئەم شیعرە لە سایتی (کوردستان نێت) ڕۆژی ١/٢/٢٠٠٨ بلاوکراوەتەوە.

وا شەهیدانی وەتەن یەکدەنگ هەموو هــاوار ئـەکــەن:
بـەس بـەفیڕۆدەن خـەباتی ئێمـە بـۆ سـوودی عەجـەم
دەی ئـیتر بـا یـەکگرن ئـەمڕۆ بـە کوێرایـی ڕەقیـب
پـــایزی (زەرد)و بـــەهاری (ســـەوز)ی کوردســـتانەکەم
من لە (شـەیدا)یـانـی ڕزگـاریی وەتـەنـم و، میللـەتم
هـــەر ئـــەبێ ڕۆژێ ببێتـــە خـــاوەنی نـــاو و عەلـــەم

***

سەحرای عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/٢/١١

چـەن سـاڵە کـە گیرۆدەیـی عیشـقی نەفـەرێکم
بـەم دەردەوە ئوفتـادەم و وێنـەی فەنـەرێکم
عومرێکە لە سەحرایی غەمی عیشـقی گـوڵا مـن
ئەخولێمـەوە دایـم بـە مەسـەل دەربـەدەرێکم
بولبـول سـیفەتم، عاشـقی دیـداری گـوڵم مـن
بەینێکـە لـە ئـەوزاعی چـەمەن بـێ‌خەبـەرێکم
دایـم غەمـە قـووتی دڵـی زارم بـە شـەو و ڕۆژ
سەوداسـەر و دێوانـەم و ئاشـفتە سـەرێکم
مـەجنوونی دەر و دەشـتم و مـەهجووری زەمـانم
بیمـاری غـەمی لـەیلم و کوشـتەی نـەزەرێکم
ئەمڕۆکە بە شەوقی چەمەن و وەسڵ و لیقـای یـار
موشـتاق و تـەماداری بـەهار و سـەفەرێکم
قوربانـە سـەبا هەسـتە بـڕۆ بیبـە پـەیامم
چون کوشتەیی روخساری گوڵ و لـەب شـەکەرێکم
هـەر دەم کـە گەیشـتیتە حەرەمخانـەیی شـیرین
عەرزیکـە بڵـێ لـەم دەمـەدا مـن تەتـەرێکم
ئەمڕۆکـە لـەلای کۆکـەنی دێوانـەوە هـاتووم
هەر بۆیە منـیش بـێ‌سـەر و ئیسـم و ئەسـەرێکم
ئەو عـەرزی دەکردی منـی (شـەیدا)یـی جـەماڵت
هـەر مونتـەزیری لوتـف و نەسـیمی سـەحەرێکم

***

سەروەری عالەم ﷺ

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/٦

سەبا دەستم بە دامێنت، بە با دە تۆز و گەرد و تەم
دەخیلم هەستە زوو حازربە، وادەی ڕۆینە بێ غەم
سەفەر هاتۆتە پێشت، رامەوەستە تووخودا ساتێ
بچۆرە خزمەتی گەورە و حەبیب و سەروەری عالەم
بە دڵ عەرزیکە ئەی فەخری جیهان و عالەمی باڵا
فەقیرێ شك ئەبەم عاشق بە رووی تۆ، بێ شیفا و مەرهەم
بە ڕۆژ و شەو هەموو گریانە کاری، دڵ بە بوریانە
لە دووریی شەوقی رووی تۆیە کە بۆتە هەمدەمی ماتەم
بە دایم شیوەن و ئاه و فوغانە کار و پیشەی ئەو
خەو و خۆراکی لەم دنیایە داخ و حەسرەتە هەردەم
هەموو دەم چاوەڕێیە بۆ نەسیمی مەیل و لوتفێکت
بە خۆشیی عەشقی تۆ قوربان لە دنیادا ئەژی دەمدەم
ئەگەر مەیلێ بفەرمووی تۆ لەگەڵ ئەو تیفلی بێچارە
ئەسووتێ عاشقی (شەیدا) وەکو پەروانە بۆ رووی شەم

***

ئاوازی دەروون

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/١٥

دڵە من عاشقی لەیلم، لە چەمەن خانە دەکەم
بۆیە تەمسیلی سەری بولبول و پەروانە دەکەم
سەر و گیان و دڵ و ژینم بە فیدای یاری عەزیز
من بە ئاوازی دەروون پەرچەمی گوڵ شانە دەکەم
سالیکی ڕێگەیی عەشقم وەکو فەرهادی زەمان
ئارەزووی دەشت و دەر و ئەو کەژ و کێوانە دەکەم
ساقییا دەستی من و دامەنی چاکت کەرەمێ
مەرحەمەت فەرمو کە روو لەو دەر و هەیوانە دەکەم
وەی چ وێرانە بە دەردی غەمەوە ماڵی دەروون
هەقمە گەر ئارەزوی ئەو باخ و گوڵستانە دەکەم
هەم لەگەڵ دەنگی مەل و بولبولی خۆش لەهجە لە باخ
غەم نەبێ، کەی تەڵەبی گوڵشەنی بێگانە دەکەم
حەیفە تۆ لەم دەمە بەم شێوەیە بڕوانی لە من
من نە شێتم نە قسەی هەرزە و شێتانە دەکەم
من تەماداری نەسیمێکم و مایل بە گوڵم
عومری خۆم هەر بە فیدای دولبەری جانانە دەکەم
شەو کە دێ تارە بەڵام ڕۆشنە ماڵی دڵی من
سەنگی شەو بەم دڵە وێرانەیە پێوانە دەکەم
هەر شەوە راز و نیازی دڵ و گوڵ هەڵدەگرێ
بۆیە من ئارەزویی ئەو شەوە تارانە دەکەم

بـــۆ ئـــەوینی دڵ و گـــوڵ فـــەرقی نیـــە دوور و نــــزیك
ڕۆژ و شـــەو یـــادی جـــەماڵی شـــەم و پەروانـــە دەکـــەم
من کە عاشـــق بـــە گـــوڵم، شـــەرتی وەفـــا لازمـــە بـــۆم
هەقمە گەر مەشقی عەشق بـــەم دڵـــە حەیرانـــە دەکـــەم
بـــۆ ویصـــالی گـــوڵ و لـــوتفێکی لەگـــەڵ عالـــەمی دڵ
منی (شـــەیدا) گـــەڕی ئـــەو بـــاخ و گوڵســـتانە دەکـــەم

***

شەریکی شین

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/٥

ئــەی دڵ ڕەفیقــی ژیــن و هــەمڕاهی زینــدەگانیم
ئــەی دڵ شــەریکی شــین و ئــاوازی نەغمــەخوانیم
ئـەی دڵ قـەرینی دەشـت و سـەحرا و بـێ‌نیشـانیم
بــۆ قــووتی ڕۆژ و شــەوم و ئێــوارە و بــەیانیم
بـە غـەیری غـەم بـە هیچـێك ئـەنیس و ئاشـنا نـیم

تــۆ هەمــدەم و ئەنیســی ڕۆژ و شــەوانی ئــەی دڵ
تــۆ کــۆهی بێســتوونی بــۆ حــاڵی عاشــقی گــوڵ
تۆ نەغمەخوانی بـاخی عەشـقی لـە سووچـی مەنــزڵ
وەك بولبــولی بــەهاری دایــم لەســەر لــق و چــڵ
تــۆی ئولفــەتی ژیــان و عــومری هــەموو جــوانیم

هۆی شۆر و شـین و فیتنـە و ئـەم ناڵەناڵـە تـۆ بـووی
عاشق بە ماهی ڕووی ئەو مەعشووقی حاڵە تۆ بـووی
کێوی نەزەرگـەهی ئـەو حوسـن و جەماڵـە تـۆ بـووی
ئەو پـیری مـەی حـەقیقیی، جـام و پیاڵـە تـۆ بـووی
هــەر بۆیــە غــەیری ڕێــی ئــەم بـازاڕە شـارەزا نـیم

پشـــتم بـــه شـــارەزایی تـــۆ بەســـتبوو لـــه دنیـــا
وا نوقمی بـەحری غـەم بـووم، کـەوتم وەهـا لـه بنیـا
چیبکەم له دەشت و سارای عەشـقا بـه تـاقی تـەنیا
لـەو چـاڵ و چـۆڵی مـەرگ و زوڵمـاتی تـار و ونیـا
لوتفـێ ئەگـەر نـەکا گـوڵ، مـەفتوونی چـۆڵەوانیم

دەســـتم بـــه دەســـتی پـــیری مەیخانـــه گرتبـــوو مـــن
ئوستادی عەشـقی مـن بـوو بـۆ ژیـن و کـاتی مـردن
فیتنەی رەقیبی عـومرم لـێم بـوو بـه تـەوقی گـەردن
جـەرگ و هـەناوی کـردم بـەو تـیری ئـەنجن ئـەنجن
شـــێوا لـــه مـــن حـــەیات و ئاســـاری ئـــاوەدانیم

من عاشقێکی (شـەیدا) بـەو حوسـنی نـارەوەن بـووم
کوژراوی تیری دەستی صەیـــادی نێـو چـەمەن بـووم
سەرمەستی بۆنی لاله و هەم یـاس و یاسـەمەن بـووم
لەو باخی عەشقی گوڵدا مایـل بـه نەسـتەرەن بـووم
وا هاتـــه بـــەر نـــەمامی گوڵـــزاری جاویـــدانیم

***

نەسیمی بەیان[*]

هەولێر- ٢٠/٧/٢٠١٠

نەسیم ئـەمڕۆ سـەحەر وەختـی بـەیانم ... پـەیامی دڵ ئـەبا، شـەرح و بـەیانم

لـەبۆ خزمـەت نـەجیب و شـاهزادێ ... دڵارامێکـــــی ســـــەروەرزادەگانم

ئەکەم عەرزی سەلام و هەم تەشەککور ... لە لوتفی ئـەو گوڵـەی شـیرین دەهـانم

کـە دوڕڕی (خـانی خـێڵان)ی کـردە ... دیـاریی، چـونکە مـن قـەدری ئـەزانم

بە لـوتفێکی وەهـا لـەو دوڕ میسـالە ... لەگـەڵ ئـەم بێنەوایـەی بـێ نیشـانم

بەوەی ماوم لە خاطردا، عەجەب مـام! ... رەویی خەم، هەم وەریی بەرگی خـەزانم

کـە مـن خـۆم هیچـم و هیچـم لـەبارا ... نیـە، تـا بیکەمـە دیـاریی گـرانم

بـە ناچـاریی ئـەنێرم وەك وەفایــێ ... بەرابـــەر یادگـــارانی شـــەهانم

خـەڵاتی دوڕڕی (دیـوانی فـەنایی) ... لەگـەڵ تەقـدیر و هـەم رازی نیهـانم

منـیش بۆیـە وەهـا شـیرینە لێـوم ... وەیـا لـەم بەزمـەدا خامـە رەوانم

بە زاهیر چون لەسـەر رێبـازی نەقشـیم ... قوتـابیی مەدرەسـەی عەشـقی ئـەوانم

ئەنا من چیم و شیعر و بەرهەمی مـن ... ئەبێ چیی بێ! وەیـا مـن چیی بزانم

منی (شەیدا) لە رێگەی عەشقی گوڵدا ... بەسەرچوو بـاخی عـومر و هـەم ژیـانم

***

[*] بەڕێـز: جەنابی کاك (شێخ ئەسعەد نەقشبەندیی) لە سلێمانیی لەڕووی وەفـاوە هـەردوو کتێبـی (خـانی خێڵان)و (دیوانی شیعری د. عابد سیراجەددین)ی بە دیاریی بۆ ناردم، منیش بەو هۆیەوە چەند نوسـخەیەکی (دیوانی شیعری مەرحوومی باوکم- دیوانی فەنایی)و ئەم چەند دێڕە شیعرەم پێشکەش کرد.

غونچەی گوڵستان (*)

هەولێر- ١٩٩٧/٨/١٤

عەزیزم بێرە نێو رەوزە و گوڵستان   بە وێنەی غونچەیی نێو باغ و بوستان
گوڵستانی چەمەن رەنگینی (سەعدی)   کە هۆیێکی نزیکە بۆ مەبەستتان
گوڵستانێ کە ئاوی روونی ئەو بێ   حیکایەی زاهید و یەکتاپەرستان
گوڵستانێ کە ئاوا بەهرەمەند بێ   نەبێ فەرقی لەلای، هاوین و زستان
ئەگەر سەرفی تەمەن کەی تۆ لەگەڵیا   ئەچیتە ریزی جەمعی گوڵ بەدەستان
ئومێدم وایە هەردەم تێ‌بکۆشی   نەگۆڕی دڵ بە قەولی خۆپەرستان
بە رەنگێ بەهرەمەند بی لێی عەزیزم   ببی تێکەڵ بە رەنگ و بەزمی مەستان
لە سەرچاوەی حەقیقەت سەر دەرێنە   بکۆشە بێ‌وچان و دوور لە وەستان
لەخزمەت پیر و ئوستادی محەببەت   بچۆرە ریزی خاوەن بیر و هەستان
عەجەب دڵگیرە ئەم بازارە، دیدەم   ئەکا چاری نەخۆشیی سینە پەستان
ئەگەر دڵ دوورە لەو بازارە ئەما   بە دایم هەوڵ ئەدا بێ‌دەستەوەستان
دڵەی (شەیدا) سیفەت تاکو نەگا پێی   مەحاڵە جێ‌بهێڵێ باغ و بوستان

***

(*) ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیێکی برای خۆشەویستم: کاک (نەبەز غەریب) لە سلێمانیی نووسی، یێك ئەیویست (گوڵستانی سەعدی) بخوێنێت.

لانەی دڵ و گوڵ[*]

سلێمانیی- ١٩٩٨/١٢/١٣

به گەشتی گوڵشەن و سەیرانی لانەی دڵ، بزێوم من
له خۆشیی حاڵی دڵ، کەوتۆتە بار و خەندە لێوم من
یەکەم هەنگاوی من ئێستا له (باخی بەختیاریی)دا
له هەنگاوی دووەمدا وا (سلێمانیی) ئەپێوم من
سەرەی هەنگاوی سێیەم هات و هەستم کرد کە دڵ یادی
سەفای جارانی کرد و پێی وتم ئێستا پەشێوم من
بەڵێ ئەم مەرحەلەش حەوشە و دەری (مزگەوتی گەورە)م بوو
کە لانەی خوێندنم بوو، ئێستە وا مەعدوومە نێوم من
ئەبینم یاری دێرینم نیە سۆراخی لەم دەورە
کەوابێ سەد هەزار حاشا لە گەنج و زێڕ و زێوم من
ئیتر بێ ئیختیاری خۆم (سلێمانیی) بەجێدێڵم
لەبەر ناسۆر و زامی سەختی دڵ وا قوڕ ئەپێوم من
کە ئاوی ساف و بێگەردی چەمی (دووکان)ی بەختم دی
دڵەی زارم وتی ئێستاکە هەروەك داری سێوم من
شەویش داهاتووە ئەی دڵ بەسەر لاشەی حەزینمدا
لە گوندی (کانی وەتمان)ا خەریکی نوێژی شێوم من

---

[*] لەدوای تێپەڕبوونی نزیکەی ساڵێك بەسەر هاتنماندا بۆ شاری (هەولێر) بە ماڵەوە و یەکەم سەفەر و گەڕانەوە بە سەردان بۆ شاری (سلێمانیی)، بە یادی کۆمەڵێك یادگاریی سەردەمی منداڵیی و قۆناغی سەرەتای تەمەن لە گەڕەکی (سەرچیمەن)و (مزگەوتی شێخ بابە عەلی)و (مزگەوتی گەورە)و گەڕەکە دڵگیرەکانی تری شاری سلێمانیی، ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

لەسەر شاخ و چیای بەرز و بڵندی (هەیبەسوڵتان)ا
خەریکی جادەپێوان و بڕینی شاخ و کێوم من

گڵۆپی شاری (کۆیە)ش وا دیارە وەك چرا دەگرێ
بەڵام خامۆشە شەوقی دڵ، لە هەوراز و نشێوم من

بە شاری کۆیەدا تێپەڕ ئەبم ئەی دڵ بە بێدەنگیی
شەویش تاریك و بێدەنگە، ڕەفیق و یاری خێوم من

لە ڕێگا گەر بپرسن لێم چییە ناو و نیشانی تۆ؟
بەشوێن لەیلا سیفاتێکا ئەڵێم مەجنوونە نێوم من

کە من (شەیدا)یی خاك و دیمەنی ئەو شارە دڵگیرەم
لە دووریی ئەو، بە دایم هەمنوشینی شکڵی دێوم من

***

ڕەنجی دڵ

هەولێر- ١٩٩٩/٢/٢٠

ئەبێ دەرچێ لە دڵ! ئازیز خەمی مـن	وەیا پەیدا ببێ قەت مـەرهـەمـی من
بکـا سارێـژی زامـی کـۆن و تـازەم	ببێتە مـایەیـی خـاتـرجـەمـیی مـن
لـە گوڵشـەندا ببیـنم شـێوەیی یـار	هەتا سەر بێ ویصالی دەمدەمی مـن
دەمێکـە چـاوەڕێی ڕۆژێکـی خۆشـم	کە لابـا ڕەنـگـی دوود و ماتەمی من
پیاڵـەی ژەهـری تـاڵی دەسـتی یـارم	وەکو شەهد و عەسەل دێتە دەمی من
بـەڵام داخـی گـرانم سـەختە بـەختم	هەمیشە چاوەڕێم بۆ مەقدەمی، من
ئەگەرچی یاری من دڵڕەق بو ئـەی دڵ	هەتا سەر نەبوە لەیل و مەحرەمی من
لە نیوەی ڕێگـەدا تـەرکی دڵـی کـرد	فیراقی گوڵ بو هۆی عومری کەمی من
دەسا تۆش ئەی دڵـەی پەروانـە ئاسـا	هـەتـا مـاوی نەڕەنجێنی شـەمـی من
ئـەزانم مـن بەشـم هـەر شینە دایـم	ئەبێ هـەر ڕەنجی دڵ بێ بەرهەمی من
دڵـەی (شـەیدا) ئومێـدی وایـە ڕۆژێ	نەوای نەی بێ لەجێی زیل و بەمی من

***

خاکی کوردستان (*)

تورکیا- ماردین ١٩٩٩/٩/٢

وا لـه خـاکی تورکـەوە رووم کـردە رێگـەی مـاردین
سـا خـودا بیکـا نـەجاتی دا لـە دەسـتی (مـاردِین)
چـون ئـەبینم بێکـەس و بـێ‌نـازە کوردسـتانەکەم
دڵ شکسـتـە و عـاجزم، بێـزار و زار و دڵ حـەزین
رەببی ئەم خاك و وڵات و نیشـتیمانەی قـەومی کـورد
هەر بەهار و سەوز و گەش بێ، شاخ و داخی بێ بـرین
تەرکی تورکی لـێ بکەی، تا کـوردی دامـاو و هـەژار
تـا ئەبـەد بخرێتـە سـەر لێـوانی، خەنـدە و پێکـەنین
من کە (شـەیدا)ی خـاکی کوردسـتانم و مـافم هەیـە
هـەر ئـەبێ رۆژێ نـەمێنێ دوژمنـی دڵ پـڕ لـەقین

***

(*) لەکاتێکدا کە لەخزمەت باوکم و مامۆستا شێخ موحسین و کاك ستاردا سەفەری تورکیامان کرد و زۆرێـك لە شوێنە دێرینەکانی شاری ئەستەمبوڵ و چەند جێگایەکی تری ئەو وڵاتە گەڕاین، لـە گەڕانەوەمانـدا بـەناو شارەکانی کوردستانی تورکیادا ئەم پارچە هۆنراوەیەم نووسی، چونکە بە ئاشکرا ئـەمانبینی کـە دەسـەڵاتی تورك زۆر جیاوازیی لەنێوان میللەتی کورد و نەتەوەی تورکدا کردووە و بە جیا لـە شـارە تورکـەکان، زۆربـەی زۆری شارە کوردیـیەکان پەراوێـز خراون و هیچ جۆرە خزمەتێکی بەرچاویان پێ نەکراوە، بۆیـە منـیش زامـی نەتەوایەتیم کولایەوە و بەدەم داخ و دەردەوە بەم شیعرە و چەند پارچە شیعرێکی تر کوڵی دڵی خۆمم هەڵڕشت.

خەمی شەوگار

هەولێر- ١٩٩٩/٩/٢٤

نەما بەزمی دڵ و دڵدارەکەی من ... بەسەرچوو راز و نازی یارەکەی من

رەقیب دەستی رەشی هێنایە رێمان ... بڕیی ئاوی گوڵ و گوڵزارەکەی من

بەفیڕۆ چوو هەموو عومری عەزیزم ... لە دووریی دیمەنی دڵدارەکەی من

نەما وەسڵ و زەمانە فەسڵی هێنا ... بەجارێ بۆ دڵەی زامارەکەی من

شکا شووشەی مەی و بادەی محەببەت ... لە مەیخانەی غەمی غەمخوارەکەی من

تەماداری نەسیمی بای سەحەر بووم ... لە شاری یار و یاری شارەکەی من

وەرن یاران تەماشای حاڵی دڵ کەن ... ببینن دیمەنی روخسارەکەی من

کە شێوە و رەنگی جارانی نەماوە ... گەلێ دوورە لە رەنگی پارەکەی من

خودا رەحمێ بکا رۆژێ بنێرێ ... دەوایێ بۆ دڵەی بیمارەکەی من

نەسیمێ بێ لەلای یاری فەرەح بەخش ... بماڵێ گشت خەمی شەوگارەکەی من

هەتا کەی جێ دەسی هەروا بمێنێ ... رەقیبی دڵڕەق و غەددارەکەی من

لەسەر لاشەی زەعیف و زەردی (شەیدا) ... بڕەنجێنێ دڵی نازارەکەی من

***

باری خەم

هەولێر- ٢٠٠٠/١/١٥

گـەر دڵـێ تێکەڵ بـە بـاری خـەم نەبێ، بۆچیمە مـن
دیدەیێ سووتاوی شوعـلـەی شـەم نـەبـێ بۆچیمە من
یا لە ڕێـی عەشـقا بـە دڵ بـۆ مـەیلی یـاری دڵـڕفێن
دوژمنی سەرسەختی جـامـی جـەم نـەبێ بۆچیمە من
گـەردنێ ملکـەچ نـەبێ بـۆ شـیری دەسـتی دڵبـەری
یـا پـەتـی سـێـدارەیـی لا کـەم نــەبـێ بۆچیمە من
ئەشکی خوێنینی دو چاوم گەر لـە لاشـەم سـەر نـەکا
یـا وەکـو سـەرچـاوەیـی زەمـزەم نـەبـێ بۆچیمە من
پەنجەیێ نەگرێ قەڵەم بـۆ وەسـفی روخسـاری حـەبیب
بـۆ شـکـانـە لێی گـەڕێ، پەند جەم نەبێ بۆچیمە من
سەرگوزەشتەم گەرچی مەسـتوورە لـە عالەمـدا بـەڵام
گـەر بـە وێـنەی داسـتانـی مـەم نـەبێ بۆچیمە من
دەشت و سارای سینە گەرد و تـۆزی غـەم گرتوویـەتی
ئـاوی ئـەشـکـی دیـدەکـەم خوڕڕەم نەبێ بۆچیمە من
قەترە قەترەی بۆ نـەمامی بـاخی گـوڵ، سـوودی نیـە
خـوێنی جـەرگی لەت لەتم وەك چەم نەبێ بۆچیمە مـن
عـاشقی (شەیدا) بە راسـیی عـەرزی ئـەهلی دڵ ئـەکا
کـۆڕی عـەشقێ یـەك بەیەك مەحرەم نەبێ بۆچیمە من

***

نەقشی دڵ(*)

هەولێر- ٢٠٠٠/٢/٢٥

بای سەحەر وا بۆ شیفای زامی دەروونی دڵبەران
کەوتە ڕێ بۆ وەسڵی ئەو یارانی دڵ وەك گەوهەران
گەرچی ئێستا نیشتەجێی شاری (دهۆك)ی چاوەکەم
بەس یەقینت بێ کە نەقشی، تۆ لە ریزی سەروەران
شاری (هەولێر)و (سلێمانیی) ئەبینم پێکەوە
چۆڵ و بێناز و کپن، وەك ماڵی بێدەنگ و هەران
بۆیە من پێنووسی شیعرم ئێستە وا کەوتۆتە گەڕ
چونکە دڵ کەوتۆتە یادی وەسڵی یار و یاوەران
پەنجەیێ نەگرێ قەڵەم بۆ وەسفی گوڵ یا حاڵی دڵ
هەر ئەبێ بشکێ بە دەستی زاڵم و ناداوەران
خۆ ئەگەر (شەیدا)ی جەماڵی گوڵ نەبم، چیم داوە من
لەم هەموو یاد و خەیاڵی شاخ و هەم دەشت و دەران

***

(*) ئەم پارچە هۆنراوەیەم بۆ (عەزیز)ی برام نووسیی لەکاتێکدا لە (کۆلێژی شەریعە لە زانکۆی دهۆك) وەرگیرابوو و ماوەیەك بوو لەوێ مابۆوە، کە بۆ یەکەمجاری بوو لە ناز و نیعمەتی ماڵەوە دووربکەوێتەوە، وێنە و نامەکانی گوزارشتیان لە خەم و نارەحەتییەکی زۆر ئەکرد لەو شاری غوربەتەدا، بۆیە منیش بە مەبەستی دڵدانەوەی، ئەم چەند دێڕە شیعرەم بۆ نووسی.

سەیلی سینە

هەولێر- ٢٠٠١/٧/١٥

وەرن یاران عیلاجی ئـەم دڵـەی مـات و حەزینـەم کـەن
تەماشاییـێکی ئەم مـاڵی خـەراب و پـڕ لـە شـینەم کـەن
ئـەڵێن بـۆ نـاگری! گـەر عاشـقی، عەشـقت لـە دڵدایـە
ئـەڵێم مەڕواننـە چـاوم، تەماشـای سـەیلی سـینەم کـەن
بـە تـیری دەسـتی جـەللاد و رەقیبـی دڵڕەقـی عـومرم
پەڕەی دڵ لەت بووە، سا سەیری ئەم گوڵهەڵوەرینەم کـەن
لـە زامـی جەسـتەکەی زامـار و بیمـارم گـەڕێن یـاران
برینـداری غـەمم، تیمـاری ئـەم زام و برینـەم کـەن
گرفتارم بـەدەس فیتنـە و گـەڕی کابووسـی دڵ ئەمشـەو
بە کۆمەڵ چارەییـێکی ئەم شەوەی بێ رەحم و دینـەم کـەن
بەهاری عـومری ژیـنم ئـاگری میحنـەت سـەری پۆشـیی
دەسـا رەحمـێ بـە حـاڵی ئـەم ژیـانی ئاتەشـینەم کـەن
منی (شەیدا)ی جەماڵی گوڵ هەتا هەم تەرکی ئەو ناکـەم
دە ئەی یاران وەرن تەمسیلی ئەم عەشـق و ئەوینـەم کـەن

***

بەرگی غەم

هەولێر- ٢٠٠١/١٢/٢٣

لە ڕێگـەی عەشـقی دڵـدا چـەندە خۆشـە دەربـەدەرکردن
بـە مـەیلی لەیلـەوە شـیرینە بـەرگی غـەم لەبـەرکردن
ئەوانەی کوشتەیی عەشـقی حـەقیقیی یـا مـەجازیی بـن
هەموو بەشـیانە شـین و ڕوو لـە ڕێـی بـیم و خەتـەرکردن
منیش هەروا لەژێر چـەتری تـەما تـاڵیی غـەمم نۆشـیی
بـەدەس عاشـق کـوژێکی دیـدە غـەممازی نـەزەرکردن
ڕەقیب لـێ ناگـەڕێ عەشـقی مـەجازیی پـێ بـەپێ بـبڕم
هـەتا داری گوڵسـتانی حەقیقـەت بێتـە بـەرکردن
گەلـێ دڵخۆشە بەم بەزمەی کە گوڵ کـردی لەگـەڵ منـدا
ئومێـدی هـەر جەفایـە و بەرهـەمی دڵ بـێ سـەمەرکردن
دەبا بەس بێ ئـیتر، تـا کـەی بـە تـیری تیـژی ژەهراویـی
لە گوڵشەندا نیشـانەی کـون کـونی سـینە و جگـەرکردن
لە ساحەی ئەهلی دڵـدا بـۆ ئـەبێ بـەم ڕەنگـە بـن یـاران
لە مەجنوونێکی وەك مـن بێکـەس و تـەنها حـەزەرکردن
لـەلای مـەجنوونی گـێرۆدەی مەحەببـەت چـەندە دڵگـیرە
بـە خـاك و خـۆڵ و بـەردەم دەرکـی لـەیلادا گـوزەرکردن
لە دووریـی عەشـقی ڕووی شـیرینەوە کۆکـەن لـە دنیـادا
قوڵنگی خستە دەست و کەوتـە دەشـتی بـێ ئەسـەرکردن
ئەتۆش ئەی دڵ نەکەی کـارێ کـە ڕەنگـی گـوڵ بـژاکێنی
لـە ڕوویـا فـەخرە بـۆ تـۆ کـاری قـەڵغان و سـوپەرکردن

لەگەڵ مەیل و ڕەزای یـارت چ خۆشـە بـۆ بـەقای تاسـەر
بـەرەو دوا مەنـــزڵی گـۆڕی فـەنا کـۆچ و سـەفەرکردن
دەخیل ئەی شەم خەیاڵی وا لە شەئنی شـەوقی تـۆ دووره
بـە بـێبـاکیی ئەوەنـدە عاشـق و پەروانـە دەرکـردن
ئەبێ ئەم دەردمەندی بێکەسـی (شـەیدا)یـە وەك بولبـول
هەتا کەی هـەر بەشـی بـێ ناڵـە و شـین و چـەمەرکردن!

***

گەنجینەی عەشق

هەولێر- ۲۰۰۲/۸/۱۳

دو چاوی دولبەری خونچەدەمە خورشید و ماهی من
بە دایم سێبەری ئەبرۆی کەمانی، خەیمەگاهی من
ئەگەر لەم بەزم و رەزمی عەشقەدا تاوانە کاری دڵ
ئەبێ هەر تیری عەشقی دولبەرم بێ دادگاهی من
دەخیلم ساقیا قوربانی بادە و دەست و جامت بم
لە مەیدانی وەفادا هەر ئەتۆی پشت و پەناهی من
رەقیبی غەم حەسوودیی بردووە ئەمڕۆ بە شادیی دڵ
بە دوودی سینەکەم رەش بۆتەوە رەنگی سیاهی من
لە ساحەی عەشقی دڵبەردا گەلێ تاڵیی غەمم نۆشیی
ئیتر با بەس بسووتێ شاری ئەهلی دڵ بە ئاهی من
سەرم هەڵناگرێ هەرگیز لە ئەڵقەی گەردنم زیاتر
لە گەنجی عەشقدا باری غەمە تاج و کولاهی من
قوتابیی مەدرەسەی مەجنونم و شاگردی فەرهادم
بەتەنها مەیلی عەشقی لەیل و شیرینە گوناهی من
سەریرم خاك و خۆڵ و گەر سەرینم کێوی کۆکەن بێ
ئیتر ئاخۆ ئەبێ چی بێ شکۆهـ و تەخت و جاهی من
جنوودی بێسنووری دڵ مەگەر هەر لەشکری غەم بێ
دەروونی پڕ فنوونی بەزمی عەشقە پادشاهی من
لە شاری گەنجی بەڵقیسی سەبا پێشەنگمە هودهود
قەتاری بولبول و پەروانەیە تیپ و سوپاهی من

شـەهیدی عەشـقم و لـەم باسـەدا شـاهیدمە خـوێنی دڵ
مەگـەر سـووراوی ئەشـکی دیـدە نابێتـە گـەواهی مـن!
خەتام کرد من لەخزمەت پیری مەی، پەروانـە فریاکـەوت
وتـی بیبەخشـە ئـەم بەدبـەختی بێچـارە لـە راهـی مـن
لە مەیخانەی غەمی لـەیلم ئەوەنـدەم شـین و زاریـی کـرد
وتـــی نالایقـــە ئـــەم شـــیوەنە بـــۆ بارەگـــاهی مـــن
دڵەی (شەیدا) تـەماعی سـیلە چـاوێ بـوو کەچـی لـەیلا
بە بـێ‌بـاکیی وتـی مەڕوانـە بـۆ گۆشـەی نیگـاهی مـن

***

هەڵوەرینی گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٣/١٠/٢٧

چەندە بێ ڕەحم و وەفا بوو دڵبەری عەیاری من
قەت نەبوو جارێ لە ڕووی ڕەحمەت بکا تیماری من
گوڵ کە وادەی هەڵوەرینی بوو لە باخی عەشقدا
بولبولی دڵ کەوتە نەغمە و شیوەن و هاواری من
ئێستە وەرزی پایز و گوڵ هەڵوەرینە بۆیە وا
ڕۆژ و شەو فریاد و ناڵەی کۆچی لەیلە کاری من
گەوهەری دڵ سەد حەیف وا کەوتە بەردەستی ڕەقیب
بۆیە دایم پڕ غەم و دەردە دڵەی زاماری من
گەردنی ئازا نەبێ هەرگیز لە تۆڵەی قەتلی دڵ
ئەو جەفاکردار و دڵ ئازارەکەی خوێنخواری من
من لە (شەیدا)یانی بەزمی ئەهلی دڵم و تاکو هەم
هەر مەدیح و وەسفی لەیلە گوڵشەنی ئەشعاری من

***

تەلاری عەشق

هەولێر- ٢٠٠٧/٥/٢٢

کە ماڵی دڵ تەلاری عەشقە یاران لێم مەڕووخێنن
بە بێباکیی ئەوەن پەردەی حەیا لەم ماڵە مەدڕێنن
لە بەرچاوی رەقیب ئەحواڵی دڵ هەرگیز مەپرسن لێم
کە ئەم شێواوی بەزمی عەشقی لەیلە، وازی لێ بێنن
بەئومێدم ئەمن ببمە شەهیدی عەشق و جیلوەی گوڵ
ببینم بولبول و پەروانە وێنەی گوڵ بنەخشێنن
لە گوڵشەن شیوەنێ بەرپا بکەن بۆ ماتەم و شینم
ئەگەر هات و رەقیب ویستی نیگاکا چاوی دەربێنن
هەتا بەو چاوە نەڕوانێ بە شادیی بۆ مەلوولیی من
هەقی قەتڵی منی بێچارە لەو بەدکارە بستێنن
چ بێباکن لە قەتڵی عاشقی سەرمەستی بۆنی گوڵ
ئەوانەی جامی شووشەی ماڵی دڵ بەو تیرە ئەشکێنن
کە زاخاوی بە خوێنی دڵ دراوە بۆیە وا فێرە
بە کوشتن، تا هەموو یارانی ئەهلی دڵ بفەوتێنن
رەفیقان قەت بەکەم سەیری ئەوینی دڵ مەکەن ئێوە
نەکەن کارێ رقی ئەو لەیلی دڵ ئازارە هەستێنن
تەماعی عاشقی (شەیدا) مەتاعی گوڵشەنی حوسنە
دڵەی زارم ئەنیسی رێی سەفەرمە لێم مەرەنجێنن

***

ئەشكی دیدە

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٢

بۆیــە وا گوڵــزار و بــاخی عومرەکــەم ســووتاوە مــن
چون بە خوێنی جەرگ و ئەشـکی دیـدە ئـاوم داوە مـن

هەقمــە گــەر ئــەم لالــەزارە مــن بپارێــزم بــە چـاو
ئەزیــــەتی زۆرم لــــەپێناوی گـــوڵا کێشـــاوە مـــن

پـــایزی زەردم بـــەبێ بـــارانی گوڵشـــەن بـــردە ســـەر
نم نمی ئەشکم لـە جێگـەی ئـەو، هـەموو خوێنـاوە مـن

مــن نیــازم بــوو بپێــوم پــێ بــەپێ رێبــازی عەشــق
داخەکــەم فریانەکــەوتم، دەرفــەتم کــەم مــاوە مــن

چونکە هــەرگیز لــەم جیهــانی عەشـقەدا بــەختم نــەبوو
مــاهی روخســاری حەبیبــەم رۆژ و شــەو گــیراوە مــن

قەت نــەبوو رۆژێ بچێــژم تــامی عەشـق و وەسـڵی دڵ
گەنج و ســەرمایەی ژیــانم هــەر بــە غــەم فــەوتاوە مــن

هـــەرگیزا ســـاتێ لـــە ســـووتانی دەرون بـــاکم نیـــە
ئــاگری عەشــقم بــە کــوورەی ســینە داگیرســاوە مــن

ســا دەخــیلم ســاقیا هــەر تــۆی ئومێــد و شــەوقی دڵ
بۆیــە هــاتووم و پــەنام ئــەمڕۆ بــە تــۆ هێنــاوە مــن

تــا لــە رێبــازی محەببەتــدا وەکــو یــارانی تــر
مەرحەمەت کەی بەم دڵـەی زارم کـە لـێم رەنجاوە مـن

خۆ ئەگەر مەیلێ بەلای ئەم عاشقی (شـەیدا) نەکـەی
هــەر بــە دایــم غــەم لــە داری گــەردنم ئــاڵاوە مــن

***

نوێنەری میللەت(*)

هەولێر ١٤- ٢٠٠٩/٦/١٥

گەل ئەگەر رەخنەی هەبێ لەم پەرلەمان ‌ ‌ ‌ ‌ ئەو کە بۆتە نوێنەری لەمپەر لەمان

هەقیەتی دایم بپرسێ زۆر و کەم ‌ ‌ ‌ ‌ لەو کەسانەی وا لەنێو کاری کەمان

کەی رەوایە مووچە زۆری و کاری کەم ‌ ‌ ‌ ‌ هەر بڵێن زیادی بفەرموون پارەمان

جەلسەیێکم دی لە وەختی ئیجتیماع ‌ ‌ ‌ ‌ دایە حاجی خەوتبوو وەك قارەمان!

چاوەڕێی چیی بم دەسا من لەو کەسە ‌ ‌ ‌ ‌ نوێنەری خەوهێنەری ئاخرزەمان

کۆمەڵێکی دیکە گۆرانیی دەڵێن ‌ ‌ ‌ ‌ یا خەریکی هەڵهەلە و رەقس و سەمان

هەر ئەوەندەی ماوە بێنن سەربەسەر ‌ ‌ ‌ ‌ تیپی مۆسیقا لەگەڵ تار و کەمان

ئەمشەویش بەزمێکی سەیرم دی بە چاو ‌ ‌ ‌ ‌ دیمەنێکی وا عەجایبتر لەمان

سەیرنەکەم بۆتە کەسێکی وێنەکێش ‌ ‌ ‌ ‌ دەستە خوشکی بێ‌خەمی خاتوو خەمان

یا خەریکی وێنەکێشانە لەنێو ‌ ‌ ‌ ‌ هۆڵ و قاعەی پەرلەمانی لانەمان

نوڕ بەسەر ئەو میللەتەی تا ئێستەکەش ‌ ‌ ‌ ‌ چارەنووسی وا لەژێر دەستی ئەمان

ئەو گەلەی چاوی لە دەست و بەرهەمی ‌ ‌ ‌ ‌ کۆمەڵێکی وایە، یاخود هەر هەمان

ڕێگە بگرن کۆمەڵێکی تازەتر ‌ ‌ ‌ ‌ هەر لە هەوڵی پوول و پارە و دیرهەمان

وێنەرێ گەر حاڵی ئاوابێ ئیتر ‌ ‌ ‌ ‌ چاوەڕێی چی بم لە موفتیی گەورەمان

چاوەڕێی وەزعێکە گەل، تا خۆری کەل ‌ ‌ ‌ ‌ دەرکەوێ، ڕۆشن بکا تا ڕێگەمان

ـەك بەتەنها وێنەکێشان و قسە و ‌ ‌ ‌ ‌ گفتی مفتی سەر زمان و دەمدەمان

با بە بینینی خەوی خۆش و خشەی ‌ ‌ ‌ ‌ باڵەخانەی دوور لە وێرانی زەمان

من کە (شەیدا)ی نیشتیمانم تاکو هەم ‌ ‌ ‌ ‌ وا لە دڵما ئەم وڵات و خاکەمان

ـەو شەوەدا لە یەکێك لە کەناڵەکانی ڕاگەیاندن دیمەنی کۆبوونەوەیەکی پەرلەمانی کوردستانم چاوپێکەوت
ـەندامێك خەریکی وێنەکێشان بوو، بۆیە بە خەمی ئەو دیمەنانەوە ئەم پارچە شیعرەم نووسی.

بولبولی بێ پەڕ

هەولێر- ٢٠١٠/٩/٥

لەم باخی عەشقی لەیلەدا، ئەو بولبولانەی بێ پەڕن
گوڵ نایەڵێ هەرگیز کە وا بێ خەم بە باخا تێپەڕن
چون بولبولی بێ باڵ و پەڕ لەم بەزم و رەزمی عەشقەدا
باڵی وەریوە و یەک بەیەک هەر دژ بە ئاژاوە و شەڕن
جەمعی رەقیبانی چەمەن بۆ داخ و دەردی عاشقان
تا هەن لە ژینا هەرهەموو گورگن لەنێو پێستی مەڕن
هەرگا رەقیبی دڵڕەقی بێ رەحم و سۆز و دڵ بەقین
لەم باخەدا گەر دەرکەوت، یاران دەبێ زوو دەرپەڕن
چون هەر ئەوە خاوەن شەڕ و جەللادی نێو صەحنی چەمەن
هەر بۆیە گیرۆدەی دەسی فیتنەی رەقیبی بەدفەڕن
نایانەوێ گوڵ بەو هەموو بەزمەی رەقیب رابچڵەکێ
وەرنا هەموو مەردن بەحەق، خاوەن دەسن، شێری نەڕن
تا باخی عەشقی گوڵ هەبێ بۆ ئەهلی دڵ لەم ژینەدا
وەک بیلبیلەی دوو چاوی سەر بۆ ئەم مەقامە بێ زەڕن
ئەو وائەزانێ ئەهلی دڵ دوورن لە حاڵ و هەم مەقام
یا کۆمەڵێکی بێ دەس و بێ ماڵ و حاڵن، یا لەڕن
ئەمما بەحەققەت کۆمەڵی عوششاقی مەجلیس هەرهەموو
دایم لەبەر بارانی لوتف و میهری لەیلادا تەڕن
وەک عاشقی (شەیدا) بە رووی لەیلایی عیشقی عالەمێ
هەردەم لەبەردەم تیشکی رووی خۆری گوڵا کوێرن، کەڕن

***

ئاهی دڵ و فوغانی بولبول

هەولێر- ١٠/٤/١٩٩٨

مـــن رەفیقـــی بولبـــولم بـــۆ ئـــاه و ناڵـــەی ڕۆژ و شـــەو
ساتێ شینی خۆم ئەگێڕم ساتێ گـوێ ئـەگرم لـە ئـەو
ئـــەو فوغـــان و داد و بێـــدادی وەرینـــی گـــوڵ ئـــەکا
من بـە تـیری غـەم برینـدارم بـە وێنـەی بـاڵی کـەو
ئەو ئەگەر شادبێ بە دیـدار و جـەماڵی ڕەنگـی گـوڵ
دەســـبەجێ سارێـــژ ئـــەبێ زام و برینـــی کـــۆن و نـــەو
بەس بە ناکامیی لە خاکی غوربەتا مـەجنون سـیفەت
عاقیبەت دووری ئەبینم بەختی من هەسـتێ لـە خـەو
من لە گوڵشەندا دەمێ بوو چاوەڕێی یەك موژدە بـووم
باخـەوان هـات و وتـی چـاوی نسـیبت چـۆتە خـەو
شەرتە بێ ڕوخساری گوڵ من قەت نەکەم سەیرانی باخ
هەر بە خۆم و ئەم دڵەی (شەیدا) بکەم من کۆچ و ڕەو

***

ئەسرینی شەو

دهۆك ٢٠-٢١/١/٢٠٠٠

بە کوڵ ئەگری دڵم شێتانە ئەمشەو   لە دووریی دولبەری جانانە ئەمشەو
فەقیر و مات و بێدەنگ و حەزینم   نەتیجەی رەنجی من گریانە ئەمشەو
ئەگەرچی ئەشکی چاوم نادیارە   بەڵام سینەم وەکو سیروانە ئەمشەو
بە یادی شەوقی جارانم لەگەڵ گوڵ   خەیاڵم ئولفەتی جارانە ئەمشەو
لە صەحنی گوڵشەنا دڵ بولبولێ بوو   کە بۆ ئەوکاتە وا حەیرانە ئەمشەو
بەڵێ بۆ یاری وەك شەمعی دڵارا   ئەسووتێم من وەکو پەروانە ئەمشەو
لە ساحەی نائومێدیی مەیلی دڵدا   تەپ و تۆزی غەم و زریانە ئەمشەو
جگەرسووتاوی رێگەی عەشقی لەیلم   گڕی ئاهم ئەڵێی بورکانە ئەمشەو
وەکو بولبول لە دووریی گوڵ ئەناڵم   کە لاشەم وێڵ و سەرگەردانە ئەمشەو
هەزاران عاشقی وەك من پەرێشان   ئەکەن شینی گوڵ و رەیحانە ئەمشەو
ئەگەرچی کەس نیە وەك من بچێژێ   غەمی ناسۆری ئەم هیجرانە ئەمشەو
بەڵام من هەر بەتەنها شین ئەگێڕم   کە بەم شێوە بەشم هەر ژانە ئەمشەو
مەکەن مەنعم لە غەم توخوا رەفیقان   غەمی لەیلم لەجێگەی نانە ئەمشەو
لەبەر ناڵەی دڵەی سەحرانوشینم   بەتەنها هەر منم دێوانە ئەمشەو
بەدەس جەوری رەقیبی باخی عومرم   دیار و ماڵی دڵ وێرانە ئەمشەو
فیدای ئەو پەنجەیەم رێگەم نیشان دا   بڵێ دڵدارەکەت میوانە ئەمشەو
خەڵاتی من لەبۆ ئەو موژدەبەخشە   سەر و سامان و رۆح و گیانە ئەمشەو
وەکو مەجنوونی وێڵ و شێتە (شەیدا)   کە وا کەوتۆتە ئەم کێوانە ئەمشەو

***

سۆزەی سەحەرگا

هەولێر- ٢٠٠٠/٥/١٣

نەوید ئەی یاری گوڵڕەنگم، مـنم کوشتەی جـەماڵی تـۆ
بـەجارێ شـێت و حـەیرانم بـە جـەزبی چـاوی کـاڵی تـۆ
فیراق و دوور لە دیدەی مەستی تۆ ئەی دیدە با بـەس بـێ
ئیتر بـا مەوسـیمی گوڵـزار و گـوڵ بێـت و ویسـاڵی تـۆ
بە یادی شەوقی جارانت لەگەڵ دڵ چیی ئەقـەومێ! گـەر
لـە رووی نـاز و وەفـاوە لـێم بپرسـی چـۆنە حـاڵی تـۆ؟
ئەگەر مـەیلت هـەبوو لایـێ بـەلای ئـەم بێنـەوادا کـەی
قسـەی نـەرمی رەقیبـی دڵ نەشـێوێنێ خـەیاڵی تـۆ
هەتا کەی مات و بێدەنگیی! مەگـەر نـازانی ئـەی جانـا
لە عومرت کەم ئەکا بۆ نەگبەتیی من مـاه و سـاڵی تـۆ
لـە سووچـی خەسـتەخانەی عیشـقدا سـاتێ عـیلاجم کـە
نیگـاهی تـۆ شـیفایە، خـاوەنی فـەزڵ و کـەماڵی تـۆ
هـەتا مـن هـەم لـە دنیـادا بـە عەشـقی تـۆ گرفتـارم
لە ئەووەڵ رۆژی وەسڵت بوومە کوشتەی زولف و خاڵی تـۆ
بە رێکەوت رێم لە رێی مەیخانە کەوت ئەمما نەبوو رێگـەم
بـە بـێباکانـە پـیری مـەی وتـی لاچـۆ منـاڵی تـۆ
لە دەشـتی بێکەسـیی، کەشـکۆڵ لـەکۆڵێکی زەلـیلم دی
وتـی چـارت ئەکـەم بـێشـك، وتم بۆچـی، قـەڕاڵی تـۆ!
کە مـن کەوتوومـە نێـو داو و کەمەنـدی دیـدە فـەتتانێ
چ سوودێکی هەیـە بـۆ حـاڵی مـن هەگبـەی بـەتاڵی تـۆ

به ناچاریی پەنام هەر بردە بەر سۆزەی سەحەرگاهم
کە بەشکو هودهودی باخی سەبا بێنێ هەواڵی تۆ
دەخیلت بم نەسیمی صوبحی دڵداران، پەیامی دڵ
ببە بۆ خزمەتی یارم، بە حەق سروەی شەماڵی تۆ
ئیتر با بەس لەوە زیاتر دڵەی دێوانە و (شەیدا)
بناڵێنێ بەدەس تیری غەم و کۆچ و زەواڵی تۆ

***

پەروانەی شەم

هەولێر ٥-٦/٦/٢٠٠٠

ئەی پەپوولەی بەر چراکەم بۆچی وا بێتینی تۆ!
خۆ لەبەرچاوم دیارە شێوەکەی رەنگینی تۆ
دیمەنی نەقش و نیگاری لاشەکەت رەنگاوە وا
بەس ئەبینم رەنگی زەردت شاهیدە بۆ قینی تۆ
رەنگ و رووت خامۆش و مات و گریەبەخشە بۆ منیش
سەرگوزەشتەی خۆم ئەبینم من لە شەونالینی تۆ
خۆزگە ئەخوازم بە حاڵت چون شەمێ بۆ تۆ هەیە
رووت لە شەوقیدایە، بۆ مەعشووقەکەت پەرژینی تۆ
بۆ عیلاجی دەردی غەم یا مەرهەمی زامی دەروون
نوور و شوعلەی شەمعە بۆ شەوقی دڵ و تەسکینی تۆ
بەس منی تەنها لە دەشتی بێکەسیدا دەربەدەر
رۆژ و شەو ناڵینمە، دووربێ لە شێوەی شینی تۆ
عاشقی (شەیدا) لە دووریی یاری جەرگی کون کونە
بۆیە وا عەوداڵە بۆ شەوقی شەم و ناسینی تۆ

***

دڵدانەوەی دڵ

ئەستەمبووڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢٠٠٠/٧/٢٧

وتم ئــەی دڵ مەکــە ڕۆڕۆ، کــە خــاوەن دڵبــەرێکی تــۆ
لە سایەی سەروەریی یــارت بــەبێ شـك ئەفســەرێکی تـۆ
هەموو عومری عەزیزت سەرفی وەسڵی دیدە مەستێ کرد
ئیتر تا کەی ئەناڵی! هەمــدەمی لــەب شــەککەرێکی تـۆ
هەموو یارانی ئــەهلی دڵ ئەگــەر کوشــتەی ڕەقــیبن، خــۆ
بــە دەســتی دولبــەرت کــوژراوی زامــی خەنجــەرێکی تـۆ
ئەبێ قووتی شەو و ڕۆژت بە مەیلی دڵ هــەموو غــەم بێ
ئەگەر تۆ ڕاس ئەکەی لەم بەزمەدا غــەم پــەروەرێکی تـۆ
بــەڵێ لــەیلی ئــەتۆ خــاوەن مــەقام و عیــزز و جاهێکــە
وەکو مەجنوونی وێڵی دەشــت و دەر، سەوداســەرێکی تـۆ
چیە باکت لە غەم! گەر تــا قیامــەت بــاری ســەر دڵ بێ
لــە بــازاڕی مەحەببەتــدا کــە تــەنها زەڕگــەرێکی تــۆ
لە سووچــی مۆزەخانــەی عەشــقدا قــەدرت هەیــە، ئــەمما
بــە حــاڵی خــۆت نــەزانیوە، عــەجایب گەوهــەرێکی تـۆ
کە تۆ (شەیدا)یــەکی لــەم ڕاهــی عەشــقی دولبــەرا دایــم
بە وێنەی عەندەلیبی گوڵ، کــە ڕەحمــەت ئاوەرێکی تـۆ

***

خوێناوی دیده

سلێمانیی- ٢٠٠٠/٨/٢٨

دڵـم هێنـا بـه تیغـی دیـده وردم کـرد و هـەم دەرچـوو
خەیاڵم خسته سەر بەرگ و پەڕەی گوڵ، خاری غـەم دەرچـوو
بەتـەنها لـەم هـەموو گوڵـزارەدا مـن هـەر گـوڵێکم بـوو
له صوبحێکا شکۆفەی کرد و شـەق بـوو گـوڵبـەدەم دەرچـوو
لـە بـاخی عەشـقی دولبـەردا ئەوەنـدەم ئـاوی گـوڵ دا مـن
کەچیی بەم حاڵەوەش خوێناو و ئەشـکی دیـده کـەم دەرچـوو
که ساتێ گوێم له سۆز و سـاز و نـەی دڵ گـرت و تـێفکـریم
ئەمیشم هەر بە مەستیی بیست و زەنگی زیل و بەم دەرچـوو
ئومێـدێکم بـە دڵ بـەو پـیری مەیخانـەی حەقیقـەت بـوو
بـەڵام داخـی گـرانم خـاو و بـێلوتـف و کـەرەم دەرچـوو
لـە ئاوێنـەی دڵا وێنـەی نیگـاری حـەق خـەتی کێشـا
بە تیری گوڵ که شووشەی دڵ شـکا، حیبر و قەڵـەم دەرچـوو
وتـی خـوێنم بـە خامـەم دیـەنی دولبـەر بنەخشـێنه
وتم ئۆخەی کـە رازیـی بـوو بـە خـوێنی دڵ لـە دەم دەرچـوو
له مەدح و وەسفی لەیلم رۆژ و شەو هەرچـی کـە مـن کـردم
لـەلای دڵـداری بـێ رەحـم و وەفـا پـاکی بـە زەم دەرچـوو
شـوکور بـۆ حـاڵی زارم عاقیبـەت دولبـەر دڵـی چـابوو
ئـیتر فیتنـەی رەقیبـی دڵ لـەنێو مـاڵی حـەرەم دەرچـوو
له وەسـفی عەشـق و سـۆز و دڵ فیـداکاریی منـی (شـەیدا)
وتـی ئەلحـەق غـولامێکی تـەجیب و موحتـەرەم دەرچـوو

***

جەژنی ویصال

سلێمانیی- ٢٠٠١/٢/٩

وەرە بولبول چەمەن رەنگینە ئەمرۆ
هەموو ساحەی دڵم بێ‌شینە ئەمرۆ
شوکور دوورم لە ژێردەستیی رەقیبم
ئەگەرچی ئەو دڵی پڕ قینە ئەمرۆ
فیراق و دەردی غەم بەینێکە ئەی دڵ
دەمی جەژن و ویصال و ژینە ئەمرۆ
دەمێ بوو دڵ زەلیلی دەستی غەم بوو
بەبێ دڕکی غەم و ناڵینە ئەمرۆ
دڵەی بولبول سیفەت پڕ شەوق و زەوقە
تەماعی وەسڵ و گوڵ بینینە ئەمرۆ
کە وا هاتۆتە شاری حەزرەتی یار
لەبۆ گوڵ هەروەکو پەرژینە ئەمرۆ
وەکو (شەیدا)یەکی کۆکەن میسالێ
بەئومێدی لیقای شیرینە ئەمرۆ

***

دەردی جودایی[*]

هەولێر- ٢٠٠٢/١/٧

عەزیزم بۆچی تۆ مەیلت بە دایم هەر جودایی بوو
لەبەرچی ئیختیاری ئەم دەمەت بێ ئاشنایی بوو
ئەگەر لەم وەختەدا بێ میهری یو تۆران و رەنجانت
دەلیلی دیەنی دێوانە یا دەردی گەدایی بوو
لە گەنجینەی غەمی تۆدا بە دڵ خۆ دەوڵەمەندێ بووم
سەراسەر خەزنەیی دنیا لەلام بێ نرخ و بایی بوو
لە ئەووەڵ رۆژی وەسڵی تۆوە بێ شك بووم و ئەمزانی
ویصالی من بە دیدەی مەستی تۆ، بەهرەی خودایی بوو
چ حاجەت بوو کە تۆ تەرکی دڵەی دێوانەکەی جانا
فیراقی تۆ لەداخی من، عەزیزم بێ وەفایی بوو
بەناهەق رەنجی چەن ساڵەت بە با دا دولبەرا سەد حەیف
شکاری پەنجەکەت تەمسیلی کاری ناڕەوایی بوو
چ بوو کاری رەقیبی دڵ وەها کاری لە قەلبت کرد
ئەفەرمووی گەر نەزانینم لەبەر ناشارەزایی بوو
بە تیغی دیدە لەو وەختەی کە تۆ جەرگی منت پەی کرد
بە کەیف و شەوق و زەوقی دڵ، رەقیب ئەو رۆژە شایی بوو
لە سایەی پەرچەمی شێواوی تۆدا فرسەتی هێنا
بە ئاسانیی بە خوێنی سووری من دەستی حەنایی بوو

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٣٤، ٣٥)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٤ بڵاوکراوەتەوە.

ئەگەرچــی موددەتێکــە مــن بــە عەشــقی تــۆ گرفتــارم
نیــازم لــەم هــەموو گریــان و شــینە، دڵنــەوایی بــوو
ئەمن نەمویست بە ڕەنجانی دڵـت عـومرم بـە کۆتـا بـێ
ئومێــدی مــن لــەپێناوت بــە گیــان و دڵ فیــدایی بــوو
لە شەوقی ڕەنگی گوڵ بـوو ناڵـەیی بولبـول لـە گوڵـزارا
خــەڵاتی عاشــقی (شــەیدا) خــەم و ناڵــەی جــودایی بــوو

***

مۆزەخانەی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٢/٧/٢

دڵێکم بــوو لــە ساحەی سینەدا هــەمرەنگی مینـا بـوو
گـولێکم بــوو لــە بــاخی دڵ لــە وێنــەی یاســەمینا بــوو
جەلابەخشــی مــەهی تابـانی شـەو هــەڵهات و نــووری دا
لە جیلوە و شەوقی حوسنی، دڵ بە وێنەی طووری سینا بوو
لــە گۆشــەی مۆزەخانــەی عەشــقدا رۆژێ بــە چــاوی دڵ
عــەجایب گەوهــەرێکم دی لــەنێو شووشــەی ئــەوینا بــوو
لــە وەختێکــا سـەبا مــوژدەی ویصــاڵی دولبــەری هێنــا
کــە تیفلــی دڵ لــە گەرمــەی ناڵــە و گریـان و شـینا بـوو
شوکور ئەمڕۆ شـیفای هـات و نەویـدی گەیــیە فریــادی
وەکــو بولبــول لــە گوڵــزارا لــە وادەی گــوڵچنینا بــوو
ســەرم کێشــایە نێــو مەیخانــە رۆژێ بــێ خەبــەر دیــتم
بــە بــێ باکانــە پـیری مــەی لــە حــاڵی پێکــەنینا بــوو
ئــــەبینم خاتــــەم و مــــۆری ســــولەیمانی لەدەســــدایە
لەسەر جێ تەختی شاهانە و لـەنێو بـەخت و نگینـا بـوو
چ بــاکم بــوو لــە غــەم یــا تــیر و تانــەی یــار و بێگانــە
منــی مەجنوونەکــەی دێوانــە تــا لــەیلا لــە ژینــا بــوو
لە خۆشیی وەسڵی دولبەر تـا بـەهار و وەرزی گـوڵ رۆیــی
دڵەی (شەیدا) سیفەت بۆ گوڵ لە بەزمی نەی ژەنینـا بـوو

***

مەدرەسەی تەوحید(*)

هەولێر- ٢٠٠٢/٧/٤

ئەگەرچی عاجز و نەومیدم ئیمرۆ
بە لەرزینی دڵم وەك بیدم ئیمرۆ
لە دولبەر ئینتیزاری عیدم ئیمرۆ
(فەقیهی مەدرەسەی تەوحیدم ئیمرۆ
فەریدی دائیرەی تەفریدم ئیمرۆ)

لە حەلقەی ئەهلی دڵدا مەنعە موفلیس
بەبێ دەسمایە نابێتە موونافیس
موحەصصیل سالیکە، پیرە مودەڕڕیس
(ڕەزا نابم کە ئەغیار بێنە مەجلیس
کە چەوگانی قەزای تەبعیدم ئیمرۆ)

کە قاپیی کۆڕی دڵ مەحکەم ببەسرێ
نیهان و رازی مەجلیس کەی ئەبیسرێ
لە مەکتەبخانەیی عیشقا ئەنوسرێ
(نیە بۆ ئەو نیشانە تا بناسرێ
بە خۆی من دافیعی تەردیدم ئیمرۆ)

(*) ئەم هۆنراوەیەم بە شێوەی پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی حەزرەتی شێخی (ضیاء الدّین) نووسی کە یەکێك بووە لە پێشەوایانی تەریقەتی نەقشبەندی لە کوردستاندا، وە لە ساڵی (١٣١٨ ك) وەفاتی کردووە.

شــوكور رێبــواری رێبــازی طــەریقــم
لە بــەحری میهــری دولبــەردا غــەریقم
مونـــەززیهم و غـــولامێكی شـــەفیقم
(لە تەنـزیها نیــە هــیچ كــەس رەفــیقم
چرای كــاروانی رێــی تەجریــدم ئیمــڕۆ)

لە مەیخانەی غەمی عیشـقی نیهـانیی
ئەمن چی‌بكەم كە ساقیی مەی نەهانیی
لەبــەر تەقصــیر و عــوزری ناتــەوانیی
(چلۆن‌كا حەمدی باقیی، عەبدی فانیی
بە عیصیان ماوە رێی تەحمیدم ئیمــڕۆ)

ئەگەر (شەیدا)ی گوڵ و گوڵزاری سەوزی
ئەبێ ئەی دڵ لە خوێنی خۆت بگــەوزی
دو دیدەت جۆگە بێت و ســینە حــەوزی
(عەلایق دەردی بێ‌دەرمانــە (فــەوزی)
رەئیسی عەسـكەری تەجنیـدم ئیمــڕۆ)

***

شینی فیراق

هەولێر- ٢٠٠٣/٨/٢٧

دەمـێ بـوو دڵ گرفتـاری فـیراق و شـینی دولبـەر بـوو
گڕی ئاهی دەروونم بوو کە عومرم سـووت و بـێ‌بـەر بـوو
هەموو گریان و شیوەن بوو بـە ڕۆژ و شـەو حـەیاتی مـن
خەزانەی خوێنی دوو چاوم بە وێنەی بـەحری ئەحمـەر بـوو
کەچیی ئەمڕۆ ئەبینم وا لـە خـەو هەسـتاوە بـەختی مـن
شوکور ساتێ لەگەڵ ئەو شۆخە وەسڵم بۆ مویەسسـەر بـوو
لە خۆشیی شەوقی وەسڵی روویی گوڵ، رەحمەت دڵی داگرت
ئەما ئەو سەردەمەی بۆ حـاڵی زاری دڵ غـەم ئـاوەر بـوو
گـوڵاوی رەحمـەتی رشـت و بـڵاوی کـرد بـە عالەمـدا
بە بۆنی میسکی چاوی ئـاهویی دنیـا موعـەططەر بـوو
دڵەی (شەیدا) بە وێنـەی بولبـولانی نێـو چـەمەن سـاتێ
لەخـزمەت حـەزرەتی گوڵـدا ئەنیسـی یـاری دڵبـەر بـوو

* * *

شەوی یەلدا

هەولێر ٢٠- ٢٠٠٣/١٢/٢١

ئەمشەو شەوی یەلدایە سەبا فرسەتە ئەمشەو
مالّی دلّەکەم پڕ خەم و بێتاقەتە ئەمشەو
ئەیامی گولّ و غونچە ئەوا ڕۆیی بەسەرچوو
گولّزاری چەمەن پاکی تەم و ئافەتە ئەمشەو
شەوقی شەمی سەر تاقی حەرەمخانەیی یارم
خامۆشە بەبێ جۆشە دەمی میحنەتە ئەمشەو
هەر جۆش و خرۆشێ کە لەنێو مالّی دلّا بوو
مات و کپ و بێدەنگە چ پڕ حیرەتە ئەمشەو
قوربانە سەبا دەستی من و دامەنی چاکت
دلّ مونتەزیری لوتفی گولّ و ئولفەتە ئەمشەو
زوو هەستە بڕۆ وەختی سەحەر بۆ حەرەمی گولّ
چون وادەیی میهر و کەرەم و غیرەتە ئەمشەو
عەرزیکە بلّێ بولبولی دلّ زار و حەزینە
موشتاقی ویصالی چەمەن و شێوەتە ئەمشەو
هەر بۆیە لە دووریی مەهی رووت رەنگی نەماوە
جەرگی بە سەری تیری موژەت لەت لەتە ئەمشەو
پەژموردەیە حالّی دلّی وێرانە بە تەنها
هەمرەنگی خەیالّی خەفەت و عیبرەتە ئەمشەو
بۆ داخی دلّی ئەهلی غەم و میحنەتی، ساقیی
سەد داخی گرانم کە چ بێ مروەتە ئەمشەو

دڵخۆشە ڕەقیب، چون ئـەوە بـۆ داخـی دڵـی مـن
خاوەن عەلەم و شان و شکۆ و شـەوکەتە ئەمشـەو
هـەر عاشـقی (شـەیدا)یـە بەشـی گریـە و شـینە
بۆ خوانی لەسەر سفرەیی غـەم دەعوەتـە ئەمشـەو

***

خەرمانی عومر

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٩

لە ساحەی عەشقی گوڵدا دڵ بەگوڕ بوو
وەکو بولبول ئەوەندەی خوێند کە وڕ بوو
هەموو خەرمانی عومری چوو بەبادا
بە تیری ئاگری غەم پاکی گڕ بوو
خەتای فیتنەی رەقیبی بێ وەفا بوو
کە حاڵی ئەم دڵەی وێرانە شڕ بوو
لە گوڵشەندا نەما بۆ من بەراتێ
خەڵاتی عاشقی دێوانە قوڕ بوو
ئەوەن گریا قوڕی پێوا دڵەی زار
هەتا هێزی بڕا لاواز و سڕ بوو
عەجایب دڵبەرێ صەیدی دڵی کرد
کە وێنەی گەوهەرێك و میسلی دوڕ بوو
وەکو مەجنون بە یادی وەسڵی لەیلا
دڵەی (شەیدا) لە غەم بەم داخە پڕ بوو

***

یادی ویلادەتی حەزرەت ﷺ

هەولێر ٧-٨/٥/٢٠٠٤

بــە خــۆم و خامەکــەم یــادی ویــلادەت یارمــە ئەمشــەو
خــەیاڵی تــازە وەســفێکی گــوڵ و دڵدارمــە ئەمشــەو
چ حەددێکی هەیە گوڵ خۆی بـە حوسـنی ئـەو بشـوبهێنێ
لەلای من خەرمەنی گوڵ یـەك بەیـەك وەك خارمـە ئەمشـەو
لەســەر خــاکی بــەری پێیــا بەئومێــدم ســەرم دانــێم
بە تەخت و بەختی کەی هەم جامی جەم من عارمە ئەمشـەو
خـەیاڵم جـەمع و شـەوقم مەشـقی عەشـقی حـەزرەتی یـارە
کە مەیلی بەزمی مەجلیس هەم نەشەی ئەشعارمە ئەمشەو
لـە میهـر و سـۆزی ئـەو دڵـدارە مـن ئەمشـەو دڵـم خۆشـە
کـە مـەدحی حـەزرەتی فـەخری دو عالـەم کارمـە ئەمشـەو
ئەگـەر لوتفـێ بفـەرموێ ئـەو شـەهی خـاوەن مـەقام و جـا
کیفایەتمــە بــە دڵ چــون ئــارەزووی دیدارمــە ئەمشــەو
بــە یــادی نیونیگــاهێکی شیفابەخشــی لەگــەڵ دڵــدا
عەجــەب گریــان و شــین و نالــە و هاوارمــە ئەمشــەو
بـە دڵ مـن چـاوەڕێم سـاحەی دڵ و سینەم موعـەططەرکـا
کـە یـادی نێـوی، ویـردی سـەر زمـان و زارمـە ئەمشـەو
منـی (شـەیدا)ی جـەمالی ئـەو، تـەماداری نەسـیمێکم
کـە بـێ شـك مەرهـەمی دەردی دڵـەی زامارمـە ئەمشـەو

***

کۆچی ئەستێرەیەک[*]

هەولێر- ۲۰۰۵/۸/۳۰

ئەمڕۆ بە قەدەر حەزرەتی حەق قـودرەتی فـەرموو
مەحتوومی ئەجەل بۆ حەرەمێ سـەبقەتی فـەرموو
سەد حەیف و ئەسەف ماڵی دەروون تارە کە ئەمڕۆ
دانایـەکی زانسـت و ئـەدەب ڕیحلـەتی فـەرموو
داخ و کەسـەرێ کەوتـە دڵـی کۆمـەڵی یـاران
بەم فـەوتی لـەناکاوە کـە ئـەو نەویـەتی فـەرموو
ویستی کـە بـەرەو مـاڵی بـەقا کـۆچ و سـەفەرکا
لـەم ئافـەتی دنیایـە بـە دڵ نـەفرەتی فـەرموو
قەصدی بو بکـا تـەرکی غـەم و عالـەمی فـانیی
مـەیلی گوڵ و گوڵـزار و صەفای جەننەتی فـەرموو
هەر ویسـتی خـودا وابـو کـە پیرێکـی وەهـا بـێ
لەو ڕۆژە کـە تـەرکیبی گـڵ و خیلقـەتی فـەرموو
گەنجینەیەکی پـڕ صـەدەف و گەوهـەر و دوڕ بـوو
بۆ خەزنـەیی ئـەعلا لـە دەنـی فیرقـەتی فـەرموو
دوڕڕێ بـو لـە دوڕدانـەیی نێـو گـەنجی مـەعانیی
بۆ ڕیفعەتی ئەو، شاهی عەلا هیممەتی فـەرموو[1]

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بەبۆنەی وەفاتی زانای پایەبەرز و دانای زانست و ئـەدەب: مامۆستا (مـەلا عبدالکریمی مدرِّس) نووسی کە لە بەرواری ۲۰۰۵/۸/۳۰ وەفاتی فەرموو، کە وەسفی بە خامە و نامە تەواو نابێ.

[1] مەبەست حەزرەتی (شێخ عەلائەددینی بیارە)یە، کە مەرحوومی مامۆستا خۆی لە چەند شوێندا ئاماژەی پێ کردووە کە بەهۆی هیممەت و بەرەکەتی ئەو زاتەوە زیاتر بەهرەمەند بووە لە زانست و سوودی وەرگرتووە.

خـــاوەن قەڵـــەم و خامـــە ڕەوانـــێ لـــە ئەدەبـــدا
ئەلحەق کە بە زانست و ئـەدەب خزمـــەتی فـەرموو
زاتێ بـو کـە وەسـفی بـە قەڵـەم نایەتـە تـەحریر
ئۆخەی کە لەگـەڵ عالـەمی دڵ ئولفـەتی فـەرموو
سەد شوکری خودا کۆچ و حەیاتی وەکو یـەك بـوو
بۆ هەردوو کە مەیلی کـەرەم و عیززەتـی فـەرموو
لـەم عالـەمی دنیایـە نـەما تاقـەت و شـەوقی
بێ وەقفە کە سـەرفی تەمـەن و قـووەتی فـەرموو
بۆ داخـی دڵـی دوژمـن و شـادیی دڵـی ئـەحباب
کۆچـێکی پـڕ ئاسـوودە و بـێ عیللـەتی فـەرموو
ئەم عاشقی (شەیدا)یـە لـە وەسـف و لـە سـەنایا
خامەی کول و کۆڵە، کە مەهێ ڕیحلـەتی فـەرموو

***

وادەی وەفات

هەولێر ٢٠-٢١/٢/٢٠٠٧

عەزیزم چاوەڕێم بۆ خەرمەنی لوتف و وەفات ئەمشەو
کتوپڕ نەك بگاتە سەر سەرم وادەی وەفات ئەمشەو
دەبا ساتێ موتالای گوڵشەن و گوڵزاری حوسنت کەم
لەبەر ڕووناکی ماهی رووت و شەوقی شەوچرات ئەمشەو
لەبەرچیی نارەوایە گەر منیش وەك جەمعی ئەهلی دڵ
تەماعم بێ لە سایەی پەرچەم و گۆشەی نیگات ئەمشەو
لە شەئنی مەجلیس و شان و شکۆی تۆ زەڕڕە ناگۆڕێ
لە میهری خۆتەوە گەر ببمە یار و ئاشنات ئەمشەو
چ کەم نابێ لە گەوهەردانی دوڕڕ و خەرمەنی خاڵت
ئەگەر بێت و بە تەنها دانەیێ بکەی خەڵات ئەمشەو
بە شێوەم وانەزانی من کە دەسبەرداری عەشقت بم
لە بێزاریە گەر بیکەم لە حاڵی دڵ شکات ئەمشەو
لە مەیخانەی غەمی عەشقت ئەوەندەم شین و زاریی کرد
رەگ و ریشەی دڵم دەرهات و ساقیی هەر نەهات ئەمشەو
ئەبەد نابم لە ئەو پیری مەی و مەیخانە موستەغنیی
کە موحتاجم بە ساقیی بۆ قومێ ئاوی حەیات ئەمشەو
بفەرموون باخەوان لوتفێ بکا، بۆ گۆشی تیفلی دڵ
بنێرێ شەهدی لێوی گوڵ لەگەڵ نوقڵ و نەبات ئەمشەو
وەرە بولبول مەگەر هەر تۆ بزانی حاڵی زاری من
شەریکی شینمی، رۆح و دڵی من بێ فیدات ئەمشەو

بەخـزمەت گوڵ گەیشتی گەر، لەسـەر زار و زمـانی مـن
بڵـێ توخـوا ئەوەنـدە ئـابڕووی دڵ بـا نـەبات ئەمشـەو
دڵـەی دێوانەکـەی مـن موددەتێکـە زار و بیمـارە
لە سووچی خەستەخانەی تۆوە سا با بێ شـیفات ئەمشـەو
کە من (شەیدا)ی جەماڵی مەه میسالی تـۆم، بەئومێـدم
لەدەس جەوری رەقیب و دەردی غەم بدەی نەجات ئەمشەو

***

نەوتی خاو[*]

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/١

سەد شوكور ئەمڕۆ ئەمردم ناوی كوردیش هاتە ناو
بەرهەمی خاكی وڵات وماڵی خۆمم دی بە چاو
بۆ یەكەمجارە لە مێژووی میللەتی كوردا كە وا
لێرەوە ئەڕواتە دەر وەك هەر وڵاتێ نەوتی خاو
بەم هەواڵی وا لەناكاوەی بە گوێی عالەم درا
دوژمنانی گەل ئەوا دڵیان ئەبێ پەرت و بڵاو
گەل بەبۆنەی سەروەت و سامان و خەزنەی خاكی خۆی
وا نەجاتی بوو لەدەس خۆراكی تەنها نان و ئاو
بەس ئەوەندەی ماوە هەروەك میللەتانی تر كە بێ
هەڵبكا ئاڵا لە ریزی ئەو هەموو ئاڵا شەكاو
بەو ئومێدەی ئەم گەلە داماو و زیللەت دیدەیە
پشكی شێری بەركەوێ لەم نەوتی گەرمی هەڵقوڵاو
نەك بەتەنها كاكی چەكدار و مەچەكداری وڵات
قۆڵی نامەردانەیی لێ هەڵبماڵێ بەریڵاو
بێ بە تاڵانی بەرێ ئەم كەنزە بۆ خاكی عەجەم
ئەو قورمساغەش بكاتە سەر سەری كاكم كڵاو
من هەتا هەم عاشق و (شەیدا)یی ئەم خاكەم كە وا
زۆر لەمێژە عاجز و غەمبارە، دایم دڵ شكاو

[*] بەبۆنەی ناردنە دەرەوەی نەوت لە كوردستانی عێراقەوە بۆ یەكەمجار لە مێژووی كورددا، ئەم هۆنراوەیەم ...ڕوسی، بەو هیوایەی ئەم گەلە هەژار و نەدارە سوودی لێببینێت و تەنها نەڕژێتە گۆمی گیرفانی چەند ...ەسێكی دەسەڵاتداری نادڵسۆزەوە و چەندەها ڕۆڵەی ئەم گەلەش شەوانە بە برسێتیی سەر بنێنەوە!.

وێنەی شاری سلێمانیی (*)

سلێمانیی- ١٩٩٨/١٢/١٣

ئەم وێنـە کـە وا دیـارە، (بـەردەرکی سـەرا)ی شـارە
کـام شـارە؟ سـلێمانیی، پـاکی گـوڵ و گوڵـزارە
هەرچەندە کـە پـایز بـوو، دڵ مـەیلی بـە ئـازیز بـوو
نەیـدیت و ئـەوەی بینـی شـێوەی غـەم و ئـەغیارە
قووتی دڵەکـەم غـەم بـوو، هـەم گریـە و ماتـەم بـوو
دڵتـەنگ و حـەزینم مـن، بـۆ بێکەسـیی ئـەم شـارە
کەس ئەو کەسە بوو من بووم، شەوقی دڵی کون کون بووم
ئێسـتاکە دڵـەی زارم بـێ هەمـدەم و بـێ یـارە
توخـوا دە سـەبا تـا کـەی رەحمـێ بـە دڵـم ناکـەی!
پـەیغامێ لـەلای لـەیلم بـێ بـۆ منـی بێچـارە
هەرچەندە کـە ئـەو لەیلـە بـێ ئولفـەت و بـێ مەیلـە
ناپرسـێ لـە حـاڵی مـن، مەشغووڵی صـەفای شـارە
سـا ئـەی دڵـی ئـازوردە، هـەروەك گـوڵی پـەژموردە
تـا کـەی بـە لیقـا ناگـەی! پـڕ میحنـەت و بێکـارە
بۆ حـاڵی منـی (شـەیدا) کـەی حوسنـی ببـێ پەیـدا
ببڕێتـەوە غـەمباریی ئـەم میحنـەت و ئـازارە

***

(*) ئەم هۆنراوەیەم بۆ سەر یەکێك لە وێنەکانی خۆم نووسیوە کە لە (بەردەرکی سەرا)دا لە شاری سلێمانیی لەو بەروارەدا گرتوومە.

سەفەری خێر[*]

هەولێر- ١٩٩٩/٨/١٩

وا بــە بێــدەنگیی لــە خــاکی پــاکی کوردســـتانەوە
ڕووم لــە ڕێگــەی شــاری یــارە بــەم کــەژ و کێوانــەوە
قەت مەکەن لۆمەم کە ڕێگەی غوربــەتم گرتۆتــە بــەر
یــا بــە بێباکیی کــە وا هاتوومــە ئــەم مەیدانــەوە
چــونکە عەشــقی دڵــڕفێنێکم کــە جــەلبی دڵ ئــەکا
بــۆ عیلاجــی زامــی ئەیکێشــێتە نێــو مەیخانــەوە
مەی لە مەیخانەی حەقیقــەت پێئەنۆشــێ ڕۆژ و شــەو
خەســتە نامێنــێ کەســێ بڕێتــە ئــەو شــوێنانەوە
چونکە ئەم جێگایەیە هەر خەستەخانەی ئەهلی عەشق
عاشـــقان مەســـتن بـــە جامـــێ بـــادە و پەیمانـــەوە
خۆ منیش هەر بەو ئومێدەم بۆیــە ڕێم گرتۆتــە بــەر
یــا بــە کۆڵــێ بــاری خــەم کەوتوومــە ئــەم شــارانەوە
ڕووم لــە پـــیرێکی وەفــاداری بەهیممــەت کــردووە
وا بــە بێبــاکیی بــە خــۆم و ئــەم دڵــەی وێرانــەوە
تا بکا چــاری دڵــەی دامــاوی دەستی نەفســی شــووم
تیفلــی گــیرۆدە بــەدەس ئــەم ئافــەتی دەورانــەوە
خۆ منیش (شەیدا) بە شێوەی ئــەو نیگــارەم بۆیــە وا
حــاڵی خــۆم خســتۆتە بــەرگی بولبــول و پەروانــەوە

(*) لەکاتێکدا کە لەخزمەت مەرحوومی باوکم و مامۆستا شێخ موحسین و کاک ستاردا لە هەولێرەوە بەرەو تورکیا کەوتینە ڕێ بە مەبەستی زیارەتی مەرقەدی حەزرەتی پیر، بەو هۆیەوە ئەم شیعرەم نووسی.

سەیرانی دڵ[*]

تورکیا- ئاکسەرای ١٩٩٩/٩/١

هەر بەتەنها من لە دنیادا بەبێ گوڵ مامەوە
دوور لە شێوەی جوانی لەیل و پیری دڵ ئارامەوە
قیسمەتی من مەینەتی ڕێگەی فیراق و زاری‌یە
نیسبەتی جەوری ڕەقیب وا هات و دەوری دامەوە
بەند و داوی خستە سەر ڕێگەم هەتا گیرۆدە بم
هیچ نەبوو چاری نەجاتم من کە چەن سوورڕامەوە
من ئەگەر کوشتەی غەمی لەیلا نەبم بەم حاڵەوە
چیم لە خاکی تورك داوە یا وڵاتی شامەوە
عاشقی لەیلێکی مەهـ روخسارم و (شەیدا) بە رووی
بۆیە وا مەفتوون و گیرۆدەم بە کۆڵێ زامەوە

***

[*] ئەم هۆنراوەیەشم هەر لەوکاتەدا نووسی کە لە شاری ئەستەمبووڵەوە بەناو شارە کوردییەکاندا ئەگەڕاینەوە بەرەو کوردستانی عێراق.

تەمی نائومێدیی

هەولێر- ١٩٩٩/١٠/١٨

بێهوودە نیە مـن کـە دڵـم بـێسـەر و شـوێنە
شایسـتەیە پـاکی تەمــەنم دووکـەڵ و خوێنــە
چون صەفحەیی دڵ پاکی تەم و گەرد و غوبارە
بێبەش لە ویصالی مــەهی رووی یـارم و وێنــە
کەم جەور و جەفا بێنە رەقیب وەك دەمی پـایز
خونچەی گوڵی عومرم بە هەدەر هەڵمەوەرێنــە
بۆ داخی دڵی کۆمەڵی عوششـاقی جـەفاکێش
دڕکــی خەفــەت و خـاری جـەفا دامەچـەقێنە
تا کەی خەم و ناسۆری خەتا هەر لە بـرەو بـێ
ســا بەســیە ئــیتر رەحــم و وەفایــێ بنوێنــە
بێ مروەتیی تا کەی لەگەڵ ئەم کـۆڕە بەجۆشـە
خۆ مەجلیسی عەشقی گوڵی من دیدە رەوێنــە
ئاوێنـــەیی دڵ جــێ نــەزەری یــاری عــەزیزە
بەو دەستی شەڕەنگێـزی غەمت لێم مەشکێنە
لەو وەختە کە بولبول وەکو (شەیدا)یە لە باخـا
بـۆ زامــی دڵـی زاری، پـەڕەی گـوڵ مەدڕێنــە

***

باخی عەشقی گوڵ

هەولێر- ١٩٩٩/١٠/٢١

لە مەیخانەی غەمی لەیلم پەنام هەر بردە بەر بادە
ئەسەف چون رەونەقی بازاڕی لەیلم مات و بەربادە
ئەگەرچی من ئومێدم بوو بچێژم تامی عەشقی دڵ
کەچی دەستی رەقیبی خوێنمژم وەك دەستی جەللادە
سەرم سوڕماوە من ئەمڕۆ لە کرداری رەقیبی دڵ
بەعەینی حوکمی فیرعەونە وەیاخود زوڵمی شەددادە
کە دەمدەم روخسەتم نادا ببینم رەنگی گوڵزاریّ
بڵێم ئۆخەی وەکو یاران دڵەی ناشادی من شادە
دەسا قوربانتم ساقیی بکە لوتفیّ لەگەڵ دڵدا
لەبۆ بازاڕی عەشقی حەزرەتی گوڵ بیکە ئامادە
هەتا ساتیّ لەسایەی مەجلیسی تۆ بسرەویّ ناڵەم
بڵێم شوکری خودا ئەمڕۆکە وەك یاران دڵ ئازادە
دەخیلت بم نەپرسی تۆ لە حاڵی بیّ قەراری من
بڵێی شاگردی رێی مەجنوونە یا هەمڕەنگی فەرهادە
سەبا دەستم بە دامێنت نەسیمیّ هەڵکە بۆ گوڵشەن
لەبۆ شادیی دڵانی باخی عەشقی، زولفی گوڵ بادە
لەبەر شەوقی جەماڵی دڵبەرم چەتری صەفا هەڵدە
هەتا ئەهلی دڵ و کۆڕی محەببەت بێنە سەر جادە
هەموو تێکەڵ بە شەوق و زەوق و شادی و ئولفەتی دڵ بن
ببیّ رازیی لە ئەم (شەیدا) دڵەی داماوی ئوفتادە

***

وەفاتی مورشید(*)

هەولێر- ٢٠٠٠/١/١٥

وەفـــاتی مورشـــیدم ئـــەمڕۆ وڵاتـــی کـــردە وێرانـــە
سەراســـەر مـــات و ڕەشپۆشـــە چ عێـــراق و چ ئێرانـــە
هەموو عالەم بەجارێ مات و هەم خامۆش و بێدەنگن
بە دڵ بۆ کۆچی ئەو شاهە کـە شـەمعی سینەسـۆزانە
فوغـــان و گریـــە و شـــینە لـــەنێو کـــۆڕی موریـــدانا
کە شێواون بە کۆچی پـڕ خـەمی ئـەو دیـدە فەتتانـە
طەبیبێکی وەهـا دڵسـۆز و حـازیق بـۆ نەخۆشـیی دڵ
کەسـێ قـەدری نـەزانیبێ، یـەقین ئێسـتا پەشـیمانە
ئەوانەی وەك دڵەی داماوی (شەیدا) عاشقی گوڵ بوون
ئەوانن قەدری گوڵ ئەگرن لـە ساحەی ئـەم گوڵسـتانە

***

(*) هەرچەندە لەو کاتەدا چەند ساڵێك بەسەر وەفاتیدا تێپەڕیبوو، بەڵام بە هۆی دڵتـەزێنیی ئـەو کارەسـاتەوە ...م هۆنراوەیەم بۆ وەفاتی (حەزرەتی شێخ محەممەد عوسمان سیراجەددینی نەقشبەندیی) نووسی، کـە لـە ژمـارە (١٦)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٠ بڵاوکراوەتەوە.

پەیامی دولبەر

هەولێر- ٢١/٣/٢٠٠٠

مـوژدەبـێ ئـەی دڵ کـە باسـی شـاهی دەوران هاتـەوە
قاصـیدی ئـەهلی وەفـا ئـەمڕۆ لـە شـاران هاتـەوە
ڕۆژی نـەورۆزە و پـەیامی دولبـەری هێنـاوە بـۆم
بـۆ شـیفای زامـم طـەبیبـی دەردەداران هاتـەوە
وەك نەویـدی هودهـودی بـاخی سـەبا بـۆ بولبـولان
سـەردەمی فەسـڵی بـەهار و وەسـڵی یـاران هاتـەوە
گەرچـی بـەینێ دڵ گرفتـاری فیراقـی لـەیلی بـوو
سەد شـوکور ئێسـتا کـە شـێوەی گوڵعـوزاران هاتـەوە
هەر بە موژدەی وەسڵی دولبەر بـوو خرۆشـا بـەزمی دڵ
تا کە شەهدی گوڵ لە جێگـەی ژەهـری مـاران هاتـەوە
قاصـیدێکی باوەفـا بـوو، خەنـدە دەم، شـیرین کـەلام
زووبـەزوو ئـەمڕۆ لـە ڕێگـەی کۆهسـاران هاتـەوە
ڕەببی تۆش لەبخەندە بی ئەی قاصیدی خۆش لەهجەکـەم
چـون بەبۆنـەی تـۆوە دەنـگ و ڕەنگـی یـاران هاتـەوە
عاشـقی (شـەیدا) دەمـێ بـوو بێکـەس و دێوانـە بـوو
موژدەبـێ ئـەمڕۆ ویصـالی جـاری جـاران هاتـەوە

***

پەرێشان حاڵیی

ئەستەمبووڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ۲۰۰۰/۷/۲۷

مەکـەن مـەنعی فوغـانی دڵ کـە وا زار و پەرێشـانە
لەبـەر حـاڵی هەراسـانی عەجـەب مـاڵێکی وێرانـە
چ ماڵـێ! تێکـدراوی دەسـتی جـەللاد و ڕەقیبـی غـەم
کـە لـەم سـاحەی محەببەتـدا نیشـانەی دەردەدارانـە
بـە مـەیلی دڵ نیـە هەرچـی لـە دنیـا روو ئـەدا یـاران
فیراقـە، وەسـڵە، یـا ڕاز و نیـازی دیـدە مەسـتانە
بـەدەس جـەوری ڕەقیبـی ناکـەس و دەوری شەڕەنگێـزی
وەکـو مـن بەنـد و گـیرۆدەن هـەموو یـارانی مەیخانـە
سەراسـەر چـاوەڕوانی شـەربەتی مـەرگن بـە ناچـاریی
ئـەزانن چـونکە لـەم مەیدانـەدا هـەر مەرگـە هەرزانـە
لـە ڕۆژانـی شـەهادەتما بـە دەس چـاکی ڕەقیـبم گـرت
وتم بەسـیە دەخیلـت بم، هـەتا کـەی کـاری شـێتانە!
منـت کـردە فیـدای تیرێکـی ئـاواتی نەخۆشـی خـۆت
مەگـەر ناترسـی تـۆ جـارێ لـە ئـاهێکی حەزینانـە
چ بوو سوودت لە سەفك و ڕشتنی خوێنی گرۆهـی عەشـق
کـە وا کاسـەی سـەری ئـەم عاشـقانەت کـردە پەیمانـە
مەگەر نازانی ئەی عاشق کـوژی تینـوو بـە خـوێنی مـن
کـە هـۆی فـەوتان و غـەرقی زاڵمـان خـوێنی شـەهیدانە
کـە مـن سـاحەی دڵـم وێرانـە وەك مـاڵی خـەراباتم
ئـەبێ کـێ بـێ بـە دڵ ڕازیـی ببـێ بـەم جەنگەڵسـتانە

مەگـەر تـەنها حـەبیبێکی وەکـو ئـەو یـاری عەیـــیارم
کە رازیی بـێ بـە دڵ، چـون ئـەو پـەنای زار و غەریبانـە

سـەرم دانایــە سـەر ئـەژنۆم و فیرقــەت کەوتـەوە یـادم
وتم ئـــەی یـــاری جـانیی، فرســـەتە رەحمـــی حەبیبانـــە

بـــە لوتفێکـــت لـــەدەس جـــەوری رەقیبـــی دڵ نەجاتمـــدە
فـــەقیرم بـــا لـــەوە زیـــاتر نەپـــێوم قـــوڕ بـــە پێوانـــە

دڵـەی (شـەیدا) نیشـانەی تـیری دەسـتی دڵبـەرە بۆیـە
وەکـــو فـــەرهادی کۆکـــەن وێڵـــی دەشـــت و کۆهســـارانە

***

عالەمی مەعنا

ئەستەمبووڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٥/٨/٢٠٠٠

مەدەد پیرم، زەلیلی خۆت بناسە
بزانە چەندە داماو و کەساسە
لە خوانی نیعمەتت بێبەش نەبم با
بزانم عالەمی مەعنا چ باسە!
لە باخی مەعریفەت تۆزێ بکەم من
لە بۆنی دڵکەشی ئەو عەتر و یاسە
بەبێ‌شك پیری مەکتەبخانەکەی عەشق
طەبیبێکی حەکیم و دوور شناسە
ئەزانێ مەرهەمی دەردی دڵی زار
صەلاحی قەلبە یا خەمسەی حەواسە
منیش هەروەك نەخۆشێکی دڵازار
خەیاڵم سەربەسەر تاساو و کاسە
بە عەشقی تۆوە گیرۆدەم کە هاتووم
بڵێی (شەیدا)ی جەماڵم حاڵی خاسە

***

سروەی شەماڵ

هەولێر- ١١/٩/٢٠٠٠

وەرن یاران تەماشاکەن کە واعیز چۆن منالێکە
عەلاوەی خەزنەیی سینەی، عەجەب کەللە بەتالێکە
ئەبینم شیری خاوی وا لە دەم ئەتکێ بە رۆژ و شەو
لەلای شەخصی موئەددیب شۆرەتی ئەو کۆرپەکالێکە
ئەگەر دیقەت لەحاڵی کەن ئەزانن چەن لە حەق دوورە
ئەسەف! خۆی وائەزانێ فەیلەسووفە و ئەهلی حالێکە
هەموو دەم فەلسەفەی کردۆتە ویردی سەر زمانی خۆی
بەڵام بۆ باری قورسی جەهل و نادانیی، حەمالێکە
بە بۆنی گوڵ لە گوڵزاری محەببەت تێك ئەچێ زەوقی
کەچی خۆزگەم بەوەی لێی دوورە، خۆی چەن بەدفەسالێکە
بە زاهیر بۆ طەریقی وەعزی دەم عەللامەیە، ئەمما
لە بەزم و رەزمی مەیخانەی حەقیقەت کوێر و لالێکە
سیەھ بەختانی ئەم رێبازە پیرۆزەی لەلا شێتە
سەری سەودازەدەی عاشق لەلای ئەو زرکەتالێکە
بەبێ شەرمیی ئەدا تانە لە عەشقی دڵ کەچیی بۆ خۆی
هەموو فەخری لە دنیادا بە شانە و شان و بالێکە
وەرە واعیز بدەم وەعزێکی چاکت گوێ لە من بگرە
بزانە عاشقی دێوانە گیرۆدەی چ خالێکە
جیهانی بێ محەببەت هەروەکو گەرماوی بێ ئاوە
کە تۆ خۆشۆری، ئەم دنیا بە نرخی پەشتەمالێکە

دەخیل ئەی کۆمەڵی عوششاقی مـەجلیس، ناهـەقی مـەگرن
ئـەزانێ خـۆی کـە وا پـەروەردەیی دەرسـی چ ماڵێکـە
بە رەغمی واعیزی بـێ مەعریفـەت بـێ شـك دڵـی (شـەیدا)
هـەتا رۆژی قیامـەت چـاوەڕێی سـروەی شـەماڵێکە

***

نەسیمی چەمەن

هەولێر ١٩-٢٠/٩/٢٠٠٠

لەم کاتە کـە دڵ رووی لـە شـەم و مـاهی نەوایـە
گشت نەوعی بەشەر پاکی بـەبێ دەنـگ و نەوایـە
بـێ چـرپەیە وا شـەش دەری ئـەم دەورە بـە جـارێ
لـەم نیوەشـەوی تـارە کـە عالـەم لەخەوایـە
بۆ مورغی سەحەر هەروەکو صەییادی سـەحەرگا
دڵ وا لـە خـەیاڵی چـەمەن و صـەیدی کەوایـە
بـۆ چـارەیی دڵ، عاشـقی بێچـارە بـە تـەنها
تـەبعی وەکـو خەففاشـەیە، بـەختی لـە شـەوایە
خۆ عەشقی گوڵ و شەوقی دڵ و دیـدە نـەبێ گـەر
سەرتاسـەری ئـەم کەونـە کـە نرخـی بـە هەوایـە
نابێتـە مەحـەللی فـەرەحی دڵ لـە ژیانـا
ئـەو ژینـە کـە ژانـی دڵـە هـەم پەسـتیی لەوایـە
هـەر بـۆنی نەسـیمی چـەمەنی دولبـەرە بێشـك
بـۆ دەردی دەروون و دڵـی دێوانـە دەوایـە
گەر جەوری رەقیبی گـوڵی پـەژموردە نـەبێ، خـۆ
کـەی قـەطعی سـەری بولبـول و پەروانـە رەوایـە
رێبـازی سـلووکی دڵـی (شـەیدا) غـەمی لەیلـە
ئەم بەزمـە لەگـەڵ سـەردەمی مەجنوونـەوە وایـە

***

دەردی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٠/١٢/١٦

دولبـــەرا دەردی فیراقـــت کـــاری‌یـــە   شەوقی دڵ بێ وەسـڵی تـۆ ناچـاری‌یـە
دڵ نـەماوە زەوقـی تـا شـەوقی هـەبێ   سەیلی خوێناوە لـە جـەرگم جـاری‌یـە
مـــن ژیـــانم ژانـــە بـــێ دیـداری تـــۆ   تۆ بـە نـاز و غـەمزە مـەیلت لاری‌یـە
گەر بڵێم قەصدم ژیانە و عەیش و نۆش   دڵنیابـــە هـــەر قســـەی ســـەرزاری‌یـــە
لەم ژیانە مـن دەسم شت بۆ ئەبەد   چـونکە بـێ دولبـەر سـەراپا زاری‌یـە
تۆ ئەگەر قەصدی سـەرم کـەی حـازرم   بەس بڵێـی مـەیلم ویصـاڵ و یـاری‌یـە
یـا بڵێـی ئەمرۆکـە نـاز و غەمزەکـەم   هـەر نیشـانەی ئولفـەت و بێـداری‌یـە
دڵ ئەبێتـە قۆچـی قوربـانیی لـەبۆت   چونکە کـاری دولبـەران عـەیـــاری‌یـە
سا خودا چی‌بکەم! گوناهی مـن چ بـێ   ئـەو کە مـەیلی هەر لەسەر لاساری‌یـە
کـەی ئـەبێ ببڕێتـەوە بـۆ کـامی دڵ   مەینەت و ئەم وەزعـی ناهـەمواری‌یـە
خۆ منی (شەیدا) بە دەردی عەشـقەوە   ئەشـکی خـوێنینی دو چـاوم نـاری‌یـە

***

ئارەزووم بۆ تەماتە

هەولێر- ٢٠٠١/٦/٣

ئـــەی دڵ بـــە یـــەقین ببیـــە دەســـا وایـــە تەماتـــە
وەك مەمكەمـــژەی كـــوودەكی ســـاوایە تەماتـــە
غارەتگـــەری موڵـــكی دڵـــی جەمعێكـــە بـــە دایـــم
هـــەر تـــاكو ئەبـــەد عـــادەتی ئاوایـــە تەماتـــە
حیكمەت لـــەوەدا جەمعـــە لـــە سەرتاســـەری ساڵا
هـــەردەم بـــە تەبیعـــەت لـــە رەواجایـــە تەماتـــە
رۆشـــنكەری مـــاڵی دڵـــی تاریكـــە لـــە شـــەودا
وەك لەنتـــەر و فـــانۆس و چـــرا وایـــە تەماتـــە
دیققەت لە سەر و خیلقەتی كەی گەر بـە تەئـەموول
وەك زینـــەت و تـــاجی ســـەری پاشـــایە تەماتـــە
چـوار فەسـڵە نیـە فەسـڵی لەگـەڵ سـفرەیی مـاڵا
زیـــاتر لـــەزەتی وا لـــە بەهارایـــە تەماتـــە
هەرچەندە ئەتۆ وەسفی بكەی هـەر كەمـە هێشـتا
مـــەخلووقی خـــودای بـــەرز و تەعالایـــە تەماتـــە
وەعـــدەی بـــە بـــرنج داوە هـــەتا مـــاوە لـــە دنیـــا
هـــەر هـــۆگری یـــەك بـــن، كـــە لـــەبن نایـــە تەماتـــە
من بولبول و ئەو رەونـەقی حوسـنی گـوڵی باخـە
بڕوانـــە كـــە شـــۆخێكی چ زیبایـــە تەماتـــە
سەد حەیف و ئەسـەف! داخـی گـرانم كـە ئـەبینم
لای بـــەعزە كەســـێ نرخـــی وەكـــو كایـــە تەماتـــە
پێم خۆشە هـەموو عالـەمی ئـەم عەصـرە بزانـێ
مەعشـــووقی منـــی عاشـــقی (شـــەیدا)یـــە تەماتـــە

جەنگی دەروونیی(*)

هەولێر- ٢٠٠٢/٧/١٥

وەرە بنـــوارە ئـــەی دڵ چـــۆن هەرایـــە
خـــــەڵاتی میللــــــەتم داوی بەڵایــــــە
ئەگەرچی جەنگی کوردکوشـتن نـەماوە
کەچـیی جـەنگێکی تـر هاتۆتـە کایـە
لـــەجیاتی ئاوپـــژێنی مـــاڵی دڵمـــان
لـــە خـــاکی ئێمـــە جـــەنگی کارەبایـــە
ئـــەوەی جێـــی داخـــە ئـــەم دێـــوە دزێـــوە
لـــەنێو گشـــت مـــاڵی کوردێکـــا پەیایـــە
ئەبینم چینی میللەت بۆتە دوو بەش[1]
بەتـــەنها زەنگـــی خێـــرە دەنگـــی نایـــە
لەبەر بەرزی و بڵندی و حورمەتی خۆی
بەشـــێکی لات و بـــێ دەســـت و گەدایـــە
لە سایەی وەزعـــی ناهـــەمواری ئەمـــدا
بەشـــێکی دیکـــە ســـەرگەرمی ســـەمایە
وڵاتی ئەم گەلـەش وا بۆتـە دوو بـەش
لـــەلایێ (تـــەزمڕ)و لایـــێ (قـــەڵا)یـــە

(*) بەهۆی نەبوونی کارەبا لە کوردستان بۆ ماوەی چەند ساڵێك، کە گرفتێکی سەرەکیی ڕۆژانەی خەڵك بوو، بێتاقەتیی زۆر رووی تێکردبوون و ئەیاننالاند پێوەی و وەك پێویست دەسەڵات هەوڵی چارەسەرکردنی تەواوی نەئەدا و تەنها کەسانی کاربەدەست و دەست ڕۆیشتوو لێی بەهرەمەند بوون، بەو هۆیەوە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

[1] مەبەست لەم دوو بەشە گەل و دەسەڵاتە، نەك گەل خۆیەخۆ.

شتێ شاراوەبێ ئەمڕۆ لە میللەت
نیازی بێ خەمی سوڵتان و شایە
ئەوەی نرخی نەبێ ئەمڕۆ لەلایان
پەیامی ئاشتیی سروەی سەبایە
هەتا ئێستاکە نەمزانیی بە باشیی
چ سوودێ لەم هەموو غەوغایەدایە
بەبێ پێچ و پەنا بێشک گەلی من
گەلێکە خاوەنی شەرم و حەیایە
گەلێ خۆی کردە قوربانی وڵاتی
ئیتر جەنگی لەگەڵدا کەی ڕەوایە
وەیا ڕەنجی هەموو بدرێ بەبادا
لەبەرچیی ئەم هەموو پێچ و پەنایە!
ئەوا (شەیدا) بە خامەی هاتە گوفتار
مەڵێن بۆچی بەبێ دەنگ و سەدایە

***

پەیامی شیوەن[*]

هەولێر- ١/٨/٢٠٠٢

وەرن یـــاران ببیـــنن پـــاکی عالـــەم چـــۆن خرۆشـــاوە
ســـەبا ئەمڕۆکـــە پـــەیغامی فوغـــان و شـــینی هێنـــاوە
نەماوە شـــەوقی جـــارانی، شـــکاوە ڕەونـــەقی حوســـنی
بـــە زەنگـــی دڵتـــەزێنی ئـــەم هەواڵـــە وا پەشـــۆکاوە
کە ڕەنگ و دیـــمەنی شـــێوازی شـــین و ماتـــەم ئـــەنوێنێ
بە ناچاریی لەدەس جەوری ڕەقیـــب هاتۆتـــە ئـــەم نـــاوە
ئەڵێ ئەمڕۆ منیش وەك عالەمی دڵ مات و خامۆشـم
لە ترسی بای غەزەب هاتووم پـــەنام بـــۆ ئێـــرە هێنـــاوە
لەگـــەڵ خۆمـــا پـــەیامی شـــیوەنم هێنـــاوە بـــۆ ئێـــوەش
ســـەراپا بـــەزم و بـــازاڕی ئەمـــەل وێـــران و شـــێواوە
لە باخی پڕ لە داخی بێکەسیی، بولبول بە کوڵ ئەگریی
ئـــەڵێ داخـــی گـــرانم وا پـــەڕەی گـــوڵ ســـیس و ژاکـــاوە
دەسا ئەی کۆمـەڵی مـەردانی خاوەن هیممـەت و بـازوو
بـــە هـــاواری ســـەبا مـــەجلیس مەشـــێوێنن لەمـــەولاوە
لـــە کـــوردی بێنـــەوا عـــاجز مـــەبن پیرانـــی دڵ ئاگـــا
نەکەن کارێ، بڵـێن وا پـاك و پیســـە پـاکی ســووتاوە
ئەمانە زاد و پـەروەردەی دەســـی نامـــەرد و بێگانـــەن
هەموو خۆراکی ئەم جەمعە گـڵاو و پیســـە، خوێنـــاوە

---

[*] بەبۆنەی سەرهەڵدانی یەکێك لە دڕندانەترین کاری مرۆڤی دڕ لە مێژوودا لەلایەن کۆمەڵێکی سەرلێشێواو-
ەڵدانەوەی مەزاری پیرۆزی گەورە پیرانی تەریقەتی نەقشبەندیی لە بیارە، ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

که جوندی نەفس و شەیتانە ئەوەی ئەم کارە کاری بـێ
لـە ڕێبـازی خـودا دوورە، ئەسـیری شـوهرەت و نـاوە
سەبەبکاری خەمی ئەم میللەتە یارەب خەجالـەت بـێ
لەگەڵ ئەو سەر سیایەی ئەم گەپەی لەو خەڵکە بەرداوە
ئەبێ هەر بێتەدەر شمشـێری حـەق ڕۆژێ لـە کێلانـەی
ببیـنن ئـەم هـەموو خـاری خەمانـەی پـاکی کـێلاوە
چ هێزێ بێ کە بەرگەی دەست و بازووی ئەولیا بگرێ!
لە (مَنْ عَادَی لِي)یا ئەم وەسفە ڕەنگ و نەقشی کێشاوە
لە (شەیدا)یانی ئەهلی دڵ بپرسن سـیڕی ئـەم گەنجـە
ئەوەی دوژمن بە دۆسانی خودا بـێ، نـوقمی زەلکـاوە

***

هیجرەتی گوڵ

سلێمانیی- ٢٠٠٢/٨/٣٠

یاران دەخیلە بەندی دڵم هەڵوەشایەوە
دووبارە ئاخ و داخی دەروونم گەڕایەوە
تیری موژەی حەبیبەیی دڵ بوو کە کەوتە کار
بەم داخە زامی کۆن و نەوم وا کولایەوە
ویستم بەبا بدەم خەم و ناسۆر و دەردی دڵ
لەملاوە دولبەری بێوێنە تێکی دایەوە
خوێناوی جەرگی لەت لەت و سوێراوی دیدەکەم
داخی گرانم ئەم سەفەرەش رەنگی دایەوە
قەصدم ویصال و دیتنی گوڵ بوو کەچی ئەسەف
دیتم هەوار و ماڵی وەها پێچرایەوە
شەوقی جەماڵی روویی کە لەم ناوە لائەبرد
پەردەی لەسەر دڵی دێوانە دائەدایەوە
یاران بڵێن بە دولبەرەکەی بێمیسالی من
جەستەم زەلیلی دەرد و غەمە، بێ بەلایەوە
گوڵشەن نەما بە فەوتی دڵ و باخەوانی گوڵ
بولبول بە گریە ئۆغری کرد و نەمایەوە
دولبەر کە مەیلی هیجرەت و کۆچی فیراقی کرد
شادیی لە ماڵی پڕ خەمی (شەیدا) رەوایەوە

***

هاواری دڵ

هەولێر- ٢٠٠٣/٥/٥

مەدەد پیری دڵ ئاگا سا عیلاجی زەخم و زامم کە
بە چاوی دڵ سەعاتێ روو لە گوفتار و کەلامم کە
ببینە چۆن ئەسیر و بەندی داوی نەفسی ئەمارەم
دەسا لوتفێ لەگەڵ رۆح و دڵەی بێ‌ناز و خامم کە
کە صەحنی سینە و دڵ خاڵی‌یە توخوا وەرە قوربان
لە بادەی بێ‌غەش و سادەی دەست نەختێ لە جامم کە
ئەمن وا وێڵ و سەرگەردانی دەشت و چۆڵی زوڵماتم
بە شەوقی شەمعی رووت سەوداسەری ماهی تەمامم کە
دەمێکە دڵ لە شەهد و شیری وەسڵت صائیمە دیدەم
لە خوانت لوقمەیێ تەقدیمی ئیفطاری صیامم کە
کە من (شەیدا)ی جەماڵ و حوسنی تۆم خۆ موستەحەققم گەر
تەماعم بێ لە خەزنەی عەشقی تۆ، سا یادی نامم کە

***

شاهی حوسن

هەولێر- ٢٥/٦/٢٠٠٣

به شەوقی عەشقی لەیلێ دیده بەنده ... که شاهی حوسنه و ئەم بێچاره بەنده
شەکەر گیراوی شەهد و ئاوی لێوه ... تەبیعەت بۆیه وا مایل بە قەنده
له باخی عەشقی گوڵدا دەم بەیانێ ... به چەهچەهی بولبولێ دڵ کەوتە خەنده
به بۆنی خونچەیێ مەستی هەوا بوو ... بەڵێ هەر بۆیه سەرخۆشه ئەوەنده
قەراری پێ نەما لەوساوە زانی ... کە وا زار و گرفتاری کەمەنده
وەها کەوتۆتە داوی عەشقی یارێ ... که قەتڵی عاشقی خۆی لا پەسەنده
به بێباکیی له رووی جەور و جەفاوه ... لەگەڵ عاشق، جەفای زۆر و زەوەنده
شرووحی دڵ لەسەر زولف و روخی ئەو ... نموونەی شەرحەکەی پازەندی زەنده
له بازاڕی کڕینی مەیلی لەیلا ... وتم گۆشەی نیگاهێکت بەچەنده؟
وتی بۆ شێت و مەجنوونێکی وەك تۆ ... که لەم بازاڕی عەشقی لەیله رەنده
بەرابەر گۆشه چاوێکم بەتەنها ... قبووڵی نۆشی سەد نێش و گەزەنده
وتم رازیم و سەد مینەت لەگەڵدا ... بکەی، چون دڵ سەراپا سەر بە پەنده
دڵازارێکی وەك من مەست و مەدهۆش ... گەلێ دووره له کاری پەست و گەنده
ئەگەرچی ئێسته مەستی مەی مەجازم ... ستارەی بەخت و ئیقباڵم رەوەنده
له شەوقی ئاگری عەشقی حەقیقەت ... دڵەی پڕ سۆزی (شەیدا) بەهرەمەنده

***

سروەی سەبا

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٤

دەمێکە چاوەڕێی سروەی سەبام و دیدە پڕ خوێنە
سەبا دەستم بە دامێنت نەویدی وەسڵی گوڵ بێنە
لە دەشتی تاریکستانی غەم و نالەی دڵەی زارم
بەناهەق تۆ ئەوەندە سەر لە خۆت و من مەشێوێنە
ئەوەندە دەست و دامانی سەبا بوم تاکو وادەی دا
وتی ئەی گوڵ وەرە نێو باخ و رەنگ و رووت بنەخشێنە
سەراپا عاشقانی حوسنی تۆ بۆت بوونەتە بولبول
بە ناز و غەمزە تۆش چاوێ بەرەو ئەملاوە هەڵبێنە
بەشوێن موژدەی سەبادا گوڵ شوکور تەشریفی پەیدابوو
کە دیتم رەنگی، بێ شک گەوهەرێکە تاک و بێ وێنە
لە وەختێکا بەخزمەت گوڵ گەیشتم، دڵ وەها لەرزیی
وتم توخوا ئەوەندە قامەتی زەردم مەلەرزێنە
نە بەرگەی قووەتی دەردی فیراق و فەسڵی تۆ دەگرم
نە وەسڵیشت عیلاجی دڵ ئەکا، چون بێ سەر و شوێنە
لەبەر شەوقی جەماڵت گەر تەماشای ماهی حوسنت کەم
ئەترسم کوێر ببێ دیدەم، کە دیدەت شەوقی دڵ سێنە
شەهیدی عەشقی تۆ قوربان کە (شەیدا)یە لەبۆ وەسڵت
لە میهرت چاوەڕێی جامێک و بادەی عەشقە بیهێنە

***

نازی شکاو

هەولێر- ٢٠٠٨/١٠/٢٥

فیداتم دولبەرا رەحمێ بە حاڵی ناتەواوم کە
بە چاوی خۆت تەماشای ئەشکی خوێنینی دو چاوم کە
ببینە رەنگی زەرد و شکڵ و شێوەی مات و شێواوم
بە دڵ دیققەت لە خوێناوی دڵ و دیدە و هەناوم کە
بە تیری غەم وەها کون کون بووە لاشەم وەکو بێژنگ
دەمادەم ژەنگی سینە و دڵ بە وێنەی ئاوی چاوم کە
بە شمشێری جەفا بوو پەیکەری دڵ ورد و لەت لەت بوو
دەسا لوتفێ لەگەڵ تیفلی دڵەی لەت لەت کراوم کە
بە دەست و سەنعەتی پڕ نیعمەت و بەهرەی خوادادت
وەرە تەعمیری خانەی سینەکەی رووخاو و خاوم کە
لە عالەمدا زڕا ناوم بە دڵخۆشیی رەقیبی غەم
دەخیلت بم عیلاجێکی دڵ و ناوی زڕاوم کە
دەمێکە من گرفتاری غەمی عەشقی گوڵی رووتم
دەسا رەحمێ لەگەڵ وەسڵی کەم و هەم ناتەواوم کە
منی (شەیدا) بە حوسنی بێ‌نەزیری تۆ، بە رۆژ و شەو
ئەناڵم، سا ئەتۆش مەیلێ لەگەڵ نازی شکاوم کە

***

مەرحەلەی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/٢/٢٠

بۆیە ساقیی تاکو ئێستەش بیری هەر ئێمەی بووە
چون بەتەنها ئەو لەنێو مەیخانە خاوەن مەی بووە
من کە عەشقی پیری مەیخانەم لەدڵدا بوو، ئیتر
وامنەزانی مەرحەلەی عەشقی مەجازیی طەی بووە
بەس دیارە تیفلی دڵ هێشتاکە هەر ئەووەڵیەتی
داوی عەشقی دڵبەرێکە تازە وا پێوەی بووە
وا دیسان ئەمڕۆ گڕی عەشقم سەری هەڵدایەوە
دڵ بە تیری حوسنی یاری بێوەفا پەی پەی بووە
هێند دەمێ بوو شەهد و شیری لێ بڕابوو تیفلی دڵ
ئولفەتی چەن ساڵەیی گوڵ، نەیئەزانی کەی بووە
چی لە تام و چێژی وەسڵی گوڵ بزانێ تیفلی دڵ
یا لە میهر و سۆزی لەیلا، ئەو کە ساتێ نەیبووە
ئەم زەمانە عالەمێکی زۆری کرد بەرز و نەوی
یەك زەلیلی زیل و بەم، یەك مەستی سۆزی نەی بووە
چەندە خۆشە بۆ دڵەی (شەیدا) کە قاصید بێ بڵێ
لەو هەموو ئازار و دەردە، یاری تۆ بێوەی بووە

***

خەزنەی عالەمی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/٥

دڵــم ســووتاوی تینــی نــاری عیشــقە
جگەر کون کون کــراوی خــاری عیشــقە
ســەر و ماڵم هەموو لــەو ڕێــیــە دانـا
کە قەصــدم شــارەزایی شــاری عیشــقە
کلیلــی گــەنج و خەزنــەی عالــەمی دڵ
لەخزمەت حەزرەتی ســەرداری عیشــقە
ئەگەر لوتفێ بکا ئەو یــاری گوڵڕەنگ
ڕەوایــە چــونکە ئــەو دڵــداری عیشــقە
لە غــەمخانەی دەروونی ئەهلی مــەجلیس
عەجەب پیری مەی و غەمخواری عیشقە
لــەداخی هــەڵوەرینی گــوڵ لــە باخــا
وەکو مــن بولبــولیش زامــاری عیشــقە
منی (شەیدا)ی جەماڵی گوڵ هەموو دەم
ئومێدم وەسڵی لــەیل و یــاری عیشــقە

***

میهری دولبەر

هەولێر- ٢٠/٦/٢٠٠٩

عەزیزەکەم ئەمن دەسم لە میهری تۆ نەبۆتەوە
جەمالی گولْ میسالی تۆ لەبیری دلْ نەچۆتەوە
دەمێکە تەیری رۆحی من بە تیری تۆ غەمیدەیە
خەیالی دلْ کە بەندە هەر بە قەوسی دوو برۆتەوە
لە رێی ویصال و عەشقی تۆ نەما بەهاری عومری من
بە میسلی کۆکەنی فیدا بە شاخ و هەرد و کۆتەوە
دەمێکە چاوەرێی نەسیم و موژدەیێکی قاصیدم
کە بێ لە ئەو دیاری عیشق و شاری میهری خۆتەوە
بدە نەجاتی من لە غەم کە بەستراوە دەست و پێم
لە دەشتی چۆلْ و بێ پەیا بە دار و بەرد و کۆتەوە
تەمەن ئەوا دەچێ بەرەو خەزان و وەرزی پایزی
(شەیدا)ی بەهارە دلْ لەگەلْ جەمالی پڕ شکۆتەوە

***

گەوهەری سینە

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/٢٧

دەخیلم پیر و ئوستادی حەقیقەت، دڵ بلاوێنە
بە یادی دەمدەمەی وەسڵت لە خەو ئەم تیفلە هەستێنە
هەتا هەستن لە خەو باقیی لەطائیف، گەوهەری سینەم
خەزێنەی عالەمی مەعنا بە تیفلی دڵ بناسێنە
دەسا بۆ راحەتی رۆح و فتووح و شەوق و نەشئەی دڵ
لە شووشەی دەستی رەنگینت گوڵاوی لێ بپرژێنە
هەتا ببمە قوتابیی مەدرەسەی عەشقی حەقیقیی، مـن
ئەگەر زەحمەت نەبێ چاوێ بەرەو ئەملاوە هەڵبێنە
لەطائیف موددەتێکە چاوەڕێی ئەنواری لوتفی تۆن
بەشی شەیتان و نەفسم بۆ لە ساحەی سینە دەربێنە
تەوەججوهـ کە لە کێوی قەسوەت و بێ شەوقی دڵ، جانا
هەتا دەمدەم مونەووەر بێ بە وێنەی نووری ئاوێنە
لە بابی لوتفەوە ئیصلاحی ئەحواڵی لەطائیف کە
بە شەوقی رۆژی رووت قوربانتم سینەم بسووتێنە
دەمێکە مەرحەلەی عەشقی مەجازیی طەی بووە، دیدەم
وەرە قوربانە بادەی مەی حەقیقیم پێ بنۆشێنە
لە دەرسی عەشقی ئەو شۆخی دلازارە نەجاتم بوو
ئیتر وادەی وەفای تۆیە، کە جەرگ و دڵ هەموو خوێنە
کە تۆ ئوستادی عەشق و پیری مەیخانەی حەقیقەت بی
لەگەڵ دەرس و موتالادا دەمێکیش جامی مەی بێنە
منی (شەیدا) لە مەکتەبخانەکەی تۆ ساز و ئامادەم
رمووزی عەشقی گوڵ بەم تیفلە بەستەزمانە بخوێنە

زەمزەمەی چەمەن

هەولێر- ٢٠٠٩/٧/١٠

دەڵێن ئەمڕۆ چەمەن شۆر و فوغان و زەمزەمەی لێیە
شکۆهـ و دەبدەبەی سولطانی عەشقە و وا لەسەر رێیە
ئەوانەی عاشقی لەیلن، وەکو پەروانە سووتاون
ئەزانن ئەم هەموو شۆر و گرین و رۆیە بۆ کێیە
هەموو هەر چاوەڕێی رۆژی قودوومی یاری گوڵڕەنگن
بڵێن تەشریفی گوڵ با بێ، شیفای بۆ زامی دڵ پێیە
خەڵاتی بولبول و پەروانە دایم هەر گوڵ و شەمعە
دەسا یاران بزانن دیمەنی ئەم دوانە لەکوێیە
منی (شەیدا) کە گیانی خۆم لە رێی ئەو یارەدا بەخشی
لە ساحەی خۆفیداکردن، مەڵێن کارێکی بێجێیە

***

زیارەتی حەزرەتی یار ﷺ (*)

مەدینەی مونەووەرە- ٢٩/٥/٢٠١١

دڵە سا موژدەبێ ئەمڕۆ لە تۆ، بەختت لەسەر بارە
کە وا هاتوویتە ئەم جێگە و مەقامی پڕ لە ئەنوارە
منیش وەك تۆ تەماداری نەسیمی مەیل و لوتفێکم
بەبێ شك وەك من و تۆ، عالەمێ دایم تەمادارە
دەمێ بوو هەر شنە و سروەی سەبا دەم قاصیدی من بوو
کەچیی ئێستا منم قاصید لەبۆ ئەم سروە بێچارە
شوکور ئەمجارە من پێشی نەسیمی صوبحدەم کەوتم
بە دڵ من شاد و مەسروورم کە وا هاتوومە ئەم شارە
ئەمێستا من لەخزمەت سەیید و سەرداری عالەمدام
عەجەب شاهێکی بالادەست و خاوەن جاه و سەردارە
ئەدەب بنوێنە ئەی دڵ لەم دیارە سا دەخیلت بم
بزانە ئێرە مەنزڵگە و مەدینەی حەزرەتی یارە
لەخزمەت ئەم حەبیبی جانەدا دوو یاری جانیی هەن
یەکێ فارووقی مەردە، یەك رەفیق و هەمدەمی غارە
دەبا خاکی هەموو دنیا فیدای ئەم خاکە بێ، وەك من
چ خاکێ! عەنبەرە، میسکە، دەوای هەر ئێش و ئازارە
هەموو ئاو و هەوای عالەم فیدای ئاو و هەوای ئەم بێ
لەگەڵ عومری منی (شەیدا) لەبۆ ئەو یارە ئازارە

***

(*) ئەم هۆنراوەیەم لە یەکەم سەفەری عەمرەدا نووسی، کە لەگەڵ (عەزیز)ی برام و کاك (هێمن عبدول)و ...هەمی حاجی رەسوول) لە بەرواری (٢٧/٥/٢٠١١)دا ئەنجامماندا و لە (٦/٦/٢٠١١)دا گەڕاینەوە.

قافڵەی سڵاو(*)

هەولێر- ١٩٩٨/٩/٤

زاهیدا هەر لێرەوە تا (بێ و ئەلف و نوون و هێ)
قافڵەی عەرز و سەلامم وا بەرەو لات کەوتەڕێ
تاکو بەزم و رەزمی جارانت بە دڵ بیرخاتەوە
خۆت بپارێزی لە فیتنەی (صاد و یێ و غەین و هێ)
گەرچی ئێستا تۆ موقیمی خاکی ئێرانی، بەڵام
قەت نەبی تابیع بە رێگەی (شین و یێ و عەین و هێ)
چونکە تۆ سوننیت و رێگەی ئەهلی سوننەت بەرمەدە
با نەچیتە ریزی جەمعی (فێ و ئەلف و جیم و رێ)
باوك و باپیرت لەسەر رێبازی حەق بوون هەرهەموو
تۆ بەتەنها نەگری رێگەی (چیم و هێ و واو و تێ)
هەر منی (شەیدا) بە تۆ دڵسۆزم و بۆ سوودی تۆ
هەوڵ ئەدەم تاکو ببی تێکەڵ بە (گاف و هێ و پێ)

***

(*) کاتێك هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (زاهید فەقێ صاڵح) لە سلێمانییە بە سەفەر چووبوو بۆ شاری (بانە)، ئەم هۆنراوەیەم تەنها بە مەبەستی خۆشیی و نامە گۆڕینەوە بۆ نووسی.

فیرقەتی یار

هەولێر- ١٩٩٨/٩/١٨

دڵـم ئـەمڕۆ لـە سـەختیی دەرد و بـێبـەختیی ئـەناڵێنێ
ئەڵێ کوا ئـەو کەسـەی قورمیشـی بـەختم دائەگرسێنێ!
کەسێ بـێ شـێوەیی ڕەنگینـی وەك ئاوێنـە بـێ بـۆ مـن
ئـیتر چـۆن فیرقـەتی ئـەو یـارە جـەرگ و دڵ نـەبرژێنێ
هەتا کەی شەوق و شادیی روو لـە مـاڵی دڵ نـەکا سـاتێ
نـــەبێ یـــارێکی وا تیفلـــی دڵـــەی زارم بلاوێنـــێ
لـە شـاری دوور لـە یـار و یـاوەرانی کـۆن و دێـرینم
ئەژیم ئەمڕۆ، تەمەن ئەڕوات و هیچـە بەرهـەمی دوێنـێ
عەجەب بەحرێکە ئەم دنیایە بۆ فـەوتانی ئـەهلی عەشـق
ئەبێ هەر غـەرقی ئـەو گێـژاوە بـێ تـا ڕۆحـی دەردێنـێ
هــەتا بــێهێــز و لاوازی نــەکا وەك لاشــەیی مــردوو
مەحاڵـە دەسـتی لـێبـەردا وەیـاخود وازی لـێبێنـێ
ئەگەر بێت و دڵەی (شەیدا) نەجاتی بێ لە غـەم تـا سـەر
هــەتا مــاوە بــە خامــەی دیــەنی یـاری ئەنەخشـێنێ

***

ناڵەی دەروون

هەولێر- ١٩٩٩/٥/٢

کە عالەم شادە ئەی یاران بە مـن چـی
جەماڵ و رەنگی گوڵزاران بـە مـن چـی
دەبا عالەم هەموو دڵخـۆش و شـا بـن
نگین و بـەزمی دڵـداران بـە مـن چـی
کە جێگەی دڵ بەدایم دەشت و دەر بێ
ژیان و عـەیشی نێو شاران بە مـن چـی
کە من موحتـاج و لات و بـێبـەها بم
بەهای نێو گەنجی بازاڕان بـە مـن چـی
بەجارێ کون کونـە جـەرگم وەکـو نـەی
شیفابەخشـی پەرسـتاران بـە مـن چـی
کە من ئەمڕۆ موقیمی کـونجی غـەم بم
ئیتر شەوق و صەفای جاران بە من چـی
لەجێیەك کەس نـەبێ ئاگـای لـە حـاڵم
خەم و ناڵینی غـەمخواران بـە مـن چـی
کـە دولبـەر لا نـەکا بـەملاوە جـارێ
عیلاجـی دڵ فیـداکاران بـە مـن چـی
بەڵێ دڵ شێت و (شەیدا)یە لـەبۆ گـوڵ
ئیتر مەجنوونی کۆساران بـە مـن چـی

***

رۆژی ویصال

هەولێر- ٢٠٠٠/٨/٢٦

فیدای پیاڵەی دەست بم ساقیا بۆم تێکە لەو جامەی
دەست، ئەمما بنۆشێنە بە من قوربانە ئەوجا مەی
ئەمن قەصدم لە مەی هەر نووری عەشق و شەربەتی وەسڵە
کە عاشق مەست ئەکا، هەم لەو حەرام و تاڵیە بێوەی
ئەگەر سووچێکی مەیخانەم بەبێ خەم دەسکەوێ، جانا
بە دڵ حاشا لە جامی جەم، ئەکەم نەفرەت لە تەختی کەی
لە دنیادا هەتا دڵ ماوە بۆ راز و نیازی گوڵ
ئەبێ وەسڵی دڵ و گوڵ چۆن بەجارێ بێتەجێ یا کەی!
دڵەی دێوانە رۆژی جەژن و شادیی لا زەمانێکە
کە وەسڵی بۆ مویەسسەر بێ لەگەڵ ئەو یاری بێ وادەی
بە یادی لەیلەوە بۆ کامی دڵ سەرمەستە ئەمڕۆ وا
لەنێو مەیخانەکەی عەشقا بە بادەی بێغەش و سادەی
ئەتۆش خۆ گەر نیازت وەسڵی یارە لەم هەموو شینە
فیدای ئەو یاری دڵبەربە دڵە گەر ساز و ئامادەی
ئەبێ رۆژی ویصالی تۆ بە گوڵ کەی بێ دڵەی (شەیدا)
بە شەوق و زەوقەوە جامێ لە پیری مەی تەمەنناکەی

***

نەقشی شێوەی یار[*]

هەولێر- ٦/٩/٢٠٠٠

زاهیــدا لــەجیاتی دەســتم بگــرە چــاکی دامــەنێ
قەت بە عیززەت پێ بــە خــاکی شــاری یــارا دامــەنێ
شــاری یــار و یــاوەرانی رێگــەیی عەشــقە بــە حــەق
ســا دەخیلــت بم وەکــیلم بــە بگێــڕە شــیوەنێ
ناحــەقم مــەگرە کــە رەنگــی ماتــەمم لــێ‌نیشــتووە
چــونکە تــا فیرقــەت نســیبم بــێ، ویصــاڵم نادەنــێ
گــەر رەفیقــی دڵ شکســتە و بێکەســانی، چــاوەکەم
سەر لە قوڕ بگرە وەکو من، تاجی شاهیی سەر مــەنێ
هەردو دیــدەم کوێرە دیــدەم وا لــە دووریــی دولبــەرم
بــۆ شــیفای دەردم ئەکــەم مــن چــاوەڕێی پــیراهەنێ
خۆزگە ئەخوازم کە تــۆ بــی هــۆی شیفابەخشــیی دڵــم
یــا ئەگــەر چــاری نــەبوو، تیرێکــی بــێ‌غــەم پێوەنــێ
نووری شوعلەی هەردو چاوی تــۆ لــە جێگــەی چــاومە
صوورەتی یارم لە خەزنەی پــاکی ئــەو دوو چــاوە نــێ
نەقشی شێوە و چاوی مەستی ئەو لە دڵتــا هەڵــکەنە
غەیری ئەو نەقشە نەکەی تۆ سەیری رەنــگ و دیمــەنێ
گەر نەبوو هێزت وەکــو فــەرهادی کۆکــەن، بــێ‌دریــغ
بگرە نەققاشێ کــە شــێوەی ئــەو نیگــارە هەڵــکەنێ
تــا بزانــی چــۆنە حــاڵی رێڕەوانــی رێــی فــیراق
وەك منی (شەیدا) بکەی تەرکی گوڵی گشت گوڵشەنێ

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بۆ هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (زاهید فەقێ صاڵح) لە سلێمانیی نووسی.

یادی لەدایکبوونی حەزرەت ﷺ(*)

هەولێر- ٢٠٠١/٥/٢٨

فەلــەک یــادی لــەدایکبوونی شــیرینت موبــارەک بــێ
جەماڵی جیلوەبەخش و شــەوقی رەنگینــت موبــارەک بێ
قدوومی فەخری عالەم، بوو بە مایەی شــەوکەت و شــانت
بە موژدەی وەسڵی دولبەر عیزز و تەمکینت موبارەک بــێ
لە سایەی نووری ئەو بوو دیمەن و شــێوەت مونــەووەر بــوو
شوعاعی خۆر و نــووری مــاە و پــەروینت موبــارەک بێ
دەمێ بــوو چــاوەڕێی هــەڵهاتنی مــاهی موبــارەک بــووی
ئەمێســتا جــەژنی نــەو، ئــاواتی دێرینــت موبــارەک بێ
شــکابوو رەونــەقی بــازاڕی حوســنت بــێ جــەماڵی رووی
بە حوسنی شوعلەبەخشی ئەو لە نەو ژینت موبــارەک بێ
بە نەشئەی میشکی ئەو دنیــا ســەراســەر عەنبەرئەفشــانە
گوڵاڵــە و لالــەزار و بــۆنی میشــکینت موبــارەک بــێ
شەقایق سەربەسەر شەق بوو، شکۆفەی کرد گوڵ و غونچە
لــە بــۆنی یاســەمین و یــاس و نەســرینت موبــارەک بێ
وەرە ئــەی باخــەوان، بــازاڕی باخــت وا خرۆشــاوە
ئەمامی گوڵ، دو زولفی چین لەسەر چــینت موبــارەک بێ
لــەژێر چــەتری ئــەوا عالــەم شــەرابی وەحــدەتی نۆشیی
ئەویــد جانــا شــەراب و بادەنۆشــینت موبــارەک بــێ

(*) ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٢٧)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠١ بڵاوکراوەتەوە.

رەقیبی سوفلە و ناکەس، دڵی پڕ قینە بەم یادە
دە تۆش ئەحمەق لیباسی ماتەم و شینت موبارەك بێ
هەتا ڕۆژی قیامەت ئەشکی خوێنینت ببارێنە
لەبەر دەردی گرانت ئاه و ناڵینت موبارەك بێ
ئەمن ڕازیم بە مشتێ خاکی بەرپێی پاکی پێغەمبەر
بفەرموێ پێم خەڵاتی عیزز و تەمکینت موبارەك بێ
بە سۆز و شەوقی دولبەر، عاشقی (شەیدا) ئەڵێ ئەی دڵ
لە ڕێگەی عەشقی ئەودا بەرگی خوێنینت موبارەك بێ

***

هەمدەمی غەم

هەولێر- ٢٠٠١/٦/٢

دڵە سا بۆچی ئەتۆ هەمدەمی ناڵین و هەمی
سەبەبی شیوەن و شینت چیە! دایم بە غەمی
دڵە خۆ دولبەری تۆ میهری نەبوو قەت لەگەڵت
ئەدی تۆ چۆن بە خەیاڵت بەتەمای قەولی دەمی
نیەتی حوسنی وەفا، جەور و جەفا تەبعی ئەوە
سەیرە تۆ مونتەزیری خەرمەنی لوتف و کەرەمی
چیە باکت! کە ئەتۆ بێبەشی گولزاری گوڵی
لە دەری ئەهلی دڵا تۆ کە ئەمینی حەرەمی
عەمەل و صەنعەتی خوڵانە بەدەس خومگەرە خۆ
دەبێ بێ ئەو بڕژێ کووپەیی ڕەنگینی خومی
بە شکانی قەڵەم و ڕیحلەتی نەققاشی صەنەم
لە صەنەمخانە ئەبێ نرخی نەمێنێ صەنەمی
بە لیقا تاکو نەگا بولبولی سەرمەستی سەحەر
نیە فەرقی گوڵ و گولزاری چەمەن زۆر و کەمی
وەرە بولبول چەمەر و شیوەن و زاریی‌کە ئەتۆش
وەکو من بێ پەڕ و باڵی، کە لەنێو دوود و تەمی
پەڕی گوڵ پاکی وەریی، ڕەونەقی بازاڕی نەما
لەبێ قومریی نیەتی سۆز و چریکە و نەغەمی
دڵی (شەیدا) بە مەسەل حوججەتی پەروینی ئەوێ
دڵی عاشق سەری پەروانەیە، مەعشووقە شەمی

***

زەنگی خەتەر

هەولێر- ٢٠٠١/١١/١٤

فیداتم دولبەرا تا کەی فیراقت دەردی سەر دێنێ
دو چنگاڵی ڕەقیبم کەی لە سینەم دەستی دەردێنێ
بە یادی وەسڵی تۆوە فەسڵی زستانم بەڕێ کرد من
کەچی تازە خەزانی عومرەکەم زەنگی خەتەر دێنێ
لە بەحری بێبنی غەمدا عەجەب غەوواصە دڵ جانا
سروشکی سووری خوێنینم لە پێ تا تەوقی سەر دێنێ
گوڵاڵەی عومری ژاکاوم لەسەر لێواری مەرگایە
درەختی بەختی ناوەختم ئەبینم تازە بەر دێنێ
لەنێو باخی تەمەنما وا ئەبینم باخەوان ئەمڕۆ
هەواڵی شینی بولبول یا نەتیجەی بێسەمەر دێنێ
ئەگەر لوتفی ببێ ساقیی لەگەڵ ئەم کۆڕی ئەهلی دڵ
بە شانازیی سوراحیی بادە، جامی مەی بە سەر دێنێ
هەموو یارانی مەیخانە بە دڵ سەرخۆش و سەرمەستن
ئەڵێن بۆ بەزمی مەجلیس باخەوان شیر و شەکەر دێنێ
بە قانوونی محەببەت، هودهودی باخی سەبا دایم
پەیامی عەشقی یار و یاوەران وەختی سەحەر دێنێ
بەڵام چی بکەم لەدەس جەوری ڕەقیبی دڵڕەقم ئەمڕۆ
بە شەوق و زەوقەوە موژدەی غەم و شین و چەمەر دێنێ
لەخزمەت پیری مەیدا دڵ عەجەب تیفلێکی ساوایە
کەچی هودهود پەیامی شیوەن و فەوتی پدەر دێنێ
بە یادی بەزمی مەیخانە و چەمەن، (شەیدا) ئەڵێ یاران
سەبا ئاخۆ بە موژدەی وەسڵی دولبەر کەی خەبەر دێنێ

موڵکی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٣/٦/٢٧

چ کارێکی بە من کرد خۆشەویستیی!
کە موڵکی دڵ بەجارێ کەوتە دەستی
بە بۆنی گوڵ لە گوڵزاری چەمەندا
بە ڕەنگێ کەوتە حاڵی شەوق و مەستیی
بە سۆزی میهر و مەیلی کەیلی لەیلا
کە شانی دایە بەر دنیا نەویستیی
کەچی لەملاوە پیری مەی وتی پێم
ئیتر کەم مەستی مەیبە وا بە خەستیی
هەتا تامێ لە عەشق و بۆنی گوڵ کەی
بە ڕاسیی پێت ئەڵێم من نەك بە قەستیی
وتم پیرم دەخیلم مەردی چابە
ئەتۆ خاوەن دڵ و هەم بیر و هەستی
کە تۆ هەم یاری دڵ هەم پیری بادەی
ئەدیی بۆ تۆ وەها چالاك و چوستی
وتی من لەم مەقامە تێپەڕیوم
ئەبێ وەك من ئەتۆش ژیرانە هەستی
وتم من عاشقێکی شێت و (شەیدا)م
مەگەر تۆ سەددی ئەشکی من ببەستی

***

نەغمەیەك لە دەروونەوە(*)

هەولێر- ١/١١/٢٠٠٣

لە مەکتەبخانەکەی عەشق و گەدایی   بەپێی میقداری فکر و شارەزایی
بە خامەی دەست و پەنجەی پڕ لە ڕەنجم   ئەنووسم وەسفی جوان و بێ ڕیایی
بە دڵ بۆ خونچەییەکی باخی زانست   هونەریارێکی خاوەن نرخ و بایی
پەڕاوی پڕ گوڵاوی گوڵشەنی گوڵ   عیلاج و مەرهەمی دەردی جودایی
ئومێدی وایە دڵ ئەم صەفحە پاکە   بگۆڕێ خەم لە دڵ، شیوەن بە شایی
چرایێ بێ لە ڕێگەی ڕاس و هەقدا   بەدەس مەردان و ئەهلی دڵفیدایی
لە تاریکیی شەوی جەهل و خەتادا   نەبێ باکی لە فیتنەی ناتەبایی
بلاوێنێ دەروونی هەرچی خەڵکە   نموونەی چاکە بێ بۆ دڵنەوایی
بە پرشنگی مەحەببەت ڕۆشنا بێ   بە گشت لادا ببەخشێ (ڕۆشنایی)
لە گوڵزاری چەمەندا بولبول ئاسا   چریکەی بێ بە نەغمەی خودنومایی
دڵەی (شەیدا) ئومێدی وایە یاران   بەدەس بێنێ ڕەزامەندیی خودایی

***

(*) لەکاتێکدا قوتابیی قۆناغی (٢)ی کۆلێژی شەریعە بووم لە (زانکۆی صلاح الدین- هەولێر) لە ڕۆژنامەی (ڕۆشنایی)دا ئەم هۆنراوەیەم بۆ وەسفی ڕۆژنامەکە بڵاوکردەوە.

دەوری ئەجەل

هەولێر- ٢٠٠٣/١١/١١

فیــداتم ســاقیا لوتفــێ، دەخیلــت بم دەبــا زووبــێ
ئەوەك ئەمڕۆ ئەجەل دەورم بدات و لـێم نزیـك بووبــێ
هەتا عومرم کـەمێکی مـاوە لـەم بەزمــەی خــەراباتا
لە مەیخانەی غەمی عەشقت بنۆشم جورعە مەشرووبێ
ئەتۆش ئەی دولبەری شیرین لەقەب رەحمێ بە حالْم کـە
نسیبی وەسڵی ئەم غەمناکە با رەنگی گوڵ و روو بـێ
کەسێ نەقش و نیگاری تۆ لە دڵیا هەڵکەنێ بـێشـك
ئەبێ کۆکەن میسالــێ بێ کە خاوەن هێز و بـازوو بـێ
بە کەم مەڕوانە بۆ زوعفـی دڵ و هــەنگاوی بـێتینـم
ئەگەر مەیلت ببێ بێشك بە مەیلت هێـزی زانـوو بـێ
بە سەیری تێمەگەن گەر بولبـولی دڵ وا ونـە ئـەمڕۆ
یەقینم هەر ئەبێ وا زوو بەشـوێن بـۆنی گـوڵا چـووبێ
لە گوڵزاری چەمەن خۆ دوور نیە ئەو بولبولەش وەك من
وەها گیرۆدەیی دەستی رەقیبی پەسـت و بـەدخوو بـێ
نموونــەی دیــەنی پیرێژنێکــە مەزهــەری دنیـــا
ئەبەد قەت ناهەقی مەگرن ئەگەر ئەو تالیبی شوو بێ
مەگەر هەر عاشقی (شـەیدا) بزانـێ حـاڵی دڵ چۆنە
کە تەنها هەر ئەمە کوشتەی غـەمی لەیلایی دڵجوو بێ

***

چاوەڕوانیی مەرگ

هەولێر- ٢٠٠٧/٢/١

عەزیزم تا بە کەی مـن چـاوەڕێی ڕۆژی مـەماتم بـێ
لەبەرچی شیوەن و ماتەم لـەجێی شـایی و بـەراتم بـێ
منی بێچارە بۆچی وێڵ و شـێتی دەشـت و سـەحرا بم
دەخیلم شوعلەبەخشێ بـا لـە شـەوقی شەوچـراتم بـێ
دەبا من بۆ شیفای زامی دڵـەی بیمـار و پەککەوتـەم
بە ئاهی سەردەوە تـۆزێ لـە تـۆز و گـەردی پـاتم بـێ
کـە تـۆ بـۆ خـۆت ئـەزانی دڵ ولاتێکـی چ وێرانـە
ئیتر تا کەی ئـەبێ زەنگـی خەتـەر نـەزمی ولاتم بـێ
لە دەشتی چۆڵ و ساحەی نائومێدیی کەی ڕەوایە گـەر
سروشکی سووری خوێنینم لـەجێی ئـاوی حـەیاتم بـێ
بە یادی بەزمی مەیخانە و ویصالـی پیری مەی دیـدەم
بلێـی ڕۆژێ لـەدەس جـەوری ڕەقیبـی دڵ نـەجاتم بـێ
منی (شەیدا) لە ڕێگەی عەشقی تۆ مەیلم لەسەر چوونە
بە شەرتێ هیممـەتی تـۆ حـازری وەختـی وەفـاتم بـێ

***

زوڵماتی ماتەم

هەولێر- ٢٠٠٧/٢/١٠

گڕی عەشق و محەببەت کەوتە هەر ماڵی دڵی تاریٚ
ئەبیٚ هەر ڕۆژە سەر لە نویٚ بچێژیٚ ئێش و ئازاریٚ
دەلیلی ڕاهی من ئەمشەو ستارەی شوومی بەختم بوو
بەرەو زوڵماتی ماتەم بردمی نەك باخ و گوڵزاریٚ
نە بولبول گەییە فریام و نە پەروانەش دەسی گرتم
نە ساقیی جامی مەی گێڕا، نە لەم سەحرایەدا یاریٚ
هەبوو، تا شێوەیی نەقش و نیگاری گوڵ وەکو کۆکەن
لە دڵدا هەڵکەنیٚ گەر یا لەسەر بەردیٚ لەسەر داریٚ
هەتا عالەم بزانیٚ گوڵ چ دنیایێکی ڕەنگینە
کەسیٚ مەحرەم نەبیٚ، نابیٚ ببیٚ حاڵیی لە ئەسراریٚ
بەناهەق خۆ نیە جۆش و خرۆش و شۆڕشی بولبول
ئەچێژیٚ بۆ ویصالی گوڵ شکەنجەی هەر خەس و خاریٚ
وەرن یاران لەدەس دەردی فیراقی گوڵ نەجاتمدەن
بە کۆمەڵ چارەییٚ بۆ حاڵی دڵ کەن سا بکەن کاریٚ
کە من (شەیدا)ی جەماڵی یارم و بولبول سیفەت خۆمم
بە تیغی دوو برۆی زاماری عیشقم زار و بیماریٚ

***

کاشانەی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٧/٢/١٥

گەر بدا رێی پەنجە گوڵ، زولفی رەشی کا شانەیێ
خۆشە دانێ دڵ لەژێر سایەی گوڵا کاشانەیێ
سۆز و شەوقی شەم لە دڵدا ئاگری کردۆتەوە
بۆیە بێباکم لە هەر پاڕانەوە و پاکانەیێ
عاشقی رێگەی محەببەت قەصدی سەر ئاسانە لای
گەنجی دنیا، تەختی کەی ناوێ بە فلس و عانەیێ
چون مەبەست لەم ژینە تەنها هەر خەڵاتی عەشقە خۆ
بۆیە هەوڵی ئەهلی دڵ بۆ بادەیە و پەیمانەیێ
تا بگا سالیك بە عەشقی حەزرەتی زاتی ئەلەست
دەس بەدەس پیرێکی مەرد و هیممەتی مەردانەیێ
موددەتێ گەر بسرەوێ چەرخی فەلەك لەم بەزمەدا
مەرگی ساقیی تێك ئەدا حاڵ و هەزاران خانەیێ
هەروەکو نابێ لە گەردوش رابوەستن ماه و خۆر
هەر ئەبێ بێشك ببێ بۆ سۆزی شەم پەروانەیێ
بۆ تەرازووی شۆڕشی شیرین و میهر و مەیلی لەیل
نابێ خاڵیی بێ لە عەشقی کۆکەنێ، دێوانەیێ
بۆیە دڵ شاگردی بەزمی عەشقە تا نەبڕێتەوە
هەم لە عالەمدا ببێتە گەوهەری دوڕدانەیێ
ساقیا سا دەی بفەرموو تۆ لەگەڵ ئەم جەمعەدا
مەرحەمەت، تا بەهرەمەن بن یار و هەر بێگانەیێ
خۆ ئەگەر بێت و لە کۆڕی غەم دەرمکەن ئەهلی دڵ
هەروەکو مەجنوونی (شەیدا) شك ئەبەم وێرانەیێ

عەشقی گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٥

له باخی عەشقدا قەت گوڵ بە ماڵی دڵ نەبوو رازیی
سەحەر بوو بولبولی دڵ کەوتە نەغمە و گوڵشەنی رازی
عەجەب جۆش و خرۆش و شۆڕشێکی سەیری بەرپا کرد
له عەشق و شەوقی وەسڵی گوڵ بە دەنگ و سۆز و ئاوازی
هەموو یارانی باخیش چاوەڕێی سروەی نەسیمێ بوون
ببینن گوڵ کە دەرخا رووی بە شێوەی ناز و فەنتازیی
کەچیی هەر گریە و داد و فوغان و شین و رۆڕۆیە
بە لاشەی بولبولی بێ مل، رەقیبی غەم ئەکا بازیی
چ لازم بوو کە کێشەی بولبول و تەیرێکی کوشتەی گوڵ
له رۆژی دەعوی‌یا ببرێتە خزمەت حەزرەتی قازیی
ئومێدی ژینی بولبول، وەسڵی دوو رۆژەی گوڵە دایم
له شەوقی خەمرەوێنی شەم ئەکا پەروانە پەروازی
له رێگەی عەشقی گوڵ ئامادەیە عاشق سەری دانێ
بە دڵ عومری عەزیز و گیانی بسپێرێ بە شانازیی
سەبا سا مەرحەمەت فەرموو نەسیمێ بۆ دەروون و دڵ
بە خاتر دیدەیی فەتتانی لەیل و غەمزە و نازی
بە وەسڵی گوڵ ئەگەر شاد و شوکور بێ عاشقی (شەیدا)
له دنیادا هەر ئەم ئاواتەیە رۆژی سەرەفرازی

***

گوڵی عومر

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٧

عەزیزم تۆ کە وا سەرگەرمی بادەی   چ حاجەت بوو گوڵی عومرم بە با دەی
نەبوو جارێ بکەی رەحمێ بە حاڵم   وەیا رۆژێ نەخۆشیی دڵ شیفا دەی
ئەگەرچی کون کونە جەرگم بە تیرت   بەڵام هەقتە کە تۆ صەیادزادەی
ئەمن قەت ناهەقی تۆ ناگرم چون   ئەزانم هەر ئەتۆ خاوەن ئیرادەی
ئەتۆ پشت و پەنای جەور و جەفایی   رەقیبی ئەم غەریب و نامورادەی
لە قەتڵی من خەتا بێ شك لە خۆمە   ئەتۆ ئەهلی وەفای گەر دڵ پەنا دەی
ئەمن هەروەك عەجووزەی میسرم و تۆش   بە کاڵای دەستی من یەك عانە نادەی
وتم بەرگەی غەمی تۆ ناگرم خۆ   وتت جارێ دڵت دەربێنە ئادەی
بەڵێ عاشق کوژێکی دڵڕەقم من   ئەتۆش تەیرێکی بەستەزمان و سادەی
وەرە قوربانتم نەیژەن بە سۆزت   لە صەفحەی سینەکەم نەی لێدە سا دەی
ئەوەندەم ماوە عەرزی یاری دڵ کەم   بڵێم گەر شاهیدی رۆژی شەهادەی
لەگەڵ ئەم عاشقەی (شەیدا) بە رووی خۆت   لەبەرچی تۆ ئەوەن بێ قەول و وادەی

***

بۆی نەسیم

هەولێر- ٢٠٠٨/٤/٢٠

سەبا سروەت دەبا ئازادەتر بێ
شەمیم و بۆی نەسیمت زیادەتر بێ
ئەگەر کوشتەی غەمی دلبەر نەبم من
چ باکم گەر جیهان غەمزادەتر بێ
لە گولزاری غەمی عەشقا بەدایم
ئەبێ عاشق لە گوڵ ئوفتادەتر بێ
وەرە ساقیی بە من جامێ بفەرموو
لە خوێنی ئاڵی جەرگم سادەتر بێ
بکا صەیقەل دەروون و ژەنگی سینەم
لە بادەی بەزمی مەجلیس بادەتر بێ
رەقیب ئەمڕۆ خەیاڵی گوڵشەنی بوو
وەهای زانی لە دڵ ئیستادەتر بێ
مەگەر تەنها رەقیبی باخی عومرم
لە یاری بێ وەفا بێ وادەتر بێ
ئەبێ بۆچی کە وێرانەی دڵی من
لە شاری شوومی غەم بەربادەتر بێ
بەڵێ (شەیدا) ئەبێ بۆ تیری یاری
بە گیان و دڵ لە گشت ئامادەتر بێ

***

پیاڵەی دڵ

هەولێر- ٢٦/٤/٢٠٠٨

ئەگەر مەعشووقە هەر ئازوردەیی عاشق خەیاڵی بێ
مەگەر تا ماوە هەرگیز نەسرەوێ، هاوار بە ماڵی بێ
کەسێ پیری مەی و بادەی مەحەببەت بێ، خودادادە
ئیتر زەحمەت کە ئەو بەهرە و بەها وادەی زەواڵی بێ
لە بادەی دەستی ساغیر هەم لە جامی حەزرەتی ساقیی
پیاڵەی دڵ لەسەر دەریایی مەیدا حەیفە خاڵیی بێ
دەخیلم ساقیا مەیلێ بەلای ئەم بێنەواداکە
بڵێ داماوە، بادەم لێی گەڕێن نۆشی زوڵاڵی بێ
ئەوەندەی دەوری ئەم دنیایەدا بۆ وەسڵی لەیلاکەی
مەگەر مەجنوونی وێڵی دەشت و هەرد و کۆ بە حاڵی بێ
لە ڕێگەی وەسڵی مەعشووقی بە گیان و دڵ سەری دانا
هەتا ساتێ بە دڵ گوێبیستی ئەحواڵ و هەواڵی بێ
لە گەنجینەی جەماڵی حوسنی من هەرچی بەدەس هێنا
لە شیری مادەر و شەهد و شەکەر زیاتر حەلاڵی بێ
بە گریە و شین و ڕۆ کێشەی دڵی دێوانە حەل نابێ
وەیا دایم بەدەس فیتنەی ڕەقیبی ناڵەناڵی بێ
ئەبێ گیان و سەر و ماڵی فیدای مەیلێکی لەیلاکا
وەگەرنا زەحمەتە دێوانە دڵ (شەیدا)ی جەماڵی بێ

***

عومری بێ سەمەر

هەولێر- ٢٠٠٨/٥/٢٥

دڵ داخداری حاڵی بەد و دەردی سەریەتی
داد و فوغانی عومری کەم و بێ سەمەریەتی
عاشق لە بەحری بێ بنی عەشقا کە غەرقە وا
خوێنی لە نووکی پەنجە هەتا تەوقی سەریەتی
قەددی بە تیری میحنەت و غەم وا چەماوە، چون
زولفی رەشی حەبیبەیە بەندی کەمەریەتی
لەم باخی عەشقی حوسن و جەماڵی حەبیبەدا
نووکی مژۆڵی دولبەرە تیری جگەریەتی
بەینێکی زۆرە عاشقی (شەیدا) بە روویی گوڵ
دایم لە باخی عەشقی گوڵا وا چەمەریەتی

***

پیری ساقیی[*]

هەولێر- ٢٠٠٨/٨/١٥

لە مەیخانەی غـەمی عەشـقا بـدا جامـێ ئەگـەر سـاقیی
هـەزارێ چـاوەڕێیە بـۆ پیاڵـە و مونتـەظـەر سـاقیی
بەتـەنها سـاقییـە ئـەهلی مـەقام و خـاوەنی تـەمکین
لە مەکتەبخانەکەی ئەسـراری عەشـقا موعتەبـەر سـاقیی
سەراسەر جەمعی ئەهلی دڵ، قوتابیی مەدرەسەی عەشقن
مودەڕریس هەم مورەببیی، خاوەنی عیلم و هونەر سـاقیی
لە بۆتەی عەشـقدا بـۆ تەربیـەت هـەم گۆشـی تیفلـی دڵ
حەکیم و بەخشەری شەهدی گوڵ و شیر و شـەکەر سـاقیی
لە گوڵزاری مەحەببەتدا بە حـەق هـەر خۆیـەتی مـەحبووب
لـە باخـا باخـەوانی داری عـومری پـڕ سـەمەر سـاقیی
لـــە خەڵوەتخانەیـــی راز و نیـــازی بادەنۆشـــانا
گوڵاوپرژێنی سینەی ئـەهلی دڵ وەختـی سـەحەر سـاقیی
لە روتبەی پیری مەی، واعیـز جـەنابت گـەر بپرسـی لـێم
بە دڵ عـەرزت ئەکەم بێ وەقفە کورت و موختەصەر ساقیی
کـە یـارم پـیری مەیخانـەی حەقیقـەت بـێ، ئـیتر بەسـە
لە هەردوولا ئەنیس و هەمدەمی وەختـی سـەفەر سـاقیی
لـە چـاڵ و چـۆڵی زوڵمـات و لـە دەشـتی تاریکسـتانا
لـە وشکایـی سـەرابی دڵ، دەلیلـی رێ گـوزەر سـاقیی

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٥١)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٨ بڵاوکراوەتەوە.

که عالەم سەربەسەر مەشغوولّی دەرد و وەزعی بێ‌حالّین
مەدەدکار و وەفاکرداری هەنگامی خەتەر ساقیی
منیش هەر چونکە (شەیدا)ی پیری مەیم و یاری مەیخانەم
وەها مەستم بە بادەی دەستی، چون خاوەن نەزەر ساقیی

***

كۆڕی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/١/٨

سـاقیا دەسـتم بـە دامێنـت، شـیفایێ، مەرهـەمێ
مەرهەمێ سا بێ تـەبیبم، زار و کوشـتەی وەرهـەمێ
وەرهەمێ جێ تیری دەستی حەزرەتی سولطانی عەشـق
ئەم کە شاهی موڵکی حوسنە و دەسـتگیری عالـەمێ
عالـەمێ کوشـتە و ئەسـیری عەشـقی ئـەو دڵدارەیـە
وا منـیش ئـەمڕۆ ئـەمادارم بـە وەسـڵی، بیگـەمێ
بیگەمێ یا نەیگەمێ هەر مەشقی عەشقی دڵ ئەکـەم
تـا لـە مەکتەبخانەکـەی عەشـقا ببیـنم بەرهـەمێ
بەرهـەمێ بـۆ تیفلـی بەسـتەزمانی دڵ چـون لازمـە
بۆیە موحتـاجی ئـەوین و عەشـقی لەیلـە سـەردەمێ
سـەردەمێ هـەر لازمـە بـۆ دڵ لـە کـۆڕی عەشـقدا
تـا ببـێ فێـری قسـە و راز و نیـازی مـەحرەمێ
مەحرەمێ بـۆ حـاڵی زاری عاشـقی گـوڵ گـەر نـەبێ
ناعیلاجە تەرکی عەیش و نۆشـی دڵ کـا هـەر دەمـێ
هەر دەمێ ئەو پیری مەیخانەی حەقیقەت مـەیلی بـوو
ئەم دڵـەی (شـەیدا) فیدایـە بـۆ نیسـاری مەقـدەمێ

***

شکانی نازی گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/٧/١٥

بە شێوانی چەمەن، نەزمی بەهار و نازی گوڵ دەشکێ
بە بێ‌نازی گوڵیش شووشەی ئەوین و عەشقی دڵ دەشکێ
کە بولبول کۆڵ و باری غەم لە باخا هەڵگرێ بێ‌شك
لە قورسیدا لەبن پێیا لق و هەم دار و چڵ دەشکێ
گڵ و گوڵ پێکەوە هەمرازی کۆن و هەمدەمی یەکدین
کە ئاوی گوڵ درێ، یەکدەم خەم و تینوویی گڵ دەشکێ
منیش خۆ هەر لە رۆژی بوونەوە هەر گڵ بووم بۆ گوڵ
ئەدیی بۆچی لە بەدبەختیی منی تینوو ستڵ دەشکێ
ئەگەر دولبەر کەمێ شەهدی گوڵ و شیر و شەکەر بێنێ
لەبۆ نێو کۆڕی ئەهلی دڵ، یەقین شووشەی نوقڵ دەشکێ
بە بۆنی میسك و عەتر و عەنبەرئەفشانی خوداکردی
لە گوڵزاری چەمەن، رەنگی گوڵ و قەدری سمڵ دەشکێ
خوداناکەردە دولبەر گەر برەنجێ، مەیلی نەنوێنێ
وەها سەددی مژۆڵی چاوی ئەهلی دڵ بە کوڵ دەشکێ
کە گڕ بەربێتە جەستەی عاشقی دێوانە بەم حاڵە
لە ئاگردانی عەشقی دولبەرا جامی سکڵ دەشکێ
دڵەی (شەیدا) بە دەردی عەشقەوە دایم گرفتارە
خەزان و فیرقەتی یارە کە وا شێوە و شکڵ دەشکێ

***

غەمی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/٩/١٦

لە مەیخانەی غەمی عەشقت کە من مەیلم مەیە، ساقیی
بە قەولی کەس مەکە، هەرکەس وتی جاریٚ مەیە ساقیی
چ مەی! بادەی محەببەت بۆ ڕەواجی زەوقی ئەهلی دڵ
نە ئەو بادەی کە گیراوی حەرامی میوەیە ساقیی
لە سینەی پڕ لە گەرد و تۆزی غەم بڕژێنە لەو بادەت
بە تیری دەستی یاری دڵ کە جەرگم پەی پەیە ساقیی
وەرە لوتفیٚ بفەرموو تۆ لەگەڵ ئەم عاشقەی خەستە
عیلاجی زامی سەختی پڕ لە ناسۆرم کەیە ساقیی
لە سووچی خەستەخانەی عەشقی تۆدا بێگومانم من
دەوایێ بۆ منی شێواوی حوسنت هەر هەیە ساقیی
بەبیٚ شك لوتفی پیرانەت لەگەڵ دڵ، گەورەیی خۆتە
وەگەرنا دڵ چ قابیل بەو دەری مەیخانەیە! ساقیی
منی دێوانە ئەمڕۆ هەروەکو مەجنوونی دەشت و کۆ
هەموو ئاواتی عومرم وەسڵی ئەو لەیلایەیە ساقیی
ئەگەر من شێت و (شەیدا)یی ویصالی گوڵ نەبم، بۆچی
بە دایم شین و ڕۆڕۆمە، حەیاتم پڕ وەیە ساقیی

***

پەیامێك بۆ گەل و دەسەڵات[*]

هەولێر- ٢٠١١/٤/٢٥

بەئومێـــدم لـــە دنیـــادا هـــەتاکو رۆژی مـــردن بـــێ
لەباتیی من کە قاصـید هـەر خـەریکی نامـە بـردن بـێ
پـەیامی مـن وەهایـە بـۆ تـەواوی دەسـتەڵات و گـەل
ژیانی خۆشـی نێـو مـاڵی وەتـەن بـۆ تـۆ و بـۆ مـن بـێ
فەقیری بێ دەس و بێکـەس ئـەڵێ دەی کـەی رەوایـە خـۆ
کە یاسا جێبـەجێ کـردن بەتـەنها هـەر لەسـەر مـن بـێ
لـەباتیی حیکمـەت و شـێوەی حیـوار و گفتوگـۆ کـردن
وەڵامـی یـەکتریی بۆچـی بـە ئـاگر یـا بـە ئاسـن بـێ!
دە ئێـوەش ناخودایـانی وڵاتـی خـوێن و بـەحری سـوور
بترسن هەرهەموو، کەشتیی نـەجاتی گـەل سـەرەوبن بـێ
دەبـا فیتنـەی رەقیـب و دوژمنـانی دەوروبـەر، یـاران
لەنێو دەریـایی عـەقڵ و حیکمـەتی گەلـدا وەهـا ون بـێ
کە تیر و شیری دەستی گەل بەتـەنها روو لـە دوژمـن کـا
رەقیبی میللـەت و دینم کـە جـەرگی ئـەنجن ئـەنجن بـێ
بەناهەق خوێنی رۆڵەی کورد بە پەنجە و دەستی کورد ئەڕژێ
چ فـەرقێکی هەیـە منداڵـە، پـیرە، پیـاوە، یـا ژن بـێ
لە پاداشـی هـەموو ئـەم فەرتەنـە و غەوغایـەدا یـاڕەب
بە تیری عەقڵ و ژیریی گەل، رەقیبم جەرگی کون کون بـێ

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بەهۆی ئاکامە درێژخایەنەکانی رووداوی (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانییەوە نووسی، کە ئەم ناارامی و دڵەڕاوکێیە بۆ ماوەی چەند مانگێك هەموو کوردستانیشی گرتەوە.

ئەبوو ڕێگەی تفەنگ و تیر و گوللە و چەك نەدەن هـەرگیز
کە دایم هەر خەڵاتی بۆ نەوەی گەل، مەرگ و کوشـتن بـێ
بەشـێکی خاکەکـەم دەریایـەکی خـوێنی شـەهیدانە
مەڵەی تێدا مەکەن توخوا، نـەوەك بـەم کـارە لـیخن بـێ
بە غەیری یەکتریی یاران ئەبێ سا دڵ بە کێ خـۆش کـەین
کە هەر چوار دەوری خاکی نیشتیمانم گورگ و دوژمن بـێ
لە گێڕانـی قەڵـەم بـۆ سـوودی خـاك و میللـەتم، شـەرتە
کە سڵ ناکەم، مەگەر دەوری ئەجەل هەم پەیکی مردن بێ
مـنم (شـەیدا)یـی خـاکی نیشـتیمان و میللـەتم، یـاران
دەبا بەس بێ کە من تەوقی غـەمم دایـم لـە گـەردن بـێ

***

دەوری خراپی راگەیاندن لە کوردستان (*)

هەولێر- ٢٠١١/٥/٥

ئەمن دەمویست لە گوڵزاری وەتەندا هەر شەماڵێ بێ
بە بۆنی گوڵ، کە بێت و روو لە هەر کۆڵان و ماڵێ بێ
کەچیی جۆگەی شەڕ و ئاژاوە هەڵبەسراوە لەم خاکە
ئەبینم دیمەنی فیتنە لە شاشەی هەر کەناڵێ بێ
لەلایێ ئەم ئەدا تانە لە ئەو، ئەو لەم لەلایێ تر
ئەمەش کاری کەسێکە دڵ پڕ و کەللە بەتاڵێ بێ
لە ئاکاری مرۆڤی رەند و عاقڵ دوورە ئەم کارە
مەگەر بێگانە بێ ئەو کەس وەیا شێت و مناڵێ بێ
ئەنا کەی باوی ئەم بەزم و بیساتە ماوە ئێستاکە
کە ئاخۆ دەنگی زبری ئەم دەهۆڵە هی چ ساڵێ بێ
وڵات و خاکی من ئەمڕۆکە خەڵتانی خەم و شینە
ئەبێ ئاخۆ سبەینێ گەل کە گیرۆدەی چ حاڵێ بێ
کە ئاشی دەستەڵات ئەمڕۆ لە گێڕانی خەیاڵێکە
لەلایێ ئاشەوانی گەل لە ئاواز و خەیاڵێ بێ
خودا رەحمێ بە حاڵی میللەتی کوردی هەژارم کا
وەگەرنا هەر ئەبێ کوشتەی غەم و هەر ناڵەناڵێ بێ
دڵەی (شەیدا) کە خامەی دەستی بۆتە دەنگ و ئاوازی
ئەبێ تا ماوە وێنەی هەر دلێر و دەنگ زوڵاڵێ بێ

***

هۆی رووداوەکانی پاش (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانی‌یەوە، کەناڵەکانی راگەیاندن لە کوردستان
ە وێزەی یەکتر و جۆرەها وتەی نەشیاویان بەرامبەر بە یەکتر بەکار ئەهێنا، بۆیە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

تیفلی موعتەبەر(*)

سلێمانیی- ٢٠١١/٦/٣٠

شوکور ئەمڕۆ لە فاك و فیکی عالەم بێ‌خەبەر لە نوێ
بە ڕۆح و دڵ لە بەزم و ڕەزمی دنیا چوومە دەر لە نوێ
لەخزمەت یاری دڵدا بوومە تیفلی موعتەبەر لە نوێ
(دڵی بردم بە شۆخیی دولبەرێکی تازە سەر لە نوێ
موبارەك بێ لە دڵ سەودایەکی کەی کەوتە سەر لە نوێ)

ئەبێ لەم بەزمەدا ئاخۆ لەسەر شێوەی تەواتور کێ
هەبێ ئاه و گڕی عەشقی بە غەیری یاری دامرکێ
چ یارێ! عاشقی دایم ئەبێ ڕازیی بە ئەستورکێ
(کەچ ئەبرۆ، دیدە ئاهوو، شۆرشین خوو، فیتنەجۆ، تورکێ
خورۆش و شۆر و شینی خستە ناو ئەهلی نەظەر لە نوێ)

چ شۆخێ! عالەمێکی بەند و گیرۆدەی غەمی سەر کرد
بە جۆرێ دەوری ئەهلی عەشق و یارانی مونەووەر کرد
کە وا ماڵی دڵانی پڕ لە میسك و عوود و عەنبەر کرد
(بە ناز و عیشوە پاك ئەرواحی پاکانی موسەخخەر کرد
بە غەمزە خاطرانی دایە بەر تیری نەظەر لە نوێ)

(*) ئەم هۆنراوەیەشم بە شێوەی پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی (مەحوی) نووسی.

لەخزمەت یاری دڵدا عەشقی مـن بـێ شـەکك و تەڕدیـدە
وتم رۆحـم لــە رێتایــە، وتــی کــوا؟ زووبــە دەی بیــدە
وتم چـی بکـەم! لــە رووتـا قامــەتم لەرزۆکـە وەك بیــدە
(صەبا کردوویە وعدەی گەردی کۆیی، مەگری ئەی دیـدە
بەئومێدم جەواهیر سورمە بـۆ نـووری بەصـەر لـە نـوێ)

بەدەس نەفسم لەسـەر جـەرگ و دڵـم دەرهـاتووە وەرهـەم
دەروونم هەرهــەموو رەش بۆتــەوە، بـێ زاد و بـێ بەرهــەم
بەتەنها هەر بە شێوەی زاهـیر و هـەم دیـەنی سـەر هـەم
(لەبی لـەعلی شـیفا بەخشـی برینـی دڵ دەکـا مەرهـەم
نیشارەی چـاوی دەکولێنێتـەوە داغـی جگـەر لـە نـوێ)

لە گوڵشەن من کە ئەو یاری صـەفا بەخشـی دڵـەم بینـی
لە دڵ دەرچوو غـەمی دووریی، پەڕەی گوڵ بوو بە پەرژینی
منم (شەیدا)یی ئەو لەیل و دو زولفی چـین لەسـەر چـینی
(بە شـێوەی شـکڵی شـیرینی وەکـو کـاکۆڵی موشـکینی
پەشێوی کردووە ئەحواڵی (مـەحوی) دەربـەدەر لـە نـوێ)

❊❊❊

هەواڵی یاران[*]

هەولێر- ١٩٩٧/٨/١١

سـەلامێکی بـەتین و گـەرم و گـوڕ بـێ ئەکەم تەقدیمی شەخصێ میسلی دوڕ بـێ
لـە قـووڵایی دڵ و سـینەی بەجۆشـم ئەگەرچـی مـات و مـەحزوون و نەخۆشـم
لـە شـاری غـوربەت و دووریـی رەفیقـان دەروونم پـڕ لـە خوێنـە ئـەی رەفیقـان
لەبۆ ئەو صوحبەت و رەحمەی کە بوومـان وەکو ئەولادی باوکێك بـووین هـەموومان
بە شەوقی خوێندن و تـەعلیم و تـەدریس موتـاڵای فیقـه و ئایـات و ئـەحادیس
بەهۆی (مزگەوتی شێخ بابە عـەلیی) بـوو وەکو رۆژ بۆ هەموو کەس مونجـەلیی بـوو
کە ئەو حوبب و عەلاقـەی دڵیـە بوومـان بـە جـۆرێ رەنگـی دابـۆوە لـە رووومـان
ئـەویش تـەنها لـەپێناوی خـودا بـوو بە زاهـیر گەرچـی زوو لێمـان جـودا بـوو
وەها دەوری فەلەك نەیهێشت هـەتا سـەر لەگەڵ یەکتر سەرف کەین عومری بێ‌بـەر
ئەگەرچـی مـن لـە ئێـوە زۆر بەعیـدم بـەلام مەسـروور و دڵخـۆش و سـەعیدم
بە رەحمی بـێ زەواڵـی حەیـیی مـەننان کـە بیبەخشـێتەوە ئـەو وەسـڵە پێمـان
ئەگـەرنا بـۆ ژیـانی رۆژی دوایـی بـە مـاڵی دڵ ببەخشـێ رۆشـنایی
لـە کۆتـایی وەلامـم بـۆ حـەبیبان ئـەڵێم ئـەی کۆمـەڵی خیلقـەت نـەجیبان
سـەلامی ئـەم هـەژارەی دڵ بریـندار بەقەد دووریی مەسافەی بـەینی دوو شـار
لە (هەولێر) تـا (سـلێمانیی) بـە کۆمـەڵ ئەکەم پێشکەش بـە هاوڕێـیانی ئـەووەڵ
ئەگـەر (شـەیدا) وەفـای جـارانی مابـێ ئەنووسـێ دەردی دڵ تـا گیـانی مابـێ

***

[*] ئەم هۆنراوەیەم بۆ هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (نەبەز غەریب) لە سـلێمانیی نووسـی، کـە ماوەیـەك بـوو لە سلێمانی‌یەوە بە ماڵەوە هاتبوونە هەولێر و لە دۆست و برادەران دوور کەوتبوومەوە.

هەواڵپرسیی(*)

هەولێر- ١٩٩٧/٨/١١

سـەلامێکی برایـی و کـاتی صـوحبەت
لــە قــووڵایی دڵ و کــانی مەحببــەت
لـە جـەرگی پـڕ لـە خـوێنم بـۆ ڕەفیقـان
ئەکەم پێشکەش بە گشت خاوەن طـەریقـان
بەوانـەی صـادیق و ئـەهلی وەفـا بـوون
بـە کـردار و بـە گوفتـار بـێ جـەفا بـوون
ئەگەرچـی لاشـەکەم نەشـبێ لــەلاتان
بــە دایــم هــۆش و دڵ وا لــە پــەناتان
لــە خــاکی غوربــەتا مــن بــێ ڕەفــیقم
لــە بــەحری بــێ بنــی غەمــدا غــەریقم
ڕەفیقی من (عەزیز)ە و هـی ئـەویش مـن
عەجـەب موشـتاقە بـۆ دیـداری (هـێمن)
ئـیتر بێـدەنگ بـە (شـەیدا) بـەس بناڵـە
ویصــالی تــۆ بــە یارانــت مەحاڵــە

***

(*) ...م هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیەکی هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (هێمن عەبدول) لـە سـلێمانیی نووسـی، ... هۆی هاتنمان بۆ هەولێر لێیان دوورکەوتبووینەوە، بۆیە بە شیعر و نامە یەکترمان بەسەر ئەکردەوە.

من و دڵ

هەولێر- ٢٠٠٢/٥/٢٢

ئەرێ ئەی دڵ ئەتۆ بەدبەختی یا من!
ئەرێ ئەی دڵ ئەتۆ سەرسەختی یا من
ئەتۆ وات کرد لە من یا من لە تۆم کرد
خەتای تۆ بوو وەیا خۆم وام لە خۆم کرد
لە دنیادا بەشم هەر شین و غەم بوو
دڵم بێبەش لە بادەی نێو حەرەم بوو
دەمێکە هەمدەم و هەمڕازی یەکدین
ئیتر با لێرە بەولاوە جودا بین
نە من تاوانی تۆم بۆ هەڵدەگیرێ
نە تۆش نازی منت بۆ رادەگیرێ
ئەمن کوژراوی تیری عەشقم و، تۆش
لە سایەی حاڵی مندا مات و خامۆش
ئەتۆ بووی وا منت تووشی جەفا کرد
منیش بەم حاڵە ماڵی تۆم خرا کرد
کە گوێم گرت بۆ وەڵامی پڕ هەمی دڵ
ئەبینم زیاترە ناڵە و خەمی دڵ
وتی حەیفە کە تۆ وا بێوەفا بی
بەرابەر کاری من خاوەن جەفا بی
ئەمن رێبازی عەشقم گرتەبەر بۆت
بەبێ من نەتئەناسی دولبەری خۆت

لــە ســاحەی بێکەســیدا دەربــەدەر بــووی
لــە گەنجینــەی محەببــەت بــێ خەبــەر بــووی
ئــەمن بــووم ئاشــنام کــردی بــە رازت
دەســـم گرتـــی بـــەرەو قیبلـــەی نیـــازت
گەلــێ رێگەم بڕیی پــڕ خــۆف و میحنــەت
لــە ڕێــی تــۆدا بــەبێ تەقصیر و میننــەت
ئەوەنــدەم پــێ کــرا مــن هــەر کــە کــردم
لــە ڕێگــەی عەشــقی تــۆدا مــام و مــردم
گـــوڵێکی نـــازەنینم دایـــە دەســـتت
کە پڕکا نێــو دەمــاخ و هەســت و نەســتت
لــە بــۆنی یاســەمین و میســك و عەنبــەر
بکــا نێــو ســاحەیی ســینەت موعــەططەر
ئیتر من چی لە بــەختی ســەختی تــۆ کــەم
مەگەر هەر ڕوو لە شاخ و هەرد و کۆ کــەم
وتم مـــــەنوارە بـــۆ شـــێوەم، زەلـــیلم
ئــەمن کــردم ئــەتۆ نەیکــەی، دەخـــیلم
پەشــیمانم لــە گوفتـــار و قســـەی خـــۆم
هەتا هەم شەرتە من هەر هەمــدەمی تــۆم
وەرە بــا پێکــەوە هــەر شــین و ڕۆ کــەین
فوغـــان و داد و ناڵــەی خۆیــەخۆ کــەین
ئەتۆ هاوبەندی من، من شێت و (شــەیدا)م
هــــەتا مـــاوم گرفتـــارم، لـــە وەی دام

***

ساحەی دەروون

هەولێر- ٢٠٠٣/٧/٧

دەمێ بوو ساحەی دەروونی کەیلم
دوور بوو لە شێوەی شیرینی لەیلم
وەك فەرهاد بەدەم کێو و هەردەوە
بە داخ و دەرد و رەنگی زەردەوە
دڕکی مەینەتی وا لێی روابوو
نەجاتی لە غەم، رەحمی خوا بوو
چونکە دڵ کون کون بووبوو بە تیرێ
تیرێکی کول بوو، هەروا زنجیرێ
لە گەردنمدا وەك باری خەم بوو
سەد باری بەڵام من لەلا کەم بوو
بەهۆی دووریی لەیل، فەسڵی دڵداران
دوورکەوتەی چەمەن، گەڕیدەی شاران
بەڵام خۆ ئەبێ وەختێ بێتە پێش
دڵ نەجاتی بێ لە ئازار و ئێش
سا سەبا ئەمڕۆ رۆژی چاکەیە
کاتی دڵشادیی ئەم غەمناکەیە
هەستە زوو بڕۆ بۆ خزمەت یارم
ئەو یاری دڵسەنگ، لەیلەکەی پارم
دەخیل عەرزیکە عاجز ئەبێ لێم
با لەوە زیاتر من لەق ئەبێ جێم
بڵێ ئەو ئەیوت مات و حەزینم
بێ مەرهەم ماوە زام و برینم
دەمێ بوو کە من چاوەڕێی ئەو بووم
بە رۆژ و بە شەو بێخورد و خەو بووم
کەچیی داخەکەم بۆ تەنها جارێ
نەیپرسی لە من، وەك وەفادارێ
گەرچی ئەو مەیلی بۆ من نەماوە
من لەنێو دڵدا ئەوم داناوە
چونکە تەنیا ئەو بوو بە سەرمەشقم
هەم بە ئوستادی رێبازی عەشقم
ئەو فێری کردم بەزمی غەمخواریی
ئەو بە نازی دوو دیدەی خوماری
رایکێشامە نێو خەزێنەی خەیاڵ
خستمیە سەر رێی زەوقی ئەهلی حاڵ
بڵێ دیدە گیان، مایەی شەوقی دڵ
بۆ خاتر وێنەی جوانت وەکو گوڵ
وا گومان نەبەی ئەو بێ وەفابێ
یا دەرهەق بە تۆ ئەهلی جەفابێ
بەڵام لە نیوەی شەوی بێ شەمدا
لە دەشت و سارای پڕ خۆف و خەمدا
کە تۆ وێڵت کرد، دەست لێ بەردا
ئەویش بە ناچار چوو دای بە هەردا

زانیــی بــەبێ عەشــق ژیــانی تاڵــە عــومری بــەبێ گــوڵ، تــەواو بەتاڵــە

ئــیتر بــەم حــاڵ و ئــا بــەم یــادەوە تینــوو بــە جامــێ بــادەی ســادەوە

رووی کردە دەشت و سارای بێکەسیی بــە داخ و دەردی بــێ فریادڕەســیی

رۆژێ لــەناکاو بــە بــێ ئاگــایی بــە ئــاهی ســەرد و بــێ پــەناگایی

کەوتــە نێــو داوی پــەری میسالــێ فیتنە هەڵگیرسێن، خاوەن جەمالــێ

دارای دوو دیدەی پڕ لە غەمزە و نــاز دڵفریب، دڵکێش بــۆ نێــو گــەنجی راز

ئــیتر بــەم حاڵــە گــیرۆدە بــوو ئــەو کە لێی حەرام بوو خۆراك و هەم خەو

ئــەمجاریش ســەبا دەســم دامێنــت بە سورعەت نومــای رێگــا شــکێنت

بە پێوانی ئەو گشت هــەرد و کێــوە بچــۆرە خزمــەت ئــەو پــەریی شــێوە

گەر پرسی لە حاڵ، وەزعی بێکەسیم لــە تــەنیایی دڵ، بــێ فریادڕەســیم

عەرزیکــە کوشــتەی کــۆنی ئــەوینت فــەرهادی کۆکــەن شــێوەی شــیرینت

(شــەیدا)ی جــەماڵی تــازە یارێکــە وەك مەجنوون وێــڵ و بــێ قەرارێکــە

***

بادەی عەشق

هەولێر- ١/٩/٢٠٠٣

عـــەزیزم دیــــدەم، ڕۆحـــــی ڕەوانم
مایــەی شــەوقی دڵ، ئــارامی گیــانم

هێــزی هـــەناو و بینـــایی چـــاوم
خونچـەی نێـو بـاخی عـومری ژاکـاوم

دەمێکــە تــەنیا و وێـــڵ و گەڕیـــدەم
وەك مەجنوون عاشق بە ڕووی تۆم دیدەم

داوام لەخزمـــەت ئاســـانەی تـــۆدا
کەمێکە، بـەهرەم کـە ڕەنـگ و بـۆ دا

ئەزیـــەت بکێشـــە و لوتفـــێ ئەداکــە
لایـــێ بـــەلای ئـــەم غەمناکەداکــە

سەرخۆشە هەرکەس کە مەی نۆش ئەکا
بادەی عەشقی تۆ، دڵ سـەرخۆش ئـەکا

شــەهادەت لــەلام مایــەی نەجاتــە
خــەڵاتی مـــەرگم بــە دڵ ئاواتــە

مــەرگێ ببێتــە واســیطەی وەســڵت
کۆتــایی بێنــێ بــە وەرزی فەســڵت

هەرکـەس کـە کەوتـە داوی عەشـقەوە
ئەچـێتە کـۆڕی دەرس و مەشــقەوە

ئـەبێ هـەر دیلـی کـۆت و زنجیر بـێ
حــاڵی مــەجنوونی دایـم لــەبیر بــێ

منیش هەر (شەیدا)ی شەربەتی مەرگم
تــا مــاوم داخــی لەیلــە بــە جـەرگم

***

مۆژدەی نەسیم

هەولێر ٢١-٢٢/١٠/٢٠٠٣

سەبا مۆژدەی نەسیمت گەیــیە دەســتم
بە بۆی عەتر و گوڵاوت شاد و مەســتم
دەمێ بوو دڵ فیراقی گـوڵ بەشــی بــوو
خەمی سەختی لەبەر بەختی رەشی بوو
ئــەتۆ هــاتی لەخزمــەت یــاری جــانیی
پەیامی دولبەرت بــۆ مــن کــە هــانیی
ئــەما بــازاڕی غــەم، دڵ کەوتــە شــایی
وەهـــا دەرچـــوو لـــە دەردی بێئـــەوایی
کە ئــەیزانی لــە غــەم چــی دیــوە دایــم
ئەما بــاکی لــە لۆمــەی پەســتی لایــم
شوکور ئەمشەو ستارەی طــالیعی مــن
لە سەر هەڵهات و کەوتە تەوقی گەردن
رەویی هەوری غەم و ناسۆر و میحنەت
لــە صــەفحەی دڵ رژا بــارانی رەحمــەت
دڵەی (شەیدا) شوکور وا شــادە ئــەمڕۆ
وەکــو یــاران لــە غــەم ئــازادە ئــەمڕۆ

***

تاڵاوی محەببەت

هەولێر- ٢٦/٦/٢٠٠٧

ئەڵێن عەشقت مەجازە یا حەقیقەت؟
ئەسیری شۆخی یا پیری طەریقەت
ئەڵێم تێکەڵ لە هەردوولایە عەشقم
لە ساحەی سینەدا سەرگەرمی مەشقم
لەلایێ دەردمەندی پیری ساقیم
لەلایێ فیتنەیی لەیلێکە باقیم
لەلایێ بێ شیفابەخش و طەبیبم
لەلایێ بەند و گیرۆدەی رەقیبم
قوتابیی مەدرەسەی عەشقی مەجازیم
بە تاڵاوی محەببەت بۆیە رازیم
هەتا باخی حەقیقەت بێتەبەر بۆم
بڵێم ئۆخەی نەما ناڵین و رۆڕۆم
لە ئەووەڵ دەرسی عەشقمدا خەیاڵم
لە گوڵ ئاڵا، نە ماڵم ما نە حاڵم
ئیتر فەوتام و ژینم پڕ لە غەم بوو
بەتەنها شەوقی دڵ بوو من کە نەمبوو
چ غەم! هەم قووتی دڵ هەم قووەتی دڵ
لەبۆ عاشق ئەنیس و ئولفەتی دڵ
رەفیق و هەمدەمی دێوانە (شەیدا)
لەنێو دڵدا بە دایم دیار و پەیدا

***

دەردى گەندەلّيى

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٨

ئەمن عاشق بە خاكى نيشتيمانم   بەلاّم بەعزىَ هەيە، داخى گرانم
كە قەدر و ريَزى نازانن كەم و زۆر   بە رەنگێكى وەها نەشياو و ناجۆر
كە هەركەس بۆى لوا بەردىَ بدا ليَى   لە نەخشەى گشت جيهانا لەق بكا جيَى
بە سوودى خۆى و خۆشيى دوژمنى گەل   نەهيَلّىَ دەركەوىَ ئاسۆ لەسەر كەل
بەلاّم خۆ من ئەوەند دلّسۆز و سازم   بە خزمەتكردنى خاكم ئەنازم
لە رەنجانم ببووره نيشتيمان ليَم   كەمىَ گەر دەرچووم ئەمرِۆ لەسەر ريَم
كە شەوق و زەوق و شووشەى دلّ شكابىَ   وەياخود مەيلى جارانم نەمابىَ
ئەگەرچى من لەگەلّ تۆ كالّ و زرِ نيم   لە شەوقى عەشقى تۆدا گەرم و گورِ نيم
ئەوەش بىَ‌شك بزانە تۆ بە دلّ چاك   هەموو تاوانى رۆلّەى خۆتە ئەى خاك
كە رۆلّەى زۆلّى زۆرت گرتە باوەش   لە ناپاك و خراپ و جاش و چاوەش
ئەميَستا سەردەمى پارە و دراوە   ئيتر باوى وەفا هەرگيز نەماوە
بەلّىَ رۆژى دەراوە و كورسى‌يو ميَز   ئەوەى هەيبوو گەلىَ دەگريَتە ئاميَز
لە پيَشى هەرهەموويان كاكى مەسئوول   لە پارە و نان و بيرە و مەى پرِ و فوول
لەسەر مالّ و حيسابى شانى ميللەت   گەلى چەوساوە دەق‌گرتوو بە عيللەت
بەهۆى ئەم كۆمەلّە ناپاك و زشتە   بەتەنها هەر ئەوانت وا لەپشتە
لە شار و دىَ هەموو تا دەشت و كيَوت   لە عالەمدا زرِاوە دەنگ و نيَوت
نەخۆشيى گەندەلّيى كەوتۆتە نيَو گەل   گەليَكى كردووە ويَران و پەل پەل
منى (شەيدا) لەداخى خەلّكى ناپاك   بە كۆلّىَ غەم ئەبىَ بخريَمە بن خاك

***

دەمەتەقێیەکی شیعریی (*)

هەولێر- ٢٠٠٨/١٠/١

به کۆڵێ باری خەم، وەك خامە ئەمشـەو
حەرامم کرد لـە خـۆم و خامەکـەم خـەو
هـەتا سـاتێ بنووسـین دەردی دڵمـان
بکەین سارێژی زامـی کـۆن و هـەم نـەو

به چەن دێڕێکـی کـورت و پـڕ لـە مانـا
بـە زەوقێکـی سـەلیم وەك پیـاوی دانـا
بـەبێ خـەرقی سـنوور و رێگـە لادان
بهـۆنین رشـتەیێ سـاکار و سـانا

بـەراوردێ بکـەین ئـەمڕۆ لـە بـەینی
مەه و زوڵمات و فـەرقی دیـن و دەینـی
ئـەوەی بـۆنێکی لـەم گـوڵزاری شـیعرە
نەکردبێ، بـەش خـوراوە، کـوێرە زەینـی

ئەسەف بـۆ حـاڵی کـورد، داخـی گرانـە
وەهـا ئـەم عـالەمەی گـۆڕیـی زەمـانـە
کـە کلتـوور و بـەهای دێرینـی خۆیـان
لەلایان بۆتـە (مشـتووی نێـو هەمانـە)

(*) کتێبێکم لەژێر ناونیشانی (چوار وەرزەی شیعر) وەك بەراوردێك لەنێوان شیعری کلاسیك و نوێدا نووسـی و لە کۆتاییەکەیدا ئەم چەند دێڕە شیعرەشم وەك دەمەتەقێیەك لەو بوارەدا هۆنییەوە، بۆیە لێرەشدا گەرەکە خۆی بنوێنێتەوە، چونکە مادام ئەم بەرهەمەم ناوناوە (دیوانی شیعر) دەبێ سەرجەم شیعرەکانم بگرێتە خۆی.

لە بابم بیستووە من خۆم، بەبێ ناو
بەسەرهاتی کوڕ و بابێکی داماو
کە تەنها ئەو کوڕەی هەبووە لە دنیا
بە بەدبەختیی لە خێڵ و گەل بەجێماو

ئەوەند بێتاقەت و عاجز ببوو لێی
هەموو گیروگرفتێ هاتبۆ ڕێی
بە جۆرێ نەیئەزانی چی لەگەڵ کا
هەموو جارێ بە ناچاریی دەوت پێی:

گرانیی کوڕمە من ڕۆڵە، وە ئیللا
ئەتۆ کوڕ نی! لە تۆ من بووم تەوەللا
منیش ئێژم ئەگەر شیعر ئاوەها بێ
لە شیعر و شاعیریی حاشا وە کەللا

نیە ئەم دەنگ و ناڵەی من بەبێ هۆ
ئەبێ بۆ شیعر و هۆنە و نەوشە ئەمڕۆ
لەجیاتی شاعیرانی کۆن و دێرین
بکەین شین و فوغان و داد و ڕۆڕۆ

زەمانێکە، گرانیی شیعرە ئەمڕۆ
بەڵێ بازاڕی هەرزە و میعرە ئەمڕۆ
کەچیی ئەم (بەیت و بالۆرە)و قسانە
لەلایان پڕ لە نرخ و سیعرە ئەمڕۆ

ئەگەر شیعرە، ئەدی کوا وەزن و کێشی
وەیا بۆچی بەسۆیە زام و ئێشی
ئەگەر پەخشانە، بۆچی ناوی شیعرە
چ بەختێکی رەشە هاتۆتە پێشی

دەسا با بێینەوە سەر باسی خۆمان
لە رێگا لانەدەین، وا چاکە بۆمان
ئەگەرچی تێ نەگەیوم ئەم وتانە
قسەی رووتە وەیاخود شیعر و رۆمان

بەلام ئەمجارە خۆمم بۆ نەگیرا
خەیاڵێکی گرنگم هات بە بیرا
وتم با چەند وتە و دێڕێ بنووسم
لە بەرگی پیاوی دانیشمەند و ژیرا

بە جۆرێ کەس نەبێتە عیبرەت و پەند
لە خامەم کەس نەبێ زار و زەرەرمەند
بە پێنووسێ کە شیلە و شەهدی لێبێ
قسە و باسێکی وا شیرین وەکو قەند

لە گولزاری ئەدەبدا گوێ بدەن پێم
بزانن یا نەزانن چیم و من کێم
بە نەغمە و سۆز و هەم ئاواز و شێوەی
زمانی بولبول و پەروانە ئەدوێم

بەڵام چیبکەم لە شێوەی شیعری تازە
کە وا بێ ڕەونەق و بێ ڕەنگ و نازە
لەباتی بەرهەمی بەرز و دڵارا
بنەخشێنێ، کەچی هەر باسی قازە

بەدەس ئەو کۆمەڵە لاوان و گەنجە
دەروون و دڵ ئەوەندە پڕ لە ڕەنجە
لە داخی شیعری بێمانا و نارێک
دەبا بشکێ سەری پێنووس و پەنجە

بەتەنها شەو دەبینێ شەمشەمەکوێر
ئەوە (ڕۆژ)ە لەلای ئەو پەست و بێخێر
کە چاوی کوێر و بێبەهرە و بەها بێ
چ فەرقێکی هەیە گەر مێیە یا نێر

ئەوەی دوو لەت بڵێ شیعری بەرەڵڵا
ئەڵێن ئەی ئافەرین، سەد بارەکەڵڵا
بەڵام گەر ڕەخنەیێ لەم بەزمە بگرێ
بەجارێ هەڵئەسن ئەیکەن بە هەڵڵا

جەنابی شاعیری ئازاد و نوێخواز
شتی وا هەڵئەبەستێ، پەست و لاواز
بەناوی شیعر و وێژەی جوانی کوردیی
کەچیی خاڵیی لە تام و چێژ و ئاواز

برای شاعیر ئەگەر شیعرت مەبەستە
لە کار و هەوڵ و کۆشش رامەوەستە
بەڵام کاری پەسەند و جوان و دڵگیر
بڵێن ئەم دورڕی دەریای بیر و هەستە

ئەگەر مەیلت هەیە بۆنێ لە وێژە
بکەی، جارێ قسەی بیرت ببێژە
ئیتر ئەوسا بە پەنجە و نووکی خامەت
مەبەستی جوان و بەرزت هەڵبڕێژە

ئەبێ شاعیر بە چاوی دڵ نەزەر کا
لە تارێکیی قەڵەم دایم حەزەر کا
گەلێ نەنگە وشەی نەشیاو و ناجۆر
بە زار و دەست و خامەیدا گوزەر کا

منیش وەك عاشقێکی شیعر و پەخشان
لە گەنجینەی ئەدەبدا روو درەخشان
بەئومێدم ئەوەی خاوەن قەڵەم بێ
دەرێنێ گەوهەر و لەعلی بەدەخشان

لە «چوار وەرزەی شیعر»دا بەرهەمێکم
وەبەرهێنا لە گوڵ، گەرچی کەمێکم
بە گەل بەخشی، نموونەی ئالەکۆکێ
وەریی ئەمما منی (شەیدا) خەمێکم

پەیامێك بۆ ئازیزانم

هەولێر- ٢٠١٠/٢/١٤

دەمێ بوو دوور لە رەنگ و دیمەنی شاری سلێمانیی
هەموو هەر چاوەڕێی رۆژێکی خۆش و نەوبەهارێ بووین
من و ماڵ و منداڵم چووینەوە رۆژێ بە میوانیی
نەمانزانی موقەددەر لەو دیارە چاوەڕێی کردووین

لە رۆژی جومعە بوو هاتیف بە گوێچکەمدا درا، سەد داخ
کە (لانە)ی رۆح و دڵ، دەستی شکاوە ئەو بە سێ لادا
هەناسەم لێ بڕا، جەرگم کزەی لێهات و سووتا ناخ
کە من بیستم چڵی گوڵ وا شکاوە و دادی من نادا:

نە رۆیشتن بەرەو ئەولا، نە بوون و مانەوەم لێرە
بە ناچاریی ئیتر پێنووسی شیعرم خستەگەڕ، هەرچەند
بەتەنهام و (بینایی)م دوورە، هەردوو چاوەکەم کوێرە
لە دووریی ئەو نەمامی عومر[1] و بینە[2] و رۆڵەیی دڵبەند[3]

بەئومێدم سەبا بێ ئەم پەیامەم بۆ ببا تاوێ
لەبۆ ئەو سێ خەڵاتی ژین و ئاواتی هەموو عومرم
لە رێگا لانەدا ئەمما لە گوێ چەم یا لەسەر ئاوێ
نەوەك نامەم نەگاتە جێی مەبەست و بێت و من بمرم

---

[1] مەبەست (عبداللە)ی کوڕمە کە لە ئێستادا تەمەنی مانگ و نیوێکە.

[2] مەبەست (بینایی) هاوسەری ژیان و خێزانمە، کە ئەو وشەیە کورتکراوەی ناوەکەیەتی.

[3] مەبەست (لانە)ی کچمە، کە بە سەردانێك چووینەوە بۆ سلێمانیی و من ئەوانم لەوێ بەجێ‌هێشت و خۆم ڕامەوە بۆ هەولێر، وە لە ٢٠١٠/٢/١٢دا بەهۆی کەوتنە خوارەوەی دەستی شکابوو، بۆیە ئەم شیعرەم نووسی.

لــه ژینمــدا ئــەوەم ئاواتــە مــن دایــم بــە گیــان و دڵ
ببیـــنم ڕەنـــگ و ڕووی ئێـــوە لـــە شـــێوازی گـــوڵی گەشـــدا
کە من ئێســـتاکە داد و ناڵەمـــە وەك بولبـــولی ســـەر چڵ
ئـەزانم هەرهــەموو تیمســـالی ڕۆحـێکین لـە چـەن لەشـدا

لــە دەرد و ئافــەتی دەورانــی دنیــا دوور و بێـوەی بـن
خــودا بیکــا نــەبینن مەینــەت و ئــازار و ئەشــکەنجە
دڵــەی زارم لــە شــەوقایە هــەتا لــەم ژینــە ئێـوەی بـن
بــەبێ دیــداری ئێــوە بەرهــەمی عــومرم هــەموو ڕەنجــە

بــە مــەیلی دڵ نیــازم وایــە لــەم چــەن ڕۆژی وا دادێ
کــە ســاتێ بێمــەوە نێــو باوەشــی ئــەو شــارە دڵگــیرە
هــەتاکو بــێ بەســەرما بــۆنی گوڵشــەن، ســروەیێ، بــادێ
بــدا لــەم داری عــومری پــڕ لــە ناســۆر و بــەڵاگیرە

کــە دیــتم دیــەنی دەســتی شــکاوی ئــەو نەمامــەی دڵ
ئەوەن ئێشی بەسۆ بوو هەر لە جەرگ و دڵ بو کـاری کـرد
لە وەسفی ئەو گوڵە وا کەوتە گەڕ پێنــووس و خامــەی دڵ
پەڕەی دڵ هەر کەمێکی مابو، ئــەم زامــە خەســاری کــرد

لــە یــادی ســەردەمی بــەزمی منــاڵیی و یادگــارانی
بــەهاری پــڕ لــە گــوڵزاری دەمــی لاوی و تەمــەنانا
لەگــەڵ پــۆلی کــوڕانی شــار و بــەزم و ڕەزمــی جــارانی
گــەڕانی دەشــت و گەشــتی دڵ بــەنێو خــاکی وەتــەنانا

ئەزانم مـن ئەگـەر دەمـدەم نەكـەم سـەیرانی ئـەو شـارە
هەموو عومری عەزیزم هەر بە زەردیی، بـێ بـەهار ئـەڕوا
سـەراپا گوڵشـەن و گـوڵزاری لاویـی مـن هـەموو خـارە
لە دووریی دیمەنی ئەو شاری عیشـقە، گـەر ئەكـەی بـڕوا

من و ئەو شارە هەردوو پێكـەوە وەك لـەیل و مـەجنوونین
لـە گـوڵزاری محەببەتـدا بـەڵێ مـن بولبـول و ئـەو بـاغ
لـــە دووریـی یـەكتری بۆیـە وەهــا شـێواو و مـەفتوونین
بەدەس دەردی فیراقی دڵ، كە ئەو بێ ڕەنگ و مـن ناسـاغ

ئـەرێ بۆچـی قەڵـەم ئـاوا لـە ڕێ دەرچـوو، بـە نـادانیی
بـەبێ ئاگـایی مــن ڕەسمـی قـەدیمی خسـتەوە یـادم
كـە دڵ مەسـتە بـە یـادی بـەزمی جـاران و بـەهارانی
هەتا هەم هەر بـە بـۆنی دڵكەشـی ئـەو گوڵشـەنە شـادم

منی (شەیدا) بە مـەیلی دڵ ئـەبێ هـەر عاشـقی گـوڵ بم
هـەتا مـاوم لـە دنیـادا ئـەمن لـەم شـارە[1] ئـاوارەم
وەكو بولبول لە دووریی گـوڵ، ئـەبێ دایـم لەسـەر چـڵ بم
بە نەغمە و سۆزەوە تا هەم بە دڵ من عەشقی ئەو شارەم[2]

***

ەبەست شاری (هەولێر)ە، كە وا بۆ یازدە ساڵ ئەچێ من تیایدا نیشتەجێم.

ەبەست شاری (سلێمانی)یە، كە هەموو تەمەنی منالێم لە گەڕەكـەكانی (سەرچیمەن)و (صـابونكەران)و زەكان)و زۆرێك لە گەڕەكە دڵگیرەكانی تری ئەم شارە بەسەربرد، كە ئێستا شریتی تەمـەن ئەیانهێنێتـەوە و پێیان شاد ئەبمەوە.

شێوانی دیمەنی شار(*)

هەولێر- ٢٠١١/٢/٢٥

رۆژی (حەڤدەی دوو) لە شاری هەڵمەت و قوربانییا
داخەکەم! دووبارە زرمە و دەنگی گوللەم بیستەوە
تیری غەم باریی لە جادە و کووچە و کۆڵانیا
نەمئەزانی دەست و پەنجەی کێیە! هی ئەم یا ئەوە

چوومە (بەردەرکی سەرا) تا دەنگوباسێ بشنەوم
سەیر ئەکەم شێواوە وەزعی خەڵك و شێوەی نەزمی شار
لێم زڕا سەیرانی رۆژ و هەم خەوی وەختی شەوم
بەم هەموو بەزم و هەرایە و بارودۆخی نالەبار

من ئیتر هەرگیز خەیاڵم وا نەبوو جارێکی تر
زرمە زرمی چەك بە دەستی رۆڵەیی کورد بێتە گوێم
رۆڵەیی ئەم شارە بێ یاخود کوڕی شارێکی تر
گەر نەزانم خەڵکی کوێیە! یا نەزانێ خەڵکی کوێم

جەرگی دایە و بابە کون کون بوو بە گوللەی دەستی کورد
گوڵ وشك بوو ئاوی ئەمجارەش لە گوڵشەن، داخەکەم
میری گەل بۆ بیر و حەل مەردانە ناکا دەست و برد!
هەڵوەریی، بەرگ و گەڵایی نەونەمامی باخەکەم

(*) رۆژی (٢٠١١/٢/١٧) خۆم و ماڵومناڵم بە سەردانێك چووینەوە بۆ شاری سلێمانیی، بێئەوەی لە هیچ دەنگوباسێك ناگادار بین، بەڵام بەداخەوە! بەسەر دەنگی گوللە و خۆپیشاندانداا چووینەوە، کە نائارامی و پشێوییەکی زۆر بارودۆخی ئەو شارەی داپۆشیبوو، پاش گەڕانەوەمان بۆ شاری هەولێر، بەو داخەوە ئەم چەند دێڕە شیعرەم نووسی.

هـــەوری رەش گرتـــی بـــەجارێ ئاسمـــانی نیشـــتمان
چـــنگی مـــەرگ و کوشـــتنم دی، دیمـــەنێکی ترســـناك
شـــیر و تـــیری تیـــژی زوڵمـــی دا لـــە ســـنگ و پشـــتمان
هەردو تێکەڵ بون بەیـەك لـەم نیشـتیمانە خـوێن و خـاك

چەندە داخ و حەسرەت و خەم چوو بـە دڵمـا ئـەو دەمـەی
ئاسمـــــانی گوڵشـــــەنی ئـــــەم شـــــارە ئەزرنگایـــــەوە
تیفلی بەستەزمانی گەل شێوا کـە لێـی یـاری و گەمـەی
گۆمی خوێنێ بـوو، لـە عالـەم دەنـگ و رەنگـی دایـەوە

ئێستە جێگەی خۆیەتی نەفرەت لە گوللە و چـەك بکـەین
ئەو چەکانەی روو لە جەستە و سنگی رۆڵەی کورد ئەکـەن
چینی رۆشنبیر و ئـەهلی عـەقڵ و حیکمـەت بێنـە بـەین
لەت لەتی کەن ئەو چەکانەی ئێسکی میللەت ورد ئەکـەن

چـــی لـــە شـــان و شـــەوکەتی مـــیری وڵاتم کـــەم ئـــەبێ
گوێ لە رۆڵـەی قـەومی خـۆی و مەتڵـەبی بگـرێ بـە دڵ
تـــا بزانـــێ کـــێ لـــە دەوری ســـفرەیی حـــەق جـــەم ئـــەبێ
پێشکەشی یەکتر بکـەن گوفتـاری خـۆش و چـەپکە گـوڵ

تووخـــــودا ئـــــیتر وەڵامـــــی بـــــەرد و داری میللـــــەتم
با بە چـەك نەدرێتـەوە و دوژمـن نـەبێ دڵخـۆش و شـاد
چونکە جەستەی خۆم و خـاکم کـون کونـە و پـڕ عیللـەتم
حەیفە رەنجـی پـڕ لـە گـەنجی ئـەم گەلـەم بـدرێ بـە بـاد

با رژانی خوێنی رۆڵەی کورد ببێتە هێڵی سوور
رێ مەدەن قەت دوژمنی سەرسەختی کوردستانەکەم
فرسەتێ بێنێت و دەستی زوڵمی خۆی بێنێتە ژوور
تێک بدا نەزمی وڵات و نیشتیمانە جوانەکەم

ئاخ و داخ و حەسرەتی من بۆ وڵات و میللەتە
هەر گەلێ گەر بێ حکوومەت بێت و بێ ئاڵا بژی
تا ئەمێنێ دیلی دەستی زوڵم و کوشتەی زیللەتە
رۆڵەکەت بەردێ لە تۆ دا، کەی رەوایە بیکوژی!

من ئومێدم وایە چینی خەڵکی عاقڵمەند و ژیر
روو لەماڵی دەستەڵات و مێزی گفتوگۆ بکەن
یەك بەیەك خەمخۆر و دڵسۆزانی میللەت، گەنج و پیر
هەر لەبۆ سوودی وڵاتم بێن و جەمعێ کۆ بکەن

تاکو رەنج و بەرهەمی خوێنی شەهیدانی وڵات
زەڕڕەیێ نەڕوا بەفیڕۆ، قەترەیێکی ون نەبێ
ئەو شەهیدانەی کە بۆ گەل بوونە قوربانیی و خەڵات
بەسییەتی با جەرگی دایکانی وڵاتم کون نەبێ

من هەتا مابم لە ژینا شەرتە تا ئاخر نەفەس
عاشق و (شەیدا) بە خاکی نیشتیمان و گەل ئەبم
کەی رەوایە بێ جیهەت بکرێمە نێو بەند و قەفەس
بۆ شکۆ و بەرزیی وڵاتم چاوەڕوانی هەل ئەبم

***

هەوڵدان بۆ دەسەڵات [*]

هەولێر- ٢٠١١/٤/١٠

داخەکەم! بەینێکە فیتنە و فەرتەنە و کوشت و بڕین
گوڵشەن و ساحەی وڵات و خاکمی گرتۆتەوە
گەر لەجێی ئەم بەزمەدا خەڵکیی بکەونە گوڵ کڕین
چاترە لەم بەزمە، ئەمما گوڵ لە گوڵشەن بۆتەوە

کاکی ئیسلامیی لەگەڵ عیلمانییانی نێو وڵات
پێکەوەن هەردوو لە ریزی پێشەوەی ئەم بەزمەدا
بۆ بەدەسهێنانی کورسیی حوکم و دەسکی دەستەڵات
هەوڵ ئەدەن، ئەمما لە سایەی ئەم هەرا و نەزمەدا

کاکی رۆشنبیری عیلمانیش ئەکا سووکایەتیی
یەك بە مزگەوت و ئەوی تر سۆز و نەزمی دەنگی بانگ
ئەو موسڵمانەش لەگەڵیا هەوڵ ئەدا، هەمتایەتی
بێگومانم ئەو دەسی بڕوا ئەدا ئەم لوول و قانگ

گەر تەماشایێکی کورتی لاپەڕەی مێژوو بکەین
دەستی ئەم حیزبانە زۆری سوور و هەم خوێناوییە
دەی ئومێدم من بە کێ بێ تا بە مەیلی دڵ بگەین
پێشی رێگەی گەل سەرابە، عیللەتی بێئاوییە

---

[*] ماوەیەکە بەهۆی رووداوەکانی (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانییەوە، حیزبە ئیسلامییەکانی وڵات بۆ گەیشتن بە دەسەڵات، دەستیان لەگەڵ عیلمانییەکاندا تێکەڵ کردووە، کە بەداخەوە لە وتەکانیشیاندا هەوڵ ئەدەن پاساوی شەرعیی بۆ ئەم کارەیان بێننەوە، بۆیە بەو هۆیەوە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

کــێ وڵات و نیشــتیمانی کــرده دۆزەخ، ســەردەمێ
کــێ بــو ڕۆژانــێ گــەلی کــوردی بــە کــافر دەرئــەکرد
قــەتڵی کــوردی لا ڕەوا بــوو، بــۆی کرابــا هــەر دەمــێ
ســەروەتی ئــەم میللەتــەی بــۆ خــۆی و ئــەتباعی ئــەبرد

ئێستە بۆ قەصد و مەرامی خۆی و حیـزب و دەسـتەکەی
هــەر بــەناوی دینــەوە هاتۆتــە ســەر جــادە و شــەقام
وا لــە ڕیــزی هاوەڵــە بــێ دیــن و هــۆش و مەســتەکەی
هەردو گوێ ئەگرن لــە دەنگــی هەڵهەلــە و سۆز و مــەقام

وا نیشــانی گــەل ئــەدا دڵســۆزە بــۆ دیــن و وڵات
بــەس بــەناوی دینــەوە هاتۆتــە ســاحەی نیشــتمان
هــەر ئــەوە دینــی وەهــا هێنــاوە بــە دیــاری و خــەڵات
تــاکو مــردن واجبــە مــەمنوونی ئــەو بــین گشــتمان!

مەرکــەزی جومعــە و جەماعــەت لــەم وڵاتــەی ئێمــەدا
سەردەمێ مزگــەوت و تەکیــە و خانــەقا بــوو هەرهــەموو
ئێســتە کاکــەم وا لــەژێر چــەتری ســەرا و خێمــەدا
واش ئــەزانێ کارەکــەی تــەطبیقی شــەرعە موویــەموو

چــاك ئــەزانی بــەردەمت دووکــانی ئارەقخانەیــە
کــەی شــیاوە کــاکی مــن لــەو جێگــەدا بەندایــەتیی
گــەر مەبەستیشــت سیاســەت یــا دراو و عانەیــە
بــۆ بــەناوی دیــن و قورئــان و خودایــە و ئایــەتی!

حوكمی نوێژی جومعە جیاوازە لەگەڵ نوێژی تـرا
دیـبەنی ئـەم کـاری ئێـوە بیدعەیـێکە ناپەسـەند
چـونکە نـەکراوە لـە عەهـدی حـەزرەتا هـەرگیز، بـرا
وازی لـێ بێنـی بـەبێ شـك چاترە، بێ چوون و چەند

لای جەنابت زیکـر و تەسبیحاتی صـۆفیی بیدعـە بـوو
تۆ بە زاهیر ئەهلی عیلم و عەقڵ و دڵ بووی، ئەو عـەوام!
بۆیە عیلم و عـەقڵ و حیکمـەت پـاکی فـەوتا زووبـەزوو
بـەم قسـانە وەعـزی زۆری عالـەمت دا بـەردەوام

خۆت موەحید بوو لەلا، دەروێش و صـۆفیش بتپەرست
تـۆ و دینـت، کـەی رەوایـە ئـەم گـەز و پێوانەیـە
ئێستە تـۆ بوویتـە سیاسـەتبازی رێگـا بسـت بـە بسـت
هـەر جـەنابت ئـەهلی عـەقڵی، عالـەمیش دێوانەیـە!

چۆن ئـەدەی فتـوا کـە چاوی رەحمـەت و لـوتفی خـودا
وا لەوێـدا، خـۆ ئەمـەش ئەڕواتـە بـابی عیلمـی غـەیب
گەوهـەری دیـن و سیاسـەت بـۆ لەیـەك ناکـەی جـودا
ئـەم تـەرازووبازییـە ئەلحـەق شـتێکە نـەنگ و عـەیب

یـا یـەکێکی تـر ئـەدا فتـوا ئـەڵێ سـەد سـاڵ ئـەبێ
هـیچ جیهـادێ رووی نـەداوە وەك ئەمـەی وا لێـرەدا
وا ئـەزانێ هەرکەسـێ لـەو بەزمـەدا بـێ، قـاڵ ئـەبێ
بانگ ئـەکا خـەڵکیی هـەتا بێبـەش نـەبن لـەو خێـرەدا

بــێ گومانــه هــەر وتــارێ توندوتیــژیی پێوەبــێ
سەر ئەکێشێ بۆ شـەڕ و کوشـتار و فیتنـه و کێشـەکێش
تۆ ئیتر مەسـئوولی، هەرکـەس لـووتی خـوێنی لێوەبـێ
یـا کەسـێکی تـر بچـێژێ ئەزیـەت و ئـازار و ئـێش

تـۆ تـەماداری کـە ئـەو عیلمانییـەی دینـی نیـە
قـەدر و ڕێـزی دینـی تـۆ بگرێـت و بێڵـێ سـەرکەوی
ئەو کـە بـێ ئیمانـە، شـەرحی دیـن و وەعـزی بۆچـی‌یـە
گـەر بـە قـەولی ئـەو بـەقا کـەی، دڵنیابـە وەك ئـەوی

دڵنیابـــە تـــۆی لـــەلا کۆنەپەرســـتە و کەللـــەپووت
ئەو کە ئەگرێ ئێستە ڕێـزی مێـزەر و هـەم جوببەکـەت
هەر مەبەستێکی بە تۆیە، پێ بـە پـێ گـەر دێ لـەدووت
پێکـەنینی دێ بـە دڵ بـۆ ئـەو، عەلاقـە و حوببەکـەت

مـن خـەمی ئـەم دینـە پاکـە و ئـەم وڵاتـە جوانەمـە
حەســـرەتی ڕۆژ و شـــەوی مـــن بـــۆ وڵات و میللەتـــە
پـڕ بـە دڵ هـەروا خـەمی ئـەم خـاکی کوردسـتانەمە
چونکە سێ ئەنـدامی جەسـتەم بەنـد و بەسـتەی زیللەتـە

دەی لـە جێگـەی ئـەم شـەڕ و شـۆر و هـەرا و قینـەدا
پێکـــەوە بـــا هـــەوڵی ڕزگـــاریی ئـــەوانی تـــر بـــدەین
خـاك و میللـەت تـیری زۆری وا لـە جـەرگ و سـینەدا
بۆچـی ناگونجـێ وەکـو عالـەم لەگـەڵ یـەك هەڵبکـەین!

بەسـیـەتی، ئـەم خاکـە تـامی خـوێنی زۆری چەشـتووە
خـوێنی تـر ئـیتر مەڕێــژن بـا لـە رۆڵـەی کـەم نـەبێ
دایکی خۆشیی قەت نەدیویش ئەشـکی سـووری رشـتووە
حەیفـە دەی بـا عـومری دوو رۆژەی ژیـانی غـەم نـەبێ

سەیرە! تێناگەم، سەدەی بیست و یەکە و هێشتاکە کـورد
هـەر خـەریکی کێشـەکێش و بـەزمی بـەینی خۆیـەتی
مـیر و بەرپرسـانی میللـەت گـەورەن و گـەل بۆتـە پـرد
هـەر ئـەوانن تیـر و پـڕ، گـەل هـەولی نـان و دۆیـەتی

کــەس نــەماوە تێنــەگا کێشــەی وڵاتم کامەیــە
زام و ناســۆری فەســاد و نــا عەدالــەت کـاریـیـە
گـەل هـەموو کوشـتە و زەلیلـی ئـەم بـرین و زامەیـە
کـەی ئـەبێ چـارێ بکـەن بـۆ ئـەم هـەموو بێـزاریـیـە

لــەم وڵاتــەی ئێمــەدا دەردی کوشــندەی گەنــدەڵیی
بۆتــە خۆرکــەی رۆح و جەســتەی میللەتــە داماوەکــەم
ئەم بەڵایەش وا لەژێر پێـی تـەخت و مێـز و سـەندەڵیی
دەی وەرن دەرمـانی دەرد و زامـی گـەل کـەن، چـاوەکەم

من بە خامەی دەست و پەنجەم یا بە گـەنجی هـۆش و بـیر
هــەوڵی خــۆمم داوە بــۆ بــەرزیی وڵات و خاکەکــەم
عاشــق و (شــەیدا) بــە مــاڵی نیشــتیمانم، دڵ زویــر
لــەم هەرایــەی بۆتــە تــەوقی میللەتــە چـالاکەکەم

***

کیژی کەوڵی من(*)

سلێمانی- ٢٨/٤/٢٠١١

چەن ساڵێکە کیژ کەوتۆتە کەوڵم   منیش بێ دەست و بێ هێز و هەوڵم
داخەکەم کیژی کەوڵی وڵاتم   دایم زیندووە و منیش هەر ماتم
هەڵی کۆڵیوە کەللەی خاکەکەم   ڕۆژ بە ڕۆژ ئەمژێ خوێنە پاکەکەم
خوێناوی ڕەشی لاشەکەی تاڵم   بە ڕۆژ و بە شەو، چوار وەرزی ساڵم
بەڵام کیژەکان هەموو لە خۆمن   تامەزرۆی خوێنی چاڵاو و گۆمن
منیش بە دایم پێی ئەڵێم ئەی کیژ   تا کەی هەر ئەبڕیی ڕێگەی پێچاوپێچ
ئەڵێم ئەی کاک و برا گەورەکەم   تامەزرۆی خوێن و لاشە چەورەکەم
بۆ لە خوێنی خۆم بەشی من نادەی   لەپای چیی تۆ وا بێ قەول و وادەی
کەی قەرار وابوو هەمووی بۆ تۆ بێ   بەشی ئێمەش هەر بۆن و بۆسۆ بێ
تۆ قەولت دابوو بە نیشتیمانت   بەجێ بهێنی ئەرکی سەر شانت
بێڵە با لەناو لاشەکەی مندا   یا لەناو سینە و جەرگی کون کوندا
با بڕوا بەناو دەماری جەستەم   ببێ بە سارێژ بۆ جەستەی خەستەم
چون خوێنی خۆم هەر بۆ خۆم حەڵاڵە   غەیری خۆم و خۆت کێ خاوەن ماڵە
بەڵام داخەکەم قسەم بڕ ناکا   دەماغ و مێشکی کاکەم سڕ ناکا
سەیر ئەکەم ئەو هەر بە تاقی تەنیا   ئەیبا و ئەینێرێ بۆ بنی دنیا
بیری لە حاڵی من ناکاتەوە   ئاوڕ لە وەزعی گەل ناداتەوە

(*) زۆر دڵم خۆشبوو بەوەی کە نەوتی وڵاتی کورد بەرەو وڵاتانی دەرەوە ڕەوانە کرا لە بەرواری (١/٦/٢٠٠٩)، بەم بۆنەیەشەوە و بە قوڵپی گریانی خۆشییەوە هۆنراوەی (نەوتی خاو)م نووسی، بەڵام بە داخێکی زۆرەوە و ئەمجارەیان بە قوڵپی گریانی دڵ، ناچار بووم هۆنراوەی (کیژی کەوڵی من) بنووسم، کە ئاماژەیە بۆ بەفیڕۆدان و بە تاڵان بردنی نەوتی وڵاتەکەم لەلایەن هەندێك کاربەدەستی وڵاتەوە!.

ئەگەر ئەو تۆزێ لە ناو لەشی کا
بە دادپەروەری و بە ڕێك بەشی کا

لەنێوان خۆم و خۆیا بە باشیی
خوای ئەکرد کەللەی سەرمی ئەتاشیی

بەس ئەو بێ بیبا بۆ خاکی عەجەم
دەی قوڕی کوێ کەین بەسەرمان بە جەم

بەبێ حەد بیبا بۆ عەجەموستان
ئەویش سەوزکا پێی باغ و بوستان

وڵاتی خۆی پێ بژیێنێتەوە
کاکیشم هەر بۆی دەڕیێنێتەوە

هەر بیبا و چۆڕیش لە لاشەم ببڕێ
ئەم هەر بفرۆشێ و ئەویش هەر بکڕێ

منیش هەر زیتەی چاوم بێ لە دوور
قافڵەی خوێنم بڕوا بۆ سنوور

لاشەم ئەوەندەی تر بێهێز ئەبێ
شکڵی وڵاتم تەواو دێز ئەبێ

منیش هەتا سەر هەر بێدەنگ نابم
گەرچیی تێکەڵی شەڕ و جەنگ نابم

بەڵام خوێنێکی تر شك ئەبەم من
تا دنیا مابێ قەت نایەت لە بن

ئەو خوێنەش خوێنی خامەی دەستمە
گیراوی هۆش و بیر و هەستمە

گەر خۆشم بمرم ئەو هەر ئەمێنێ
جیل بە جیل تۆڵەی مافم ئەسێنێ

هەتا هەتایە کاڵ نابێتەوە
لە ڕۆژ و مانگ و ساڵ نابێتەوە

ئەڕژێتە دەریای سەدان عەقڵ و بیر
بەڵکو هەزاران، زۆر قووڵتر لە بیر

سەدان هەزار بیر بەرهەم ئەهێنێ
هەریەك هەزار بیر دائەگرسێنێ

ئیتر ئەوکاتەش گەل خاوەن بیرە
خوێنمژی کۆنی دایم لەبیرە

نایەڵێ تا سەر هەر دەری بێنێ
بیبا بۆ هەرکەس یا بۆ هەر شوێنێ

چونکە تازە خۆی خاوەنی هێزە
هەویری لاشەی تەواو بەپێزە

بەرهەم و خوێنی جەستەی وڵاتی
مایەی ئومێد و هەموو ئاواتی

دابەشی ئەکا بە دادپەروەریی
نایدا بە ناکەس یا بە سەرسەریی

ئەیدا بەوانەی وەك منی (شەیدا)ن
کە لەناو دڵی میللەتا پەیدان

***

زیزبوونی نیشتیمان (*)

هەولێر- ٢٠١١/٥/٨

من لە زیز بوونت دڵنیام ئەی خاك
ئەی نیشتیمانی تۆراو و غەمناك

تۆ لە داخی ئەم گشت بەناو کوردە
رۆژێ هەر ئەبێ زەرد و پەژموردە

چونکە جەستەی تۆ کون کون کراوە
چەن هەزار ساڵە لە خاچ دراوە

دوژمنان زۆریان تەماع تێکردووی
بەرەو هەزاران هەڵدێریان بردووی

خۆشمان زۆر کونمان کردۆتە سینەت
جەستەی بیمار و پڕ زام و پینەت

بەڵام باوەڕت هەبێ بە چاکیی
بە گوفتاری من بە نیەت پاکیی

برینی تیری دەستی دوژمنمان
لە لاشەی منداڵ یا پیاو و ژنمان

یا لە جەستەی خۆت ئەی نیشتیمانم
مایەی شانازیی هەموو ژیانم

بەسۆتر نیە هەرگیز لەبۆمان
لە ئێشی زامی شمشێری خۆمان

تا ئێستەش دوژمن ئا لەم دەورەدا
لە چوار دەوری ئەم خاکە چەورەدا

لە هیچ زەمان و هیچ جێگە و شوێنێ
لە رابردوودا، ئەمڕۆ یا دوێنێ

نەیتوانیوە بێ زەرەرمان لێدا
یا پێی جێگیر کا لە شار و دێدا

گەر خۆمان دەسمان بۆ نەبردبێ
پڕ بە دڵ روومان تێ نەکردبێ

باوەشمان لەبۆ نەکردبێتەوە
پێمان نەوتبێ دیسان بێتەوە

بێ مەیلی ئێمە، ئەو بەتەنها خۆی
هاتنی هەرگیز ئاسان نەبووە بۆی

بەڵام کە ئێمەی خاوەن ماڵ دایم
دەرگا واڵا کەین، چۆن ئەبێ قایم

ئێمە بە رێز و بە فەرموو فەرموو
دەست لەسەر سنگ و بە ریشی چەرموو

(*) بەهۆی درێژەکێشانی رووداوەکانی دوای (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانی و بەجێهێشتنی کاریگەریی خراپ لەسەر ژیان و گوزەرانی خەڵك و دروستکردنی کێشە و دووبەرەکیی لەنێوان پێکهاتەکانی کۆمەڵگای کوردەواریدا، ئەم هۆنراوەیە و چەند هۆنراوەیەکی ترم وەك دڵسۆزیی و وەفا بۆ گەل و وڵاتەکەم نووسی.

بڵێین دەی قوربان تۆ تەشریف بێنە   مەیلێ بفەرموو، لوتفێ بنوێنە
جەنابت ئەمڕۆ دەعوەت کراوی   خاوەنی ماڵ و هەم خاك و ئاوی
لە دەشت و چیای ماڵی وەتەندا   یا لە گوڵزار و لەنێو گوڵشەندا
هەرچی کە ئەیخۆی یا هەرچی ئەیبەی   لە میوەی بەهار لیمۆ بێ یا بەی
یا هەر بەرهەمێ لە خاکی وڵات   بەکاربێ هەرکەس بیەوێ بیبات
یا لە گەنجینە و خەزێنەی خاکمان   لە خوێنی سینەی خاکی غەمناکمان
ئیتر ئەویش چۆن تەشریف ناهێنێ   لەگەڵ ئێمەدا خۆی ناگونجێنێ
پێی عەیبە جوابمان هیچ نەداتەوە   سەوقاتێ لەگەڵ خۆی نەباتەوە
بۆ خاکی وەتەن، بۆ ماڵ و منداڵ   بگەڕێتەوە بە دەستی بەتاڵ
هەر ئەبێ تۆزێ لەگەڵ دەستی خۆی   بۆ سوودی گەلی و بۆ مەبەستی خۆی
ببا لەگەڵ خۆی دیاریی خاکی کورد   بۆ وڵاتی خۆی، بۆ درشت و ورد
ئێمەش هەژار و بێ دەرەتان بین   بێ پارە و ماڵ و زاد و بێ نان بین
هەر بە داماویی و بە کولەمەرگیی   رووت و ڕەجاڵیی و وەزعی بێ بەرگیی
رۆڵەی وڵاتم بمرێ لە برسا   یا لە ترسی ژین لە کاری قورسا
هێشتا منداڵی هەژار بەم حاڵەش   بە رازیبوونی بەم ژینە تاڵەش
کاربەدەستانی وڵات و خاکم   خواپێداوانی بێ ترس و باکم
نەیەڵن هەرگیز منداڵی هەژار   لە جادەی جوان و رازاوەی نێو شار
بۆ دایە و بابەی پەیداکا نانێ   دەس لەسەر سکی تێری خۆی دانێ
هەناسەیێکی خۆشیی هەڵکێشێ   بۆ نەمانی هەر ئازار و ئێشێ
بەڵام منداڵی وڵاتانی تر   قەت نەبن بێ نان، بێ ئاو، بێ ئاگر
ئەویش لە سایەی نەوتی وڵاتمان   بەشی منداڵی داماو و لاتمان
ئەوان بە شادیی و بە خۆشیی بژین   ئێمەش دووکەڵی ئەوان هەڵمژین
منیش تا ماوم وەکو منداڵان   (شەیدا)م و وڵات نابەم بە تاڵان

***

بۆ مەلای کوردی خاوەن شەهادە (*)

هەولێر- ٢٠١١/٥/١٠

عەزیزم، فەخر و شانازیی من و تۆ عیلمی مزگەوتە
بە کەم مەڕوانە بۆ زانستی دین و حوجرەکانی خۆت
ئەگەر بەو شێوە بڕوانی، بزانە رێگەکەت چەوتە
لەبیرت بێ ژیانی حوجرە هەم زەڕڕات و نان و دۆت

جەنابت گەر بدەی هەوڵی بەدەستهێنانی ماجستێر
هەقی خۆتە، بە شەرتێ ون نەکەی هەوڵی قەدیمانت
زەمانێ بوو کە گیرۆدەی هەژاریی بوویت و ئێستەش تێر
ئیتر مەیدانی تۆ و ویژدانی خۆت و دین و ئیمانت

شەهادەی بەرزی ماجستێر و دکتۆرا لە کۆلێژا
لە بەردەم عیلم و زانستی قەدیمی حوجرەدا نزمە
لە گوفتارم مەڕەنجێ کاکی دکتۆر و برای هێژا
ئەکا باوەڕ بە قەولی من، ئەوی بێگانە یا خزمە

کە زاد و بەرهەمی زانستی زانایانی کۆنی کورد
هەموو وەك رۆژی رووناکە ئەوەندە بەرز و بالآیە
بە قەول و شایەتیی هەر دۆس و دوژمن یا درشت و ورد
وەکو میوەی بەهارە و، ئەم لە هەر چوار وەرزی سالآیە

(*) بەهۆی ئەوەی کە لەم چەند ساڵەی رابردوودا زۆرێك لە مەلا و مامۆستایانی مزگەوت، بۆ بەدەستهێنانی شەهادەی بالآ، روویان ئەکردە مەڵبەندەکانی زانکۆ و لە رێچکەی مزگەوت دوور ئەکەوتنەوە و بە چاوێکی زۆر بەرزتر بۆ شەهادەی ماجستێر و دکتۆرا ئەیانڕوانیی، بۆیە بەو هۆیەوە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

کەسانێ هەن بە دایم هەر لە هەوڵی کەسبی (دال)ێکان
هەتا عالەم بڵێ خاوەن شەهادەی بەرزە ئەم کاکە
بە رۆژ و شەو لە بەحری عیلم و هەر کێشە و جیدالێکان
بڵێن ئەم ئەهلی زانستە و لە ریزی عالەما تاکە

عەزیزی من ئەبێ قەصد و مەرامت هەر خودا بێ، تۆ
نەوەك لەم بەزمە هەوڵ و کۆششت بۆ نان و کورسیی بێ
بە زیکر و یادی حەق دایم دەروون و دڵ بکەی تۆتۆ
نەکەی فەرقی سکت تێرە، وەیاخود چۆڵ و برسیی بێ

بترسە لەم هەموو هەوڵە مەبەستت هەر کەش و فش بێ
وەکو من چاك ئەزانیی خاوەنی نەفسی، جەنابیشبت
کە لەم شەطرەنجی دنیادا بەشت رەنجی قت و کش بێ
بە زایع چێ هەموو ئەنجامی کار و کردەوە و ئیشت

لە وەسفی گەورەیی تۆدا بڵێن خەڵکیی (مەلا)، بەستە
لە بەحری عیلم و زانستا تەماداری لەوە زیاتر
مەبە و، بۆ ئارەزوی نەفست هیلاکی قەت مەکە جەستە
بەدەر هەرگیز لە عیلمی حوجرە دەستت ناکەوێ چاتر

لەنێو بازاڕی عەشقی دڵ ئەگەر تۆ وەك منی (شەیدا)
بە دایم عاشقی زاتی ئەلەست و روویی لەیلا بی
سەلامەت هەر ئەبیت و لوتفی زاتی حەق ئەکەی پەیدا
چ باکت گەر بە یادی لەیلەوە دایم لە مەیلا بی

***

چوارینه

دڵە کاروانی تۆ وەختە سەفەرکا
خەریکە ڕۆژی عومرت وا گوزەرکا
بڵێ با لەیلی بێ ڕەحم و وەفاکەت
لە ئاهی عاشقان جارێ حەزەرکا

***

عەزیزم بۆچی دایم دێتە بەرچاوم بە تەڕ دیدەت!
وەرە دەرچۆ بە ڕەغمی واعیزت لەم وەهم و تەردیدەت
ببینە حاڵی وێرانەی دڵەی (شەیدا) بە داوی خۆت
کە چۆن وا بۆتە تەوقی گەردنم دوو زولفی پێچیدەت

***

لە دووریی گوڵ، برادەر چۆنە حاڵت
بە بێ مەیلیی دڵت هاوار بە ماڵت
لە شێوەی نازەنین و نازی دولبەر
لەدەستت دەرچووە هۆش و کەماڵت

(بۆ کاک زاهید فەقێ صاڵح لە سلێمانیی)

***

نامەیێکم دایە دەستی قاصیدێ
تاکو بیبەخشێ بە دەستی پاکی یار
هەم لەگەڵ تیپی سڵاوم پڕ بە دڵ
دەسبەجێ تەقدیمی کا ئەو با ویقار

***

سەردەمێکی زۆرە رێگەی فیرقەتم گرتۆتەبەر
رۆژ و شەو کەوتووم لە دەشتی بێکەسیدا دەربەدەر
عاجز و سەرکز، زەلیل و دەردمەندم قاصیدا
با نەبم زیاتر لە حاڵی دولبەری دڵ بێ‌خەبەر

***

مویارەك بێ لە گشت ئەولادی ئادەم
قدوومی حەزرەتی فەخری دو عالەم
بکا شەق شەق دڵ و سینە و دەروونی
هەزاران مولحید و بووجەهلی سەردەم

***

ئەی گوڵ ئەتۆ نەمام و ئەمن باخەوانتم
تۆ خونچەیی بێ ناز و هەناسەی بەیانتم
کوانێ نەسیمی صوبحی سەباکەم، عەزیزەکەم
من خادیمی دڵسۆزی دەری دیوەخانتم

***

لەداخی هیجری گوڵ، دڵ پڕ لە داخ و میحنەت و دەردم
بە رەنگی پایزی روو زەردی غەم، شێواو و رەنگ زەردم
وەرە ئەی شوعلەبەخشی مەجلیسی عوششاقی ئەهلی دڵ
بکە رەحمێ بە حاڵی دڵ، کە گیرۆدەی گوڵ و گەردم

***

ئومێدم وایە من خاکستەری ئەو راهی مەولا بم
غولامی دەرکی شاهی نەقشبەند و غەوسی بەغدا بم
لە عەشقی دولبەری بێ وێنە دەس هەڵناگرم هەرگیز
هەتا لەم بەردەر و هەیوانەدا من شێت و (شەیدا) بم

رەقیب ئەمڕۆ بە چنگی ماچی کردم
هەڵیپاچیم و قەطعی قاچی کردم
وەکو مەنصووری سەرداری شەهیدان
بە (شەیدا)یی حەواڵەی خاچی کردم

***

نەوید ئەی دڵ کە ئەمشەو شاد و مەستم
کە قاصید نامەیێکی دایە دەستم
سەرنجم دا پەیامی دولبەرم بوو
لەباتیی ماچی کەم هەستام وگەستم

***

مەنعی شین و شیوەنم هەرگیز مەکەن ئەی دلبەران
با لە جەلسەی حوزنی من شادیی بگێڕن گوڵبەران
هەرکەسێ ڕێبازی عەشقی دڵ نەپێوێ پێ بەپێ
هەر بەتەنها خۆی مەحاڵە ئەو بگاتە سەروەران

***

خەیاڵی ئەمشەوی من سەردەمی بەزمی منالیی بوو
کە دیتم سەربەسەر عومرم لە خۆشیی دوور و خاڵیی بوو
بە یادی لەیلەوە بۆ وەسڵی ساتێکی بە ڕۆژ و شەو
لە دووریی ڕەنگی گوڵ ئەم تیفلی دڵ هەر ناڵەناڵی بوو

***

بە ڕۆژ و شەو هەموو گریانە کارم، شیوەنە و ڕۆڕۆ
لە داخی جەوری پڕ دەردی ڕەقیبی دڵڕەق و بەدگۆ
بە دیققەت سەیری ڕوخساری حەبیبەم کرد و نەمزانی
کە تاریکیی سەری ڕوخساری حوسنی، ئەبرە یا ئەبرۆ!

لـه سـايەی دەنگوباسـی دولبـەرم دڵ شـاد و مەسـروورە
فەلەك ئەمڕۆ بە صوبحی صادیق و پـڕ شـوعلە مـەئموورە
ئـەبێ چـەتری صـەفا هەڵـدا لـە گـوڵزاری محەببەتـدا
هەتا عالەم بزانێ گـوڵ، چـەمەن، بـەو باسـە مـەعموورە

***

لە بـەزمی دڵ ئەنیسـێکم هەیـە سەرمەسـت و بـێباکـە
بە حوسنی خۆی ئەنازێ ناهەقی مـەگرن، کـە ئـەو تاکـە
لـە مـردن بـاکی مـن تـەنها فیراقـی دولبـەرە یـاران
ئـەنا وەسـڵێ بـە مـردن بێتـەجێ، عاشـق چ غەمناکـە!

***

دڵـــم مـــاڵێکی پـــڕ راز و نیـــازە
لـە رێگـەی عەشـقی گوڵـدا سـەرفرازە
کە سەیری من ئەکەن یـارانی مـەجلیس
ئەڵێن عەشقت یـەقین عەشـقی مـەجازە

***

نەتیجـەی حـاڵی وێرانـەی دڵـم، دەردی جـودا کـردی
کە غـەرقی بەحری بێپایـانی غـەم بـووم، نـاخودا کـردی
لە رێی عەشقا ئەگەرچی بێ جیهەت من شێت و (شەیدا) بووم
دەخیل ئەی دڵ بـە بـێنرخـی مەزانـە نـا! خـودا کـردی

***

لە سایەی تۆ بژیم گەر، بۆ ئەبێ لەو سایە قینت بێ
ئەگەر مردم بە تیری دەستی تۆ، ئەوسا یەقینت بێ
کە نابینی کەسێکی تر بکێشێ نازی تۆ وەك من
ئەبێ ئەوکاتە شادیی تا ئەبەد تێکەڵ بە شینت بێ

***

لە بەزمی عەشقی گوڵدا هەر مەگەر غەم دەردی سەودا بێ
ئەبێ تا ماوە عاشق هەر ئەسیری زولفی سەودا بێ
بەڵێ مەعشووقە دەمەدەم وا دەبێ رەحمی بەدڵدا دێ
لە سووتن رادەوەستێ شەم کە پەروانە لەخەودا بێ

***

گرفتارم بەدەس دەردی فیراق و نیمە من چارێ
لەباتیی شەوقی دڵ، هەر رۆژە گیرۆدەم بە ئازارێ
کەچیی بۆ بەختی من بارانی رەحمەت بۆ دەمێکیش بێ
بە خوڕپەم وەك سروشکم لەم دەمی زستانە نابارێ

***

وەك سەرابستانە خۆ مەیخانە گەر مەی لێ نەبێ
چیی لە رەنگی گوڵشەنی گوڵ کەم ئەگەر مەیلێ نەبێ
کێ ئەزانێ نرخی گەنجینە و خەزێنەی بەزمی عەشق
گەر لە سۆزی مەیلی لەیلا، شێت و دڵ کەیلێ نەبێ

***

دڵ بولبـــولێکی بـــێ پـــەڕ و باڵـــە و هەرایـــەتی
طالیـــب بـــە شـــەوق و ڕەنگـــی گـــوڵ و شەوچـــرایەتی
ئـــەگریی بـــە ڕۆژ و شـــەو لـــە غـــەمی فیرقـــەتا کـــە وا
مـــــەجنوونی وێڵـــــی دەشـــــت و وڵات و ســـــەرایەتی

***

قەصدی وەسڵی دولبـەرم کـرد، پێـی وتم سـا وا نەکـەی
بـێ جیهـەت تەمسـیلی تیفلـی سـادە و سـاوا نەکـەی
دەس بـە چـاکی پـیری مەیخانـەی حەقیقـەت بگـرە تـۆ
قەت بە مەیلی دڵ قبووڵی تەخت و مـولکی شـا نەکـەی

***

ئـــەی ســـوفلەیی گـــیرۆدە بـــەدەس عـــەقڵی نەســـازیی
هـــەرگیز مـــەدە تانـــە لـــە گـــڕی عەشـــقی مـــەجازیی
هـــەر عەشـــقی مـــەجازیی بـــو کـــە شـــیرینی حەبیبـــەی
فـــەرهادی وەهـــا خســـتە گـــڕی بـــەزمی گـــودازیی

***

مەبەست لەم ژینی دنیایە کە سۆز و خۆشەویستیی بـێ
ئیتر بۆچی ئەبێ فیتنـە و عـەداوەت وا بـە خەسـتیی بـێ
مـەدەن ڕێگـەی ڕەقیبـی دڵڕەقـی غـەم تووخـودا یـاران
کە حوکمی بێ‌سنووری مولکی دڵ دایـم بـە دەسـتی بـێ

***

عەجەب پەروانەیێکم دی لەنێو باخ و چەمەن دوێنێ
لە شەوقی شەمعی، دڵ ویستی کە وا پەروانە بدوێنێ
ئەوەندەی دەوری شەم دا تا پەڕ و باڵی هەموو سووتا
وەها زۆری نەمابوو گەر دڵ و سینەم بسووتێنێ

***

ئەمن چی بکەم لە دڵ یاران! ئەگەر بیمار و دەرهەم بێ
قوڕی کوێ کەم بەسەرما خۆ لە غەم نابێ بەدەر هەمبێ
سەفیهە ئەو کەسەی مەجنوونی لا دێوانە بێ یا شێت
خەتابارە ئەوەی ڕێگەی غەمی عەشقی لەلا کەم بێ

***

یاران دەخیلە با زیز نەبێ گوڵ
با لەوە زیاتر قوڕ نەپێوێ دڵ
بە زیزبوونی گوڵ ئەشێوێ چەمەن
منیش بۆچیمە لەدوای گوڵ، تەمەن

***

تاک

عەجایب گەوهەرێکە دڵ لە صەفحەی سینەدا جانا
چ فەزڵێکە خودا کردی لەگەڵ تەرکیبی ئینسانا

***

شێوەکەم شێواوە ئازیز، مەیلی جارانم نیە
وێنەکەی غەمگینەکەم تەمسیلی حاڵی من ئەکا
(بۆ کاک نەبەز غەریب لە سلێمانیی)

نیــە فــەرقی فــیراق و قــورِبی قــەلبی مــن لــەبۆ قــەلبت
ئەگەر قەلبی نەکەی قەلبم بــە قــووەی قــەمعی قوللابــت

***

لەسەر ساحەی غەمی عەشقا عەجەب سەوداسەرێکم مــن
لە دەشتی چۆڵــی ماتەمــدا شــەهیدی دولبــەرێکم مــن

***

مــن بــە شــەوقی شیعری تۆیــە زەوقــی شــیعرم هــاتووە
گەر بەهۆی شیعرت نەبێ من کــەی دەســی شــیعرم بــووە
(بۆ کاك نەبەز غەریب لە سلێمانیی)

***

هەر کە وێنــەی جــوان و رەنگینــت بــە مــن تەقــدیم کــرا
شــەوق و شــادی و صــوحبەتی دەورانــی زووم بیرکەوتــەوە
(بۆ کاك نەبەز غەریب لە سلێمانیی)

***

گرفتــاری غــەمم مــن، چــونکە قــووتی دڵ لــە غەمدایــە
لە وەسڵی گوڵ بەشی من هەر کەمە، خۆشیی لە کەمدایە

***

موژدەبــێ ئــەی دڵ کــە جێگــەم ســەر مــەزاری پــیرمە
پــیری خــاوەن هیممــەت و عەهــد و وەفــا دەســگیرمە
(ئەستەمبووڵ- ١٩٩٩/٨/٢٨)

***

بەشی هەورامیی

مەولاو من فەردەن

هەولێر- ٢٠١٠/٧/٣٠

مەولاو من فەردەن مەولاو من فـەردەن پـەی موریـدانش خەیلـێ هـەم دەردەن
دورڕێوەن عەجیب جە دەریـای رەحمـەت یـاقووتی رەوان، بـێ تـۆز و گـەردەن
دڵســۆزتەر چـەنیی یـاران جـە وێشـا هـەر تـەنیا مـونکیر هەناسە سـەردەن
منـیچ چـون یـاران وەشـی وەشـیمەن چون یاری دڵسۆز هیمەتـدار، مـەردەن
جە رای طەریقەت پەی طەی مـەقامات چـەن سـاڵێوە کـەم رابیطـەم کـەردەن
ئەو جـە عالـەمی مـەعنای حەقیقـەت رۆحش پەی فـەوقی سـەماوات بـەردەن
خـۆ گـەر بـە قـەولو ئـەو جێـدار نـەبۆ تەصدیق مـەکریۆ تـا وە رۆی مـەردەن
کەی دڵ لایقـەن پـی لوتفـەش چـەنیش بـێ ئاگـا جـە گـرد بـەردەن و کـەردەن
مـن تـەنیا (شـەیدا)و وەسـڵو لەیلـەنا وەرنا دڵ چـون شـێت سـەحرا نـەوەردەن

ئەی دڵ

هەولێر- ٢٠١٠/٨/٤

ئەی دڵ تا بەکەی وەشـیت مـەبۆ جـەم سایەو سەرو تۆ هەر هـەم بـۆ یـا تـەم
هـەر دەردەداری عاشـق دڵ بـە مـەیل سـەرئەنجام یـاوان وە دیـداری لـەیل
بـەڵام تـۆ پێسـەو مـەجنوونی ناکـام نەیاوای وە لەیل، نە صـوبحێ نـە شام
پەی چێش مویەسسەر نەبی وەسڵو تـۆ ئەو لەیل دڵو تۆش جە دوور کەرد تۆتۆ
تۆییچ هەتا ئەو حەد بێ نـاز و خـەمبار هـەر وە ئینتیـزار پـەی دیـداری یـار
پەی سـاتێ وەسـڵش تـەقالام کـەردەن هانـام پـەی جـەمعی عـەزیزا بـەردەن
تـا چـەنیی دڵـەی بێـزار و بێـدەنگ لوتفێ فەرماوۆ ئـەو لـەیلی گـوڵڕەنگ
مـن (شـەیدا)و لـەیلی دڵ پـڕ نوورەنـا پێسـەو گـڕ و تـین جـە تـەنوورەنا

***

ئازیز دەمێوەن

هەولێر- ٢٠١٠/٨/٨

ئازیز دەمێوەن سیاساڵەنا — هەر خەریك وە بەزم ناڵەناڵەنا
تا کەی لوتفێوەت نەکەرد چەنیی دڵ — نەیاونات ئی دڵ وە یاگەی مەنزڵ
پەی چێش دەوایێت نەدا وە دەردا — هەژاراو دەرتا، هەناسە سەردا
تۆ تەنیا لەیلێ، مەجنوونان کەسیر — جەمعێ دەردمەند وە داوت ئەسیر
خەیلێ شیرینتەر جە شیرینی دەور — بەعیدەن جە تۆ چەنیی یاران جەور
وێت کەرد وە پاشای شاری ئەستەموڵ — یارانیچ سۆچیای خەم و ئاهی قووڵ
هەریۆ جە دووریی شێوەی شیرینت — یا جە نووری رووی میسال پەروینت
قوربان یارانت خەیلێ خەستە دڵ — بولبول ئاسا گرد ئی چڵ پەی ئەو چڵ
وێت لوای پەی لاو رەفیقی ئەعلا — موریدێت بێکەس، بێ‌پەنا، بێ‌لا
ئەنا بێگومان هەر جە وێت ئاما — عیلاج کەردەی پەی گرد ئێش و زاما
دڵسۆزتەر چەنیی یاران جە وێشا — کەم کەس چون پێویست زەحمەتشا کێشا
بەڵام ئازیز گیان لوتفت زیاد بۆ — با قەڵاو نەفسو سەرکەش بەرباد بۆ
هەتا قیامەت شەرتەن چەنیی دڵ — تا یاوو وە رای حەقیقەت مەنزڵ
دەسبەردار جە تۆ باوەڕ مەکریۆ — وەرنا بێگومان زەکاتش دریۆ
من (شەیدا)و شەوقو جەماڵیت جە دوور — موحتاج وە لوتفی سینەت پڕ جە نوور

***

دڵەی مەجنوون

هەولێر- ٢٠١٠/٨/١٠

ئەی دڵ تۆ مەجنوون، دڵدارت لەیلەن   مەزانی پەی چێش چەنیت کەم مەیلەن
هەر هەردەن یاگێت جە دووریی شیرین   هەمدەمت ماه و ستارە و پەروین
بەڵام ماهو تۆ رۆشنتەر جە ماه   ئەگەر ئاوا بۆ، لایقەن پەی ئاه
تۆیچ ئەی ئازیزم یاری دڵ سەنگین   دارای تەخت و جاه هەم بەخت و نگین
گەر لوتفێوەت کەرد با هەتا سەر بۆ   حەیفەن جە مەجنوون روتبەم کەمتەر بۆ
ئەجیام جە دەستتەن شەرابەن طەهوور   بەڵام کە وینام سەرابەن جە دوور
یارانت ئازیز موحتاجتەر جە گرد   بە لوتفت، شمەیچ کەردێ دەسوبرد
ئەرنا شەیتان و نەفسی ئەمارە   کەرا عیلاجی دڵ پارە پارە
بەڵام مەعلوومەن عیلاجشا چێشەن   پەی دڵ، بێگومان ئازار و ئێشەن
سا ئیتر چون وێت زانیی حاڵی دڵ   لوتفێ فەرماوە یاونەش وە مەنزڵ
تا رۆی قیامەت خاکەسارەنا   جە راو عەشقو تۆ هەر یەك بارەنا
من عاشق پەی تۆ، (شەیدا)و جەماڵێت   تەمادار نەسیم سروەو شەماڵێت

***

یاڕەببی غەفوور

هەولێر- ٢٠١٠/٨/٢٨

یـاڕەببی غەفوور، یـا حەیـیی کـەریم رەحمت واسیعەن، هەم عەفوت عـەمیم
لوتفت پەی جەمعی یاران تـا سـەر بـۆ عـەتر و شـەمیمو لوتفـت بـدۆ بـۆ
ئەر تۆ فـەرماوی پـی جـەمعی عیبـاد لازمـەن طـاعـەت هـەم زەخـیرە و زاد
ئیستیغفار جە گرد عالەم مەطلووبـەن عیبادەت پەی من خەیلێ مەحبووبەن
فـەرموودەت راس و دەقیقـەن یـاڕەب عەبـدانت کـەرۆ جـە تـۆ موقـەڕڕەب
منـیچ چـون عەبـدێ گوناهکارەنـا جـە بـێ طـاعـەتیی بـێ قـەرارەنا
چـون ئیعتیرافـەن وە تەقصـیر بـارم هەر تەنها صیدق و تەصدیقەن کـارم
بـەڵام مەعلوومـەن چـون رۆ دیـارەن ئیسـتیغفار موحتـاج وە ئیسـتیغفارەن
پەی منی شـێت و (شـەیدا)و حەقیقـەت خاکەسـار جـە رای پـیری طـەریقـەت

***

بەشی عەرەبیی

نعمة الإيمان

أربيل- ٢٠٠٤/١٢/١٧

إلَهِــي لاَ تُحَاسِــبْنَا، بِمَــنٍّ بِمَا أَنْــعَمْتَ مِــنْ نِعَـمٍ عَلَيْنَـا
فَنِعْمَتُكَ الَّتِي وَسِعَتْ جَمِيعَ الْـ ـوَرَى، نِعْمَ الْعَطَايَـا قَـدْ رَأَيْنَـا
هِيَ الْعُظْمَى مِنَ النُّعَمَاءِ طُرّاً فَمِنْهَـا قَـدْ شَـرِبْنَا وَاسْـتَقَيْنَا
أَلاَ هِــيَ نِعْمَــةُ الإِيمَــانِ مِنْــهُ تَعَـالَى لِلْعِبَـادِ، بِهَـا ارْتَقَيْنَـا
وَمِنْهَا قَدْ سُقِينَا عِنْدَ عَطْشٍ وَلَكِنَّـا بِحُسْــنٍ مَـا رَعَيْنَـا
لَقَـدْ أَكْرَمْتَنَـا بِـالْجُودِ دَوْمـاً وَمِنْ كَأْسِ الْوَفَاءِ قَدِ ارْتَوَيْنَا
فَزِدْ مِمَّـا لَـدَيْكَ مِنَ الْعَطَايَا عَلَيْنَا، إِن شَكَرْنَـا وَاهْتَـدَيْنَا
وَلَكِــن لاَّ تُؤَاخِذنَــا جَمِيعـاً عَلَى الْعِصْيَانِ ثُـمَّ بِمَـا لَـدَيْنَا
مِنَ التَّقْصِيرِ وَالإِسْرَافِ شَيْئاً فَشَيْئاً، عِنْـدَمَا يَبْـدُو عَلَيْنَـا
فَأَنْــتَ إِلَهُنَــا يَــاذا الْعَطَايَـا فَأَكْرِمْنَا بِلُطْفِكَ مَـا ارْتَجَيْنَـا

***

جهلُ الفلاسفة

أربيل- ٢٠/١٢/٢٠٠٤

لَقَـدْ ضَـلَّتْ طَرِيـقَ الْحَـقِّ جَهْـلاً بِـ(يُونَـانَ) الْفَلاَسِـفَةُ الْقُـدَامَى
عَلَى ضَوْءِ العُقُولِ لَقَـدْ أَثَـارُوا مَسَائِلَ فِـي الْعَقَائِـدِ، وَالْكَلاَمَـا
فَجَـاءُوا بِالأَدِلَّـةِ وَاهِيَـاتٍ فَخَـانُوا الْعِلْمَ، والْتَزَمُوا الْتِزَاماً
بِأَوْهَـامٍ تَـدُورُ عَلَـى الـدَّوامِ بِعُمْـقِ عُقُـولِهِمْ جَهْـلاً تَمَامـاً
فَهُـمْ قَـالُوا بِـأَنَّ الْكَـوْنَ كُلَّـهْ قَـدِيمٌ عِنـدَهُمْ قِـدَماً لِزَامـاً
أَرَادُوا هُـمْ بِـذا عَـنْ سُـوءِ فَهْـمٍ لَـهُ، نَفْـيَ الإِلَـهِ، كَـذا افْتِهَامـاً!
فَكَلَّ الكُـلُّ مِـنْ عُقَـلاَءِ عَصْـرٍ وَقَـلَّ الْعَقْـلُ عِنـدَهُمُ انتِظَامـاً
وَمَـا آلُـوا إِلَـى نَـقْلٍ بِشَـيْءٍ فَـرَدَّ عَلَـيْهِمُ الْجُـلُّ النَّشَـامَى
مِـنَ العُلَمَـاءِ فِـي الإِسْـلاَمِ طُـرّاً بِـأَقْلاَمٍ لَهُـمْ كَانَـتْ سِـهَاماً

***

مريضُ الحُبّ

أربيل- ٢٠٠٩/٩/٢٨

لَقَدْ عرَفَتْ لَيْلَى بِمَجْنُونَ حَالِهِ وَلَيْلاَيَ هَلْ تَدْرِي بِأَنِّي حَبِيبُهَا؟
تَفَكَّرْتُ فِي حَالِي وَحَالِ حَبِيبَتِي فَأَدْهَشَنِي شَيْبِي عَلَيْهَا وَشَيْبُهَا
عَلَيَّ، بِمَا كَانَتْ عَنِ الْحُبِّ تَجْهَلُ وَحَيَّرَنِي الأَحْلَى مِنَ الْمِسْكِ طِيبُهَا
فَلَيْلَى طَبِيبُ الْقَلْبِ، وَالشَّوْقُ رَاحَتِي وَإِنِّي مَرِيضُ الْحُبِّ، مَنْ ذا طَبِيبُهَا؟
فَطُوبَى لِمَن نَالَ الْمَرَامَ بِرِفْعَةٍ وَمَنْ نَالَ لَيْلاَهُ وَغَابَ رَقِيبُهَا
عَجِبْتُ لأَمْرِي فِي حَيَاتِي بِأَنَّهُ قَرِيبِي رَقِيبِي وَالرَّقِيبُ قَرِيبُهَا
وَلَوْ كَانَتِ الأَزْمَانُ تَأْتِي بِبُؤْسِهَا عَلَيَّ بِأَحْزَانِي فَلَسْتُ أُعِيبُهَا
فَإِنِّي اشْتَرَيْتُ الْحُبَّ مِنْهَا مُوَافِقاً وَآنَسْتُ نَارَ الْحُبِّ، وَهِيَ تُصِيبُهَا
لِطُولِ الْفِرَاقِ كُنتُ ذُقْتُ مَرَارَةً وَأَحْرَقَنِي عِندَ اللِّقَاءِ لَهِيبُهَا
فَتِلْكَ نَصِيبِي فِي حَيَاتِي وَقِسْمَتِي لِلَيْلاَيَ شَوْقاً، لَيْتَ حُبِّي نَصِيبُهَا
فَلَيْلَى تُرِيدُ الْعُمْرَ مِنِّي هَدِيَّةً وَإِنِّي بِرُوحِي وَالْحَيَاةِ مُجِيبُهَا

***

سلامي إلى الحبيب المصطفى ﷺ (*)

أربيل- ٢٠٠٩/١١/١٠

يَا رِيحُ قُدْ رَكْباً إِلَى بَيْتِ الْحَرَمْ ... فِي لَيْلَةٍ خَيْرَ الْجُمُوعِ وَمَوْكِباً
بَلِّغْ سَلامِي رَوْضَةً لِحَبِيبِنَا ... لَيْلاً إِذا مَا نِلْتَ يَا رِيحَ الصَّبَا
فَإِذا وَصَلْتَ مَدِينَةَ الْمُخْتَارِ قُلْ ... أَهْلاً وَسَهْلاً بِالْحَبِيبِ وَمَرْحَباً
فَأَتَيْتُكُمْ بِرِسَالَةٍ مِنْ عَاشِقٍ ... يَبْكِي كَمَا يَبْكِي بِأَيَّامِ الصِّبَا
شَوْقاً إِلَى تِلْكَ الدِّيَارِ لِوَصْلِكُمْ ... يَنْوِي الزِّيَارَةَ حَافِياً مُتَأَدِّباً
ذا حَالُهُ شَوْقاً، سِنِينَ عَدِيدَةً ... بُعْدَ الْمَكَانِ يُرِيدُ عَنْهُ تَقَرُّباً
وَهُنَاكَ أَرْسَلَنِي يُرِيدُ سَعَادَةً ... فَأَتَيْتُكُمْ يَا سَادَتِي أَهْلَ الْعَبَا
مُتَوَسِّلاً بِجَنَابِكُمْ ثُمَّ الَّذِي ... قَدْ كَانَ فِي طُولِ الزَّمَانِ مُصَاحِباً
لِحَبِيبِ رَبِّ الْعَالَمِينَ مُحَمَّدٍ ... فَرَفِيقُهُ فِي الْغَارِ صِدِّيقٌ لِبَا
بِ الْغَارِ كَانَ مُحَافِظاً وَمُرَابِطاً ... قَطَعَ الْمَسَالِكَ كُلَّهَا وَمَرَاتِباً
وَبِحَضْرَةِ الْفَارُوقِ فِي الإِسْلاَمِ مَنْ ... قَدْ كَانَ لِلأَعْدَآءِ فِيهِ مُخَاطِباً
وَبِثَالِثِ الْخُلَفَاءِ مِنْهُمْ، إِنَّهُ ... أَهْلُ الْحَيَاءِ فَصَارَ فِيهِ مُرَاقِباً
وَبِحَيْدَرٍ أَسَدِ الإِلَهِ شَجَاعَةً ... مَن فِي سَبِيلِ الدِّينِ كَانَ مُحَارِباً
أَدْعُوكَ يَا رَبَّ الْبَرَايَا، إِنَّنِي ... قَدْ كُنتُ فِي عُمْرِي لِنَفْسِي عَاتِباً
فَإِلَيْكَ يَا رَبِّي أَتُوبُ بِذِلَّتِي ... مَوْلاَيَ فَاقْبَلْنِي ذَلِيلاً تَائِباً

***

(*) كتبتُ هذه الأبيات عند مغادرة أوّل رحلةٍ لعام (٢٠٠٩) لقاصدي بيت الله الحرام من كردستاننا الحبيبة إلى الدِّيار المقدَّسة لأداء فريضة الحجِّ بصورةٍ رسميَّة، ورجوتُ أن أكون واحداً منهم، ولكن لم يُسهِّل اللهُ لي هذا السَّفرَ المبارك، ولذلك أرسلتُ رسالةً مع ريح الصَّبا إلى الحبيب ﷺ رجاءَ الوصول إليه وقبولِها منِّي.

من واجبنا تبجيلُ العُلماءَ القُدامَى

أربيل- ٢٠٠٣/١٢/١٠

أَلاَ يَـا أَصْـدِقَائِي، يَـا شَـبَابُ ... وَيَـا مَـنْ خَـيْرُكُمْ لِلْعِلْـمِ بَـابُ
لَنَا الْعُلَمَـآءُ فِـي الإِسْلاَمِ قَـبْلاً ... هُـمُ الأَعْـلاَمُ، إِرْثُهُـمُ الْكِتَـابُ
أُولَئِكَ كَالنُّجُومِ عَلَى سَمَآءِ الْـ ... ـعُلومِ، وَهُـمْ لَنَـا طُـرّاً مَـآبُ
فَكَمْ حَلُّوا الْمَشَاكِلَ فِـي الْعُلُـومِ ... وَعَنْ كُـلِّ الْمَسَـائِلِ قَـدْ أَجَـابُوا
لَقَدْ أَفْنَـوْا شَـبَابَ الْعُمْـرِ فِيهَـا ... وَفِيهَـا قَـدْ أَطَـاعُوا ثُـمَّ شَـابُوا
وَمَا تَرَكُوا الْمَسَـائِلَ ذاتَ عُمْـقٍ ... مَشَاكِلَ لِلْـوَرَى، مِـنْهُمْ شِـهَابُ
أَنَـارُوا لِلأَنَـامِ طَرِيــقَ سَـيْرٍ ... وَأَجْلَـوْا كُـلَّ مَـا فِيـهِ الضَّـبَابُ
وَأَنـتُمْ أَيُّهَـا الطُّـلاَّبُ جَمْعـاً ... عَلَيْكُمْ بِـالتُّقَى، فَهُـوَ النِّصَـابُ
فَكَالأَغْنَـامِ قَاصِـيَةً، جَمِيعـاً ... بِصَـحْرَاءٍ وَحَـوْلَكُمُ الـذِّئَـابُ
أَلاَ تَخْشَوْنَ مِـن سُـوءِ الْخِتَـامِ؟ ... وَفِي الدُّنْيَا إِذا كُشِـفَ النِّقَـابُ
أَطِيعُوا اللهَ فِي الإِسْلاَمِ طَوْعـاً ... لِعُقْبَـاكُمْ، فَـذا نِعْـمَ الثَّـوَابُ
وَقُومُـوا بِـاحْتِرَامِهِمُ جَمِيعـاً ... فَفِي كُلِّ الْمَسَـائِلِ هُـمْ أَصَـابُوا
فَنَــحْنُ بِسَاحَةِ الدُّنْـيَا عُـرَاةٌ ... عَلَى مَـرِّ الـدُّهُورِ، وَهُـمْ ثِيَـابُ
وَيَـا مَـن قَـالَ لِلْعُلَمَـاءِ سُـوءاً ... فَأَنتَ تَـمُوتُ حِقْداً يَـا جَنَـابُ

❊❊❊

شَوقاً لِطَـيْبَةَ

على صاحبها أفضلُ الصَّلوات وأتمُّ التَّسليم

أربيل- ٢٠٠٤/٤/٣

أَيَا شَـوْقاً لِطَيْبَـةَ مِـن بَعِيـدٍ		وَصَـاحِبُ طَيْبَـةٍ مِنَّـا قَرِيـبُ
وَفِيهَا رَوْضَةٌ مِنْ نَــهْرِ خُلْدٍ		لِسَـاكِنِهَا صَـلاَةٌ لاَ تَغِيـبُ
إِلَى يَوْمِ اللِّقَاءِ بِنُورِ وَجْهِ الْـ		ـحَبِيبِ فَذا بِلاَ رَيْـبٍ يَطِيـبُ
قَصَدتُ زِيَـارةً بِحَمِيـمِ قَلْبِـي		إِلَى مَنْ لِلْمُنَادِي ذا مُجِيـبُ
أَلاَ إِنَّ الزَّمَــانَ بِــلاَ أَمَــانٍ		فَعَـنْ آمَالِنَـا قَـدْ لاَ يُجِيـبُ
وَلَكِنَّ الْمُحِـبَّ يَعِـيشُ شَـوْقاً		عَلَى مَرِّ الـدُّهُورِ لَـهُ نَصِيبُ
قُلُــوبُ الْعَاشِـقِينَ لَـهُ تَطِـيرُ		إِلَيْـهِ عَلَـى سَمَاءٍ ذا يَغِيـبُ
كَلَيْلٍ عَنْ عُيُونِ النَّـاسِ طُـرّاً		وَعِنْـدَهُمُ نَــهَارٌ مُسْـتَطِيبُ

***

خِتام العُمر

أربيل- ٢٠٠٤/٦/٢٣

يَا نَفْسُ هَلاَّ تَشْبَعِينَ مِنَ الْهَوَى؟ فَجَعَلْتِ مِنْهُ مَهَالِكاً تَتَشَعَّبُ
هَلْ تَعْلَمِينَ بِأَنَّ يَوْمَ الْمَوْتِ فِي حُسْنِ الْخِتَامِ وَسُوئِهِ يَتَقَلَّبُ
هَلْ تَرْجِعِينَ إِلَى الْعُلَى مَرْضِيَّةً أَمْ سَوْفَ تَلْقَيْنَ الإِلَهَ فَيَغْضَبُ
فَاللهُ يَجْمَعُ فِيهِ كُلَّ خَلاَئِقٍ بِاللهِ ذاكَ الْيَوْمُ يَوْمٌ مُرْعِبُ
تَكْفِي الذنُوبُ بِغَفْلَةٍ وَسُهُولَةٍ فَالصُّبْحُ ذا يَدْنُو إِلَيْكِ وَيَقْرُبُ
لاَ رَيْبَ أَنَّ إِلَهَنَا لَمُحَاسِبٌ فِي ذرَّةٍ مِثْقَالُهَا لاَ يَعْزُبُ
طُوبَى لِمَن قَدْ زَادَ مِن طَاعَاتِهِ وَعَنِ الذنوبِ بِهِمَّةٍ يَتَهَرَّبُ
فِي دَارِهِ الدُّنْيَا لِعُقْبَاهُ الَّذِي ذاكَ الْمَعَادُ، وَفِيهِ ذا لاَ يَهْرُبُ
وَالْوَيْلُ ثُمَّ الْوَيْلُ فِي الأُخْرَى لِمَنْ قَدْ كَانَ فِي الدُّنْيَا عَصِيّاً يُذنِبُ
وَكَذا أَضَاعَ الْعُمْرَ فِي سُوءِ الْهَوَى وَالْمَالَ فِي الْعِصْيَانِ، ثُمَّ يُحَارِبُ
طُولَ الْحَيَاةِ إِلَهَهُ وَنَبِيَّهُ فَهُوَ الَّذِي خَسِرَ الْهُدَى، وَيُعَاقَبُ

***

نصيحة للحكّام العَرَب

أربيل- ٢٠١٠/٩/١٦

يَـا قَـادَةَ الْعُـرْبِ يَـا حُكّـامَ مَهْزَلَـةٍ	يَا سَادَةَ النَّاسِ بَيْنَ الْخَلْقِ يَا نُخَبُ
هَـلْ تَعْلَمُـونَ بِـأَنَّ الْعِـزَّ لَـيْسَ لَكُـمْ	إِلاَّ بِنَصْـرِكُمُ لِلـدِّينِ يَـا عَـرَبُ
خُضْـتُمْ مَظَـاهِرَ لِلدُّنْـيَا وَزِينَتَهَـا	أَلْهَاكُمُ الْعَيْشُ فِي الأَهْوَاءِ وَالطَّرَبُ
مِـن ذلِـكَ الـذُّلِّ لاَ يُنجِـيكُمُ أَبَـداً	لاَ الإِفْتِخَـارُ وَلاَ الأَمْـوَالُ وَالنَّسَـبُ
هَـلاَّ تَـرَوْنَ بِـأَنَّ اللهَ يَجْمَعُكُـمْ	يَوْمَ الْحِسَابِ، أَلَيْسَ الصُّبْحُ يَقْتَرِبُ؟
فَمَا ادَّخَرْتُمْ لِهَذا الْيَـوْمِ مِـنْ عَمَـلٍ	كَذا الْجَوَابِ لِمَوْلاَكُمْ وَمَـا الْخُطَـبُ؟
هَـلْ تَعْلَمُـونَ بِـأَنَّ النَّـاسَ يَوْمَئِـذٍ	فِـي أَيِّ مُنقَلَـبٍ لِلـذُّلِّ يَنقَلِـبُ!
تِلْـكَ الْيَهُـودُ تَـدُورُ الأَرْضَ غَاصِـبَةً	تِلْـكَ الـدِّيارَ، وَنَـارُ الظُّلْـمِ تَلْتَهِـبُ
بِالْغَصْبِ أَرْضَ بِـلاَدِ الْمُسْلِمِينَ كَذا	أَرْضَ الْمَدَآئِنِ، ثُـمَّ الشَّـامُ وَالْحَلَبُ
تِلْـكَ الْمَجَـازِرُ وَالتَّـدْمِيرُ فِـي عَلَـنٍ	دَوْمـاً بِحَـقٍّ وُجُـودِ الشَّـعْبِ تُرْتَكَبُ
سَالَتْ دِمَـآءُ وُجُـوهِ الْمُسْلِمِينَ عَلَـى	أَبْدَانِهِمْ، وَدُمُـوعُ الْعَيْـنِ تَخْـتَضِبُ
هَـذِي الْعُيُـونُ يَنَـابِيعُ الـدِّمَآءِ لَهُـمْ	مَنْ ذا لَهُمْ فِي وُجُوهِ الْقَوْمِ يَكْتَسِبُ!
فِي ذلِكَ الصَّمْتِ لاَ يَبْقَى لَكُـمْ أَبَـداً	إِلاَّ الْهَـوَانُ وَإِلاَّ الـذُّلُّ وَالْهَـرَبُ
تَبْقَـى فَلَسْـطِينُ ثُـمَّ الْقُـدْسُ صَـامِدَةً	عِنْدَ الْمَخَـاطِرِ طُولَ الدَّهْرِ مَا ارْتَقَبُوا
بِـالْكُرْدِ قَـدْ رُجِعَـتْ لِلـدِّينِ نُصْـرَتُهُ	مَنْ ذا يُقَدِّمُ فِـي ذا الْيَوْمِ أَوْ يَهَـبُ؟
رَبُّ السَّـمَاوَاتِ وَالأَرْضِـينَ عَـنْ كَـرَمٍ	فَخْـرَ الْبِلاَدِ (صَلاَحَ الدِّينِ) يَنْتَخِبُ
بِالْفَضْـلِ بَعْـدَ أَمِـيرِ الْمُـؤْمِنِينَ لَهَـا	حَبِيبِنَـا عُمَـرَ الْفَـارُوقِ ذا الْعَـرَبُ

***

صَيحة للقُدس ونصيحة للحُكّام

أربيل ١٠- ١١/١٠/٢٠٠٠

يَا مَعْشَرَ الإِسْلاَمِ يَا كَثْرَةً   فِي الأَرْضِ فَاعْلُوا ثَوْرَةَ الثَّائِرِ
وَلْتَنظُرُوا مَاذا جَرَى الْيَوْمَ مِنْ   أَحْدَاثِ يَوْمِ السِّتِّ مِنْ عَاشِرِ
حَيْثُ يَجِيءُ بَعْدَهُ الأَلْفَانِ   مِن مَوْلِدِ الْمَسِيح ذِي الْخَاطِرِ
نَارٌ تَلَظَّتْ بِهَشِيمٍ عَلَى   أَرْضِ فَلَسْطِينَ لَدَى الْكَافِرِ
هَلاَّ سَمِعْتُمْ صَوْتَ إِخْوَانِكُمْ؟   كَيْفَ يُنَادُونَ مِنَ الْجَازِرِ!
يَا قَادَةَ الأَعْرَابِ وَيْلٌ لَكُمْ   مِنْ أَخْذِ ذِي الْعِزَّةِ وَالْقَاهِرِ
يَوْماً تَرَوْنَ النَّاسَ فِي ذِلَّةٍ   وَلاَ تَرَوْنَ فِيهِ مِنْ فَاخِرِ
إِلاَّ الَّذِي قَدْ زَانَ أَعْمَالَهُ   بِصَالِحِ الأَعْمَالِ لِلآخِرِ
عَارٌ عَلَيْكُمْ بَعْدُ أَن تَسْكُتُوا   وَأَن يَكُونَ الْكُلُّ كَالْعَاثِرِ
تُنَادِي الْقُدْسُ: مَا لَكُمْ غَيْرَةٌ   أَرَاكُمْ مِثْلَ حَالَةِ السَّاكِرِ
نَرَى الْمُجَاهِدِينَ فِي الْقُدْسِ هُمْ   يَعْلُونَ صَوْتاً بِفَمٍ شَاكِرِ
يَا نَاسُ مَا لَكُمْ تَخَافُونَ مِنْ   كَيْدِ الْيَهُودِ الْحَاقِدِ الْمَاكِرِ
بِبَدْءِ بِسْمِ اللهِ قُومُوا عَلَى   وَجْهِ الْعَدُوِّ الْمُعْتَدِي الْفَاجِرِ
تَفَكَّرُوا لِنَصْرِكُمْ وَحْدَهُ   فِي جَبَرُوتِ الْمَالِكِ الْقَادِرِ
وَأَعْلِنُوا الْجِهَادَ وَالْحَرْبَ فِي   سَبِيلِ اللهِ، كُونُوا كَالْبَادِرِ
فَنَحْنُ كَالأَكْرَادِ قُمْنَا بِهِ   وَكَانَ فِي الأَيَّامِ مِنْ مَاهِرِ
فِينَا صَلاَحُ الدِّينِ شَمْسُ الْهُدَى   فَمَنْ لَكُمْ فِي الْيَوْمِ مِنْ نَاصِرٍ؟!
فَاتِحُهَا الْفَارُوقُ وَالسُّلْطَانُ   مُحَمَّدُ الْفَاتِحُ ذُو الْخَاطِرِ
نَحْنُ نُنَادِي النَّاسَ فِي يَوْمِنَا   لِلْقُدْسِ مِن دَائِرَةِ الدَّائِرِ
فَمَنْ لَهَا الآنَ عَلَى عِزَّةٍ؟   لِيَرْجِعَ الْعِزُّ إِلَى الظَّاهِرِ

عظمة القرآن

أربيل- ٢٠٠٣/١٢/١٥

أَلاَ يَا أَخِي هَاكَ الْكِتَابَ بِأَسْرِهِ فَإِنَّكَ إِن تَدْرِي، إِلَيْهِ لَسَارِعُ
فَهَذا كِتَابُ اللهِ مِنْهُ هَدِيَّةً إِلَى الْخَلْقِ كَالْبَدْرِ الْمُنِيرِ لَطَالِعُ
عَلَى صَاحِبِ الْقَدْرِ الْعَظِيمِ مُنَزَّلٌ لأُمَّتِهِ الْعُظْمَى عَلَى الْعِلْمِ سَاطِعُ
دَلِيلُ الْهُدَى لِلْمُسْلِمِينَ بِنُورِهِ وَعِندَ إِلَهِ الْعَرْشِ لِلْخَيْرِ شَافِعُ
وَهَذا كِتَابُ الْحَقِّ لاَ شَكَّ أَنَّهُ لِكُلِّ الْبَرَايَا لِلْفَضَائِلِ جَامِعُ
وَمَن كَانَ عَن نُورِ الْحَقِيقَةِ سَائِلاً فَذلِكَ بُرْهَانٌ عَلَيْهِ لَقَاطِعُ
وَمُعْجِزَةٌ تَعْلُو عَلَى كُلِّ ظَالِمٍ لِكُلِّ جُذُورِ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ قَالِعُ
يَفُوحُ عَلَى الدُّنْيَا نَسِيمُ رِيَاضِهِ حَدَائِقُهُ تَزْهُو، زُهُورٌ رَوَائِعُ
أَلاَ يَا أَخاً فِي اللهِ أَمْسِكْهُ جَيِّداً لَعَلَّكَ تَرْضَى، لِلنَّصَائِحِ سَامِعُ
إِذا مَا صَرَفْنَا الْعُمْرَ فِيهِ جَمِيعَهُ فَوَاللهِ إِنِّي ثُمَّ أَنتَ لَنَافِعُ
لِجَمْعٍ مِنَ النَّاسِ الْمُعَادِينَ خَافِضٌ وَلِلآخَرِينَ الْمُسْتَمِدِّينَ رَافِعُ

***

التوبة إلى الله

أربيل- ١٩٩٩/٩/١٩

يَا مَـنْ إذا نَـادَاكَ عَبْدٌ وَالْتَجَى ... يَوْمـاً إِلَيْـكَ، تُجِـيرُهُ مَـا يَصْـدُقُ

إِنِّـي أَتَيْتُـكَ رَاجِيـاً مُتَـذلِّلاً ... قَلْبِـي بِعَفْـوِكَ سَـاكِنٌ مُتَعَلِّـقُ

فَشَبَابُ عُمْرِي فِـي الْهَـوَى أَفْنَيْتُـهُ ... وَهِلاَلُ سَعْدِي فِي الدُّجَى مُسْتَغْرِقُ

وَأَنَا الْمُنَاجِي الْيَوْمَ فِي أَرْضِ الْفَلاَةْ ... وَالأَرْضُ كَـادَتْ تَنتَهِـي وَتَشَـقَّقُ

مِـن تَحْـتِ أَقْدَامِي لِثِقْـلِ ذُنُوبِيَـا ... ثِقْـلَ الْمَعَاصِـي وَالنِّعَـالُ تَمَـزَّقُ

إِن كُنتُ فِي عُمْرِي عَصَيْتُكَ خَالِقِي ... أَنتَ الَّذِي تَعْفُـو الـذنُوبَ وَتَـرْزُقُ

عَبْداً عَصَـاكَ كَـذا سِـنِينَ عَدِيـدَةً ... فَتَتُـوبُ أَنـتَ عَلَيْـهِ بَعْـدُ وَتُشْـفِقُ

فَأَتَيْـتُ بَابَـكَ يَـا إِلَهِـي، سَـيِّدِي ... مِـنْ غَيْـرِ زَادٍ، كَيْفَمَـا أَتَصَـدَّقُ!

***

سوادُ القلب

أربيل- ١٩٩٩/٣/٥

إِلَهِي أنتَ ذُو الْفَضْلِ الْكَمَالِ ... وكُن لِّي غَافِراً يَا ذا الْمَعَالِي
فَإِنِّي عَبْدُكَ الْعَاصِي ذلِيلاً ... حَزِيناً ثُمَّ مُلْتَمِساً لِحَالِي
صَرَفْتُ الْعُمْرَ فِي أَهْوَاءِ نَفْسِي ... وَلَمْ أَكُ خَائِفاً قَهْرَ الْجَلالِ
جَمَعْتُ الذنْبَ يَوْماً بَعْدَ يَوْمٍ ... سَوَادُ الْقَلْبِ حَقّاً قَدْ بَدَا لِي
أَتُوبُ إِلَيْكَ مُنكَسِراً وَلَكِنْ ... ذُنُوبِي مِثْلُ أَثْقَالِ الْجِبَالِ
فَلاَ أَدْرِي بِحَالِي يَوْمَ بَعْثِي ... وَأَعْلَمُ أَنتَ أَعْلَمُ مَا بِحَالِي
أَنَا الْعَاصِي الْفَقِيرُ إِلَيْكَ رَبِّي ... وَإِنِّي الآنَ مُعْتَرِفٌ بِمَا لِي
مِنَ التَّقْصِيرِ وَالْعِصْيَانِ دَوْماً ... وَعُمْرِي مُقْبِلٌ نَحْوَ الزَّوَالِ
أَتَيْتُكَ رَاجِياً لِلْعَفْوِ عَنِّي ... وَمُغْتَنِماً لَهُ قَبْلَ ارْتِحَالِي
فَلَيْسَ لَدَيَّ مِنْ عَمَلٍ وَزَادٍ ... إِلَيْكَ سِوَى اعْتِرَافِي بِاكْتِسَالِي
فَيَا رَبَّ الْبَرَايَا رَاحِماً، تُبْ ... عَلَيَّ وَكُنْ رَحِيماً بِالْعِيَالِ
فَأَنتَ خَلَقْتَنِي مِنْ غَيْرِ عِلْمٍ ... لَدَيَّ، وَلَمْ أَكُنْ شَيْئاً، وَمَا لِيْ
مِنَ الأَعْمَالِ فِي الدُّنْيَا قَلِيلٌ ... أَنَا الْعَاصِي لأَمْرِكَ بِامْتِثَالِي
لِنَفْسِي ثُمَّ نَفْسِي ثُمَّ نَفْسِي ... كَذا ذُلِّي لأَهْوَائِي وَمَالِي
فَجُدْ لِي يَا إِلَهِي بِالْعَطَايَا ... مَعِي قَبْلَ الرَّحِيلِ كَذا انْتِقَالِي
إِلَى الْعُقْبَى بِعِصْيَانِي وَذنْبِي ... عَلَيْكَ عَزِيمَتِي ثُمَّ اتِّكَالِي

***

يوم سقوط الدكتاتورية في العراق

أربيل- ٢٠٠٣/١٢/١٢

أَلاَ يَا نَـاسُ فَرْحاً مِـن بَشِيرٍ لَعَـلَّ اللهَ فِـي هَـذا يُطِيـلُ
فَـنَحْنُ الآنَ فِـي فَـرَحٍ وَشَـوْقٍ وَذلِـكَ عِندَنَـا يَـوْمٌ جَمِيـلُ
وَنَـسْمَعُ هَاتِفاً يَـدْنُو إِلَيْنَـا وَيُنْبِئُنَـا، فَـذا نِعْـمَ الـدَّلِيلُ
بِأَنْبَـاءٍ تُـثِيرُ الْقَلْـبَ شَـوْقاً وَتُخْـبِرُ كُـلَّ مَـن فِيهَا دَخِيـلُ
بِقَطْعِ رُؤُوسِ أَهْلِ الظُّلْمِ جَمْعاً فَلَيْسَ لَهُمْ عَلَى الدُّنْـيَا مَثِيلُ
لَقَـدْ كُنَّـا أَذِلاَّءًا نُعَـانِي عَلَى أَيْدِي الطُّغَاةِ، وَلاَ نَـمِيلُ
إِلَـيْهِمْ مَـرَّةً فِـي الْعُمْـرِ، مِنَّـا لِنِعْمَـةِ رَبِّنَـا شُـكْرٌ جَزِيـلُ
فَكَمْ ذُقْنَا الْمَرَارَةَ مِـنْ عَذابٍ! وَكَـمْ مِنَّـا سَـقِيمٌ أَوْ عَلِيـلُ
وَفِـي الـدُّنْيَا فَرَاعِنَـةٌ تَعَالَـتْ عَلَـى مَـرِّ الـدُّهُورِ وَتَسْـتَقِيلُ
فَيَنتَظِـرُونَ تَـرْحَالاً وَهُـمْ فِـي غِيَابِ الشَّمْسِ وَاقْتَرَبَ الرَّحِيلُ
جَـدِيرٌ أَن نُطِيـعَ اللهَ طَوْعـاً فَـإِنَّ إِلَهَنَـا رَبٌّ جَلِيـلُ
يُعَظِّـمُ مَـن يُعَظِّمُـهُ بِقَلْـبٍ وَمَنْ أَخْـزَاهُ كَانَ هُـوَ الذلِـيلُ
وَأَنْـتُمْ يَـا جَبَـابِرَةَ الزَّمَـانِ بَقَـاءُ الْعُمْـرِ عِنـدَكُمُ ضَـئِيلُ
لِيَـوْمٍ تَسْـمَعُ الآذانُ صَـعْقاً وَيَشْـهَدُهُ كَـثِيرٌ أَوْ قَلِيـلُ
تَـرَوْنَ حَقِيقَـةَ الْعُقْبَـى بِعَـيْنٍ وَلَـيْسَ أَمَـامَكُمْ طُـرّاً سَـبِيلُ
وَإِنَّ اللهَ مَالِـكَ يَـوْمِ دِيـنٍ إِلَى نَـارِ الْجَحِيمِ لَكُـمْ مُحِيـلُ

***

تَوالَتِ الأحزان(*)

أربيل- ٢٠٠٤/١/١٧

أَرَى الآنَ فِي سَيْرٍ إِلَى بَيْتِ رَبِّهِمْ ... مَعَاشِـرَ حُجَّـاجٍ بِخَـيْرٍ شَـوَاغِلُ
وَلَكِنَّنِـي أَبْقَـى وَحِيـداً بِفُرْقَـةٍ ... وَهُمْ حِينَمَا أُنْشِي الْقَوَافِي قَوَافِلُ
فَسَارُوا مَعَ الرَّكْبِ الْمُبَارَكِ وَالصَّبَا ... يُـرَافِقُهُمْ عَنِّـي فَهُـمْ لِـي دَلآئِـلُ
ضُيُوفٌ إِلَى الـرَّحْمَنِ طَوْفاً بِبَيْتِهِ ... فَيَا خَيْرَ رَكْبٍ حِينَ قَامُوا لِيَرْحَلُوا
إِلَى خَيْرِ بُنْيَانٍ عَلَى الأَرْضِ كُلِّهَا ... فَطُوبَى لِمَنْ يَحْظَى بِـهِ وَهُـوَ نَـائِلُ
وَمِن بَعْدِهِ سَيْراً إِلَى خَيْرِ بُقْعَةٍ ... لَنَـا كُلِّنَـا فِيهَـا نَـبِـيٌّ مُفَضَّـلُ
فَيَا مَعْشَرَ الْحُجَّاجِ أَوْفُوا بِعَهْدِكُمْ ... إِذاً أَنْـتُمُ عِنْـدَ الْحَبِيـبِ نَـوَازِلُ
كَذا بَلِّغُوا عَنَّـا بِحُسْـنٍ سَلاَمَنَا ... إِلَى مَنْ لَـهُ فِـي الْـعَالَمِينَ شَمَائِلُ
فَقُولُوا لَـهُ يَـا مَـنْ دُفِنْتَ بِطَيْبَةٍ ... عَلَيْـكَ سَـلاَمُ اللهِ، فَالْكُـلُّ سَـائِلُ
أَتَيْنَـاكُمُ تَـدْعُوا الإِلَـهَ لِعَفْوِنَـا ... فَـإِنَّ إِلَـهَ الْعَـرْشِ فِـي ذاكَ قَائِـلُ
وَمِـن بَعْدِنَـا كُنَّـا تَرَكْنَـا بِذِلَّـةٍ ... مُحِبّـاً وَذا شَـوْقٍ إِلَيْـكَ فَيَأْمَـلُ
مِنَ اللهِ يَعْفُـو عَنْـهُ كُـلَّ ذُنُوبِـهِ ... قُبَيْلَ مَجِيءِ الْمَوْتِ فَالْكُـلُّ رَاحِـلُ

***

(*) عندما اشتغل النَّاسُ في مشارق الأرض ومغاربها بالتَّهيُّأ لزيارة بيت الله الحرام والوصولِ إلى الروضة [...]يَّة المطهَّرة (على ساكنها ألفُ صلاةٍ وتحيَّة) حاولتُ أن أكون واحداً منهم، ولكنَّني لم يكن لي حظٌّ في هذا [...]ر المبارَك، فلذلك مضَى عليَّ موسمُ ربيع القلوب وتدفَّقتْ ينابيعُ الحُزن من العيون، فأنشدتُ في ذلك هذه [...]ات.

فارقني الأحبابُ إلى الحبيب ﷺ (*)

أربيل- ٢٠٠٤/١/٢٤

بِـالله يَـا مَعْشَـرَ الْحُجَّاجِ يَـا رُحَّـلُ ... يَا مَنْ إِلَى مَنزِلِ الْمَحْبُوبِ قَدْ نَـزَلُوا
تَرَكْتُمُـــونِي بِـــلاَ زَادٍ وَأَمْتِعَـــةٍ ... حَيًّـاً بِـأَرْضِ فَـلاَةٍ لَـيْسَ لِـي سُـبُلُ
يَالَيْتَنِي عِنْـدَمَا قَـدْ كُنْـتُ مُلْتَمِسـاً ... فَـارَقْتُمُونِي عَلَـى مَـوْتٍ فَـذا بَـدَلُ
عَنِ الْهُمُـومِ الَّتِـي حَلَّتْ بِقَلْبِـي كَمَـا ... غَطَّتْـهُ فِـي مَوْجِهَـا وَاحْتَلَّـهُ الْمَلَـلُ
وَالْعَـيْنُ تَـذرُفُ دَمْعَـاً مُخْـلَطاً بِـدَمٍ ... وَالدَّمْعُ عِنْدَ الْبُكَـاءِ الْمُعْتَـدِي سَـيَلُ
حَتَّـى تَلَيَّنَـتِ الْأَحْجَـارُ فَـانْفَجَرَتْ ... مِنْهَـا الْعُيُـونُ وَمُبْتَـلٌّ بِهَـا الْوَحَـلُ
مَا حَالُ عَيْنٍ تَـرَى الأَحْبَـابَ فَارَقَهَـا! ... مِنْ كُلِّ مَا امْتَلَكَتْ خَيْرٌ لَهَا الأَجَـلُ
مَا أَزْيَدَ الشَّوْقَ فِـي قَلْبِـي وَأَعْظَمَـهُ! ... إِلَـى الْحَبِيـبِ الَّـذِي قَـدْ زَانَـهُ الْأَزَلُ
تَـــذكُرُونِي لِيَـــوْمٍ تَبْلُغُـــونَ إِلَـــى ... تِلْـكَ الـدِّيَارِ وَإِذ يَبْـدُو لَكُـمْ جَبَـلُ
أَحْجَـارُهُ كَحُبُـــوبِ الـدُّرِّ جَامِعَـــةً ... نَـفِيسَةٌ صَاغَهَا الرَّحْمَنُ فَالْمَثَـلُ
وَلَـيْسَ مِنْهَـا عَلَـى نَـجْمٍ وَلاَ قَمَـرٍ ... شَـيءٌ وَلاَ حَوَتْهَـا شَـمْسٌ وَلاَ زُحَـلُ
مِـن رَّحْمَـةِ اللهِ قَـدْ صِيغَتْ جَـوَاهِرُهُ ... يَعْلُـو إِلَيْـهِ عِبَـادُ اللهِ هُـمْ ذُلُـلُ
عِنْـدَ الطَّـوَافِ بِبَيْـتِ اللهِ سَـبْعاً كَمَـا ... يُلْقُـــونَ تَلْبِيَـــةً للهِ، فَاشْـــتَغَلُوا
بِـــذِكْرِهِ وَدُعَـــاءٍ مَـــعْ بُكَـــائِهِمُ ... كَيَـوْمِ حَشْـرٍ عَلَـى الأَهْـوَالِ مُشْـتَمِلُ
فَحِينَمَـا تُـدْرِكُونَ أَرْضَ طَيْبَـةِ مَـنْ ... لِيَـوْمِ دِيـنٍ بِـهِ يَسْتَشْـفِعُ الرُّسُـلُ
وَتَظْهَـرُ الْقُبَّـةُ الْخَـضْرَاءُ مُشْـرِقَةً ... وَمَسْـجِدٌ فَوْقَـهُ الأَنْـوَارُ تَـتَّصِلُ

(*) أنشدتُ تلك الكلمات الشعريَّة عندما تهيَّأتُ لسفر الحجِّ المبارك، وأنهيتُ المعاملة، ولكن لم يرجع اسمي ضمن المقبولين، فلذلك غلبتْ على قلبي الهمومُ وغطَّني الحزنُ والأسَى، شوقاً إلى زيارة بيت الله الحرام والوصولِ إلى لقآء مخزن الأسرار ومنبع الفيوضات الرَّبانيَّة سيِّدنا الحبيبِ المصطفى ﷺ. وقدنشرتُها في العدد (٣٦) من مجلة (المنهج) سنة ٢٠٠٤.

وَرَوْضَــةٌ سَــاكِنٌ فِيهَـا النَّبِـيُّ الَّـذِي إِلَــى زِيَارَتِــهِ الْأَرْوَاحُ تَنْتَــقِلُ
فَبَلِّغُــوهُ سَــلاَمِي ثُــمَّ مَعْــذِرَتِي حُسْــناً عَلَــى أَدَبٍ لَـمْ يَتْلُـهُ الزَّلَـلُ
قُولُــوا لَــهُ يَــا رَسُـولَ اللهِ شَــافِعَنَا يَــا مَـنْ يَبُـوءُ إِلَيْـكَ الـدِّينُ وَالْمِلَـلُ
لَقَــدْ تَرَكْنَــا مُحِبّــاً حِــينَ رِحْلَتِنَــا يَـزْدَادُ مِنْـهُ إِلَيْـكَ الشَّــوْقُ وَالأَمَـلُ
لَكِنَّــهُ مِـنْ ذُنُـوبٍ أَحْجَبَتْـهُ عَـنِ الْـ ـلِّقَاءِ، لَــيْسَ لَـهُ عِلْـمٌ وَلاَ عَمَـلُ
فَلَيْسَ مِـنْ شَـأْنِكُمْ أَن تَتْرُكُـوهُ سُـدىً تَسْـرِي عَلَــى قَلْبِــهِ الآلاَمُ وَالْعِلَـلُ
فَإِنَّــهُ الآنَ لِلأَلْطَــافِ مُنْتَظِــرٌ بِــكُحْلِ تُرْبَــتِكُمْ عَيْنَيْـهِ يَكْتَحِـلُ
وَكَــانَ مُرْتَجِيــاً رَدَّ السَّــلاَمِ لَــهُ مِنْ صَاحِبِ الْفَضْلِ وَالْأَحْبَابُ قَدْ سَأَلُوا

***

تَوديعُ الأحِبَّة (*)

أربيل- ٢٠٠٤/٦/٢٨

أَلاَ يَـا أَصْـدِقَائِي فِـي الْمَـآلِ — نُـوَدِّعُكُمْ وَدَاعـاً فِـي اللَّيَـالِي
فَطَابَـتْ نَـفْسُ مَـن للهِ طَـارَتْ — إِلَـى الأَحْبَـابِ تَارِكَـةَ الْعِيَـالِ
فَـإِن شَـاءَ الإِلَـهُ كَمَـا أَرَدْنَـا — نُفَـارِقُكُمْ عَلَـى أَمَـلِ الْوِصَـالِ
فَـإِنَّ الْعُمْـرَ فِـي الدُّنْـيَا قَلِيـلٌ — وَصَـرْفٌ عَنْـهُ فِـي قِيـلٍ وَقَـالِ
فَكَمْ عَبْدٌ عَلاَ فِي الأَرْضِ وَقْتاً — وَكَمْ مِن صَاحِبٍ صَحِبَ الْمَوَالِي
وَفِي الْعَيْشِ الرَّغِيدِ بَقَى زَمَاناً — عَلَى الدُّنْـيَا وَفِـي شَـوْقٍ وَمَـالِ
وَلَـمْ يَبْلُـغْ بِآمَـالٍ لَدَيْـهِ — وَفَارَقَهَـا بِحُـزْنٍ فِـي ارْتِحَـالِ
لَعَـلَّ اللهَ يُعْطِينَـا دُخُـولَ الْـ — ـجِنَانِ مَـعَ الْعَطَايَـا وَالْجَمَـالِ

***

(*) كتبت هذه الأبيات عند توديعنا للأخَـيْن الفاضلَيْن: السيِّد (محي الدِّين اللُّبناني) والسيِّد (نضال الدِّمشقي عائدَيْن إلى بلادهما حينما أتيا زائرين إلينا.

ما يحتاجه الإنسان في طلب العلم (*)

أربيل- ٢٠/١١/٢٠٠٤

سَبِيلُ الْعِلْمِ لِلإِنْسَانِ خَمْسٌ … وَمَنْ نَالَ الْمَرَامَ بِلاَ سَبِيلِ!
فَـ(صَمْتٌ) عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ طَوْعاً … مَعَ الأَدَبِ الْمُوَافِقِ وَالْجَمِيلِ
بُعَيْدَ الصَّمْتِ يَعْقُبُهُ (اسْتِمَاعٌ) … وَ(حِفْظٌ) لِلْعُلُومِ عَلَى الْجَزِيلِ
كَذاَ (عَمَلٌ) بِهِ فِي غَيْرِ سُوءٍ … كَفَانَا مِنْ هُدىً أَوْ مِنْ دَلِيلِ
وَ(نَشْرُ الْعِلْمِ) بَيْنَ النَّاسِ حُسْناً … يُكَمِّلُهُ بِلاَ نَقْصٍ قَلِيلِ
لِيَرْضَى اللهُ عَنْكَ أَخَا الْبَلاَيَا … فَحَاوِلْ لِلْعُلاَ مِثْلَ النَّبِيلِ
فَهَلْ تُرْمَى السِّهَامُ بِغَيْرِ قَوْسٍ … وَيَشْتَعِلُ السِّرَاجُ بِلاَ فَتِيلِ!
كَمَا أَنَّ الدَّوَاءَ لِكُلِّ دَاءٍ … شِفَاءٌ لِلسَّقِيمِ وَلِلْعَلِيلِ
كَذَاكَ الْعِلْمُ لِلإِنْسَانِ دَوْماً … مَعَ التَّقْوَى وِقَاءٌ عَنْ ضَئِيلِ
فَإِنْ تَرْجُو النَّجَاةَ عَنِ الْبَلاَيَا … تَزَوَّدْ مِنْهُمَا قَبْلَ الرَّحِيلِ
وَلاَ تَنْظُرْ إِلَيْهِ بِعَيْنِ يَأْسٍ … فَهَذاَ الأَمْرُ لَيْسَ بِمُسْتَحِيلِ
فَقَارِنْ بَيْنَ فَضْلِ الْعِلْمِ حُسْناً … وَبَيْنَ الْمَالِ فِي عُمْرٍ طَوِيلِ
يَزِيدُ الْعِلْمُ عِنْدَ الصَّرْفِ مِنْهُ … وَيَزْكُو ثُمَّ يُثْمِرُ كَالنَّخِيلِ
وَلَكِنْ إِن صَرَفْتَ الْمَالَ شَيْئاً … لَيَنقُصُ مِنْهُ دَوْماً كَالْهَزِيلِ

***

(*) عندما كان أحد أساتذتنا في كليَّة الشريعة (جامعة صلاح الدِّين- أربيل) يتأكَّدُ في عديدٍ من محاضراته أهميَّة العِلْم وكيفيَّة التزوُّد منه، خطرَتْ ببالي وأثناء المحاضرة تلك الأشعار المتواضعة.

فراق الوالد (رحمه الله)(*)

أربيل- ٢٠٠٤/١١/٢٥

تُوُفِّيتَ يَا مَنْ كُنتَ بَرّاً وَوَالِداً رَحِيماً بِنَا، فِينَا كَرِيمٌ وَمُكْرِمُ
بِـ(لُبْنَانَ) وَافَتْكَ الْمَنِيَّةُ سَالِكاً طَرِيقَ التُّقَى شِبْراً بِشِبْرٍ فَقَادِمُ
إِلَى رَبِّكَ الْبَرِّ الْغَفُورِ مُلاقِياً فَسُبْحَانَ مَنْ يُرْضِي الْعِبَادَ وَيُنْعِمُ
وَلَبَّيْتَ أَمْرَ اللهِ سَمْعاً وَطَاعَةً فَذَاكَ قَضَاءُ اللهِ فِينَا وَمُبْرَمُ
وَإِن كُنتَ فِي الشَّهْرِ الْمُبَارَكِ مُفْطِراً فَقَلْبُكَ عَن كُلِّ الْمَنَاهِي لَصَائِمُ
شَهِدْتَ بِأَنَّ اللهَ فَرْدٌ وَوَاحِدٌ بِأَصْبُعِكَ الْيُمْنَى ثَلاَثاً (١) وَعَالِمُ
وَذلِكَ حِينَ سَكْرَةِ الْمَوْتِ رَاحِلاً إِلَى اللهِ ضَيْفاً ثُمَّ أَنتَ مُكَرَّمُ
كَفَتْكَ لِيَوْمِ الْبَعْثِ طُرّاً كَرَامَةً شَهَادَتُكَ الْعُظْمَى لِرَبٍّ تُعَظِّمُ
فَأَسْقَيْتَنَا كَأْسَ الْمَحَبَّةِ وَالْوَفَا هَنِيئاً سَقَاكَ اللهُ شُرباً فَتُكْرَمُ
لِيَوْمٍ يُنَادِي النَّاسُ خَوْفاً، كَفَيْتَنَا فَأَنتَ لَنَا ذُخْرٌ وَكَنزٌ مُطَلْسَمُ
تَفَكَّرتُ فِي الدُّنْيَا بُعَيْدَ رَحِيلِكُمْ فَيَا لَيْتَهَا تُفْنَى عَلَيْنَا وَتُهْدَمُ
فَلَمَّا تَجَلَّتْ لِي، تَيَقَّنْتُ أَنَّهَا لأَهْلِ الطَّرِيقِ فِي الْحَقِيقَةِ مَيْتَمُ
وَلَكِنَّ ظَنِّي بِالإِلَهِ وَلُطْفِهِ قَوِيٌّ لِخَيْرِ النَّاسِ وَاللهُ أَعْلَمُ
نُلاَقِي رَسُولَ اللهِ قُرْباً وَصَحْبَهُ وَمِن بَعْدِهِمْ فَالأَوْلِيَآءُ الأَكَارِمُ
وَفَوْقَ جَمِيعِ الْفَضْلِ بِالْعَبْدِ عِندَنَا لِقَآءُ إِلَهِ الْعَالَمِينَ مُسَلَّمُ

***

(*) أنشدتُ كلمات الرِّثاء الشعرية تلك لوفاة والدي المرحوم: (جناب ماموّستا ملا عبدالله الكاتب الملقّب بـ-فَنَائي) الذي وافته المنيَّةُ يوم (٥/ رمضان ١٤٢٥ هـ) الموافق لـ(١٩/١٠/٢٠٠٤ م) في المستشفى الأمريكي بـ(لبنان) إثر عَمَليَّة القلب الجراحيَّة (رحمَهُ الله تعالى).

(١) في هذا البيت إشارةٌ إلى الحالة التي وقَعَتْ له حين وفاته (رحمَه الله) من تمثُّل أصبعِه اليُمنى كصورة التَّشهُّد في الصَّلاة، كما وقام مَنْ حوله بتقويعها ثلاث مرَّات فرجع إلى حالتها الخاصَّة، حيث شهِدتْ بوحدانيَّة الله تعالى.

أناجي ربِّي عند بيته (*)

مكّة المكرَّمة- ٢٠١١/٦/٥

إلَهِـي أنْـتَ أهْـلٌ لِلْعَطَايَـا ... وَنَحنُ الْيَوْمَ فِي الْبَلَدِ الْحَرَامِ
وَعَدتَّ الْخَلْقَ بِالْغُفْرَانِ دَوْمـاً ... وَبِـالعَفْوِ الْعَمِيمِ مَـعَ الأَنَـامِ
أَردتَّ إِلَهَنَـا مِنَّـا قَـدِيماً ... عَلَى الدُّنْيَا الْمَنَاسِكَ فِي ازْدِحَامِ
نَوَيْتُ لَكَ الْعِبَادَةَ عَنْ قَرِيبٍ ... فَطُفْتُ الْيَوْمَ بِالْبَيْتِ الْحَرَامِ
وَتُبْتُ إِلَيْكَ يَا رَبَّ الْعِبَادِ ... عَلَى أَمَلِ اللِّقَا يَوْمَ الْقِيَامِ
وَجِئْتُكَ رَاجِياً عَفْواً عَمِيماً ... وَمَغْفِرَةً تَكُونُ عَلَى الدَّوَامِ
أَنَا الْعَبْدُ الْمُسِيئُ أَنَا الذلِيلُ ... وَكُنْتُ طِوَالَ عُمْرِي فِي الظَّلاَمِ
صَرَفْتُ الْعُمْرَ فِي سُوءٍ وَذَنْبٍ ... كَذلِكَ فِي الْخَطَايَا وَالْمَنَامِ
عَصَيْتُكَ طُولَ عُمْرِي فِي حَيَاتِي ... وَأَطْلُبُ مِنْكَ تَرْكَ الإِنْتِقَامِ
قَصَدتُّكَ فِيكَ مِنْ بَلَدٍ بَعِيدٍ ... فَبَلِّغْنِي قَرِيباً بِالْمَرَامِ
فَجُدْ لِي بِالْعَطَايَا يَا رَحِيمُ ... وَأَكْرِمْنِي بِهَا بَيْنَ الْكِرَامِ
وَجُدْ لِي عِنْدَ بَيْتِكَ يَا إِلَهِي ... بِلُطْفِكَ فِي صَلاَتِي أَوْ قِيَامِي
تَقَبَّلْ مِنْ عِبَادِكَ ثُمَّ مِنِّي ... صَلاَتِي قَائِماً عِنْدَ الْمَقَامِ
وَنَرْجُو مِنْكَ فِي الدَّارَيْنِ خَيْراً ... مَعَ التَّقْوَى كَذَا حُسْنِ الْخِتَامِ

***

(*) عندما سهَّل اللهُ لي مع بعض رفقائي سَفَرَ العُمْرة وزيارة بيته الحرام، كنتُ في يومٍ من الأيَّام جالساً مُقابلَ الكَعْبَة المشرَّفة (زادها اللهُ شرَفاً)، فكتبتُ هذه الأبيات مناجياً ربِّي، راجياً رحمَتَه، وأن يغفر لي ما فعلتُه من الذنوب والخطايا.

الإسراء والمعراج لسيِّد الخلق ﷺ

أربيل- ٢٠٠٩/٣/١١

دَعَا اللهُ فِي الدُّنْيَا وَفِيهَا كَرَامَـةٌ ... حَبِيبـاً لَـهُ لَـيْلاً بِرِفْـقٍ فَـآلَهُ
مِنَ الْمَسْجِدِ الْبَيْتِ الْحَرَامِ سِرَايَةً ... إِلَى الْمَسْجِدِ الأَقْصَى فَنَالَ مَنَالَهُ
رَسُولُ إِلَـهِ الْخَـلْقِ جِبْرِيـلُ سَيِّدُ ... مَلاَئِكَـةِ الـرَّحْمَنِ نَـالَ جَمَالَـهُ
إِلَيْـهِ أَتَـى بِـالأَمْرِ مِـنْ عِنْـدِ رَبِّـهِ ... وَقَدْ شَدَّ فِي اللَّيْلِ الْحَبِيبُ رِحالَـهُ
فَكَـانَ رَسُـولُ اللهِ يَسْـأَلُ رَبَّـهُ ... لأُمَّتِـهِ عَطْفـاً عَلَـيْهِمْ خِلاَلَـهُ
وكَانَ إِلَهُ الْخَـلْقِ فِـي مَـنْحِ عَبْـدِهِ ... لِيُرْضِـيهِ، لَـمْ يَـزَلْ مُجِيبـاً سُـؤَالَهُ
وَشَـرَّفَهُ ذا بِالشُّـهُودِ لَـهُ، فَقَـدْ ... رَأَى اللهَ لاَ عَيْنـاً بِعَـيْنٍ خِلاَلَـهُ
دَعَـا رَبَّـهُ هَـذا النَّبِـيُّ لِقَوْمِـهِ ... وَأَرْضَـاهُ مَـوْلاَهُ الْقَـدِيرُ بِمَـا لَـهُ
مِنَ الْفَضْلِ وَالتَّكْرِيمِ قَـدْراً وَرِفْعَـةً ... وَأَعْطَاهُ فِي الدُّنْيَا عَلَيْهِ ظِلاَلَـهُ[1]
كَمَا اخْتَارَ فِي ذاكَ الزَّمَانِ وُجُودَهُ ... فَـأَطْلَعَ فِـي هَـذا الظَّـلاَمِ هِلاَلَـهُ
سِوَاهُ مِنَ الْمَخْـلُوقِ فَـاللهُ لَـمْ يُـرِدْ ... عَلَـى هَـذِهِ الدُّنْـيَا حَبِيبـاً مِثالَـهُ
فَسُبْحَانَ مَـنْ أَسْـرَى بِلَيْـلٍ بِعَبْـدِهِ ... فَيَتْـرُكُ فِـي ذاكَ الظَّـلاَمِ عِيَالَـهُ
ظَلاَمٌ فِدَاهُ الشَّمْسُ وَالنُّـورُ سَـرْمَداً ... وَأَفْـدِي بِرُوحِـي وَالْحَيَـاةِ نِعَالَـهُ

***

---

[1] في هذا البيت إشارةٌ إلى إحدَى معجزاته ﷺ الّتي أعطاه اللهُ إيَّاها، وهي أنَّ له ظِلاًّ من الغمام سخَّره الله تعالى له ﷺ إجلالاً لشأنه وتعظيماً لقدره.

من فوائد العلم

أربيل- ٢٠١٠/٣/١٥

إذا كُنْتَ ذا عِلْمٍ فَفِي الْعِلْمِ خَــشْيَةٌ   مِنَ اللهِ فِـي الدُّنْــيَا لِيَـوْمِ الْقِيَامَـةِ
فَفِي الْعِلْمِ تَقْوَى اللهِ فِي الْجَهْرِ وَالْخَفَا   وَهَــذا يَــدُلُّ النَّــاسَ خَــيْرَ دَلاَلَــةِ
إلَى شَـاطِئِ الْبَحْـرِ الْمُحِـيطِ هِدَايَـةً   كَـذاكَ سَـبِيلِ الْخَــيْرِ فِـي أَيِّ غَايَـةِ
فَمَنْ كَـانَ فِـي طَـيِّ الْمَرَاتِـبِ عَالِمـاً   فَيَبْلُــغُ دُرَّ الْبَحْــرِ ذا فِــي النِّهَايَــةِ
وَفِــي هَــذِهِ الدُّنْــيَا يَزِيــدُ سَــعَادَةً   وَعِـزّاً لِطُـولِ الْعُمْـرِ فِـي كُـلِّ سَاعَةِ
فَــذُو الْعِلْــمِ قَلْبُــهُ قَوِيّــاً مُعَلَّــقٌ   بِمَنْ كَانَ مَوْصُـوفاً بِوَصْـفِ الْجَلاَلَـةِ
وَإِنْ كُنْـتَ ذا جَهْـلٍ، فَجَهْلُـكَ مَـانِعٌ   مِــنَ الْعِلْــمِ بِــالْمَوْلَى وَنُــورِ الْهِدَايَــةِ
لِكَيْلاَ يَكُونَ النَّاسُ فِي الْجَهْلِ دَائِماً   عَلَــيْهِمْ بِنُــورِ الْعِلْــمِ، ذا كَالْوِقَايَــةِ

***

نصيحة لطلّاب العلم في الجامعات

أربيل- ٢٠١٠/٣/٢٠

أَلاَ يَـا سَـادَتِي يَـا أَهْـلَ عِلْـمٍ | كَأَهْـلِ الْعِلْـمِ فِـي الْمُسْتَنْصَـرِيَّةْ
كَـذا طُـلاَّبَ نُـورِ الْعِلْـمِ جَمْعـاً | بِصَحْنِ الْجَامِعَاتِ عَلَى السَّوِيَّةْ
وَيَـا مَـنْ أَنـتُمْ بَـابُ الْعُلُـومِ | تَبِيتُـونَ اللَّيَـالِيَ فِـي الأَذِيَّـةْ
أَتَـدْرُونَ الثَّقَافَـةَ فِـي الْحَيَـاةِ؟ | عَلَـى عِلْـمٍ بِـأَعْلاَمٍ سَـنِيَّةْ
فَـذاكَ الْمُسْـلِمُ الـدَّاعِي لِـدِينٍ | يَعِـيشُ حَيَاتَــهُ ذا فِـي الْبَلِيَّـةْ
وَفِـي الدُّنْـيَا يُحَاوِلُ كُـلَّ وَقْـتٍ | لآدَابٍ وَأَخْـــلاَقٍ عَلِيَّـــةْ
فَـذا بَـيْنَ الْـوَرَى أَهْـلُ السَّجَايَا | وَمُتَّصِـفٌ بِأَوْصَـافٍ سَـجِيَّةْ
تَخَـلَّقَ بِالأَمَانَــةِ عَـن تَـرَاضٍ | كَـذاكَ صِـفَاتُهُ حَقّـاً صَـفِيَّةْ
عَفِيـفٌ طَـاهِرٌ، بَـرٌّ تَـقِيٌّ | يَخَـافُ اللهَ دَوْمـاً ذا بِنِيَّـةْ
وَمُبْتَعِـدٌ بِـذاكَ عَـنِ الْفَسَـادِ | فَـذا أَهْـلُ الْمَوَاهِـبِ وَالْعَطِيَّـةْ
يُمَيِّـزُ بَـيْنَ نُـورِ الْعِلْـمِ حَقّـاً | وَبَيْنَ الْجَهْـلِ فِـي تِلْـكَ الْقَضِيَّةْ
فَيَرْبِطُ عِلْمَهُ عَـن طِيـبِ نَـفْسٍ | بِتَقْـوَى اللهِ فِـي الدُّنْـيَا الدَّنِيَّـةْ
بِصِـدْقٍ، فَـالْعُلُومُ مَـعَ الْتِـزَامٍ | لَهَـا شَـرَفٌ عَظِـيمٌ بِالتَّقِيَّـةْ
أَلاَ لاَ تَـتْبَعُوا الأَهْـوَاءَ سُـوءاً | وَلاَ تَمْحُـوا الْمَحَامِـدَ بِالْخَـطِيَّةْ
أَقُـولُ لَكُـمْ كَـذا نُصْـحاً لِنَفْسِـي | فَلَسْتُ بِصَاحِبِ النَّـفْسِ الزَّكِيَّةْ
فَـإِنَّ اللهَ مُطَّلِـعٌ عَلَيْنَـا | لأَعْمَـالٍ وَأَسْـرَارٍ خَـفِيَّةْ
فَكُونُـوا مِثْـلَ أَرْبَـابِ الْعُلُومِ | قُـدَامَى الْقَـوْمِ عِنْـدَ الأَكْثَـرِيَّةْ
لَقَـدْ أَمَـرَ الإِلَـهُ بِقَـوْلِ صِـدْقٍ | جَمِيـعَ الْمُـؤْمِنِينَ لِبَالْمَعِيَّـةْ
لِنَشْـكُرْ رَبَّنَـا شُـكْراً جَـزِيلاً | لِحِفْـظِ نُفُوسِنَـا بَـيْنَ الشَّـقِيَّةْ
صَـلاَةُ اللهِ دَوْمـاً مَـعْ سَـلاَمِهْ | بِأَنْـوَارٍ عَلَـى خَـيْرِ الْبَرِيَّـةْ

***

بعض الأصوات(*)

أربيل- ٢٠٠٤/١١/٣٠

نِبَاحُ الْكِلاَبِ صَهِيلُ الفَـرَسْ　　هَدِيرُ الصُّدُورِ، رَنِـينُ الْجَـرَسْ
خُـوَارُ الْابْقَـارِ، رُغَـاءُ الإِبِـلْ　　نَـهِيقُ الْحِمَارِ بِصَوْتٍ عَجِـلْ
صَحِيرُ الْحِمَارِ، نَـحِيمُ الْفَهْدْ　　كَذا إِلَى اللَّحْدِ بِهَـذا الْمَهْـدِ
زَئِيرُ الأُسُـودِ، مُـوَاءُ الْقِطَـطْ　　وَنَــوْحُ الْحَمَامِ بِحُسْنِ النَّـمَطْ
خَــرِيرُ الْمِيَـاهِ بِشَـكْلٍ جَلِـيّ　　زَفِيـفُ الرِّيَــاحِ فَـلاَ تَغْفَــلِ
أَنِـينُ الْبُكَـاءِ، كَتِيـتُ الْقِـدْرْ　　كَذا حَشْرَجَةٌ لِصَـوْتِ الصَّـدْرْ
وَشَـاعَ النُّقَـاخُ لِمَـاءٍ صَـفِيّ　　جَــدِيرٌ بِـــذلِكَ أَن أَكْتَفِـــي

***

(*) كَتَبتُ هذه الكلمات أثناءَ المحاضرة في كُلِيَّـة الشـريعة، وعَلـى الـرَّغم مـن أَنَّهـا قليلـةٌ لا تُـروي العِطَـاش نَّها خطرت ببَالِي من غير تفكُّرٍ فيها على وجه الإهتمام، فآمُلُ أن لا تَخْلُوَ من الفائدة وإن كانت قليلةً.

سُوَرُ (القرآن الكريم) بترتيبها(*)

السليمانية- ٢٠٠٩/١٠/٤

أَبْـــدَأُ بِسْـــمِ اللهِ ذِي الْجَـــلاَلِ
هُـــوَ الَّـــذِي يُوصَـــفُ بِالْكَمَـــالِ

أَحْمَـــدُهُ بِالْقَلْـــبِ وَاللِّسَـــانِ
لِحُسْـــنِ خَـــلْقِي وَلِمَـــا هَـــدَانِي

إِلَـــى طَرِيـــقِ الْحَـــقِّ وَالْـــيَقِينِ
وَرَضِـــيَ الإِسْـــلاَمَ لِـــي بِـــدِينِ

وَلِلْهُـــدَى قَـــدْ بَعَـــثَ النَّبِيَّـــا
لِلثَّـــقَلَـــيْنِ مُرْسَـــلاً أُمِّيَّـــا

عَلَيْـــهِ ذا قَـــدْ أَنـــزَلَ الْقُرْآنَـــا
فَصَـــارَ لِلْحَـــقِّ لَنَـــا بَيَانَـــا

وَفَصَّـــلَ الْقُـــرْآنَ ثُـــمَّ أَكْمَلَـــهْ
فِـــي سُـــوَرٍ مَّعْـــدُودَةٍ مُنَـــزَّلَةْ

فَجِئْـــتُ جَامِعـــاً لِتِلْـــكَ السُّـــوَرِ
فِـــي سِـــلْكِ أَبْيَـــاتٍ وَذا فِـــي السَّـــفَرِ

مُصَـــلِّياً عَلَـــى الْحَبِيـــبِ الأَعْظَـــمِ
فَصَـــلِّ يَـــا اَللهُ ثُـــمَّ سَـــلِّمِ

أَقُـــولُ فِـــي بَـــدْءِ الْكَـــلاَمِ سَـــائِلاً
رَبِّـــي لأَن يُجِيبَنِـــي، وَقَـــائِلاً:

«فَاتِحَـــةُ الْكِتَـــابِ» ثُـــمَّ «الْبَقَـــرَةْ»
فِـــي بَـــدْءِ تِلْـــكَ السُّـــوَرِ الْمُيَسَّـــرَةْ

وَ«آلُ عِمْـــرَانٍ» كَـــذا «النِّسَـــاءُ» عَـــنْ
أَحْكَـــامِهِنَّ فَصَّـــلَتْهَا بِـــالْعَلَنْ

وَسُـــورَةُ «الْمَائِـــدَةْ» فَـــ«الأَنْعَـــامُ»
فِـــي حُكْمِهَـــا الْحَـــلاَلُ وَالْحَـــرَامُ

كَـــذلِكَ «الأَعْـــرَافُ» يَـــومَ الآخِـــرِ
لِلنَّـــارِ وَالْجَنَّـــةِ ذا كَسَـــاتِرِ

وَسُـــورَةُ «الأَنفَـــالِ» لِلْقِتَـــالِ
مَـــعَ الْعَـــدُوِّ تَابِـــعِ الضَّـــلاَلِ

وَبَعْـــدَهَا «التَّوْبَـــةُ» ثُـــمَّ «يُونُـــسُ»
«هُـــودٌ» وَ«يُوسُـــفُ» كَـــذا «الرَّعْـــدُ» قِسُـــوا

وَجَـــاءَتْ «إِبْـــرَاهِيمُ» وَ«الْحِجْـــرُ» أَتَـــتْ
وَ«النَّحْلُ» وَ«الإِسْرَاءُ» وَ«الْكَهْـفُ» حَـوَتْ

(*) كثيراً ما يخطر ببالي أن أجمع سُوَر (القُرآن الكريم) في شَكْل مَنظومـةٍ وَجيـزةٍ ليسـهل علـى الطَّالـب حِفظُهـا، فعندما كُنتُ فِي مدينة (السُّليمانيَّة) مُسافِراً، سَنَحَتْ لي الفُرصَة، فكَتَبتُها فِي مُدَّة أقَلَّ من ساعتَـين مُسـوَّدةً، وبعد ذلك بَيَّضتُها على هذا الشَّكل ولله الحمد، وأرجـو مـن الله تعـالى أن أكون واحداً مـمَّن خـدَموا (القُرآنَ الكَريم) وَلَو بشيءٍ قليلٍ. ونُشِرَتْ في العدد (٥٧) من مجلة (المنهج) سنة ٢٠١٠.

قِصَّةَ أَصْحَابِ لِكَهْفٍ لَجَأُوا ⁂ لِذلِكَ الْكَهْفِ فَكَانَ النَّبَأُ
وَ«مَرْيَمُ»، «طَهَ» كَذاكَ «الأَنْبِيَا» ⁂ وَ«الْحَجُّ» ثُمَّ «الْمُؤْمِنُونَ» الأَتْقِيَا
وَ«النُّورُ» وَ«الْفُرقَانُ» ثُمَّ «الشُّعَرَا» ⁂ فِي هَذِهِ أَحْكَامَ الأَشْعَارِ تَرَى
وَ«النَّمْلُ» بَعْدُ ثُمَّ تَأْتِي «الْقَصَصُ» ⁂ فِيهَا حِكَايَاتٌ لِقَوْمٍ خُصِّصُوا
بِذِكْرِهِمْ فِي ذِلِكَ الْكِتَابِ ⁂ فَكُلُّهَا جَاءَتْ عَلَى الصَّوَابِ
وَ«الْعَنكَبُوتُ» تَأْتِي ضَرْباً لِلْمَثَلْ ⁂ وَذَا لِوَهْنِ الْبَيْتِ مِن سُوءِ الْعَمَلْ
وَ«الرُّومُ»، «لُقْمَانُ» كَذاكَ «السَّجْدَةُ» ⁂ وَسُورَةُ «الأَحْزَابِ» تِلْكَ النَّجْدَةُ
لِلْمُؤْمِنِينَ دَاخِلَ الْجِهَادِ ⁂ فَاللهُ ذُو لُطْفٍ مَعَ الْعِبَادِ
وَ«سَبَأٌ» وَ«فَاطِرٌ»، «يَاسِينُ» فِي ⁂ وَصْفِ الْحَبِيبِ الْمُصْطَفَى حُسْناً تَفِي
كَذلِكَ «الصَّافَّاتُ»، «صَادٌ» وَ«زُمَرْ» ⁂ وَ«غَافِرٌ» وَ«فُصِّلَتْ» ذَاكَ اسْتَقَرّ
وَبَعْدَهَا «الشُّورَى» وَتَأْتِي «الزُّخْرُفُ» ⁂ فِي هَذِهِ أَهْلُ الْغَبَاءِ وُصِفُوا
وَسُورَةُ «الدُّخَانِ» ثُمَّ «الْجَاثِيَةْ» ⁂ فَكُلُّ أُمَّةٍ لِكُلِّ رَاثِيَةْ
كَذلِكَ «الأَحْقَافُ» ثُمَّ «مُحَمَّدُ» ⁂ وَ«الْفَتْحُ» جَاءَتْ لِحَبِيبٍ، أَحْمَدُ
وَ«الْحُجُرَاتُ» ثُمَّ «قَافٌ» بَعْدَهَا ⁂ وَ«الذارِيَاتُ» قَدْ أَتَتْ تِلْواً لَهَا
وَ«الطُّورُ» وَ«النَّجْمُ» كَذاكَ «الْقَمَرُ» ⁂ فَهَذِهِ السُّورَةُ فِيهَا النُّذُرُ
وَسُورَةُ «الرَّحْمَنِ» ثُمَّ «الْوَاقِعَةْ» ⁂ فِي وَصْفِ سَاعَةِ الْقِيَامِ وَاقِعَةْ
وَبَعْدَهَا «الْحَدِيدُ» وَ«الْمُجَادَلَةْ» ⁂ وَ«الْحَشْرُ» لِلْعُقْبَى لِمَن قَدْ عَادَ لَهْ
كَذاكَ تَأْتِي بَعْدَهَا «الْمُمْتَحِنَةْ» ⁂ وَ«الصَّفُّ» فِي يَوْمِ الْجِهَادِ مَأْمَنَةْ
وَسُورَةُ «الْجُمُعَةِ» الَّتِي رَعَتْ ⁂ بَيَانَهَا لِكُلِّ أُمَّةٍ سَعَتْ
إِلَى الصَّلاَةِ وَاسْتِمَاعِ الْخُطْبَةِ ⁂ وَتَرْكِ غَيْرِهَا وَلَوْ لِخِطْبَةِ
كَذلِكَ «الْمُنَافِقُونَ» الْكَفَرَةْ ⁂ لِهَؤُلاَءِ الْقَوْمِ ثُمَّ الْفَجَرَةْ
مِن بَعْدِهَا قَدْ أَتَتِ «التَّغَابُنُ» ⁂ فَذَاكَ يَوْمُ الدِّينِ ثُمَّ مُعْلَنُ
وَسُورَةُ «الطَّلاَقِ» فَـ«التَّحْرِيمُ» ⁂ لِلْحِلِّ، فَاللهُ بِنَا رَحِيمُ

وَجَاءَتِ «الْمُلْكُ» وَبَعْدُ «الْقَلَمُ»   فَذا لِمَنبَعِ الْعُلُومِ عَلَمُ
وَتِلْوَهَا «الْحَاقَّةُ» وَ«الْمَعَارِجُ»   «نُوحٌ» لَهُ رَبُّ الْعِبَادِ فَارِجُ
وَ«الْجِنُّ» وَ«الْمُزَّمِّلُ» «الْمُدَّثِّرُ»   كَذا «الْقِيَامَةُ» لِمَن يَعْتَبِرُ
وَسُورَةُ «الإِنْسَانِ» هُمْ أُولَئِكَ   وَ«الْمُرْسَلاَتُ» تِلْكَ لِلْمَلاَئِكَةْ
وَ«النَّبَأُ» الْعَظِيمُ ذاكَ لِلنَّبِي   فِي وَصْفِ يَوْمٍ مُدْهِشٍ وَمُرْعِبِ
وَ«النَّازِعَاتُ» ثُمَّ تَأْتِي «عَبَسَ»   كَذلِكَ «التَّكْوِيرُ» لَيْلٌ عَسْعَسَ
وَ«الإِنفِطَارُ» وَ«الْمُطَفِّفِينَا»   لِكَوْنِهِمْ لِلْوَزْنِ مُخْسِرِينَا
وَ«الإِنشِقَاقُ» وَ«الْبُرُوجُ» لِلسَّمَا   أَصْحَابُ الأُخْدُودِ بِهَا قَدْ وُسِمَا
وَ«الطَّارِقُ» «الأَعْلَى» كَذاكَ «الْغَاشِيَةْ»   فَذاكَ يَوْمٌ كُلُّ نَفْسٍ مَاشِيَةْ
وَ«الْفَجْرُ» ثُمَّ «الْبَلَدُ» وَ«الشَّمْسُ»   وَ«اللَّيْلُ» وَ«الضُّحَى» لِوَقْتٍ، هَمْسُ
وَ«الشَّرْحُ» وَ«التِّينُ» كَذاكَ «الْعَلَقُ»   بِذاكَ عَيْشُ الْخَلْقِ ذا مُعَلَّقُ
وَ«الْقَدْرُ» وَ«الْبَيِّنَةُ» وَ«الزَّلْزَلَةْ»   فَالنَّاسُ هُمْ عِندَئِذٍ فِي هَرْوَلَةْ
وَ«الْعَادِيَاتُ» ثُمَّ تَأْتِي «الْقَارِعَةْ»   كَذا «التَّكَاثُرُ» لِنَفْسٍ بَارِعَةْ
وَ«الْعَصْرُ» وَ«الْهُمَزَةُ» وَ«الْفِيلُ»   كَذا «قُرَيْشُ» مَا لَهُمْ سَبِيلُ
إِلاَّ اتِّبَاعُ حَضْرَةِ النَّبِيِّ   وَمَنْ عَصَاهُ صَارَ كَالْغَبِيِّ
كَذلِكَ «الْمَاعُونُ» ثُمَّ «الْكَوْثَرُ»   ذا لِلْحَبِيبِ جَا إِلَيْنَا الأَثَرُ
وَبَعْدَمَا أَتَى إِلَيْهِ وَالْتَمَسْ   مِن بَعْدِهِ النَّاسُ إِذا فِيهِ انْغَمَسْ
وَ«الْكَافِرُونَ» هُمْ أُولاَءِ الْحُسَّدُ   وَ«النَّصْرُ» لِلإِسْلاَمِ ثُمَّ «الْمَسَدُ»
كَذلِكَ «الإِخْلاَصُ» ثُمَّ «الْفَلَقُ»   وَ«النَّاسُ» تَأْتِي فِي انتِهَاءٍ، فَثِقُوا
فَهَذِهِ الأَبْيَاتُ قَدْ نَظَمْتُهَا   بَدَأْتُ بِالْحَمْدِ كَذا خَتَمْتُهَا
بِهِ وَبِالصَّلاَةِ لِلْحَبِيبِ   سِتِّينَ بَيْتاً قَدْ أَتَتْ بِطِيبِ

* * *

پێڕست

پێشەکیی 5
کورتەیەك لە ژیاننامەی شاعیر 11
بەشی سۆرانیی 15
هاواری رۆڵەیەك 17
سۆزێك بۆ گۆڤاری (دەنگی زانا) 18
قاصیدی دڵ 20
شەوی دەیجوور 22
بادی سەبا 24
خەیاڵی گوڵستان 25
گەشتی خەیاڵ 26
گریانی دڵ 27
رازی دڵ 28
شێوانی بەزمی دڵ 29
داوی مەحەببەت 31
تالآوی جەفا 32
هەنگامی سەفەر 34
نەسیمی پار 35
بارانی خەم- بۆ: (کاك عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی 37
مەزهەری دنیا 38
مەشقی عەشق 39
زامی کۆن و نوێ 40
بولبولی دڵ 42
کوورەی دەروون 43
قەصیدەیەك بۆ شاری سلێمانیی 44

تامی ویصال 49
قووتی غەم- بۆ: (کاک عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی 50
کەرکووک- بۆ چارەنووسی کەرکووک و ماددەی سەدوچل 51
فەسڵی خەزان 53
بۆ جوانیی شاری سلێمانیی 54
مەوجی ئەشك 55
هەمدەمی گڵ 56
عالەمی دڵ 58
شووشەی شکاو 59
وەرزی گوڵزار 60
دڵ و گوڵ 61
لە سایەی دڵبەردا 62
حەیرانی شار 63
چاری دەردی دڵ- پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی (مەحوی) 64
دڵتەنگیی 66
هەراسانیی 67
بەختی کلۆڵ 68
نەغمەخوانیی 69
مات و بێنەوا 70
گەشانەوەی دڵ- بۆ: (کاک عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی 73
غەزەلخوانیی 74
شەربەتی خوێن- بەهۆی کارەساتی خوێناویی ١/ی شوباتی شاری هەولێر 75
سەحرای عەشق 77
سەروەری عالەم ﷺ 78
ئاوازی دەروون 79

شەریکی شین 81
نەسیمی بەیان- بۆ: (کاک شێخ ئەسعەد نەقشبەندیی) لە سلێمانیی 83
غونچەی گوڵستان- بۆ: (کاک نەبەز غەریب) لە سلێمانیی 84
لانەی دڵ و گوڵ 85
رەنجی دڵ 87
خاکی کوردستان 88
خەمی شەوگار 89
باری خەم 90
نەقشی دڵ- بۆ: (عەزیز)ی برام لە کۆلێژی شەریعە لە شاری دهۆک 91
سەیلی سینە 92
بەرگی غەم 93
گەنجینەی عەشق 95
هەڵوەرینی گوڵ 97
تەلاری عەشق 98
ئەشکی دیدە 99
نوێنەری میللەت 100
بولبولی بێ‌پەڕ 101
ئاهی دڵ و فوغانی بولبول 102
نەسرینی شەو 103
سۆزەی سەحەرگا 104
پەروانەی شەم 106
دڵدانەوەی دڵ 107
خوێناوی دیدە 108
جەژنی ویصال 109
دەردی جودایی 110

مۆزەخانەی عەشق 112
مەدرەسەی تەوحید – پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی شێخ ضیائەددین 113
شینی فیراق 115
شەوی یەلدا 116
خەرمانی عومر 118
یادی ویلادەتی حەزرەت ﷺ 119
کۆچی ئەستێرەیەك – بۆ: وەفاتی مامۆستا مەلا عبدالکریمی مدرّس 120
وادەی وەفات 122
نەوتی خاو – بۆ: ناردنە دەرەوەی نەوتی کوردستان 124
وێنەی شاری سلێمانیی 125
سەفەری خێر 126
سەیرانی دڵ 127
تەمی نائومێدیی 128
باخی عەشقی گوڵ 129
وەفاتی مورشید – بۆ: وەفاتی حەزرەتی شێخ محەممەد عوسمان سیراجەددین 130
پەیامی دولبەر 131
پەرێشان حاڵیی 132
عالەمی مەعنا 134
سروەی شەماڵ 135
نەسیمی چەمەن 137
دەردی عەشق 138
ئارەزووم بۆ تەماتە 139
جەنگی دەروونیی – بۆ: کێشەی نەبوونی کارەبا لە کوردستان 140
پەیامی شیوەن – بۆ: هەڵدانەوەی مەزاری پیرانی تەریقەتی نەقشبەندی لە بیارە 142
هیجرەتی گوڵ 144

هاواری دڵ 145
شاهی حوسن 146
سروەی سەبا 147
نازی شکاو 148
مەرحەلەی عەشق 149
خەزنەی عالەمی دڵ 150
میهری دولبەر 151
گەوهەری سینە 152
زەمزەمەی چەمەن 153
زیارەتی حەزرەتی یار ﷺ - لە سەفەری عەمرەدا 154
قافڵەی سڵاو- بۆ: (کاك زاهید فەقێ صاڵح) لە سلێمانیی 155
فیرقەتی یار 156
ناڵەی دەروون 157
ڕۆژی ویصاڵ 158
نەقشی شێوەی یار- بۆ: (کاك زاهید فەقێ صاڵح) لە سلێمانیی 159
یادی لەدایکبوونی حەزرەت ﷺ 160
هەمدەمی غەم 162
زەنگی خەتەر 163
موڵکی دڵ 164
نەغمەیەك لە دەروونەوە- بۆ: وەسفی ڕۆژنامەی (ڕۆشنایی) 165
دەوری ئەجەل 166
چاوەڕوانیی مەرگ 167
زوڵماتی ماتەم 168
کاشانەی دڵ 169
عەشقی گوڵ 170

گوڵی عومر 171
بۆی نەسیم 172
پیاڵەی دڵ 173
عومری بێسەمەر 174
پیری ساقیی 175
کۆڕی عەشق 177
شکانی نازی گوڵ 178
غەمی عەشق 179
پەیامێك بۆ گەل و دەسەڵات 180
دەوری خراپی ڕاگەیاندن لە کوردستان 182
تیفلی موعتەبەر- پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی (مەحوی) 183
هەواڵی یاران- بۆ: (کاك نەبەز غەریب) لە سلێمانیی 185
هەواڵپرسیی- بۆ: (کاك هێمن عەبدول) لە سلێمانیی 186
من و دڵ 187
ساحەی دەروون 189
بادەی عەشق 191
مژدەی نەسیم 192
تاڵاوی محەببەت 193
دەردی گەندەڵیی 194
دەمەتەقێیەکی شیعریی 195
پەیامێك بۆ ئازیزانم- بۆ: خێزانی خۆم لە سلێمانیی 200
شێوانی دیمەنی شار 203
هەوڵدان بۆ دەسەڵات 206
کێچی کەوڵی من 211
زیزبوونی نیشتیمان 213

بۆ مەلای کوردی خاوەن شەهادە 215
چوارینە 217
تاك 223
بەشی هەورامیی 225
مەولاو من فەردەن 227
ئەی دڵ 227
ئازیز دەمێوەن 228
دڵەی مەجنوون 229
یارەببی غەفوور 230
بەشی عەرەبیی 231
نعمة الإيمان 233
جهل الفلاسفة 234
مريض الحبّ 235
سلامي إلى الحبيب المصطفى ﷺ 236
من واجبنا تبجيل العلمآء القُدامَى 237
شوقاً لطَيْبَة 238
ختام العمر 239
نصيحةٌ للحُكّام العَرَب 240
صيحةٌ للقُدس ونصيحةٌ للحُكّام 241
عظمة القُرآن 242
التَّوبة إلى الله 243
سواد القلب 244
يوم سقوط الدكتاتوريَّة في العراق 245
توالَتِ الأحزان 246
فارَقني الأحبابُ إلى الحبيب ﷺ 247

توديع الأحبَّة 249
ما يحتاجه الإنسان في طلب العِلْم 250
فراق الوالد (رحمهُ الله) 251
أناجي ربِّي عند بيته- في سفر العمرة 252
الإسرآء والمعراج لسيِّد الخلق ﷺ 253
من فوائد العِلْم 254
نصيحةٌ لطُلاَّب العِلْم في الجامعات 255
بعض الأصوات 256
سُوَر القُرآن الكريم بترتيبها 257
پێڕست 261

❊❊❊